

NEW

ტექსტების და
ხოსტესტების
ფენიანი

№ 8 (26) აპრილი, 2015 წელი

ფასი 2.5 ლ.ი
პროფესორი
გიგლიშვილი

1970
2015

საქართველო

საქართველო

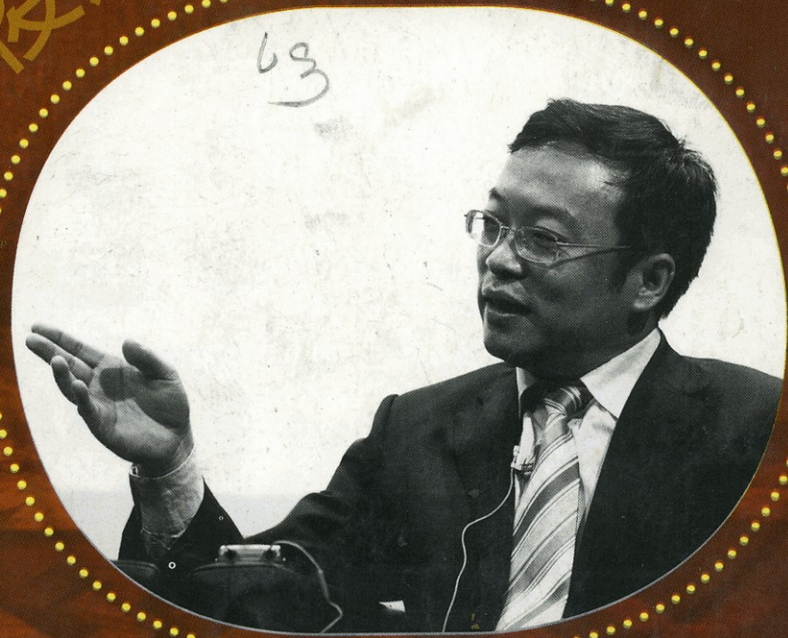
马俊杰

ნომრის ავტორები
ბესო ხვედელიძე & ლაო მან

პოეზია
ქოქა არჩვაძე
ამბროსი მელქაძე

პროზა
ნაირა ბელაშვილი
იუნონა ბურული
მიშო ტატანაშვილი

კრიტიკა
ლელა კოდლაშვილი

- ახალი თარგმანები
- როლან ბარტი
- ჯონ ავდაიკი
- არტი
- გიორგი გაბოშიძე

inno
print STUDIO

**ციფრული,
ოფსეტური
ბეჭდვა**

მაისურებზე,
უნიფორმებზე
ბეჭდვა

სავიზიტო
ბარათები

ჩანთები,
კალმები

პოსტერები,
ბანერები

ჭიქებზე
ბეჭდვა

ნიგნების
გამოცემა

ავტომობილების
გაფორმება

ბლანკები,
კონვერტები,
ბლოკნოტები

ფეტიკვები,
სტიკერები

სავიზიტო ბარათები; მოსაწვევები და მისალოცები;
 დიპლომები; სერთიფიკატები; ბროშურები; ფლაერები;
 ბუკლეტები; კატალოგები; მენიუები; კალენდრები;
 პოსტერები ბლანკები; კონვერტები;
 ბლოკნოტები; CD/DVD შეფუთვა
 ნებისმიერი სირთულის ყუთები;
 ასევე ყუთებზე ბეჭდვა;
 ყველა სირთულის კვეთები;
 ეტიკეტები და სხვა თვითნებადი
 პროდუქტები; ბილეთები;
 აფიშები, ბანერები, ვიტრინების
 და ავტომობილების გაფორმება;
 საათების ბრენდირება;
 ბეჭდვა ოქროს და ვერცხლის ფოლგამზე,
 ნატურალურ ტილოზე;
 პლასტიკური ბარათებზე ბეჭდვა;
 მაისურებზე, ჩანთებზე, კალმებზე ბეჭდვა

ქუთათალაქის 8. ტელ.: 597 39 55 87; 2 39 55 87; 2 14 12 14 innostd@gmail.com

შურნალი გამომცემის საქართველოს
 კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს
 მხარდაჭერით

ნომრის ავტორები

ბესო ხვედელიძე

ეკა ქვიციანიშვილი – ბესოს გასხივოსნება 3
ბესო ხვედელიძე – კორეული სანდლები 7
ამონარიდები (შოთა იათაშვილი, გიორგი კაკაბაძე) 12-13

ლაო მა

ავტორის შესახებ 14
ლაო მა – ნოველები (თარგმნა ხატია გაგნიძემ) 17

1

კოეზია

კოკა არჩვაძე 29
ამგროსი მელქაძე 32

2

პროზა

ნაირა ბელაშვილი – „ჩემი ჩიტი, ჩემი თოკი, ჩემი მდინარე...“
(ფრაგმენტი რომანიდან) 34
იუნონა გურული – მგლების ხორუმი 61
მიჰო ტატანაშვილი – 675 მილიამპერი საათში 65

3

კრიტიკა

ლელა კოდლაშვილი – სპარსული პოეზიის
კრებული ქართული პოეტური
თარგმანების ღარიბ თაროზე 69

ახალი თარგმანები

როლან ბარტი – მითოლოგიები
(ფრანგულიდან თარგმნა მარინა ბალავაძემ) 72
ჯონ აპდანი – მზერა
(ინგლისურიდან თარგმნა ქეთევან თუხარელმა) 76

არტი

გიორგი ბაგოშიძე – ბებერი ბოზის ჰეტეროგენული
სახეები და მასზე შეყვარებული თითზე
ჩამოსათვლელი იდიოტები 79

ბამოცემლობა – „საუნჯე“

მის.: ალ. ყაზბეგის 32/34

ტელ.: 2141214, 2395587, 2397188

Skype: saunje-saunje

ელ-ფოსტა: saungeo@gmail.com

Facebook: ბამოცემლობა საუნჯე/Saunje publishing <http://www.facebook.com/saunjee>

www.saungeo.ge

პროექტის ავტორი:

ვაჟა ნონკოლაური

მთავარი რედაქტორი:

შოთა იათაშვილი

რედაქტორი-სტილისტი:

ლელა კოდლაშვილი

დიზაინი და დაკაბადონება:

ნიკა სვედელიძე

სარედაქციო კოლეგია:

დავით ანდრიაძე

ბიკა ეძვპერაძე

დათო ტურაშვილი

ეკა ქვენიშვილი

ზაზა შათირიშვილი

დავით ჩიხლაძე

ბიკა ხაღური

ნომერზე მუშაობდნენ:

ეკა ქვენიშვილი

ბესო სვედელიძე

ხატია გაბნიძე

კოკა არჩვაძე

ამგროსი მელქაძე

ნაირა ბელაშვილი

იუნონა გურული

მიჰო ტატანაშვილი

ლელა კოდლაშვილი

მარინა ბალავაძე

ქეთევან თუხარელი

გიორგი ბაგოშიძე

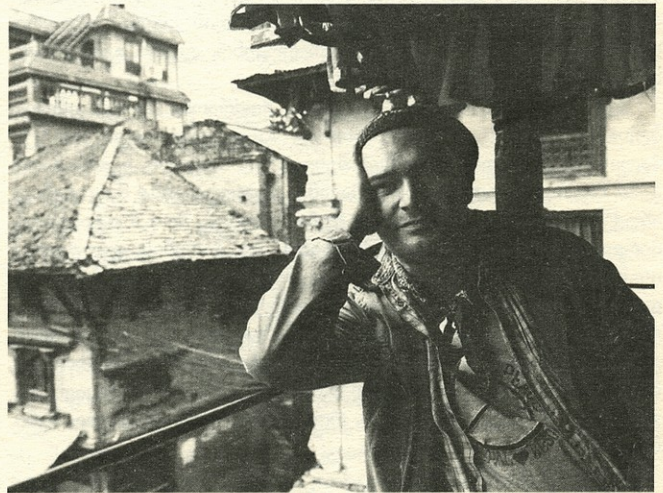
ბესოს გასხივოსნება

ეკა ქევანიშვილი

ვიჯეტი და ვფიქრობდი, რა ვუყო ბესოს. სათაური ტექსტზე ადრე მოვიდა. შევფურებდი ამ სათაურს და თეთრ სივრცეს კომპიუტერის ეკრანზე. წინ გრძელი დღე მედო, ადრე ადგომით, სამსახურში გავარდნით, იქ ჩინეთში მთავრობის ვიზიტზე რეპორტაჟით, მერე სახლში მოვარდნით, კერძის მომზადებით და კომპიუტერში სანახავად ჩატვირთული სერიალით. აი, ასე ვიჯეტი და ვფიქრობდი, რა ვუყო ბესოს. ვფიქრობდი რუტინაზე და უცებ მიხვდი, ალბათ ბესოც ასე ფიქრობდა. წერდა, მუშაობდა, წერდა, ლიტერატურულ სადამოუბზე დადიოდა, წერდა, მუშაობდა. ასე იყო ერთ დღეს, მერე მეორე დღეს, მერე მესამე დღესაც. მეოთხე დღეს კი ადგა და ნეპალში წავიდა. ასე გაექცა რუტინას და იპოვა სახლი.

ნაპალი, ნამასტა

არა, ახირებას ვერ დაარქმევ ამ წასვლას. ადრეც ხშირად გაქცეულა. მიზეზს რა დაღევდა, მაგრამ სივრცე. ხო, აი ეს ჩაკეტილი სივრცე და კაქტუსისვით სახლში ჯდომადებადგომადება რომ აღარ გინდა. ჰაერიც რომ არ გყოფნის და სადმე უნდა გაძვრე და გარბინარ. საზღვარს აბიჯებ – ასე იყო ბესო ხვედელიძეც. მოკლენიანი გადაკვეთები, ისევ უკან რომ ბრუნდები, ეგეთი. „ათითქოს ამ ქვეყნებს თავისი ვადა ჰქონდათ“. აი, წარმოიდგინეთ: გერმანია, ვადა 5 დღე. რაღაც

ამგვარი. ვადის გასვლის შემდეგ დაგემართებათ ნოსტალგია, სამშობლო, სახლი. იყო ერთკვირიანი და ერთთვიანი ქვეყნებიც, სულ ალბათ – 25. და იყო ნეპალი.

„სადაც, ფეხი დავდგი თუ არა, მახსოვს, რომ ისტერიკული სიცილი ამივარდა. რომ არ იცი, რაზე გეცინება, მაგრამ ხვდები, რომ სიხარულის სიცილია და არათუ ვადა არ ჰქონდა იქაურობას, ისეთ ენერგეტიკას და აურას ატარებდა, ჩემს თავს ვუთხარი, ეს არის ქვეყანა, სადაც შემიძლია მოვკვდეთ“.

ეს იყო ნეპალი. ამბავი კი დაახლოებით 3 წლის წინ იწყება. ცოტა მეტი, ცოტა ნაკლები. მერე და მერე, დღეები რომ გადადიოდა, ირწმუნებოდა, რომ არ ცდებოდა – სახლში იყო. აღარ ახსოვდა, სხვა სახლიც თუ გააჩნდა სადმე. არც ეიფორია ყოფილა, პირიქით, ეს იყო ზუსტი შეგრძნება – სახლის მიგნების ადგილის, სადაც თავს გრძნობ კარგად – შინაგანად, სული-

ერად, ფიზიკურად, ქიმიურად და ყველანაირად. მშვიდად, რე-ალიზებულად.

„საკუთარი ადგილის პოვნა ჰქვია ალბათ მაგ შეგრძნებას. კარლოს კასტანედას თქმის არ იყო, „ძალების ადგილი“. ასეთია ნეპალიც – სადაც იკრევ ძაღას და ივსები. რაღაც ისეთი შეგრძნება იყო, თითქოს საბურავივით ვულკანიზაციაში მიგიტანეს და დაგბერეს“.

თოთხმეტჯერ ნავიდ-ნამოვიდა. მეთხუთმეტე წასვლა წინაა. ნეპალში ერთხელ ნამყოფები არ არსებობენ, ნეპალს ყველა უბრუნდებაო, ამბობს. იმ დიდი მინისძვრის დროსაც იქ იყო, 2015-ის აპრილში. რასაც ხალხი მთელი მსოფლიოდან ბუზებივით ეხვეოდა, სტიქიამ გაანადგურა. მერე ბესოც ყველა იქ მყოფთან ერთად ალაგებდა, ასუფთავებდა, მინას ყრიდა, ხალხს ეხმარებოდა. მეორე, განმეორებითი მინისძვრის დროს სამ ადამიანთან ერთად იდგა ერთ-ერთ შენობის სახურავზე და უყურებდა, როგორ ჩამოიქცა მათ თვალწინ სხვა შენობა. მეორედ გადარჩენი. ეგ ადგილი როგორ უნდა მივატოვო. და კიდევ სხვა ბევრი მიზეზიც არსებობს დაბრუნების. ერთ-ერთი – ენერგეტიკა. საიდან იშოვავ? აზიური სიღრმეების და ევროპულ-ჰიპურ-როკენროლური განწყობის სინთეზმა გააჩინა – ამბობს ბესო.

„ეგ ცნობილი ამბავია, ჰიპების მოძრაობა როცა იშლე-ბოდა, სოფლიოს ჰიპებმა სწორედ მანდ, ინდოეთის და ნე-პალის საზღვართან დანიშნეს შეხვედრის ადგილი. ბევრი მათ-განი ოჯახებიანად დარჩა ნეპალში. ნეპალელებმა მათ ქუჩაც აჩუქეს. დღესაც არსებობს ეს ქუჩა. სწორედ მათ შეიტანეს იქ პირველად კაფეების, გესთჰაუზების და ბარების კულტურა. იყვნენ ისეთები, ვინც ბოლომდე მიჰყავდა იდეას და ბოლომ-დე ასეთი თავისუფლების და სიყვარულის ერთგული დარჩა. იყვნენ ისეთებიც, ვინც ჰალსტუხი ჩამოიკიდა. ყველას თავისი გზა ჰქონდა. ადგილობრივებიც ასეთები არიან – მშვიდობის-მოყვარეები. შენც – მშვიდად ხარ, წერ, არავინ გირეკავს და განუხებს, მიუხედავად იმისა, რომ ყველა შენი ძმაკაცია. შენი მეგობარი“.

ნეპალში კი 2072 წელია.

როცა ბესო ხვედელიძე დაუბრუნდება ჰიმალაის მთებს, დაბადების დღეს იქ შეხვედება და მათი კალენდრით, ასერთი წელი შეუსრულდება. ეს შეგრძნებაც, აქედან ჩასულს, რომ მომავალში ხარ, გამოდებით თან დაგყვება. თითქოს მთელ მსოფლიოში რაც არ უნდა მოხდეს, შენ აცდებია. იქ ხომ 2072 წელია. დანარჩენ მსოფლიოში კი – 2015.

* * *

წერთ კი ყოველდღე წერდა. ერთდროულად რამდენიმე ტექსტზე მუშაობდა. ნაწილი დაასრულა, ზოგიც დაიწყო. ეს ატმოსფერო სჭირდებოდა. ხანდახან გინდა მოწყდე პლასტმა-სის ცივილიზაციას, ოჯახსაც და შენი თავის პატრონი გახდე. რა არის ამაში მიმზიდველი?

„ის, რომ სიმართლის მადიდებელი ხდები. არაფერი გაქვს დასამალი, ხარ ისეთი, როგორიც ხარ. აქ – თითქოს სხ-ვებისთვის ცხოვრობ. ცხოვრობ ისე, როგორც საზოგადოე-

ბა გთხოვს. და მერე ეს რამდენიმე სამსახ-ური, ვალდებულებები... ზიხარ. სუქლები. იქ თითქოს ფიზიკურადაც უკეთ გავხდი – ანუ გავხდი კიდევ, 40 კილო დავიკელი. იქაური სამზარეულოს დამსახურებაცაა. პურის და ზოგადად, ცომეულის კულტურა იქ არ არის“.

დღემდე ბესოს 18 წიგნია გამოსული. ეს მხოლოდ „მოთელვა“ – მისი სიტყვებია. თუმცა მათგან უმრავლესობა მესამე პირში დაწერილი რომანები და მოთხრობებია. როცა ნეპალზე მოყოლილ სიახლეებზე ვლაპარაკობთ, პირვე-ლი პირის შემოსვლას ასხენებს. პირველ პირში დავიწყე წერაო. შესაძლოა, იმიტომ, რომ ამის დრო დადგა – დაგროვილი რაღაცების გარეთ თამამად გამოტანის, ოღონდ ისე, რომ არ გერიდება, დარწმუნებული ხარ ამ რაღაცების თქმაში.

„ნამასტეც“ ნეპალის შვილია. იქაურო-ბის პირმშო. იქ დაიბადა, იქედან გამოიწერა. ეს არის მხატვრულ-დოკუმენტური რომანი, რომელიც ბესომ იქაურობას მიუძღვნა და კიდევ იმ ადამიანებს, ვინც ნეპალში წასვლას გადაწყვეტს. ამ წიგნში ის ამბობია, რასაც დაგუგვლით ვერ იპოვი. ვერც ბესომ იპოვა, როცა პირველად ნეპალის გზას დადგა და იქ ნამყოფ მეგობრებში აგროვებდა საჭირო ცნობებს.

„რაც ამ წიგნში წერია, შენ თვითონ უნდა დაიჭირო. იქაურობის შეხება სჭირდებოდა ამ წიგნის დაწერას, მზერით, ხელით, ყველაფ-

რით“. 90-იან წლებში იქ ნამყოფ მეგობრებს ჩამოუარა, გიო მგელაძეს, დათო ტურაშვილს, რეზო თაბუკაშვილს. რუკები დაახატინა, ადგილები მოინიშნა. და მერე თავად დაწერა ისეთი წიგნი, რომელიც ადამიანებს ნეპალ-ისკენ გზას გაუკვალავს.

„ნამასტეს“, თუ ყველაფერი კარგად წავიდა, გაგრძელებაც ექნება. ინდოეთზე. და გააჩნია, მოგზაურობის გეგმა როგორ შესრულდება: „ხომ შეიძლება, ასე იარო ფეხით და ყველა ქვეყანას შენი გზავნილი დაუტოვო – წიგნი გზავნილი“.

წინ ცენტრალური აფრიკაა. სხვა ქვეყნებიც.

* * *

შორიდან დაკვირვება ადვილია. ბესო ამბობს, რომ სხვა მწერლებსაც ის სჭირდებოდათ, რაც მას. ვასელა, ბოდიალი, ახალი შთაბეჭდილებები, ჩაკეტილი წრის გარღვევა: „პოტენციურად კარგი წრეა, მაგრამ რომ წარმოვიდგენ ხოლმე, რომ ასე წერენ აქ, უფულობის, უსახსრობის პირობებში, რა იქნებოდა, სიარული რომ შესძლებოდათ, ოკეანე ენახათ“.

რა გაარღვევს ამ წრეს? თარგმანიც. რამდენიც გინდა წერე, თუ არ ითარგმნა, წიგნები რამდენიმე ათეული ან ასეული მკითხველის ანაბარა რჩება. არადა, ცოტაა.

ბესოსთან ყველაფერი ამბით იწყება. ჯერ არის ამბავი, როგორც პირველი ამოყვანილი თვალი ქსოვისას და მერე ნელ-ნელა იწყება ხალიჩის ქსოვა. მისთვის წიგნის წერის სტიმული – ბევრი სხვა წიგნია. კითხულობ, კითხულობ და უფრო მეტია წასაკითხი. მეტად ღიზიანდები, მეტად გინდება შენც რაღაც დაწერო, ხელები გექავება. კითხვის დროს ნაწერმა შესაძლოა, სულ სხვაგან წაგიყვანოს, „რაღაც წვეთი მოგარტყას“ ისეთი, რომ წერას შეუდგე.

„ჯერ ამბავს მოკლედ ჩავინიშნავ ხოლმე და წერას მერე ვიწყებ. ჩემი სანდო „ფოკუს ჯგუფი“ მყავს, ვისთანაც დივას „ვამონშებ“ და რეაქციების მიხედვით ვაგრძელებ ან ვწყვეტ. საკმაოდ მკაცრი შემფასებლები არიან. ვიცი, რომ თუ სადმე რამე ჭრიჭინებს, აუცილებლად მეტყვიან“.

დღემდე ჯერ ხელით წერს, შემდეგ გადააქვს კომპიუტერში. ფიქრობს დიდხანს და მერე გადაბმულად ორ-სამ საათში წერს. ბოლო წერტილს მაშინ სვამს, როცა იგრძნობს, რომ წრე შეიკრა, კინო დამთავრდა. და ყოველთვის იცის, რომ გამოვიდა. ან პირიქით. და ეტაპები. 18 წიგნი იძლევა ეტაპებად

დაყოფის შესაძლებლობას. თვითონ ახასიათებს იმ წლებისწინა ბესოს. მწერალს, რომელიც თითქოს ვილაცაზე იყო ნაწყენი. თუ ცხოვრებისგან გასილაქებული და მისი მოთხრობების გმირებიც ქალთმოდულ პერსონაჟებით იყო გატენილი. მერე ნელ-ნელა ისინიც სადღაც გადაიკარგნენ.

„მოკლედ, ცუდად ყოფნების რუკა შეიძლება ააგო ამ მოთხრობების მიხედვით. მერე რელიგიაში გადავარდნის ეტაპი მქონდა. მონასტერში ვცხოვრობდი. ვფიქრობდი, როგორი ვიქნებოდი იქ – დგება ეგ მომენტიც, რაღაც გთხოვს, რომ მარტო დარჩე საკუთარ თავთან. თუნდაც ყოველდღე ერთი და იგივე აკეთო და დააკვირდე, რა გაიღვიძებს შენში, რა მოკვდება. ამ ეტაპების პარალელურად წერის სტილიც იცვლება. ყოფილა სრული თავისუფლების და ყიფინის ეტაპი, სადაც ხვდები, რომ არაფერი დასამალი არ არის და ღვარცოფივით უნდა გამოუშვა შენგან ყველაფერი. ამ ეტაპებს მოსდევს ხოლმე რაღაც ნაწარმოები, რომელიც ასახავს, სად ვარ. აი, მაგალითად, ასეთი იყო „კლარა“ – მოთხრობა, რომელიც როცა ერთმა ადამიანმა წაიკითხა, მითხრა, სამ-ოთხ გვერდს ვერ გავცდი, მივხვდი, როგორ ცუდად იყავი“.

* * *

რაც დაინერა, დაინერა, თუმცა, დღეს რომ ჰკითხო, ექვსი რომანიდან ორს სხვანაირად დაწერდა და ოთხს საერთოდ არ. მოთხრობების კრებულებს სხვისი დაწერილივით კითხულობს და ჯერჯერობით ყველაფერი რიგზეა. მოსწონს. ლექსებიც იყო – მთელი კრებული. „ბობ მარლის დახუჭული თვალები“ – ერთად მოუყარა თავი და მოიშორა. მწერლები მიხვდებიან, „მოშორება“ რასაც ჰქვია. შეიძლება დაგახრჩოს, თუ არ გაუშვი.

როცა სანერიც დაგროვილია, მაშინაც განვება. ბესოც ასეა. სადმე, მთაში წავიდრდიო, სანერად. ანდა საკითხად.

„წერა თავისთავად მაგარი კაიფია, შეპყრობილი ხარ რაღაცნაირად, გრძნობ, რომ რაღაცას ქმნი. შენ ხარ პასუხისმგებელი ყველაფერზე, ყველა ხაზზე, ყველა პერსონაჟზე.“

დღეს რაც იწერება, იმასაც ვკითხულობ ხოლმე. კი, მაინტერესებს. აი, ბოლოს ლუკა ბაქანიძის „მესამე ნაპირი“ წაკითხე. მისნაირი ტიპი უნდა გაუშვა სადმე, ბევრი რამე აჩვენო. და ლუკას მსგავსი ავტორები გვყავს დღეს საქართველოში. ნიჭიერი. მხოლოდ რაღაც ფილმების ყურება და რაღაცების წარმოდგენა არ გყოფნის. როცა დღეები ერთმანეთს ასე ჰგვანან, შეიძლება გაგიჟდე. რა დაგანერინებს? ცხოვრებაა ამისთვის საჭირო“.

იმას, რაც ლიტერატურაში უყვარს, შეიძლება ორიგინალობა ვუნდოთ. როცა მწერალს ძალიან თავისი კუნძული აქვს. მისთვის პავიჩი იყო ასეთი, მაგალითად. პირველად როცა წაიკითხა, იმდროინდელ შეგრძნებებს იხსენებს – რაღაც ახალი ჟანრი დადო ლიტერატურაში.

„რუსებს ჰყავთ კიდევ ერთი მწერალი, ვიქტორ პელევინი. ძალიან მაგარია. დაეხეტება ხოლმე ეგეც ნეპალსა და ინდოეთში. ორიგინალურობა რა არის? ფანტაზია, თავისუფლება აზროვნებაში. აი, როცა მგონია, რომ ეს უნდა მოხდეს, ამბავი ასე უნდა განვითარდეს და ბაც. სულ სხვა რამე ხდებ. ეს მიყვარს ლიტერატურაში. რაც არ მიყვარს, ეს არის – „სინამდვილეში მოხდას“ რომ გეუბნება მოთხრობა. როცა ტექსტს ეტყობა, რომ მართლაც მომხდარის ასლია – მომხდარის ქსეროქსი. ჩემთვის ეს ქრონიკაა. ცეცხლი არა აქვს შენთებული, ის ცეცხლი, საიდანაც მხატვრული ლიტერატურა და მწერლობა იწყება“.

ცოტას ლაპარაკობს წარსულზე. თითქოს ყველაფერი ახლა ხდება. თითქოს ნეპალამდე არაფერი იყო. ან ყველაფერი მოყოლილი აქვს. ბესო ხვედელიძე საბჭოთა კავშირში დაიბადა. რუსულ ბაღში დადიოდა. 55-ე სკოლაში ისწავლა. უნივერსიტეტის ჟურნალისტიკის ფაკულტეტი. კულტურის უნივერსიტეტი, სასცენარო, ყველაფერი აქ ხდებოდა. თბილისში. სწავლით კარგად სწავლობდა. აი, გამოსაჩენ დაფაზე რომ შენს სურათს აკრავენ – როგორც წარჩინებული მოსწავლისას. ფარიკაობა, ფეხბურთი, რაგბი. ქანდაკების და ვეფხისტყაოსნის კითხვის წრეები. ცურვა, მუსიკა. ხატვა. მოკლედ, რაც კი შეიძლებოდა. მაგრამ როცა ვუუბნები, რამე მკვეთრი გაიხსენოს იმ დროიდან, სოფელს ახსენებს. ზემო იმერეთს:

„იქ ბებიასა და ბაბუასთან ჩავდიოდი და ეგ საერთოდ სხვა სამყარო იყო. სხვანაირი თავისუფლება. ძალიან მინდა, ისეე დავბრუნდე. მგონი, მანდეთ მიდის ყველაფერი. თუ საბოლოოდ ამ ქვეყანაში დავრჩი და ვიცხოვრე“.

ერთი ომიც იყო. აფხაზეთის. ეს ის დროა, როცა ბესო ხვედელიძე ჯერ ისეე ჟურნალისტად მუშაობს. 1993-94 წლებში თავდაცვის სამინისტროს პრესსამსახურში მოუწია ჟურნალისტად მუშაობა. აფხაზეთის ომშიც იქიდან წავიდა. მხოლოდ კალამი და ბლოკნოტი. პეიჯერიც კი არ მქონდა მაშინო. წლების მერე ომში გატარებულ რამდენიმე თვეს მოჰყვა „თავის გემო“. თუმცა, რაც ომზე დანერა, ორი იმდენი ჯერ სადღაც აქვს დალექილი. დრო სჭირდება იმ ამბების ამოლაგებასო.

„ისე კი, სულ ვწერ, ერთად ვწერ ხოლმე ერთ 50 რაღაცას. მერე ჩამოვუვლი ხოლმე. ხან ერთს მივუმატებ რამეს, ხან მეორეს და მერე ბევრი სრულდება ხოლმე ერთდროუ-

ლად. ახლაც ასეა – ერთდროულად ვწერ რომანს 90-იანი წლების თბილისზე, ერთ ოცამდე მოთხრობას, რომლებიდანაც რამდენიმე უკვე ბოლოშია გასული, რამდენიმე პიესას და სცენარს“.

აი, ასეა. კიდევ არის დაუნერული ამბები, რომელიც ბესოს რომელიღაც სკივრშია. მაგალითად, რომანი პარასკევაზე. რატომაც არა, ამბობს ბესო. სანამ კუნძულზე რობინზონ კრუზოსთან მოხვდებოდა, ხომ ჰქონდა მასაც თავისი ცხოვრება, რატომ უნდა შეეჭამათ, რატომ მიიყვანეს იმ უკაცრიელ ადგილას? ადრე თუ გვიან, ალბათ, დაწერს.

* * *

როგორ გგონია, ათი წლის მერე სად ხარ, როგორ გგონია, სად ზიხარ? ვეკითხები.

ათი წლის მერე ვზივარ ხის ქვეშ. ვზივარ და საყვარელ ადამიანს ვუყვები ისტორიას.

შეიძლება ეს ხე თავის სოფელში დგას, შუაგულეზოში. ან, იქნებ, სადმე, სხვა ქვეყანაში, ცხრა მთას იქით. ზუსტად არ ვიცი.

კორეული სანდლები

ბესო ხვედელიძე

ესე იგი, ვაფშე არ მიყვარდა რა. არადა, მაყუთი ქონდა ჩემოდნებით. აი, ცოტაზე მაინც რო მიყვარებოდა, ხო გავყევებოდი... მაგრამ მე მაშინ ეგრე არ ვიცოდი! სუ პადარკებით მოდიოდა: დუხები გინდა, მზის აჩკი გინდა, ბამბაზიის რეიტუზები... ამავსო, ზნაჩიტ, ფრანგული პარფიუმერით. მერე კარაკულის შუბაც დამიიდა. თან რა დელიკატნი იყო, ბოყე მოი... სუ გაუთოებული კლენატი პლატოკი ედო გულის ჯიბეში. წვეტი უჩანდა. ინსპექტორებიც წვეტიანი. ეჰ, სადლა არიან ახლა ეგეთი მასტები... გეგონება, სექენდ-ჰენდიდან პლეტი ქონდეს ანეული ნაროდს... ის კიდე ვაფშე სხვა როყა იყო. არ შემეყვარდა მაინც... აესლაც სუ ვფიქრობ, რა იყო ეგეთი, რამაც დამატორმუზა... ხამი არ ვიყავი არასდროს, ტუფლებით რომ შემეფასებინა. თან ყველაფერი იმენნა ხუთიანზე ქონდა: ძერსკად იცვამდა. მთანმინდაზე ოთხოთახიანი ბაითი – სვეცკი ადამიანების სასაფლაოზე ხედით... მერე იმდენი რამე იცოდა. არ არსებობდა თემა, არ წამოგყოლოდა ბაზარში. პოლიტიკა გინდა, მისტიკა ტო, სპორტი, ფილასოფია, კომპიუტერები, პატრიოტიზმი, შავი გაგება. ნუ, ყველაფრის აზზე იყო, მაგრამ მაინც ვერ შემეყვარდა... ჩემი გული რიყის ქვაა ეტყობა. – ჰავლაბრულ კილოზე რატრატებდა არაბულ ტახტზე შიშვლად მჯდომი ზემფირა ფოლადაევა და თანთალა ბარძაყებზე „ახალი აღთქმა“ ედო გადაშლილი.

ზემფირა ფოლადაევა „ნატურშიცად“ მუშაობდა და საკუთარი ბინა სამხატვრო სტუდიად ჰქონდა გადაკეთებული. იქ მას სტუდენტები სტუმრობდნენ, შიშველს ხატავდნენ ხოლმე და ისიც ამით ირჩენდა თავს.

* * *

– ამა წლის ოცდაცხრა იენისს, ლამის თორმეტიდან პირველის მიდამოებში, შენ და ბექა შოთას ძე ყოჩივარს მოგივიდათ ცხარე კამათი ასათიანის 29-ში მდებარე ზემფირა ფოლადაევას ბინაში, რაც ხელჩართულ ჩხუბში გადაიზარდა. – ააკაკუნა თეთრი ლეპტოპის კლავიატურაზე ბანჯგვლიანი თითები ხშირ-ნარბება გამომძიებელმა, მზერა გამისწორა და მის თვალეებში წამით გაკვესა მატარებლის რელსის ავმა ნაპერწკალმა. ამის დანახვასა და, მანამდე კი, მისი ნათქვამის გაგონებაზე, უცებ შემცივდა და პირში სისხლის მჟავე გემო ვიგრძენი.

– არაფერი ისეთი, უფროსო. ეგრე ვიცით ხოლმე. ხანდახან. ხუმრობით... – დავიწყე თავის მართლებასავით, მაგრამ გამომძიებელმა ცივად შემანწყვეტინა:

– თვალეებში მიყურე! მეზობელთა ჩვენებით, ოცდაცხრა იენისის შუალამით შენ გადატეხილი „გომი-კლასიკის“ ბოთლით

დასდევდი მოქალაქე ბექა ყოჩივარს ზემფირა ფოლადაევას ბინაში, და რომ არა მეზობლების აქტივობა, არავინ იცის რითი დამთავრდებოდა ყველაფერი. მათივე თქმით, შენ ყოჩივარს ყელის გამოლადვრით ემუქრებოდი და არაამქვეყნიურ სმაზე ავინებდი.

– არაამქვეყნიურზე? – ბახუსის ნერწყვი გაჭირვებით გადაყვლაპე და შევეცადე თემა მსუბუქე კალაპოტში გადამეგდო. – აჰ, ეგეც ხუმრობით, უფროსო. ჩვენ ბავშვობის მეგობრები ვართ.

– ბავშვობიდან მეგობრები ხართ... – ააკაკუნა გამომძიებელმა კლავიატურა.

– ბალშიც და სკოლაშიც ერთად დავდიოდით.

– ბალში და სკოლაში... რომელში?

– მეორე რუსულ ბალში, კრილოვზე, და მერე 55-ეში. „მზიურთან“. ერთ მერსზე ვიჯექით.

- ერთ მერხზე...
- პირველ ქალთანაც ერთად ვიყავით. ბოლოსთანაც...

- ბოლოსთანაც... წესიერად ეხლა! ეგ ძიებას არ აინტერესებს. - ხმა გაიმკაცრა გამოძიებელმა.

- ყველა ქართულ ომში ერთად ვმონაწილეობდით მოხალისეებად. მე პრეზიდენტის ორდენიც კი მაქვს. მეოთხე ხარისხის...

- სადაა აბა?

- ბულაჩაურზე... ლომბარდში.

- კიდევ ერთხელ გიმეორებს! თუ გამოძიებას არ გაუწევ ქმედით დახმარებას, კიდევ უფრო დაგიძიებდნენ ბრალდება!

- კი მაგრამ, რა ბრალდებაა ეგეთი? - ველარ მოვითმინე მე.

- რა და, სად წაიღე ყოჩივარის ცხედარი?!

- წამოდგა ფეხზე გამოძიებელი და სველი თვალებით დამაცქერდა ზემოდან.

* * *

ზემფირა ფოლადაევას ბინაში ჩხუბი მოზაიკურად მასსოვდა. მასსოვს, ძლივს გამაკავეს მეზობლებმა, არადა ჩხუბის მიზეზი ძალიან ტუტუცური იყო:

მე და ფოლადაევას ერთმანეთზე კაი ხანი იყო თვალი გვეკონდა დადგმული. ჩემი გუმანით, სწორედ იმ ღამით, ხატვის მერე უნდა დაგვეგემოვნებინა პირველად ერთმანეთი. ამას ბექაც გრძნობდა. ამიტომ, ფანქრები რომ გადავდეთ გვერდზე, არყის მესამე ბოთლი ჩაცვალეთ და სასტიკად მზერაარეულები შევიქენით, ის პატიოსნად დაგვემშვიდობა და ღილით გაბანცალდა ფოლადაევას ბინიდან. სახლშიც, შესაბამისად, მსწრაფლ შემოიხაზა ჩასატარებელი სხეულბრივი ნიაღვრების სავარაუდო კონტურები.

- ვაიმე, მგონი პაზვანოჩნიკის გამრუდება მეწყება, პეტო... ამეებს რა ქვია?

- მალეები...

- რა მალეები? მეკაიფები? მალე ბი არ გამიხდე მართლა...

- მალა ქვია, ვა. მალეები.

- კაი ხო. ნუ, მალეებს ვგრძნობ ყველას. უყვას... ოზდაცამეტია ხომ? ყველა სათითაოდ მტკივა. - რატრატებდა ფოლადაევა და სუფრას ალაგებდა. - არადა, შენ ხომ არ იცი, რა ვიდზე ვიდექი შევარდნაძის დროს. რა ნატურშიცობა, ბოჟე მო! სასოფლო-სამეურნეოში ცეკვის ანსამბლ „თეთნულდი და შხარას“ სოლისტკა ვიყავი, ტო! სად არ ვაძლევდით კონცერტებს: პრაფსაიუზები გინდა, ვსესაიუზნი ტუბდის-

პანსერები, მოხუცების სახლები, ქუთაისის „ტორპედოს“ ბაზა სალორიაზე, იმიერ-ტაო, მინვოდები და ესენტუკები...

- „თეთნულდი და შხარას“ რა სახელია, ზემფირ? - ვერ მოვითმინე მე და თვალები კიდევ უფრო დამიელმდა. ფოლადაევა უკვე ოთხი იყო და ოთხივე „ბიტლზებივით“ უბერავდა:

- ეგენი სვანეთის დიდი გორდასნები არიან. ერთი ცოლია, მეორე - ქმარი. ასე ამბობს იქაური ნაროდი.

- რა გვარის ხალხია?

- ვინა?

- ეგენი?

- უიმე, მართლა დებილი ხარ რა, პეტო. არაფერი შენ არ იცი. ეგენი მთებია, ტო. სუ თოვლი ადევს. აი როგორც ყაზბეგი და უშბა.

- ყაზბეგი და უშბა?.. კაი გამახსენე - დილით ორი ბოთლი „ჰერცოგი“ და ვაკის სასისკი გაასწორებდა რძიანი. ხომ ამოიტან?

- რა რძიანი სასისკი, ტო?.. აგერ კალბასი მიდევს მაცივარში... თხის რძეც მაქ, ოღონდ ძაან ჟირნია...

- მიცია რა, კალბასი რათ მინდა... მეკერდს კი არ ვიზრდი... ისე, რა ზომა გაქ?

- ახლა დასტოინდა! ბიუსტი იმის მერე დამიპატარავდა, რაც ჯანჯაფილი გადავადე.

- რა გადავადე?

- ეგეც არ იცი... შენ ვინა ხარ, ტო. ხეა ეგეთი. ჯონჯოლის პონჩი. ისმება.

- ჯონჯოლის ხეს რა გასმევდა ამხელა ქალს?.. ისე ჯონჯოლის წვენიც გაასწორებდა დილით... ცივი მანონიც რამე ქიშშიაშიანი კექსით... განდონები გააქვს?

- განდონი თავი გაბია. რეზინა ქვია მაგას.

- და ის ულვაშა ამირანა რა უყავი, შენთან რო დაძვრებოდა... რეზინის ჩექმებში.

- ეჰ, ამირან-ამირანჩიკ...
- შხარაზე მიაბი თუ თეთნულდზე?

- ...რა ტუპოი კრეტინი ხარ, პეტო...

- გაგერისკა ზემფირ, ბედს მინდობოდი. იქნებ მერე შეგყვარებოდა... ხომ მოსულა ცხოვრებაში ეგეთები?

- ეჰ, ჩემო პეტო... ეგეთები მარტო ამერიკანსკი კინოებში მოსულა. რეალნი ცხოვრება სულ სხვა ბაზარია. უსიყვარულოდ, ძალაზე და ტყუილში რო ცხოვრობს ნაროდი, იმიტომაა მაგრამ საქმე რესპუბლიკაში. მაღლი არაა ეგეთ ურთიერთობაში. ეგაა რიჟა ცოლ-ქმრობა - ხათრები-მათრები და ვაიმე-ცოდოა... და ის პონტი, რო მერე იქნებ რამე იყოს, არი ბლევო! ტვინი გულში უნდა ჩავიდეს და დაღოს სიმართლე! მე ჩავიყვანე და მითხრა, რო არა, ზემფირ! არ გიყვარს შენ ეგ ამირანი! შენ ჩემი გულის ჭკუა არ იცი! მე ძალიან რეალნი გული მაქ! რეალობას კიდევ, პასტიანანა თვალებში უნდა შეხედო - არაფერი მიამატო და მოაკლო! აგერ იყო შიშველი რეალობა - მე ტიტველი ვიჯექი ტახტაზე, თქვენ მჯღაპნიდით და მე კიდევ ამაში მაყუთს ვიღებ უნამუსოთ. თან ვითომ ამ ნიგნს ვკითხულობდი... აჰა, კიდევ ერთი „ვითომ“. ვითომ... ისევ რიჟა ბაზარი. მე და შენ კი არა, მთელი მსოფლიო რიჟა ბაზარშია! მზე ამოვიდაო - სად ამოვიდა, ტო? ეგ პარშივი

საფანტი პოეზია ვის უნდა? მზე ამოვიდა კი არა, ეგ დედამინა ტრიალებს! გაგიგონია ამხელა ტყუილი? ანდა, მზე ღრუბელს ამოფარაო. მზე ეფარება, თუ პირიქით? ნუ, არ ვიცი რა პირდაპირ, ეს რა პაროდაა ეს ადამიანები. ისე, პეტო, ამისიქე წიგნი, რომ იცოდე, ნიტომტო წამიკითხავს, აქამდე არც გადაამიშლია. რას არ მოიგონებთ ხოლმე ეს სუდოჟნიკები. გააჩოჩე, პეტო, გვერდზე ეს სპირალი, თორე ჩავიფსი, ისე ცხელა...

* * *

ფოლადაევა შიშველი დატანტალებდა სარკის წინ, ყოჩივარი რომ მობრუნდა. წვიმაში გარეცხილ ბრაზილიური ქათმის კურტუმოს გაეცა – ტრანსპორტი არაფერი შემხვდა, თან თავსმბა და ბარემ აქ დაერჩები, თავით კედლისკენ დავენევი, მოგვახალა უტიფრად. თქვენ რაც გინდათ, ის ქენითო, და ფოლადაევას ბამბა მოთხოვა ყურში ჩასადებად.

ფოლადაევას ერთოთახიანი, ერთტახტიანი და უსამზარეულო ბინისთვის ეს განცხადება ნამეტანი ფართო გაგების იყო, და სწორედ აქედან დაიწყო, რაც დაიწყო. ისედაც უზომოდ ამღვრეულს ალკოჰოლით, და ახლა კიდევ უფრო გახელბულს, ბექას ეს სვლა იმდენად ძალით ჩადენილი მეჩვენა, რომ ეგრევე ავენთე და არყის ცარიელი ბოთლი მაგიდის კიდეს ჩამოვატეხე. გაჭირვებით, მაგრამ მაინც მახსოვს, რომ ყველაფერი მშვიდობიანად დასრულდა, ბექა კი წიკაზე გადამირჩა: მისი შემოფლეთილი „ლა კოსტას“ სისხლიანი მაისური და განივი ნაკანრები ტანზე ახლაც მიდგას თვალწინ. ისე, მეც მაგრად მივიბეგვე. ისიც მახსოვს, აქვითინებულმა ფოლადაევამ გარეთ რომ გამოგყვარა. იქ კიდევ, ვარსკვლავებიანმა ცამქნა, სუფთა ჰაერმა, თუ ორივემ ერთად, აღარ ვიცი – მაგრამ ფაქტია, რომ გარეთ გასვლის მერე, მართლა აღარაფერი მახსოვს. დილით კი, ჩემ სახლში, იატაკზე მწოლს ყოჩივარის კორეულ სანდლებში გამოწყობილს გამეღვიძა.

მთელი ბინა გადავაქეთი ყოჩივარისა და ჩემი ბათინკების ძებნაში, მაგრამ ვერც ერთი ვნახე და ვერც მეორე. მერე, წინა შუალამის და სახლამდე გზის გახსენება ვცადე, მაგრამ მაინც მხოლოდ სიცარიელე და სიბნელე მედგა გონებაში. მახსოვდა ზემფირა ფოლადაევა, მისი სამნახევარწომრიანი, მაგრამ სხვადასხვა ზომის ძუძუები, გადატეხილი ბოთლით ჯირითი მაგიდის გარშემო, ბექა ყოჩივარის რუსთავის ფოლადისებრი მუშტი ცხვირში, იატაკზე მოჯდომა და ბოლოს დამოშინება თავის გარეთ გაბრძანებით. დანარჩენი წაშლილი იყო მესხიერების დაფიდან. ეტყობა ბექას მუშტმა მცირე ტვინის რყევაც გამოიწვია. თან ამდენი ალკოჰოლით გამობრუნებული ტვინი ისედაც რისი დამმახსოვრებელი იქნებოდა.

* * *

გამომძიებელს რომ ავეყურებდი, ვხვდებოდი, რომ გარეთ მაინც მოხდა რაღაც ძალიან ისეთი და სხვანაირი. გულით კი მინდოდა გახსენება, მაგრამ არაფრით გამომდიოდა. არადა, ამის გაგების მიზნით, მეორე დღესვე ჯერ სახლში დაფურევე ყოჩივარს, მაგრამ მისმა მერცხალა ცოლმა იქით მოიკითხა – სად გდია, განა ერთად არ იყავით „აუტსაიდერის“ კონცერტზეო?.. რო ნახავ, ბავშვისთვის „პამპერსები“ წამოიღოსო...

მერე ყოჩივარის მშობლებთან გადავრეკე. იქ საერთოდ ტყემალზე ისდნენ.

– ვინა? რომელი ბექა? აჰ, ჩვენი პატარა ბექა? ჩვენმა ბექუნამ ცოლი მოიყვანა! ისეთი ყოჩალი გოგოა... ბულალტერი. ჩვენთან აღარ ცხოვრობს რა ხანია... – გაქანებული სკლეროზი ჰქონდა ყოჩივარის დედას.

მაშინ ვიფიქრე, რომ ალბათ ვინმე ძველი ხასა გაიხსენა სიმთვრალეში, მისკენ გასწია და მის რბილ „ბიუსტში“ თბილად თავჩარგულს ძინავს-მეთქი. ჰოდა, ამიტომაც შევეშვი.

იმ დილით მარტო მომინია ხაშუკ ნათრევა და აეგრე უულად გამოსვლა პაპმელიაზე. მერე მთელი დღე მეძინა. მესიზმრა თურქული „თავით კედლისკენ“-ის გადაღებები. ერთ დღეს მეორე გადაება – იგივენაირი. მთლიანად ძილის დღე იყო, იმ განსხვავებით, რომ ამჯერად სიზმრად ვნახე გივი სიხარულიძის პოეზიის საღამო და „გომის“ ქარხანასთან რომ დიდი ბოთლი დგას – მისი რაკეტასავით ცაში გაშვება. მესამე დღესაც არ გამოჩნდა ყოჩივარი. არც ერთი კვირის თავზე. ჯერ მისმა ცოლმა დამაწიოკა. მერე ნათესავებმა და სხვა ძმაკაცებმა.

ორი კვირის თავზე საერთოდაც პოლიციიდან დამადგენენ, ბორკილები დამადგეს და ამიყვანეს. ახლა კი, ეს ვილაც აშკარად სად იზმისკენ მიდრეკილი გამოძიებელი მადგას თავზე და სად გადაამალე ცხედარიო, მეკითხება. მე ისევ არაფერი მახსოვს და საულ უფრო საზარელი ეჭვები მიპყრობს...

* * *

– იქნებ ფირმაში მოიხია, უფროსო?

– გაგაუფროსებ ახლა... წესიერად ილაპარაკე!

– როგორ მოგმართოთ აბა? პატივცემულო გამომძიებელითი?

– თან რომ გვეკაიფება, ეს დამპალი? სად არის-მეთქი ტრუპი?

– რა ტრუპი? კარგით რა...

– მოწმეები ხელს შენ გადებენ... ზემფირა ფოლადაევა! აგერ ხელმოწერები მაქვს მთელი სამეზობლოსი... კლავდაო. ჩვენ რომ არა, არ დაინდობდაო...

– ზემფირას პუტანკა დედაც მოვტყან... იქნებ მართლა წავიდა სადმე ფირმაში? ხომაა ღამის რეისები. მატარებლებიც დადიან...

– საზღვარი ეგეთს არავის გადაუკვეთია. გადამონმებულია უკვე. შენა, ბიჯო, აბუჩად გვიგდებ? ოცი წელია, ისეთ საქმეებს ვხსნი, კორადო კატანი ისვენებს. ყველა ნაცნობი და

უცნობი გადავამონხე. მორგებიც. საზღვარიც. ყველა მხრიდან... გაითვალისწინე, აღიარება შეგიმსუბუქებს სასჯელს!

– ღმერთო დიდებულო...

– ღმერთს ნუ ანუხებ, მე შენ გეუბნები. აღიარე, მისი სანდლები საიდან აღმოჩნდა შენთან? ამის გახსენებაზე ერთი-ათად დავმძიმდი.

– ყველაფერი უნდა დანერო.

– რა უნდა დავნერო, რაც არაფერი მახსოვს.

– რასაც გიკარნახებ, იმას დანერ... არადა, საქათმეში შევარდები, იცოდე...

– საქათმეში რა მინდა? კვერცხს კი არ ვდებ.

– იქ დაგადებინებენ იმდენს, აღდგომა მოგენატრება. – პირველად ახითხითდა გამომძიებელი.

* * *

ოთხი წელი ვითომ ბევრია? არ ვიცი. ცოტაც რომ არაა, მაგას კი ვხვდები. იმდენი მომხვდა და ისეთი მეტკინა – ველარ გავუძელი. ოლონდ თავში არ ერტყათ. დავნერე ბოლოს ყველაფერი. მარცხენა ხელით დავნერე, აჯღა-ბაჯღად, წაწოლილი ასოებით. მარჯვენა აღარ მივარგოდა. ოლონდ თავში არ ერტყათ. თითებს ვერ ვგრძნობდი. ვერც ხელისგულს. ჯერ ლილისფერი იყო მთლიანად. მერე წელანელა გალურჯდა. ბოლოს გაშავება დაიწყო.

– განგრენაა, – ამბობს თანაკამერელი ბიჩოკა. – მაჯაში მოგაჭრიან...

– მომაჭრიან რა, ხის ტოტია?

– ცაცია გახდები, პეტ. დიდი ამბავი. აგერ, ცხონებულ საშკა სერებრიაკოვს საერთოდ არ ქონდა ხელები და ცირკში პისტალეტს ათიანში არტყამდა ფეხით.

– სულ ვერ ატოკებ, ტო? – მეკითხება ბებერო.

ვცდილობ თითები ოდნავ მაინც გავამოძრაო. არაფერი გამომდის. თითქოს ჩემი კი არა, სხვისი იყოს.

– ეგაა. – აქნევს თავს დანანებით ბიჩოკა.

– ცხონებულ საშკა სერებრიაკოვს ხელები არ ქონდა-მეთქი და ყურის აწვევა კი მაინც იცოდა...

– ფეხით! – უდასტურებს ბებერო.

– დანა-ჩანგალსაც ხომ ფეხებით უბერავდა, ჩემი კაი...

– ტრამვაიზე ფეხებით არ კარმანშიკობდარო?

რაც არ მახსოვდა, ყველაფერი დავნერე. ბოლომდე ავიწყვითე ფანტაზიებში. ოლონდ თავში არ ერტყათ. ყველაფერი „გავიხსენე“:

იმ შუალამის ბარათაშვილის ხიდი. კიდევ ერთი შეხლათრახი ბექა ყოჩივართან. სილიან-ლავაშიანი ძიძგილ-ჭიდავი. დედის სისხლის გინება. მურტალი ბრახან-დაკა-გრუხუნი. მერე დავეცი, იქვე მიგდებულ რიყის ქვას დავწვდი და ზემოდან დამსკდარ ყოჩივარს მთელი ძალით საფეთქელში მივეცი.

ტკაცან!

ოლონდ თავში არ ერტყათ. სანამ მტკვარში გადავადებდი – კორეული სანდლები გავხადე. ჩემებში ფეხი მხარამბოდა. და ბექა ყოჩივარი ჩემ ბათიკეებიანად მტკვარში გადავუშვი. მღვრიე წყალს გავატანე მოგონებად. ოლონდ თავში არ ერტყათ. ეს მე მოვკალი ბექა. სიხი ქვა ვხვი სიმთვრალეში საფეთქელში. ოლონდ თავში არ ერტყათ. ოთხი წელი არაა ცოტა. ოთხი წელი ოთხჯერ სამასსამოცდახუთი დღეა გამოკეტვით. სასამართლოზე დამწყველა ყველამ – ბექასიანებმაც და ჩემიანებმაც.

– სირაკუზო! ეგდე აქ და ამოლპი! – მომიგდო იქ შავებში გამოსხეულმა ფოლადაევამ.

– ეცადე, ცოცხალი არ გამოხვიდე. – სისინით მირჩია შავებში გამონყობილმა ბექას ძმამ.

– ეს რა გვიქენი, ან შენ თავს რა უქენი, პეტო? – ერთ დიდ მლაშე ცრემლად იყო ქცეული ძაძებით მოსილი ყოჩივარის ცოლი.

– ოლონდ თავში არ ერტყათ... – ვთქვი მე. მერე მოსამართლემ ჩაქუჩი მოიქნია.

* * *

– გოცირიძე, გამომძიებელთან!

– მეე?

– გაგირითმო, ვაჟაკ?

– მოიცა-მოიცა, ახლავე უფროსო!

ხელები ჯერ უკან წამალბინეს. მერე დერეფანში გამიყვანეს. ერთი სართული ავიარეთ. მეორეც. მერე მწკლარტე შუქით განათებული კორიდორი იყო. მერე დარბაზი. მერე ისევ ცივი კორიდორი – კარი. ოთახში, მაგიდასთან გამომძიებელი იჯდა და დამწყები სირინოზივით ილიმებოდა. აქ რატომღაც გამაცვივა და თვალებში რალაც ბლანტი სიმუქე ჩამომედვარა.

– დაჯე აბა, ჯიგარო. – ამჯერად სხვანაირად მითხრა გამომძიებელმა, თან ისე, რომ სველი მზერა არ მოუცილებია.

– რა ხდება, უფროსო... – ძლივს გადავყლაპე რახათლუხუ-მად ქცეული ნერწყვი.

კაი ხანს მიყურებდა. ბოლოს ყველაზე წარმოუდგენელი თქვა:

– ბექა ყოჩივარი ცოცხალი აღმოჩნდა...

აქ სისხლი მომანვა საფეთქელებში. თან გულიც ბოლომდე ამიჯაზდა.

– მეკაიფებით, ბლიად? – ესლა წამომცდა გაოგნებულს და ზურგს უკან მდგომს პოლიციელს გავხედე. მერე ისევ გამომძიებელს, მერე ისევ პოლიციელს.

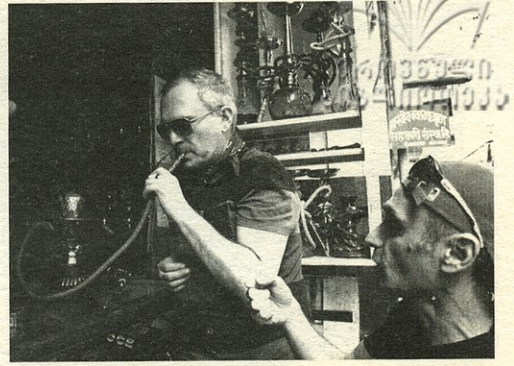
– გიხაროდენ. მაგრამ გარეთ მაინც ვერ გახვალ... – გამომძიებლის ამ სიტყვების იქით აღარაფერი მახსოვს, იმიტომ რომ გამწარებული მთელი ძალით მივენთხლიე კედელს თავით და ეგრევე გავითიშე.

* * *

– აი მაგარი ჭამა მაშინ პეტო გოცირიძემ, გოგოებო, და ეგდოს ახლა ეგრე. ვეუბნებოდი, ნუ სვამ, პეტო, ნუ სვამ ამდენს, ციროზი იცის ტვინში... ვინ გიგდო ყური... – არაბულ ტახტზე შიშვლად მჯდომ ზემფირა ფოლადაევის თანთალა ბარდაყებზე ისევ „ახალი აღთქმა“ ჰქონდა გადაშლილი. – აქ რომ ბოი ბეზ პრავილ ჩაატარეს მაგან და ბექა ყორივარმა, მერე თურმე გარეთ ისევ ჩაბრატდენ. ბუხოიზე მაგარი გაეხსნა ბექუნას და ბავშვობის ოცნება უნდა შევასრულოო. არა, იმენა კვერცხი არ იყო ამხელა ვერზილა? ცხვარში უნდა გავვაზო ახლავეო. რა ცხვარი, ტო... ამანაც, ნასკივით ბუხოიმ, მიცა თავისი ბათინკები, იმან ჩააცვა თავისი სანდლები, და მართლა არ გაგაზა ორთაქალის ავტოსადგურისკენ?... იყო მერე იმ ცხვარში, ეგ მართლა ცხვარი ეგა, კაი სამი თვე თავისი ელდარ-კიზლარებით. უკრავდა სალამურზე სირივით, ჯოხი ეჭირა და ჰაცეეე. ეს ღურაკი პეტო კიდე აავდო პოლიციამ და ვაფშე არაფერი არ ახსოვდა. თან ბექას სანდლებში ტახაობდა. იმენა გაიგდეს მწარედ, და კი დანერა ბოლოს, რომ დაბრიდა ბრავტი სიმთვრალეში და მტკვარში იალა უქნა. ბექუნა კიდე დაიხატა ორი თვის მერე ჟივ-ზადროვ, და ბრახ – რას ხედავს? პეტო ციხეში ზის მის დაბრედვაზე, ოთხი წელი აქ და ხეხამს ცივ კიოკას. რატო ასე ცოტა? ეეე... ეგ მე უჩნალიჩე მაგ შიზოიდს, მაგას. გამომძიებელმა დაკითხვაზე – ორი ვარიანტიაო: ან ნავე დიდ სროკზე, ან კიდე აფექტი, თავდაცვა და პატარას გაუფორმებთო... აი, მაგარი ვჭამე მაშინ მეც. ამოღებულ კოფტა მეცვა და სუ შივ მიყურებდა ეგ ჩემის შერლოკ ხომსი... პეტო შემეცოდა, მაინც სვოია, თორე ეგრე ნაპარავო-ნალევა ქალი კი არ ვარ, ტო... მთელი ორი კვირა დადიოდა ჩემთან ეგ ჩემის გამომძიებელი... ყველა გაშლილი ზონტიკი ისვენებდა... საქმეც გაკეთდა. ყორივარმა კიდეც, ცოცხალი ვარო. გამოსირდა ყველა. არ გამოუშვეს მაინც... ოთხი კი მოუხსნეს, მაგრამ ორით შეუცვალეს – რიჟა პაკაზანიის მიცემისთვის. ატანს ახლა ბექა ყორივარი ციხეზე პერუდაჩებს პეტოს დედას და აჭმებს იმ ქლიბს. სხვა რა გზაა... ორი წელი დარჩა. დე-ბილები რა... აუ, ზემფირა ჩართე ერთი, ჩემი გოგო. დავყრუ-ვდი ამ სიჩუმეში...

– რომელი?

– „დასვიდანიე“ იყოს... კაი ვეშია. ხო, ჩვენ სად ვიყავით? აკერ... „მეორე დღეს, როცა ისინი გზაში იყვნენ და ქალაქს უახლოვდებოდნენ, იქნებოდა ასე ექვსი საათი, რომ პეტრე ერდოზე ავიდა სალოცავად. მოშივდა და ჭამა მოუნდა. ვიდრე რამეს მოამზადებდნენ, აღტაცებაში მოვიდა. და იხილა გახსნილი ცა და გარდემოშავალი ცაღაც ჭურჭელი, დიდი ტილოს მსგავსი, რომელიც ოთხი კიდით ეშვებოდა დედამინაზე. მასში იყო დედამინის ყოველნაირი ოთხფეხი, ქვეწარმავალი და ცის ფრინველი. და ხმა იყო მის მიმართ: „ადექი პეტრე, დაკალ და ჭამე.“ მაგრამ პეტრემ თქვა: „არა, უფალო, არასოდეს არაფერი მიჭამია ბინიერი და უწმიდური.“ მეორედ კვლავ იყო მის მიმართ ხმა: „რაც ღმერთმა განწმინდა, ნუ მიიჩნევ ბინიერად.“ ასე მოხდა სამგზის და ჭურჭელი ცისკენ ამაღლდა“. არა, ხედავთ ტო? ზნაჩიტ, ყველაფრის ჭამა მოსულაო, გაიკონეთ?... მოიცა, დავახურო ეს ნინგი ჩემ მეზობელ მაგდას თავზე. რო

ზაიბალა თავისი ისპანახით, თან უკვერცხოდ-ხორცი არაო, რძე არაო, დაჟე კარაქი, მანონი და სმეტანაც არაო. პური, წყალი და მწვანის ბალახი ი ვსოო. რა უნდა, ტო? არადა, რა ნაშა იყო, იცით? ახლა ორმოცი კილოა, ბოჟე მოი. ქარი როცაა, გარეთ არ გამოდის... და როცა გამოდის, სუმეკაში ხორცის გასატარებელი მაშინკა უდევს, რო არ ნაიქცეს... ალბათ ვაფშემც გაქრება მალე... არადა, პეტო გოცირიძემ მართლა მაგარი ჭამა. ხო... ნუ, მეც ხომ ვჭამე და ვჭამე... მომშივდა რაღაც. პერაშვზე რომელი გამეგზავნებით?... ჰო. ის დამავინყდა: საცოდავმა პეტომ ციხეზე მარჯვენა ხელს პაკა უთხრა... განგრენა დაემართა და მოჭრეს ძირში. არადა, რამდენიც ალბათ მაგ ხელით უმუშავია... აფსუს!

* * *

ისევ აქ ვარ. ბევრი კი არ დამრჩა. გარეთ რომ ვიქნები – ნახატების ახალი სერია უნდა გავაკეთო: „ცაცია“. მარცხენა ხელით დახატული ალბათ სულ სხვა გაგება იქნება. პირველი ვიცი, რაც უნდა დავხატო. უკვე დავიწყე ესკიზების კეთება. ფურცელიც მაქვს და ფანქარიც. მოკლედ, ეგეთი რამეა იდეაში – ჩანს სოფლის გზა, გრუნტიანი, გარდიგარდმო ბულავარდნილი, მაყვლის ბუჩქებით. ცხელა სასტიკად. გზას ჰორიზონტისკენ მე და ბექა მივუყვებით მხარდამხარ – ხედი ზურგიდან. ნახატი ოქროსფრად ანათებს და ნელზევით შიშვლავს კანი მზისგან ვახეთილი გვაქვს. ნახატის მთავარი გასხმა ისაა, რომ მე მარცხენა ფეხზე და ბექას – მარჯვენაზე, მისი კორეული სანდლები გვაცვია. იმას ცალი და მეც – ცალი. ანუ, ძმაკაცურად რა. ჩვენ როგორც ვიცით ხოლმე...

„გაფრინდინელას“ შესახებ

[...] ბესო ხვედელიძის წინამდებარე რომანი 1996-97 წელს დაწერილი ამავე სახელწოდების მოთხრობიდან არის ამოზრდილი. ძველი „გაფრინდინელა“ ძირითადად ყმანვილკაცის ცხოვრების ამსახველი სურათებისაგან შედგებოდა. გამოკვეთილი სიუჟეტური ხაზი, ისევე როგორც გამორჩეული, არაორდინალური სამოქმედო ფონი მას არ გააჩნდა. პრინციპში, ეს იყო სცენების ნაკრები, რომელთა ბმულობის ხარისხი არცთუ ისე მაღალი იყო და თეორიულად, სულ იოლი შესაძლებელი იყო მათი დაშლა და ახალ, უფრო ჩამოყალიბებულ, შთამბეჭდავ ტექსტულურ ველში მათი განთავსება. ალბათ სწორედ ამან უბიძგა ბესო ხვედელიძეს ახალი „გაფრინდინელას“ დაწერისაკენ. უფრო სწორად, მას ახალი „გაფრინდინელა“ არც კი დაუნერია. მან დაწერა ახალი ნაწარმოები, რომლის მასალადაც „გაფრინდინელას“ ოდნავ სახეცვლილი ეპიზოდები გამოიყენა, იმავე პირველ კრებულში შესული კიდევ ერთი მოთხრობის, „ქათმის დღის“ სცენათა ვარიაციებიც წაამატა და რატომღაც მას ისევ „გაფრინდინელა“ დაარქვა. არადა, მე რომ მკითხოთ, უფრო უპრიანი იქნებოდა, მისთვის, როგორც თვისობრივად სხვა ნაწარმოებისათვის, ახალი სახელწოდება მიეცა – ვთქვათ, „როზენბურგი“.

როზენბურგი მთავარი გმირის ბავშვობისდროინდელი გეოგრაფიული გატაცებების შედეგია. რეალურ რუკათა თვალთვლება-შესწავლის შემდეგ მას უჩნდება საკუთარი ქალაქის იდეა-ხატი, და ეს ხატი კარტოგრაფიულ იმიჯებში გადაყავს. და ამის მერე მთელი მისი ცხოვრება ამ წარმოსახვითი ქალაქის ქუჩებსა და შენობებში წარიმართება. ალბათ დამეთანხმებით, რომ ეს იდეური თარგი სრულიად ახალია „გაფრინდინელასათვის“ და დომინანტურიც. ბესო ხვედელიძე ფაქტიურად სხვა რაღაცაზე იწყებს წერას და „გაფრინდინელა“ ამ ახალი თემის სრულ დაქვემდებარებაში აღმოჩნდება. [...]

ვინც ბესო ხვედელიძის შემოქმედებას ასე თუ ისე იცნობს, იცის, რომ ეს ავტორი ენობრივი თვალსაზრისით არაერთგვაროვანია: მას აქვს მოთხრობები, სადაც ქალაქელები რატომღაც მეტყველებენ სტილიზებული კახური დიალექტით, აქვს ტროპებით გადახუნძლული პოეტური ნაწარმოებები, აქვს მარგინალური ხასიათის ტექსტები, სადაც ენა შესატყვისად რადიკალური ვერ ხდება, მაგრამ იქითკენ კი მიისწრაფვის. გარკვეული დოზით ყველა ამ ტიპის ენას აერთიანებდა რაღაც საერთო, რაღაც ძნელად

მოსახელთებელი უცნაურობა, და მე ვფიქრობ, ეს უცნაურობა ყველაზე უკეთ ამ რომანში გამოიკვეთა. სემანტიკურ ანალიზში ამჯერად ვერ ჩავღრმავდებით, ამიტომ შევეცდები გარეგნული განმსაზღვრელი მახასიათებელი ამ ენისა მინც გამოვკვეთო.

არის ტექსტები (ვთქვათ, გურამ დოჩანაშვილისა), სადაც პირდაპირაა გაცხადებული ავტორის უნი სალიტერატურო ენის ახალ სინტაქსზე, ახალ კანონებსა და ფლერადობაზე გადწყობისა. ბესო ხვედელიძესთან ასეთ მიმართებას ცხადად ვერ დაინახავს მკითხველი, მეტიც, თითქოსდა ავტორისეული მეტყველება კანონების სრული დაცვით მიმდინარეობს, მაგრამ აი, კითხულობ ტექსტს და თანდათან სულ უფრო და უფრო გეუფლება განცდა, რომ ეს რაღაც „სხვა“ ქართულია, ისეთი, რომელსაც არა ხარ მიჩვეული, რომელიც ბუნებრივად ვერ მიეძინება. არადა, სიტყვა-სიტყვა ამონებ და ვერანაირ არსებით დარღვევებს ვერ პოულობ. საბოლოო ჯამში, ყოველივე ეს საკმაო დაბნეულობაში გაგდებს. და ძალღის თავიც სწორედ აქაა დამარხული: ეს გარეგნულად ნორმალური ქართული, რომელიც სინამდვილეში „არანორმალური“ და ხელოვნურია, თავისი შეფარული ანომალიურობით ნერვებს გიფუტკნის, განვალებს, გირთულებს სათქმელთან და სიუჟეტთან მისვლას. არადა, ყველა-ყველა და ბესო ხვედელიძის ნამდვილად ვერ დავაბრალებთ, რომ მან წესიერი ქართული არ იცის და არ შეუძლია გამართულად წერა. უბრალოდ, მან „გამართული ქართული“ უკვე უკან მოიტოვა და კრიზისულ ფაზაში შევიდა – „ხელოვნური ქართულის“ ფაზაში, რომელიც ქმნადობის, თვითგამორკვევის პროცესშია და დღეს, ამ მომენტში ჩემთვისაც აბსოლუტურად უცნობია, თუ რა განაჩენს გამოუტანს მომავალი ხვედელიძის ამ „ხელოვნურ ქართულს“. საბოლოოდ აღმოჩნდება, რომ ეს სტილია, თუ საკუთარი სტილის დაჭერის უნაყოფო მცდელობად ჩაითვლება.

ნიშანდობლივი ამჯერად სულ სხვა რამ არის: ის, რომ მთავარი გმირის ამ წარმოსახვით, ხელოვნურ ქალაქში ცხოვრება იშლება ამ ხელოვნური ქართულის ენობრივ ქსოვილში; და ეს, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში, ჩემთვის მხატვრული ხერხის ადეკვატურობას ნიშნავს. ეს პლასტმასისებური, სინთეტური, დახუთული ქართული თანდათან ხუთავს პერსონაჟსაც და შემთხვევითი არაა, რომ საბოლოოდ იგი კლავსტროფობიულ სივრცეში გამოკეცილი აღმოჩნდება. თუმცა ეს ენა ერთსახა არაა და სხვა ტიპის მინარევებსაც შეიცავს. [...]

შოთა იათაშვილი
რომანის წინათქმოდან. 2004 წელი.

საზოგადოებრივი გაქცევა

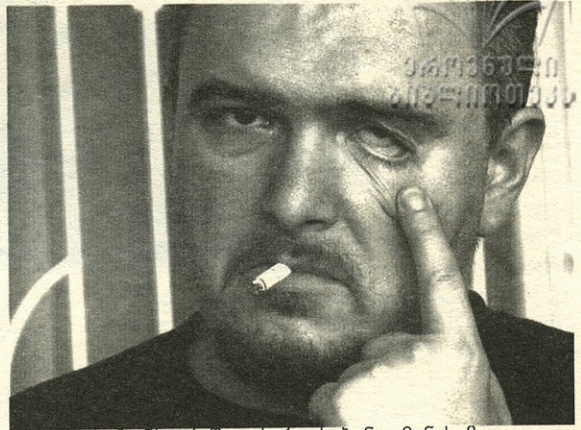
კობო აბეს ერთ-ერთ მოთხრობაში სასონარკვეთილი მამაკაცი ხანგრძლივი ფიქრის შემდეგ იღებს ცარცის ნატეხს, კედელზე ხატავს კარს, შემდეგ აღებს მას და შეუცნობელ, უცხო განზომილებაში შეაბიჯებს... ასე აღწერა მწერალმა უკანასკნელი საშუალება, რომლითაც პიროვნება სოციალისტური საზოგადოების წევრად ცივილიზაციისაგან თავის დაღწევას ცდილობს. ზოგი თვლის, რომ რეალობიდან გაქცევა, შესაძლებელია, ცხოვრების წესი იყოს, ზოგიც კი მას ახალგაზრდობის ერთ-ერთ მანკიერ თვისებად მიიჩნევს.

ბესო სხედელიძის რომანი (უფრო ზუსტი იქნება თუ ვიტყვით „რომანი-იგავი“) „გაფრინდინელა“ ასეთივე ესკაპისტური ნაწარმოებია. იგი გარკვეული გაგებით ქართული ლიტერატურული ტრადიციების გამოწვევაა, რადგან კონფლიქტშია დამკვიდრებულ გემოვნებასთან, ეტიკეტთან. აქ სტილი სტილს უპირისპირდება, ჟანრი – ჟანრს, რომანი წინააღმდეგობითაა სავსე. მას მხოლოდ თავისი შინაგანი ლოგიკა აქვს, სხვადასხვაგვარი ახსნის საშუალებას იძლევა და მკითხველს დიალოგში იწვევს.

ვინც ამ წიგნს ტრადიციული ნიაზით წაიკითხავს, თარამ ემხვარებით დაიკვნესებს: „გახუნდა ჩემი საყვარელი ფერები“-ო და მართალიც იქნება, რადგან მასში ვერ შეხვდება ტრაგიკული ეპოქის სცენებს, რაყიფების რაინდულ პაექრობას და შეყვარებულთა მელანქოლიურ პათოსს. რომანში ტრადიციული, ავანგარდული, მისტიკური, აბსურდის და სხვა ლიტერატურული ხერხები გვერდიგვერდაა გამოყენებული. აღარაფერს ვიტყვი ჟანრული ფორმების მრავალფეროვნებაზე. რომანში ლექსებსაც შეხვდებით და ნოველასაც. ეს უკვე აღარაა „დიდი მიზნებისა“ და „დიადი იდეების“ მწერლობა (რასაც ათწლეულების მანძილზე მიგვაჩვიეს). იგი ახალი ტალღის ნონკონფორმისტული ნაწარმოებია, თუ გნებავთ სულიერი წინააღმდეგობის ლიტერატურა. [...]

„გაფრინდინელა“ ერთი პერსონაჟის – კოკას აღსარებაა, უფრო ზუსტად მისივე ცხოვრების რეტროსპექტიული ხედვა და ქვემარტივების შეცნობის მცდელობა იმ ფაქტების, ნიშნებისა და სიმბოლოების მიხედვით, რომელიც ყოველი ადამიანის ცხოვრებაზე, მატერიალური თუ სულიერი ობიექტების საშუალებით ახდენს ზეგავლენას.

კოკას საკუთარ საარსებო სივრცესთან აქვს კონფლიქტი, ამიტომ იგი იძულებულია ბრძოლის ველს გაეცალოს, და მის მიერვე გამოგონილ იდეალურ

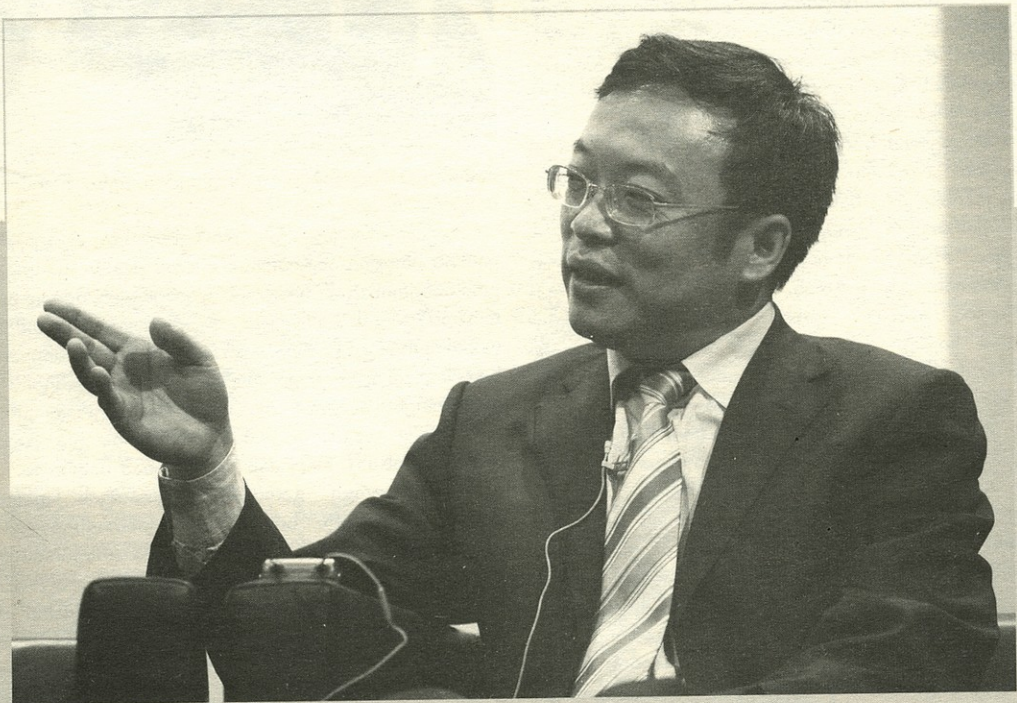
ქალაქ როზენბურგში იქირაოს ბინა. მან საზოგადოებაში დამკვიდრებულ ცხოვრების წესს წარმოსახვით სამყაროში გაქცევა ამჯობინა. [...]

იდეალური ქალაქი – როზენბურგი, რეალური სამყაროს სრული ანტიპოდაა. მათი ტერმინი განსხვავდება ერთმანეთისაგან. სოფლის უზრუნველ, მშვიდ სცენებს როზენბურგის ნერვული, აჩქარებული მოუთმენლობა უპირისპირდება. რეალურ ცხოვრებაში სიყვარულში ხელმოცარული კოკა როზენბურგში ოცნების ქალს, დოლორესს ხვდება და თავს ბედნიერად გრძნობს. იგი ახალ თავისუფლებას პოულობს და ცდილობს დაიბრუნოს ის, რაც მას ცხოვრებამ წაართვა.

როზენბურგი გარშემომყოფთათვის დაფარულ, ხელმიუწვდომელ სივრცეშია განთავსებული. იგი გმირის შიგნით, მის ცნობიერებაში არსებობს და კოკას ოცნებისა და შიშის სამყაროა. ეს ქალაქი იზიდავს და იმავდროულად ეშუქრება მას. ამგვარი ფორმით აბსურდული სიტუაცია სრულიად რეალური და ხელშესახები ხდება (რა თქმა უნდა ლიტერატურული გაგებით). ამ ხერხით მწერალი არა მხოლოდ პერსონაჟის სულიერ მდგომარებას, არამედ რეალურობის მეტაფიზიკურებას ახდენს. რეალური სამყარო მისი პასტორალურობის მიუხედავად უფრო სამში და დაუნტობელია, ვიდრე როზენბურგის აფორიაქებული ურბანიზმი. აქ არ შეიძლება ერთი ბიბლიური პარალელი რომ არ გაგვახსენდეს: აბრაამის ძმიშვილი – ლოთი – სანამ სოდომში ცხოვრობდა, წმინდა და მართალი ადამიანი იყო. იგი მხოლოდ მაშინ წაწყდა, როდესაც ამ ცოდვის ბუდე გაეცალა და თავი სამშვიდობოს იგრძნო. როდესაც ავტორი როზენბურგის სცენებს გვიხატავს, იგი წინამდვილეში იმ ტრაგიკულ გაორებას აღწერს, რომელიც კოკას სულიერ სამყაროში ხდება. [...]

გიორგი კაკაბაძე
„წიგნები – 24 საათი“

ლაო მა 马俊杰

ლაო მა თანამედროვე ჩინელი მწერალი და ლიტერატურათმცოდნე, პეკინის უნივერსიტეტის (დღესდღეობით თავისი მნიშვნელობით ჩინეთის მესამე უნივერსიტეტის) პროფესორი და მრავალი ლიტერატურული პრემიის ლაურეატია. გასული საუკუნის 90-იან წლებში ავტორი რომანებს წერდა, მაგრამ 2000-იან წლების მიწურულს მცირე პროზაზე გადაერთო და დღესდღეობით იგი მცირე პროზის ცნობილი ოსტატია, მისი მიერ მოთხრობილი ისტორიები ქვეყანის შიგნითაც პოპულარობით სარგებლობს და უცხო ენებზეც ხშირად ითარგმნება. ლაო მაზე დიდი გავლენა იქონია ჩეხოვის, ზოშჩენკოს, ბორხესის და იაპონელი მინიატურისტების შემოქმედებამ. მისი პერსონაჟები, ძირითადად, ინტელექტუალები არიან, მაგრამ არც უბრალო ადამიანებს ყოველდღიური ცხოვრება რჩება ავტორის ყურადღების მიღმა. თავად მწერლის აღიარებით, მისთვის არა მხოლოდ იუმორია მნიშვნელოვანი, არამედ – ისიც, რომ მის მიერ აღწერილი სიტუაციები არ იყოს აბსტრაქტული ან – მეორე ხელიდან მოპოვებული, და რომ მის მიერ აღწერილ სიტუაციებში მისი პირადი გამოცდილება ფიგურირებდეს. ლაო მასთვის მნიშვნელოვანია არა მხოლოდ გონებაზეზღუდული ან მრავალი ურთიერთგადასუსხვაკებული მიზეზით დემორალიზებული პერსონაჟების გალერეის შექმნა, არამედ იმ სოციალური ფონის პოლიტიკურ გარემოებათა გამოკვეთაც, რომლებიც ხელს უწყობენ ასეთი პერსონაჟების წარმოშობას.

მაიკლ რანკი

თუკი ლაკონურობა მახვილგონიერების სულია, ჩინელი ნოველისტი ლაო მა თანამედროვე ვოლტერი ან ოსკარ უაილდი ყოფილა. მისი წიგნი მოიცავს 178 გვერდში მოქცეულ 55 სატირულ ამბავს, თითოეული მათგანი კი ჩინელი აკადემიკოსებისა და ბიუროკრატების მექრთამეობასა და ამბიციურობას ასახავს გასაგებად, სარკასტულად და არა ბოროტად.

ლაო მა, ფსევდონიმით მია ოუნჯი, არ არის გამდგარი საზოგადოებრივი ცხოვრებისგან. მას პროფესორის პოსტი უკავია რენმინის სახალხო უნივერსიტეტში, პეკინში. იგი დამოუკიდებლად მოაზროვნე პიროვნებაა, რომელიც არ უშინდება კულტურული ბიუროკრატის ზენოლას.

„ერს, რომელსაც არ შეუძლია, დასცინოს საკუთარ თავს, ყოველთვის ექნება მედიდური ხასიათი. თანამედროვე ჩინეთი ჩვენი პოლიტიკური სისტემით, ეკონომიკითა და ყოველდღიური ცხოვრებით სწორედ ამას ადასტურებს“ – ამბობს იგი „Time Out Shanghai“-სთან ინტერვიუში.

„თემები ჩემი ნოველებისა უმეტესწილად მიმდინარე მოვლენებს, ჩინეთის თანამედროვე მდგომარეობის გამოკვეთილ პრობლემებსა და ყურადღების ობიექტებს ასახავს.“ – ამბობს იგი. „მე მხოლოდ დამკვირვებელი კი არ ვარ, არამედ ემონაწილეობ ჩემს მონათხრობში. მე ვყვები ისტორიებს იმ ცხოვრების შესახებ, რომელშიც თავად ვცხოვრობ და რომლის მომსწრეც ვარ. ადამიანთა თითოეულ მარცხს, რომელთაც ირონიულად დავცინი, ვპოულობ არა მხოლოდ სხვებში, არამედ საკუთარ თავშიც.“

ლაო მა არც თანამედროვე მწერლებთან დაპირისპირებას ერიდება, ამ შემთხვევაში ნობელის პრემიის ლაურეატ მოიენთან, რომლის სიტყვებსაც იგი შესავალში ასხენებს: „ტექსტი უნდა იყოს ვრცელი, რათა ხელოვნების ნიმუშად იწოდებოდეს.“ მის მიხედვით, „ნებისმიერი ტექსტი, რომელშიც 200 000 სიტყვაზე ნაკლებია, ღირსებას მოკლებულია. ლეოპარდი შეიძლება იყოს სასტიკი და მამაცი, მაგრამ მეტისმეტად დაბალი სიმაღლისაა იმისთვის, რომ ჯუნგლების მეფედ იწოდებოდეს. საკუთარი სტანდარტებით, მოიენი ვეფხვს შეიძლება შევადაროთ.“ მეორე მხრივ, ლაო მას, ცხადია, არ აქვს ამბიციია, რომ იყოს მწერალი-ვეფხვი, იგი ლიტერატურის კოლოა, რომელიც სწორად უშიზნებს და კბენს კორუპციულ და ქედმაღალ თანამედრობის პირებს და ზოგჯერ მათთან ერთად გულუბრყვილო და უცოდინარ უსაქმურებსაც.

თავად ნოველები კონსპექტზე უფრო მოკლეც კია, მაგრამ მოიცავს, მაგალითად, ფილოსოფიის პროფესორს და მის სიტყვებს სტუდენტების მიმართ: „მხოლოდ სულელები და იდიოტები სწავლობენ ფილოსოფიას, რადგან ფილოსოფია ზრდის გონებრივ შესაძლებლობებს. გონიერი ხალხი თავისთავად უკვე გონიერია, ამიტომ მათ არ სჭირდებათ იგი. სულელებს და იდიოტებს სურთ, რომ იყვნენ გონიერები, ამიტომ

ისინი სწავლობენ ფილოსოფიას.“ მის სტუდენტებს, ფაქტობრივად, არც აქვთ სურვილი ისწავლონ ამგვარი ღრმაზროვანი საგნები და ურჩევნიათ, დაეუფლონ რაიმე პრაქტიკულს. მაგალითად, მზარეულობას ან ბუღალტერიას. ისინი არ აქცევენ ყურადღებას საკუთარ ლექტორს და ზოგიერთი მათგანი ფანჯრიდანაც კი ხტება, რათა გაიქცეს. როდესაც პროფესორი გადადგება, იგი შეიძენს უზარმაზარ, მახინჯ ძალს, რომელიც არ ემორჩილება მის ბრძანებებს. მაგრამ, მიუხედავად გამუდმებული, ფუჭი ძალისხმევისა, პროფესორი ინარჩუნებს იუმორის გრძობას და ძალს არქმევს „ფილოსოფიას“.

ან თუნდაც ამბავი კაცისა, რომელიც ბრუნდება საზღვარგარეთ ხანმოკლე მოგზაურობიდან და რათა კარანტინში მოათავსონ, შენიღბული პოლიციელები განიზრახავენ მის აცრას, რაც შეაშინებს მას. იგი დარწმუნებულია, რომ ისინი მის წამებას აპირებენ, იტყვის ყველაფერს კორუფციასა და მექრთამეობაში მონაწილეობის შესახებ და საკუთარ თავთან ერთად სხვა დანარჩენებსაც დაასმენს. ამბავი მთავრდება წინადადებით: „თხუთმეტდღიანი კარანტინის შემდეგ საავადმყოფოდან იგი უმაღლეს სასამართლოში გაგზავნეს.“

მისი ნოველები პოპულარულია, ზოგჯერ კი საშუალებას იძლევა, კაფკას მსუბუქ, ჩინურ ვარიანტს შევადაროთ. ისინი, ერთი შეხედვით, უმნიშვნელო და მიკბულ-მიკბულია, თუმცა ნათელს ჰყვენ ჩინეთის საზოგადოების აბსურდულობას ამავე საზოგადოების წარმომადგენლის თვალთახედვით, რომელსაც არ ეშინია ლაპარაკის.

მცირე არის კარბი

მცირე პროზის ოსტატი, ლაო მა ჩინელ მკითხველს ახალი ჟანრისკენ უკვალავს გზას. იგი Time Out-თან ინტერვიუში ჰყვება, თუ რატომ არ არის მისი პოპულარობა დროებითი.

არავის შეუძლია ზუსტად იმის თქმა, თუ რატომ გახდა მცირე პროზა ასეთი პოპულარული. ულტრა მოკლე ფორმატი, თხზულებები, რომლებიც მხოლოდ 300 სიტყვას მოიცავს, არც ახალია და არც ჩინეთში იღებს სათავეს. დასავლეთში მისი ფესვები ეზოპეს იგავებში მოიძებნება (ქრ.შ.-მდე 620-

560 წწ.), ხოლო ჩინეთში მისი მამამთავარი პუ სონგლინგია – ავტორი ნიგნის „უცნაური ზღაპრები ჩინური ატელიედას“ (1740 წ.) და რიგი ზებუნებრივი ზღაპრებისა, რომლებიც დაინერა ქინგების დინასტიის ადრეულ პერიოდში. თუ ასეა, რატომ შემოდის ლაკონურობა კვლავ მოდამი?

ერთ-ერთი თეორიით, მცირე პროზა პოპულარული საკუთარი პირდაპირობის, ენის გარკვეულობისა და პოეზიისა და პროზის შერწყმით გახდა წარმატებული მოკლექტქსტური შეტყობინებებისა და მცირე ბლოგების წარმოების ერაში. უპირველესად, ეს ნორმიდან გადახვევაა; ნორმას კი ჩინეთში გამოხატავს მონობა, დანესება და ვალდებულება იმის რწმენისა, რომ „მეტი მეტია“.

„მრავალი პროფესიონალი ჩინელი მწერლის ჰონორარს განსაზღვრავს სიტყვების რაოდენობა, რაც მთავარი ბიძგია ვრცლად წერისაკენ“ – ამბობს ჰარვი თომლინსონი, გამომცემლობა „make do studios“, ჰონგ-კონგის საგამომცემლო სახლის დამაარსებელი და ავანგარდისტი მწერლების ნაწარმოებების ინგლისურად გავრცელებაზე პასუხისმგებელი. Make-Do-მ ახლახან გამოაქვეყნა მცირე პროზის ოსტატის, ლაო მას ნოველების კრებული. მისი ნოველები ეფექტური და სარდონიულია. 178 გვერდიანი ნიგნი მოიცავს 55 ნოველას, მათგან რამდენიმე კი მხოლოდ ერთ გვერდს იტევს, სადაც ხდება პაროდირება ჩვეულებრივი, ჭკუამოკლე ადამიანებისა.

მონათხრობი ამბები ფანტასტიკურთან ერთად რეალისტურია, მაგალითად, „ვერცხლის ენაში“ პატივცემული ორატორი დანაღვლიანდება იშვიათი მდგომარეობის გამო, რაც მის დამუნჯებას განაპირობებს. მას მხოლოდ ჯანმრთელობისთვის სასარგებლოდ გამოყენებული ნაღდი ანგარიშსწორება კურნავს. „საინტერესოში“ პროფესორი იუნგ ჰოუ მძვინვარებს იმ ეპიდემიის გამო, რომელიც თანამდებობის პირების გარყვნას განაპირობებს, მხოლოდ იმისთვის, რომ თავად მიიღოს სამუშაო ქვეყნის სამმართველოს წარმომადგენლად – და სწორედ ამიტომ მას არ შეუძლია სისტემის შინაგანი გაუმჯობესება.

რამდენად მხატვრულია მისი თხზულებები? „თემები ჩემი ნოველებისა უმეტესწილად მიმდინარე მოვლენებს, ჩინეთის თანამედროვე

მდგომარეობის გამოკვეთილ პრობლემებსა და ყურადღების ობიექტებს ასახავს.“ ამბობს იგი. „მე მხოლოდ დამკვირვებელი კი არა ვარ, არამედ გონივრულად ჩემს მონათხრობშიც, მე ვყვები ისტორიებს იმ ცხოვრების შესახებ, რომელშიც თავად ვცხოვრობ და რომლის მომსწრეც ვარ. ადამიანთა თითოეულ მარცხს, რომელსაც ირონიულად დავცინი, ვპოულობ არა მხოლოდ სხვებში, არამედ საკუთარ თავშიც.“

არის თუ არა ნოველები ფარული ფრუსტრაციის გამოვლენის საშუალება? „შესაძლოა, ისინი მართლაც ფრუსტრაციის გამოხატვის საშუალებაა, მაგრამ მირჩვენია, ჩემი აზრები გამოვხატო იუმორის მეშვეობით. იუმორი უფრო მძლავრი საშუალებაა, ვიდრე რაიმეს საზეიმოდ გამოაშკარავება. მისი ფიქცია ნამდვილად ასახავს ცხოვრების რეალისტურ მოვლენებს, ზოგჯერ კი საოცარი აკურატულობით გამოირჩევა. ნოემბერში, ჟურნალი „Economist“ ირწმუნებოდა, რომ ერთ-ერთი მომსახურე პერსონალი სტუდენტთა მიღების განყოფილებიდან რენმინის უნივერსიტეტში, დააკავეს მაშინ, როდესაც იგი ქვეყნიდან გაქცევას ცდილობდა მას შემდეგ, რაც ქრთამის აღების სკანდალში გარეული აღმოჩნდა. „მსგავს თემატიკას მივმართავ ჩემს ნოველებში – ამბავიც კი დაწერე გადაბირებული სტუდენტის შესახებ. კორუფციის ფენომენი ნამდვილად არსებობს ჩინეთის მრავალ კოლეჯში, თუმცა ინციდენტი, რომელიც რენმინის უნივერსიტეტში მოხდა, ცალკეული შემთხვევაა და არ გამოხატავს საერთო სიტუაციას.“ ამბობს იგი, ამონებს რა კავშირს ფაქტსა და ფიქციას შორის.

ლაო მა დაიბადა დონჯიაგოუში, დალიანთან ახლომდებარე სოფელში. ბავშვობაში მან თავად ისწავლა კითხვა გაზეთებიდან, რომლებიც მისი სახლის კედლებს ამშვენებდა. სკოლაში ბრწყინვალე მოსწავლე იყო. მამ უმაღლესი ქულები მიიღო გაოკაოს კოლეჯის გამოცდებში, რამაც განსაზღვრა რენმინის უნივერსიტეტში სწავლის გაგრძელების პერსპექტივა. მას არ ჰქონდა საშუალება ლიტერატურის სწავლისა, მიუხედავად იმისა, რომ მას თავად სურდა ეს; სკოლის დირექტორმა აიძულა იგი, რომ აერჩია ფილოსოფია, ხარისხი, რომელიც მას წარმატებას მოუტანდა თავის მხარეში.

მიუხედავად იმისა, რომ მცირე პროზა ჯერ კიდევ არაა დამკვიდრებული, მა ამბობს, რომ იგი არც ისე უჩვეულოა, როგორც ერთი შეხედვით ჩანს. „ჩინელ ხალხს გააჩნია კულტურული გენი, რომელიც დიდ საქმეებში ეხმარება მათ, თუმცა ჩვენ გვაქვს ერთი იდიომა – „მცირე არის კარგი“. Xiaoshuo (ნოველა) ნიშნავს „მცირე ამბავს“, ამიტომ მცირე საგნები არ არის უცხო სალიტერატურო წრისთვის.

ამჟამად, ვფხვებები კვლავ ინარჩუნებენ საკუთარ პოზიციას, თუმცა ლეოპარდებიც ებმებიან მარში. მცირე პროზა, როგორც ჩანს, არც ისე მცირეა, როგორც ამას თავად მისი სახელწოდება გვთავაზობს.

სადგურის კონტროლიორი

ძალიან რთულია სადგურის კონტროლიორთან სამუშაოს შესახებ მოხსენების გაკეთება არა იმიტომ, რომ იგი დაკავებულია, ან - იმის გამო, რომ საკითხის მეტისმეტად სიღრმისეულად განხილვა სჩვევია, როგორც ზოგიერთ ლიდერს, და - არც იმის გამო, რომ მონაცემთა მხოლოდ ცალკეულ ნაწილებს ებლაუჭება. საქმე ისაა, რომ სადგურის კონტროლიორს, როგორც თავად ამბობს, მოსმენას საუბარი ურჩევნია. დაიბნენით? იმას ვგულისხმობ, რომ იგი უბრალოდ შეიტყობს ხოლმე, ვინ აპირებს მათი საქმიანობის შესახებ მოხსენების გაკეთებას და როგორც კი ეს უკანასკნელი კითხვას დაიწყებს, მაშინვე საუბარში ჩაერთვება და მოჰყვება დაუსრულებელ ლაქლაქს. სასაცილოცაა და გამაღიზიანებელიც, რომ იგი ორი-სამი საათის განმავლობაში ისაუბრებს მაშინ, როცა შენ ჯერ კიდევ არაფერი გითქვამს იმის შესახებ, თუ რას ეხება მოხსენება. დასასრულს, ის ყოველთვის დგება და ზრდილობიანად მოგმართავს: „მოდით, ახლა შეგჩერდეთ. ვიცი, რისი თქმაც გასურთ. უბრალოდ, ისე მოიქეცით, როგორც ვამბობ.“ რაც დრო გადის, უფრო და უფრო მეტი იგებს ამ საშინელი ჩვევის შესახებ. მის წინაშე ნებისმიერ ადამიანს დამბლადაცემულივით ებმის ენა. პროფესიონალი ამბის მოხრობელიც და სპორტული სიახლეების კომენტატორიც კი მასთან ჩუმად ყოფნას ამჯობინებს, რადგან მის საუბარში სიტყვის ჩაგდებასაც ვერ ახერხებენ. ის სადგურის კონტროლიორი და ჩვენი ლიდერი რომ არ იყოს, ჩვენს ბედს რომ არ განკარგავდეს, დიდი ხნის წინ კარგადაც მივბეგავდით, პირს ფოლადის მავთულით ამოვუკრავდით და წებოვანი ლენტით შევფუთავდით, რომელიც ცემენტით იქნებოდა დაფარული. ასე რომ, იგი ველარასდროს შეძლებდა პირის გაღებას. იმის გამო, რომ იგი დაუსრულებელი ლაყბობის განუკურნებელი სენით არის დაავადებული, მასთან საუბარი სადგურზე არავის უყვარს. მიუხედავად ამისა, იგი მუდამ ეძებს ვინმეს, რათა ელაპარაკოს, ანგარიში ჩააბაროს ან ცალკეული საკითხები განიხილოს. ფაქტობრივად, იგი ვინმესთან შეხვედრისას ყოველთვის ცდილობს შოუს დადგმას და იქამდე საუბარს, ვიდრე მსმენელს ბოლომდე არ დაქანცავს. როგორც

დირექტორის ოფისის უფროსს, სხვა არჩვანი არ მაქვს. ყოველთვის მიწევს რაიმე მნიშვნელოვანი ან გადაუდებელი საქმის შესახებ მისთვის ანგარიშის ჩაბარება. უკიდურესად რთულმა მასთან საუბრისას წინადადებების დასრულებაც კი. ისლა დამრჩენია, რომ სათქმელი მაშინ ჩავურთო, როცა იგი საუბრისას ამოისუნთქავს ან რამის დალევას გადაწყვეტს. თუმცა, სიმართლე რომ ვთქვათ, სადგურის კონტროლიორი იშვიათად ჩერდება ჰაერის ჩასასუნთქად ან საუბრისას რამის დასალევად. თუნდაც გასულ კვირას, მის ოფისში შევირბინე და აღელვებულმა შევატყობინე:

„დირექტორმა...“

როგორც ყოველთვის, მან მოულოდნელად გამაწყვეტინა სიტყვა:

„აჰ, დირექტორი ჩემი ძველი მეგობარია. ერთად ვმუშაობდით ქალაქარეთ და კოლექტივში ერთად ვსწავლობდით. მოგვიანებით მან კორეაში წაიხვეწა და დაიწყო მუშაობა, მე კი ტელენამყვანი გავხდი“...

კონტროლიორმა, როგორც იქნა, ჭიქისკენ წაიღო ხელი. მე ჩემი შანსი გამოვიყენე და ვთქვი:

„დირექტორმა...“

მან ხელი უკან წაიღო.

„დირექტორი ძალიან კარგად მეტყვევავ. ერთხელ მას უცხოეთში ვახლდი. მთელი ჩვენი მოგზაურობა ერთ დიდ კომედიას ჰგავდა... ძალიან ბევრი ვიცინეთ“.

ნახევარი საათის მერე მან კვლავ ასწია თავისი ფინჯანი. გადავწყვიტე, შემეჩერებინა და საუბრის თემა შევცვალე:

„თქვენი ცოლი...“

მან ფინჯანი დადგა.

„მე და ჩემმა ცოლმა ცხოვრების რთული პერიოდი ერთად განვვლეთ. ერთ დროს მისი სილამაზე საქვეყნოდ იყო ცნობილი. ქუჩაში სიარულისას მას ყოველთვის ადევნებდნენ თვალს.“

სასონარკვეთილების ზღვარზე მდგარი, მიმედ ვსუნთქავდი და საათს ვუყურებდი. ერთი საათის შემდეგ კონტროლიორი მსუბუქად წამოდგა და მითხრა:

„აჰ, დრო მიჰქრის, უკვე შუადღეა. კარგი, დღეისთვის კმარა. ვიცი, რისი თქმაც გასურთ. უბრალოდ, ისე მოიქეცით, როგორც გითხარით!“

გავლიზიანდი და შევაჩერე:

„კონტროლიორო, ნებას დამრთავთ, რომ ვისაუბრო? მხოლოდ ერთი წინადადება. ამის თქმა და ჩემი დადუმება ერთი იქნება.“

იგი გაოცებული მიყურებდა. ვიდრე რაიმეს მეტყოდა, ხმამალა წარმოვთქვი:

„უპირველეს ყოვლისა, დირექტორმა ამ დილას გადაუდებელ შეხვედრაზე დასწრება გთხოვათ. მეორე: თქვენს ცოლს მანქანა დაეჯახა“.

რალაცის თქმას აპირებდა, მაგრამ ზურგი ვაქციე, მისი ოთახიდან გამოვვარდი და კარი მოვიჯახუნე.

1507

მივხვდი, რომ დირექტორი მეპირფერებოდა, როდესაც რჩევის მისაღებად დამირეკა.

ოფისში ჩემი ნახევარსემესტრიანი მუშაობის შეფასების ჩვენება ახლოვდება.

„ვიმედოვნებ, რომ ყველა მიიღებს მონაწილეობას. თქვენ ვეტერანი კადრი ხართ ბიუროში და ამ საქმეში გამოცდილი. ამიტომ ვისურვებდი, რომ შენი რჩევა მომესმინა უპირველესად“, – დირექტორი ტელეფონზე თავაზიანად საუბრობდა.

„თქვენ მე მაქვთ! დიდი გულისხმიერებაა თქვენი მხრიდან უშუალოდ ჩემთან დაკავშირება. მას მერე, რაც ოფისი თქვენს ხელშია, ყურადღება მიაქციეთ ცვლილებებს და კონკრეტული საქმეების რაციონალურად განხორციელებას შეუნყვეთ ხელი. ყველა, ვინც კი ბიუროში მუშაობს, აფასებს თქვენს საქმიანობას. ჩვენ, ყველანი, აღფრთოვანებულები ვართ თქვენით!“

ველარ ვახერხებდი მისი ქებისგან თავის არიდებას.

„მხოლოდ დადებითად ნუ შემაფასებთ. იქნებ აქვთ განსხვავებული მოსაზრებაც?“ – დირექტორმა საუბრის ტონი ისე შეცვალა, თითქოს ტრიბუნიდან ლაპარაკს შეუდგა.

„განსხვავებული აზრი? უნდა დაფიქრდე...“, – აღლევებულმა თავზე გადავისვი ხელი.

„უნდა თქვათ ის, რასაც ფიქრობთ, ნუ ყოყმანობთ“, – დირექტორის სიტყვები მის მოუთმენლობას ააშკარავებდა.

„დაახ, დაახ, დაახ... – მოვეზნადე ანგარიშის ჩასაბარებლად, – ზოგიერთი კადრი ამბობს, რომ პროფესიისადმი თქვენი თავდადება ცვალებადია. ღამეებს ათევეთ თქვენი საქმისთვის.“

მისი მძლოლი, იუნგ ზჰენგი, ყოველთვის მეუბნებოდა, რომ დირექტორს სჩვეოდა ყოველ საღამოს მაჯონგის თამაში. იგი ყოველთვის სათამაშოდ წაყვანას სთხოვდა მას და მხოლოდ გვიან ღამით უშვებდა სახლში. ამის გამო, იუნგ ზენგი მთელ დღეებს ძილ-ღვიძილში ატარებდა.

„როგორც პასუხისმგებლობით სავსე ლიდერს, განა შემიძლია სამუშაო დროის დასრულების მერე წასვლა? თქვენც ხშირად რჩებით გვიანობამდე, ასე არაა?... სხვას რას იტყვი?“ – დირექტორი ნასიამოვნები და კმაყოფილი ჩანდა.

„სხვები ამბობენ, რომ საკუთარი თავის მიმართ მკაცრი ბრძანდებით. განსაკუთრებულად არ იკვებებით და მარტივი დიეტაც გაკმაყოფილებთ“, – გამახსენდა, რაც მისმა მდივანმა, ოლდ ფუმ მითხრა. ყოველი კვირის ბოლოს ფუ თან ახლდა დირექტორს ცნობილი ფერმერების რესტორანში, ქალაქჯარეთ, და ისინი სიამოვნებით აგვიმოვებდნენ ხოლმე გარეულ მცენარეებსა და ხილს.

„ეს ნორმალურია. სწორედ ლიდერებმა და თანამშრომლებმა უნდა გამოსცადონ უპირველესად მკაცრი ცხოვრების პირობები მფლანგელობისა და ფულის ტყუილბურალოდ ხარჯვის წინააღმდეგ საბრძოლველად. კიდევ თუ მიტყოდი რამეს?“ – მოქნარებით იკითხა მან.

„მეტს არაფერს, არაფერს. ყველა ამბობს, რომ თქვენ შესანიშნავი ლიდერი ბრძანდებით, სამართლიანი, და არ ერიდებით ახალი გზების გაკვლევას“. – ხანგრძლივი ლაყბობის შემდეგ ძილი მომერია, ამიტომ ტელეფონის ყურმილიდან დირექტორის მოქნარება გადმომედო.

„ახლა კი მინდა ვიცოდე, რას ფიქრობთ დასახლების რეფორმის შესახებ?“ – დირექტორი კვლავ გამოცოცხლდა.

„დასახლების რეფორმის შესახებ? ეს ეკუთვნის გია, თუმცა, თუმცა...“ – როცა ამ რეფორმის საკითხს მივადექით, მე ისევ მოვიკრიბე მთელი ენერგია და შემართება. უფრო ზუსტად, ბრაზი მომერია.

„მაგრამ რა? გარკვევით ისაუბრეთ...“ – დირექტორმა საუბრის ტონი განაახლა და კვლავ ბიუროს ლიდერად იქცა.

„ყველა უკმაყოფილოა, რადგან რამდენიმე დირექტორის თანაშემწე და თავად თქვენც, უფრო კარგი ბინებით ხართ უზრუნველყოფილი, ვიდრე უნდა იყოთ.“

„რა თქვით?!“ – დირექტორმა ხმას აუნია.

„ყველა თანხმდება, რომ თქვენი სახლი სტანდარტულზე უკეთესია. ეს ცუდია და საფრთხეს უქმნის თქვენს პრესტიჟს გარშემომყოფების თვალში.“ – პირდაპირ ვუთხარი ის, რასაც ვფიქრობდი.

„რა სჭირს თქვენს ტელეფონს? ალო! ალო! ალო! რატომ წყდება ხმა? ყველაფერი აირია. ალო! ალო!“ – იყვირა დირექტორმა და ყურმილი დაკიდა.

ტელეფონმა გადამარჩინა. შეიძლება, დირექტორმა ვერ გაიგო ჩემი სიტყვები, რომლებიც პრობლემებს შემეიქმნოდა. თუმცა, როგორღაც, ტელეფონი ზუსტად საჭირო დროს გაფუჭდა.

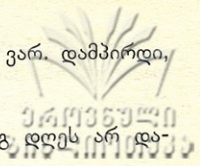
ორი იანი

ოლდ იუ ადგილობრივი სამმართველოს მიმღებ ოფისში მუშაობდა. ერთხელაც ბევრი დღია და გული გადამიშალა. მიყვებოდა პროვინციის მმართველთან თავის უჩვეულო ურთიერთობებზე. ძალიან სასაცილო ამბავი იყო.

აი, რა მიაბმო ოლდ იუმ:

„ჩვენ, გუბერნატორი და მე, კურსელები და გულითადი მეგობრები ვიყავით. აქამდე არავისთვის მითქვამს ეს იმის შიშით, რომ ვიღაც ჩემგან სარგებლის მიღებას ეცდებოდა. თანაც უხერხულად ვიგრძნობდი თავს, თუკი კვლავ განვაახლებდი მეგობრობას მას მერე, რაც მასთან უსიამოვნება შემემთხვა. ამ შემთხვევამ მუდმივი უხერხულობის განცდა დამიტოვა.“

გუბერნატორი კოლეჯში, ჩვენი კლასის ახალგაზრდული გაერთიანების განყოფილების მდივანი იყო. მაღალი რანგის თანამდებობის პირის შვილი იყო, ქალაქელი, მე კი – სოფლ-

ლი და ღარიბი ოჯახის შვილი. გამოუცდელი და ნორჩი ვიყავი. ერთ შუადღეს, მან, ახლა უკვე გუბერნატორმა, მაშინ კი გაერთიანების მეთაურმა, მკითხა, შემეძლო თუ არა ორი იენის სესხება მისთვის. დამპირდა, რომ საღამოს დაგიბრუნებდა. მე დაეთანხმე და უყოყმანოდ გაუწოდე ორი იენი.

იმ საღამოს სამკითხველო ოთახში მნახა, მაგრამ ფულის შესახებ არაფერი უთქვამს. გავიდა ერთი დღე, ორი დღე, სამი დღე... ერთი კვირაც გავიდა და ვალი ჯერ კიდევ არ დაებრუნებინა. ცოტა შევეფიქიანდი. ხომ იცი, მაშინ ღარიბი ვიყავი და მცირე სტიპენდიით იოლას გავდიოდი. ხელმომჭირნედ ვცხოვრობდი, ოჯახისთვის რომ მცირეოდენი თანხა დამეზოგა. ახლა, როდესაც ამ ყველაფერს ვუფიქრებდი, ვრწმუნდები, რომ სიღარიბე ამბიციას აქრობს. ამაზე ბევრჯერ მიფიქრია. მეტისმეტად მეუხერხულეობდა მისთვის ფულის შესახებ შესხენება, მაგრამ არ ვიცოდი, როდის დამიბრუნებდა ვალს იმ შემთხვევაში, თუკი უბრალოდ დაველოდებოდი. თვის ბოლოს საჭმლის ტალონები გამომეღია და ცარიელი მუცლით ლექციებსაც ვეღარ ვესწრებოდი. ამიტომ ერთხელაც, კბილების განმენდისას, გადაწყვიტე, მორიდება ქარისთვის გამეთანებინა. მის საერთო საცხოვრებელთან მივედი და, ხანგრძლივი ყოყმანის შემდეგ, აჭარხლებული სახით ვთხოვე ფულის დაბრუნება. ისიც განითლდა. გაბედულად შემომხედა და მითხრა:

„შენგან ფული ვისესხე? არ მახსოვს“.

„აღბათ, ისეთი დაკავებული ხარ სტუდენტური ცხოვრებით, რომ დაგავიწყდა“, – ვუპასუხე მტკიცედ. შემდეგ დავეხმარე იმის გახსენებაში, თუ როგორ მოხდა ეს იმ შუადღეს.

„კი, კი, კი, შენგან ვისესხე, – მიპასუხა, – ხვალ აუცილებლად დაგიბრუნებ“.

ის მაშინაც ისეთივე დაკავებული იყო, როგორც – ახლა. ერთი კვირა გავიდა და ისევ მის მოსაძებნად გავემართე. ლექციის დაწყებამდე რამდენიმე წუთით ადრე მოვნახე. საკლასო ოთახი ჯგუფელებით იყო სავსე. უკმეხად მივმართე:

„მეთაურო, რატომ არ შეასრულე შენი პირობა? კიდევ ერთი თვე გავიდა. აბა, დამიბრუნებ თუ არა ჩემს ორ იენს?“

მან კვლავ დაუინებით დამიწყო ყურება და განითლდა. ბოლოს, როგორც იქნა, თქვა:

„რა? ბოლოს ჩემს ოთახთან რომ მოხვედი, მაშინ დაგიბრუნე, ასე არ იყო?“

ისე გავბრაზდი, ვნატრობდი, სილა გამეწნა მისთვის, და ვუთხარი:

„არ დაგიბრუნებია, ამაში დარწმუნებული ვარ. დამპირდი, რომ შემდეგ დღეს მომცემდი“.

მან კი მიპასუხა:

„ოჰ, ეს ჩემი ბრალი იყო. მაგრამ შემდეგ დღეს არ დაგიბრუნე ფული?“.

მე ვუპასუხე:

„არა, არ დაგიბრუნებია არც შემდეგ დღეს, არც – იმის შემდეგ და არც – ოთხი დღის მერე.“

მან კი ღიმილით მკითხა:

„აბა, რომელ დღეს დაგიბრუნე ფული?“.

ვიფიქრე, განზრახ მაგულიანებდა და შევავინე. პასუხი აღარ დაუბრუნებია, რადგან სწორედ იმ დროს შემოვიდა კლასში მასწავლებელი კაკვეთილის დასაწყებად.

უნივერსიტეტში სწავლის დამთავრებას ცოტაა აკლდა და მას ფული ჯერ კიდევ არ დაუბრუნებინა. მიუხედავად იმისა, რომ არც ისე დიდი ფული იყო – ორი იენი –, მთელი სამი წელი განელა დრო. შედეგად მე თავად ვიქეცი სულელად, თითქოს ძუნძი ვყოფილიყავი.

უნივერსიტეტის დამთავრების დღეს სამსახური შემომთავაზეს აგროკულტურულ ბიუროში, სადაც დღემდე ვმუშაობ. ჩემი გაერთიანების განყოფილების მდივანმა, ან უკვე გუბერნატორმა, სამსახური ცენტრალურ ორგანიზაციებში მიიღო. ორი წლის შემდეგ მან დაიკავა დროებითი პოსტი სამხარეო სასამართლოს წარმომადგენლის რანგში, შემდგომ ამ მხარის მოსამართლე გახდა, მოგვიანებით სამხარეო კომიტეტში CRC-ს მდივანი, მაიორის წარმომადგენელი, დამხმარე მდივანი თვითმმართველი პარტიის კომიტეტში, მოგვიანებით – ვიცე-გუბერნატორი, პროვინციის პარტიული კომისიის დამხმარე მდივანი, საბოლოოდ კი – გუბერნატორი. მხარე, სადაც იგი დროებით მუშაობდა, ჩვენი მხარის გვერდით იყო, და მოგვიანებით იგი ჩვენი ქალაქის მაიორიც გახდა. იმ დროს მე არ მსურდა მისგან რაიმე სარგებლის მიღება, არა ოფიციალური მდგომარეობის გამო, არამედ – სხვა მიზეზით. როცა მასზე ვინცეხდი ფიქრს, ყოველთვის ორი იენის ამბავი მახსენდებოდა და ვბრაზდებოდი. ერთხელ სამხარეო კომიტეტის საორგანიზაციო დეპარტამენტის მინისტრთან ვახსენე, რომ გუბერნატორი ჩემი კურსელი იყო. გულთბილი მინისტრი გვყავდა და სურვილი გამოთქვა, მასთან დავეკავშირებინე. გუბერნატორის პოსტი მუნიციპალური საპარტიო კომიტეტის ხელმძღვანელის თანამშენის პოსტის სიმძლავრე იდგა ჩემს ქალაქში. მოგვიანებით ორგანიზაციის მინისტრმა მითხრა, რომ არც თუ ისე დიდი ხნის წინ იგი დამხმარე მდივანს მუნიციპალიტეტის პარტიული კომიტეტის სესიაზე შეხვდა და მასთან ჩემი სახელიც ახსენა. აღელვებულმა ვკითხე: „ვასსოვდები?“. მინისტრმა კი მიპასუხა: „რატომაც არა, თქვენ ხომ ერთ კლასში სწავლობდით. თქვენ ღრმა შთაბეჭდილება დატოვეთ მასზე. იგი თქვენს შესანიშნავ მასწავლებლის უნარს აქებდა: თქვენ ხომ ორ იენთან დაკავშირებული შემთხვევის დაგინებაც კი არ შეგეძლოთ.“ ჩემმა გონებამ ზუზუნი დაიწყო.

მეტჯერ მასთან შეხვედრის სურვილი აღარ მქონია, რადგან ასეთი მაღალი თანამდებობის კაცთან მეგობრობა მაშინებს.

ასეთია ცხოვრება! ახლა თავს კარგად ვგრძნობ, ჩვეულებრივი თანამდებობა მაქვს. მე არასდროს ვასესხებ ვინმეს ფულს, ორ იენსაც კი არა. დიახ, სიღარიბე აქრობს ამბიციას: რომ მცოდნედი ნოღა, ის გუბერნატორი გახდებოდა, არასდროს მოვითხოვდი მისგან იმ ორი იენის დაბრუნებას.“

მისი სიტყვებიდან მივხვდი, რომ ოლდ იუს გამო სინანული უკვე გვიანი იყო.

სიტყვით გამოსვლები

უანგ და, როგორც მინისტრი, ახალ მთვრობაში მნიშვნელოვან პიროვნებად იქცა.

ბევრი მის ზურგს უკან საუბრობდა მასზე და უკმაყოფილებასაც გამოთქვამდა. ამბობდნენ, ჯერ ახალგაზრდაა და უკვე პროფესიონალია სპეკულაციებსა და მლიქვნელობაში; გულმოდგინედ იცავს საკუთარ რეპუტაციას და მნიშვნელოვან ურთიერთობებს. არადა, მე ასეთ შენიშვნებს სრულ სისულელედ აღვიქვამ.

ჩვეულებრივი ადამიანი ვარ და არასდროს მქონია მაღალი თანამდებობის პირებთან ურთიერთობა. მაგრამ უანგ დაზე მეთქმის რაიმე, რადგან მას კარგად ვიცნობ. უანგი და მე ბავშვობიდან ერთად მოვდივართ: დაწყებით და საშუალო სკოლაში, უნივერსიტეტშიც ერთად ვსწავლობდით. უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ თანამშრომლები ვიყავით, ტექნიკოსები ერთსა და იმავე ქარხანაში. ახლა კი ზუსტად ვიცი, უანგ და როგორი ადამიანიც არის.

უანგ დას დაბადება მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო, ასე ვფიქრობ. ან შესაძლოა, ითქვას კიდევც, რომ იგი თანამდებობის პირად დაიბადა. რა თქმა უნდა, მაღალი თანამდებობის პირად. თავის პროფესიაში მას ვერავინ გაუტოლდება.

უანგი ბავშვობიდანვე გულუხვობით გამოირჩეოდა ყველაფერში, რასაც ამბობდა და აკეთებდა. უფრო ზუსტად, ყოველთვის უყვარდა ბევრი ლაპარაკი. ერთხელ დაწყებითი სკოლის მოსწავლეები, გარეთ, სასურსათო მაღაზიაში, წავედით და ქალბატონებს, რომელთაც დაგვა ევალეობდათ, იქაურობის დასუფთავებაში დავეხმარეთ. როცა ჩვენი საქმე დავასრულეთ, დეიდებმა თითო-თითო ვაშლით დაგვაჯილდოვეს. ყველანი სიამოვნებით მივირთმევდით საკუთარ ულუფას მაშინ, როდესაც უანგ დამ თავისი კუთვნილი ვაშლი ჩვენს მასწავლებელს გადასცა და თქვა: „ჩვენ, ნორჩი პიონერები, ნაკლებად უნდა ვფიქრობდეთ საკუთარ თავზე.“

საშუალო სკოლის დასაწყისში, ერთხელ, ჩვენმა მართლწერის მასწავლებელმა დაგვავალა, დაგვენრა თხზულება, სათაური „დედაჩემი“. უანგ დას კლასის წინაშე საკუთარი თხზულების სხამალა წაკითხვა მოუწია, რომლის სათაურიც ასეთი იყო: „დედაჩემი – ჩემი დედა-სამშობლო.“ არავინ ელოდა, რომ იგი ჩვენს „დედა-სამშობლოზე“ დაწერდა.

უნივერსიტეტის დაწყებისას, უანგ დას საუბრის ნატიფი, ამალეპული მანერა ჰქონდა მაშინ, როცა ჩვენ ბევრად ჩამოვრჩებოდით მას. არ ჰქონდა მნიშვნელობა საუბრის თემას, ჩვეულებრივი ლაპარაკის დროსაც კი, თუ მასზე მიდგებოდა

ჯერი, ყოველთვის ამბობდა: „სამ პუნქტს გამოვყოფ.“ თითქოს უკვე ლიდერი ყოფილიყო.

მისი მეტყველების დასახასიათებლად ესეც კმარა. ბავშვობიდან მოყოლებული, უანგ დას სხვებთან საუბარზე უფრო ხშირად, თავადვე წარმოთქვამდა სიტყვას.

ერთხელ, უნივერსიტეტის დამთავრების შემდეგ, ყოფილმა თანაკურსელებმა წვეულება მოვანყეთ, რომელსაც უანგ დაც შემოუერთდა. ის იშვიათად ერთვებოდა ისეთ საზოგადოებრივ შეკრებებსა და აქტივობებში, რომლებშიც ცეცხლთან თამაში მოუწევდა. იმ დღეს ბევრი კურსელი დათვრა და ენას ლაგამი გამოაცალა. უფრო და უფრო მღელვარედ საუბრობდნენ ისეთ საკამათო და ფაქიზ საკითხებზე, როგორიცაა კორუფცია და თანამდებობის პირები. უანგ და მშვიდად იჯდა და არაფერს ამბობდა. ის ერთადერთი იყო, ვინც არასდროს თვრებოდა და იშვიათად გამოხატავდა საკუთარ აზრს. შეჩვეულები ვიყავით ამას. იმ დროს კი ვთხოვეთ, რაიმე ეთქვა. ამიტომ მას სხვა გზა აღარ დარჩენოდა, გარდა ერთი შენიშვნის წარმოთქმისა: „უნდა დევაკვირდეთ პრობლემის მთავარ მახასიათებლებს“. კარგად შეაჯამა ყველაფერი.

ყოველივე ეს დამენმარა გააზრებაში, რომ დიდებულ პიროვნებებს დიდებულება დაბადებიდან თან სდევთ. იმისთვის, რომ მაღალი თანამდებობის პირი გახდეს, ნათელი გონებაა საჭირო. მაგალითად, საუბარი უნდა იყოს ვრცელი და, ამავდროულად, გულწრფელიც. გრძელი სიტყვა არ გულისხმობს თავის ქებას. „ვილაცისთვის“ მნიშვნელოვანი საკითხია ის, რაშიც დიდი აზრი დეეს მაშინ, როცა არავინ ზრუნავს ყოველდღიურ წვრილმან რუტინაზე. დიახ, მე მეორე ტიპის ადამიანი ვარ.

მოულოდნელი შეხვედრა

ამხანაგი ჩანგქინგი შესამჩნევად არ შეცვლილა, ამიტომ მაშინვე ვიცანი.

„გამარჯობა, უფროსო ვუ, მოხარული ვარ, რომ აქ შეგხვდით“, – თბილად მივესალმე.

„სალამი, სალამი!“ – ჩანგქინგმა ხელი ჩამომართვა. მისი ფაფუკი ხელის ჩამორთმევა აღარ იყო ისეთი მტკიცე, როგორც უწინ. ეს მაღალი თანამდებობის ადამიანების მიერ გამოიმუშავებული უნარიც იყო, ხელის მსუბუქად ჩამორთმევა. ამ დროს, ნათლად ვხედავდი, რომ იგი კვლავ ფორმაში იყო. ამ ყველაფრის გათვალისწინებით კი, იგი, შესაძლოა, ამჟამად

უფრო მაღალი საფეხურის კადრიც კი ყოფილ-
იყო.

„თქვენც პარტიულ სკოლაში ჩამოხვედით
ცოდნის გასაღრმავებლად, ასე არაა? რომელ
ქალაქში ხართ?“ – ვკითხე თბილი და საქმიანი
მანერით.

„დიახ, სამი თვე ვიქნები იქ“ – ჩანგქინგი
ჩემს სახელს ვერ იხსენებდა, მისი გამომე-
ტყველებით თუ ვიმსჯელებდით, ცდილობდა
ჩემი სახე მესხიერებაში აღედგინა.

„ჩვენ თექვსმეტი-ჩვიდმეტი წელია, რაც
ერთმანეთი არ გვინახავს და კვლავ ახალგაზრ-
დულად გამოიყურებით, როგორც ყოველთვის“,
– ტაქტიანად ვეხმარებოდი წარსულის გახსენ-
ებაში.

„არა, არა, გავმელოტდი, დავბერდი“, –
ამხანაგმა ჩანგქინგმა გაიღიმა და თავზე გადა-
ისვა ხელი. თითქოს იმის ჩვენება სურდა, რომ
არ მატყუებდა. მივხვდი მის განზრახვას.

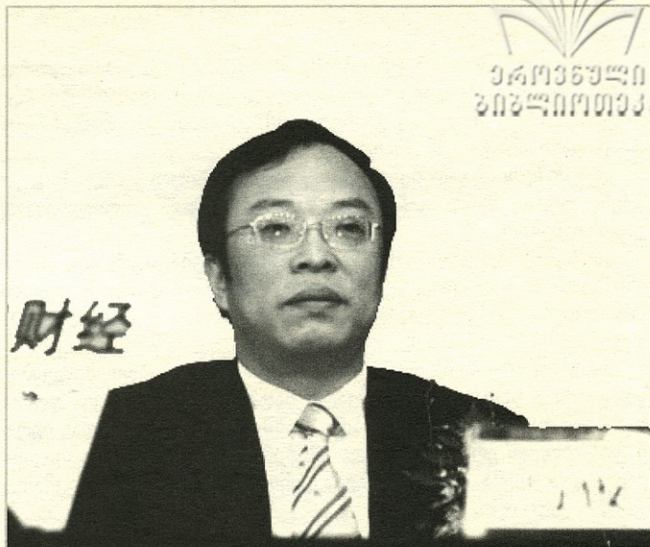
„ერთი თმის ღერიც არ ჩამოგვარდნიათ
მეთქი, ამას ვგულისხმობ, როცა ვამბობ, რომ
ახალგაზრდულად გამოიყურებით. ისევ ისეთი
ხართ, როგორც – პირველი შეხვედრისას.
რალაც ეშმაკობა! მაშინ ოცდათხუთმეტის
იყავით. მე თუ მკითხავთ, მაშინაც არ გქონდათ
ბევრი თმა. ალბათ, დათვლასაც კი შევძლებდი.
უკანასკნელი თმის ღერიც, რომელიც გადაარჩე-
ნისთვის იბრძვის, ასე მჭიდროდ ყოფილა დამა-
გრებელი თქვენს თავზე, ჰა! ჰა! მაშინ უფრო
ხანშიშესულს ჰგავდით, ახლა კი უფრო ახალ-
გაზრდულად გამოიყურებით; ერთი და იგივე
თმა სხვადასხვაგვარად აღიქმება ცხოვრების
სხვადასხვა პერიოდში...“ – ნებისმიერი საკითხ-
ისადმი თავხედური დამოკიდებულების ძველი
ჩვევა განვაახლე.

„საერთოდ არ შეცვლილხართ, ისევ ისეთი
შავი თმის ზვინი გადგათ თავზე“, – ამხანაგი
ჩანგქინგი ბედნიერი ჩანდა და ჩემი უხეში ხუმ-
რობა სულაც არ ანალვლებდა.

„ეს ტყუილია, სრული სიცრუე. მე პარიკს
ვატარებ. მერნმუნეთ, ჩემი კბილებიც კი ყალ-
ბია“, – გავუღიმიე ისე, რომ კბილები გამომეჩინა.

„მართლა? რამდენი წლის ხართ? ჩემზე
უმცროსი ბრძანდებით, ასე არაა?“ – ამხანაგ
ჩანგქინგს ეტყობოდა, რომ ჯერ კიდევ ვერ
განუახლებინა ჩემი სახე საკუთარ მესხიერებაში.

„რა თქმა უნდა, მე უმცროსი ვარ. თქვენ ჩემი
უფროსი იყავით. ოცდაათზე ნაკლების ვიყავი მა-
შინ, როცა ერთად შევაჯერეთ მერვე ხუთწლიანი
გეგმა.“ – უფრო ნათლად უნდა გადმომეცა,
სხვა შემთხვევაში ის ისევ თავისი მესხიერების
ღრუბლების გადასინჯვას გააგრძელებდა.

„აა... კი, კი, კი. რა ცუდი მახსოვრობა მაქვს! თქვენ კურდ-
ლის წელიწადში დაიბადეთ, მე კი – ძაღლის. თქვენ ჩემზე გაც-
ილებით ახალგაზრდა ხართ. რთული სამუშაო თვე გვექონდა,
ჩვენს გუნდს შიშიმე დრო დაუდგა, ღამეებს ვათენებდით. სასვენ
ნიშნებსაც კი შეეძლოთ ჩვენთვის ძილი და ჭამა დაევიწყებ-
ნათ. ისე, იშვიათად ვწირავთ საკუთარ თავს ჩვენი საქმისთვის
ისე, როგორც ახლა. ამჟამად რას საქმიანობთ?“ – მიცნო თუ
არა ამხანაგმა ჩანგქინგმა, მაშინვე აღეღვებულმა მკითხა.

„ვასწავლი, მასწავლებელი ვარ“, – ვუპასუხე, თან საფული-
დან სავიზიტო ბარათი ამოვიღე და თავაზიანად გადავიცი.

„აჰ, რა მშვენიერია, პროფესორი გამხდარხანა!“ – თავზე
ცოტა თმა ჰქონდა შერჩენილი, მაგრამ მეტად ოფიციალური
მანერით ლაპარაკობდა, – კარგი აზრია მასწავლებლობა.
თქვენსავით ახალგაზრდებმა მძიმედ უნდა იმუშაონ, უსმინონ
პარტიას და მუდმივად მისდიონ მას.“

ვიფიქრე, მხარზე ხელს დამკრავდა, მაგრამ თავი შეიკავა.

„ესე იგი, როგორ მიგდით საქმეები? კიდევ ხომ არ დაწინაუ-
რებულხართ? – ვცდილობდი, მისი გული მომეგო.

„ეჰ, დღეს ძნელია ნამდვილმა ნიჭმა მნიშვნელოვან წარ-
მატებას მიაღწიოს. მოდით, შევეშვათ ამ თემაზე ამო საუბარს.
ახლა კომფორტულად ვცხოვრობ. უკვე მივალნიე იმ საფეხურს,
რომელზეც ზომიერება არ დამეხმარება წინსვლაში და პატივ-
მოყვარეობა ვერ შემეაფერხებს. მეტი აღარ უნდა ვიფიქრო ასეთ
მოსაწყენ საკითხებზე. ამის ნაცვლად, ახლა ჯანმრთელობას
ვაქცევ ყურადღებას უფრო მარტივი და მშვენიერი მეთოდებ-
ით. მე ჩვენი ნაციონალური პოლიტიკის ჭეშმარიტი მიმდევარი
ვარ: ერთი ცენტრალური ამოცანა და ორი ძირითადი თვალს-
აზრისი, ასე არაა? თქვენ, ახალგაზრდა ყმანვილები, დაპირებე-
ბით ხართ აღსავსენი და მე ვერ აგინყობთ ფეხს“, – მის სახეს
ნაცრისფერმა გადაჰკრა.

„თქვენ ხომ მხოლოდ ოცდაათი წლის იყავით, როცა განყო-
ფილების უფროსად აგირჩიეს. ეს ძალიან იშვიათი შემთხვევა

იყო მთავრობის განყოფილებებსა და ინსტიტუტებში“, – მგონი ეს არ უნდა დამემატებინა.

„ჯანდაბა! აზრი არ აქვს მძიმე შრომას, როცა განსაკუთრებული კავშირების დამყარება შეგიძლია. სხვა დანარჩენი ტყუილია! კარგი, მოდი აქ გაეჩერდეთ!“ – ამხანაგმა ჩანგქინგმა დამცინავი შესტით მომმართა.

„რა მიზეზით გადაწყვიტეს თქვენი პარტიულ სკოლაში გაგზავნა უფრო ღრმა განათლების მისაღებად?“ – მოუქნელად ვაღიზიანებდი.

„მიზეზი? ჯანდაბა! მათ ჩემი ჩანაცვლება სურდათ. ახლა ინსპექტორი ვარ, რაც დეპუტატების ბიუროს დირექტორობას უტოლდება. ეს კი რეალურ ძალას არ წარმოადგენს. ეშმაკმა დალახვროს!“ – მას სახე დაუღრიადა.

მისი გაღიზიანება აღარ მსურდა და ვცდილობდი, შეძლებისდაგვარად სწრაფად შემეცვალა საუბრის თემა და ის უფრო მარტივი და უწყინარი გამეხადა. დამშვიდობებისას კვლავ ხელი ჩამოვართვით ერთმანეთს. და ამ მომენტში მან მთელი თავისი ძალა გამოიყენა. აქედან დავასკვენი, რომ ის კვლავ საკმაოდ ჯანმრთელი იყო.

ერთი კარგი მოხელე

მდივანი ზოუ ნამდვილად კომპეტენტური ადამიანია და მისი გულწრფელად ვარ აღტაცებული. ის ილბიანი, ნიჭიერი და გათვითცნობიერებულია.

ჩვენ ერთად გავიზარდეთ და ერთად ვსწავლობდით დანყბითა და საშუალო სკოლაში. ერთმანეთს კარგად ვიცნობდით. მდივანი ზოუს მეტსახელი „ერგოუზი“ იყო, რასაც დღეს მას ვერ უწოდებთ. მის სახელს ნებისმიერ შემთხვევაში ყველა პატივისცემით მოიხსენიებდა, როგორც მდივანი ზოუ. ბევრი ცდილობს მასთან დაახლოებას, რადგან იგი მაიორის მდივანია. მისი დახმარების გარეშე ვერავინ აღწევს მაიორამდე. მდივანს ევალბა თითქმის ყველაფრის გამზადება მაიორისთვის, მაგალთად ისეთი საქმეების, როგორცაა: საანგარიშო მოხსენებები, შემონმებები, ინტერვიუები, სურათების გადაღების შესაძლებლობა, შეხვედრებზე დასწრება და ისეთი წვრილმანებიც კი, როგორცაა საჩუქრების გაგზავნა. მაიორის ცოლიც კი ვალდებულია, საქმის კურსში ჩააყენოს მდივანი ზოუ, თუკი ქმართან შეხვედრა სურს. იგი მნიშვნელოვან ძალას ფლობს. ასე რომ, ქვეყნის პოლიციაც კი, რაიონის ხელმძღვანელები და უფროსებიც, ქედს იხრან მის წინაშე მაშინ, როცა მათ საზოგადოების წინაშე სხვადასხვა როლის შესრულება უწევთ.

მდივან ზოუს წელიწადში ერთხელ ან ორჯერ ვხვდები. საქმიანი კაცია, ვიცი. მას დახმარების სათხოვნელად არ ვნახულობ, რადგან არ მსურს, მაღალი თანამდებობის დაკავება ან – მეტი ფულის შოვნა. სინამდვილეში არც თუ ისე კომპეტენტური ვარ. მე, უბრალოდ, მდივანი ზოუს მოსმენა მსურს. ის მრავლისმცოდნეა და მეც ბევრ რამეს ვსწავლობ მისგან, რაზეც არ უნდა საუბრობდეს. მოკლედ, ყოველ შემთხვევაში, კარგი მოსწავლე მაინც ვარ.

თავდაპირველად მდივანი ზოუ სოფლის კლერკი იყო. დაახ-

ლოებით სოფლის ნახევარი მას მდივან ზოუდ გაგაცნობდათ მაშინ, როცა მეორე ნახევარი კვლავ ზედმეტსახელს, „ერგოუზის“ უწოდებდა. როცა სოფლის გამგებელი რაიონის გამგებლად იქცა, მდივანი ზოუ სოფლის გამგებელს გააყვა რაიონის თვითმმართველობაში. მოგვიანებით თვითმმართველობის ხელმძღვანელი ქალაქის სამმართველოს სანარმოს ხელმძღვანელის თანაშემწედ იქცა, მხარის მოსამართლის წარმომადგენლად, შემდეგ – სამხარეო პარტიული კომიტეტის მინისტრის თანაშემწედ, მინისტრად, მაიორის თანაშემწედ და, საბოლოოდ, მაიორად. მდივანმა ზოუმ ეს გზა მასთან ერთად გაიარა. დღეს ისევ მდივანი ზოუს სახელით მოიხსენიებდნენ მას ისე, როგორც ოცი წლის წინათ. თუმცა, არც თუ ისე სასიამოვნო იყო ის ფაქტი, რომ თითქმის ყოველ წელს უწევდა მაიორს საკუთარი ნოდების შეცვლა. ერთხელ მდივანმა ზოუმ აღნიშნა, რომ მას მუდმივად თავის გართმევა უწევდა ცვალებადი შემთხვევებისთვის, ძირითადი პრინციპების დაცვის გზით.

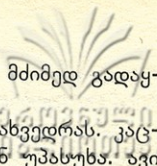
რთულია მეთაურის თანაშემწედ ყოფნა. ეს მდგომარეობა, მიუხედავად იმისა, რომ არ გულისხმობს მაღალ პოზიციას, მაინც მეტად მნიშვნელოვანია იმიტომ, რომ დიდ პასუხისმგებლობას მოითხოვს. მდივანი ზოუ ნამდვილად გამონაკლისია. ის ჭკვიანი და მშრომელია, თანაც ბავშვობიდან აღტაცებული ვიყავით მისით.

ერთმანეთს იშვიათად ვხვდებით, ვსვამთ, ვჭამთ და ვსაუბრობთ ხოლმე. ჩვენ არასდროს ვმსჯელობთ არსებით საკითხებზე. მიუხედავად ამისა, მდივანი ზოუ ყოველთვის გვიზიარებს სიახლეებს. თუმცა იგი ძალიან სიტყვაძუნწია და იშვიათად საუბრობს ხელმძღვანელებთან ურთიერთობის შესახებ. ჩვენ მისი გვესმის და ვაფასებთ მის პროფესიულ ეთიკას.

ერთხელ, მიუხედავად პრინციპულობისა, მაინც მოგვიყვა ძალიან სასაცილო ამბავს ხელმძღვანელებზე. ორი კვირა ამ ამბავზე ჩაფიქრებულმა გავატარე. საინტერესო იყო.

როგორც მან გვიამბო, ხელმძღვანელი მასისგან განსხვავდება იმით, რომ მისი ხელი სხვაგვარად შეიგრძნობა და მისი შესტებიც ბევრად უფრო უჩვეულოა.

ნამდვილად გასაგებია, რომ ხელმძღვანელის ხელები ჩვეულებრივი ადამიანის ხელებსგან განსხვავდება. ფერმერს თოხი უჭირავს, მუშა მთელი დღე მანქანებს ასუფთავებს, ამიტომ მათი ხელები უხეში და მოუქნელია მაშინ, როდესაც თანამდებობის პირებს პატარა ბავშ-

ვის საჯდომივით რბილი და ნაზი ხელები აქვთ.

ყესტები – ხელის ჩამორთმევა – ასევე მნიშვნელოვნად განასხვავებს ხელმძღვანელსა და მასას, რაც აქამდე არ შემიმჩნევია. ავილოთ თუნდაც მაიორი: როცა ის სოფლის გამგებელი და ქალაქის მმართველი იყო, ხელები ზურგზე ჰქონდა შემონყობილი. როცა მინდორში თანასოფლელებს ესალმებოდა, იშვიათად ართმევდა მათ ხელს, მისი ხელები, როგორც ყოველთვის, ზურგსუკან იყო შეკრული. როცა ქალაქში შეუდგა მუშაობას, ხელებმა წინ გადმოინაცვლა, ასე, რომ ხშირად მასის წინაშე წარდგენისას ჭიხს ქვემოთ გადაეჯვარედინებინა. სადაც არ უნდა მისულიყო, იგი ერთ-ერთ ხელს უწვდიდა ჩამოსართმევად შემხვედრს, მუშას, კადრს თუ რეზიდენტს. ფაქტობრივად, იგი მუდამ მზად იყო ხელის ჩამორთმევისთვის, ყოველგვარი ძალდატანების გარეშე. როცა ჩვენი ქალაქის მეთაურად დაანინაურეს, მას კვლავ სჩვეოდა მუცელთან ხელების გადაჯვარედინება, განსაკუთრებით – ინტერვიუებისა და შემონმების დროს ან ტელევიზორში გამოჩენისას. უმნიშვნელო განსხვავება კი ის გახლდათ, რომ ხელს უფრო იშვიათად ართმევდა და მხოლოდ ხელის დაქნებით შემოიფარგლებოდა. მაიორი იშვიათად თუ ართმევდა ხელს ყველას, თუმცა, მიუხედავად ამისა, ის მხოლოდ მასას უქნევდა ხელს. საერთო ჯამში, მდივანი ზოუს მონათხრობი ძალიან სასაცილო იყო.

რამდენიმე თვის წინ, როცა შევიტყვე, რომ მაიორი ავარიამო მოყვა და მკლავი დაკარგა, ვწუხდი იმის გამო, რომ იგი თავის ჩვეულ ყესტებს ვეღარ მიმართავდა.

ბატონი მაიორი გუშინაც ვნახე ტელევიზორში, იგი უკვე მუნიციპალური „CPC“-ის კომიტეტის მდივანი გამხდარიყო. სატელევიზიო გადაცემაში კი მან ხელის დაქნევა მაინც მოახერხა, თუმცა, ხელების გადაჯვარედინება ვეღარ შეძლო.

უკვე ვხვდები, რომ ახლა იგი ნამდვილად ერთი კარგი „მოხელეა“.

ატიპიური პნეუმონია

მკერდს უჩვეულო წინათგრძნობა უწინკნიადა. თვითმფრინავი დაშვებას იწყებდა და იგი გაურკვეველობას მოუცვა. თვალები დახუჭა და მშვიდობით დასაფრენად ლოცვა წამოიწყო.

თვითმფრინავი ხმაურით დაეშვა. მის ბორბლებში ასაფრენ ბილიკს შეეცო და ხოლოს, მოულოდნელი რყევის შემდეგ, მსუბუქად გას-

რიალდა მინაზე, ვიდრე გაჩერდებოდა. კაცმა მიძიმედ გადაყლაპა წერწყვი და შეებით ამოისუნთქა.

მეუღლე არ აპირებდა აეროპორტში მის დახვედრას. კაცმა სამი დღის წინ დარეკა სახლში და არავინ უპასუხა. ავიწინათგრძნობა ანუხებდა. ჩვეულებრივ, მისი ცოლი გარეთ არ გადიოდა. იგი ჩაკეტილ ცხოვრებას ენეოდა და არც საზოგადოებრივი დახვეწილობით გამოირჩეოდა. არასდროს გამოეყენებინა მობილური ტელეფონი. მაგრამ ორი დღის განმავლობაში არც სახლის ტელეფონზე უპასუხია ვინმეს. დარწმუნებული იყო, რაღაც მოხდა. გული სწრაფად უტყმდა. ავად გახდა? გაზით გაიგულა? სახლში ვინმე შეიჭრა? ან... ყველა შესაძლებლობა ამოწურა.

ასე რომ, მან ქვეყანაში ისე დაბრუნება გადაწყვიტა, როგორც გეგმავდა.

როცა თვითმფრინავი დატოვა, შეამჩნია, რომ მგზავრების ტერიტორიაზე არც თუ ისე დიდი რიგი იყო. ჰოლში უჩვეულო ატმოსფერო დახვდა და უფრო მეტად დაიძაბა. აეროპორტის ყველა თანამშრომელი დამცავ სათვალეებს და უზარმაზარ ნიღბებს ატარებდა. იმ მომენტში კი, როცა კაცმა საკუთარი პასპორტი წარადგინა, მას თეთრ დამცავ სამოსში გამოწყობილი რამდენიმე კაცი შემოერტყა გარს და სხვა მხარეს გადაიყვანა. მან წააგო. მისი გონება სრულიად დაცარიელდა.

იგი სწრაფად შეაგდეს ფურგონში, სადაც მან სირენების საეჭყო ხმაურში ცნობიერება დაკარგა.

ცოტა ხანში იგი სრულიად მოეგო გონს.

კაცს საუბარი სურდა, მაგრამ გრძნობდა, რომ სული ეხუთებოდა. იგი ვერ ხედავდა ფურგონში სხვების სახეებს და თეთრ მოჩვენებებად წარმოედგინა ისინი.

ფურგონიდან გადმოსვლისას ვილაცამ განუცხადა:

„ახლა შენ წინასწარი დაკავების საკანში მოგათავსებენ.“

კაცი გრძნობდა, რომ გული მისდიოდა.

„შეიძლება, ჩემი ცოლი ვნახო?“ – ვედრებამდე ცოტალა აკლდა, ხმა აუთოთოლდა.

„არა, ისიც დაკავებულია.“

სავარძელში ჩაეყვანა, მისი თვალები შიშმა და სასოწარკვეთამ მოიცვა.

„ბოლოს ვისთან გქონდა კონტაქტი? ამოღერლე!“ – საქმიანი, ხრინწიანი და ჩახლეჩილი ხმა გაისმა სქელი აირწინალიდან.

„არა, არა, არავისთან...“ – ბუტბუტებდა კაცი და ორივე ფეხი უნებლიეთ უკანკალბდა.

„შენთვის უკეთესია, დაფიქრდე. იფიქრე საკუთარ თავზე და სხვებზე!“ – მიუგო უცხო კაცმა, აიღო უბის წიგნაკი და ჩასაწერად მოემზადა.

შუბლიდან ოფლი წასკდა და მკვდრისფერი დაედო სახეზე.

„ჯერ ხომ არ აგვეცრა?“ – შესთავაზა ვილაც „თეთრსახიანმა“ პოლიციელმა.

„არა, არა, აცრა საჭირო არ არის. ანგარიში გავასწოროთ!“ – კაცის გონება თითქოს შემადრწუნებელი ეპიზოდებით იგსებოდა ფილმებიდან, რომლებიც მოიცავდა აღიარებებს, წამების ელემენტებით.

შემდეგ მან ენის ბორძიკით მოუყვა მის წინაშე აღმართულ, ნიღბებით დაფარულ ორ ფიგურას, რომ მექრთამეობასა და კო-

რუფციაში იყო ჩართული. ჩამოთვალა იმ ადამიანების სახელე-
ბიც, რომლებიც ამ საქმეში იყვნენ გარეული.

თხუთმეტდღიანი კარანტინის შემდეგ, იგი საავადმყოფოდან
უმალღეს სასამართლოში წაიყვანეს.

ერთი კონსერვტილი ადამიანი

მხოლოდ ერთ თვეში ოლდ გუანი ორჯერ დაისაჯა.

ერთი თვის წინ ბიურომ შეხვედრა ჩაატარა პარტიის წევრე-
ბისა და იმ კადრებისთვის, რომელთაც უნდა მიეღოთ ინ-
სტრუქციები მაღალი ავტორიტეტებისგან ატიპიური პნევმონი-
ის პრევენციის, კონტროლისა და ეპიდემიის გავრცელებასთან
ბრძოლის შესახებ. ამ საკითხის წარდგენის შემდეგ პასუხისმგე-
ბელი განყოფილებების, პარტიის წევრებისა და სხვადასხვა
დანესებულების კადრებისა და ორგანიზაციების წინაშე მათ
მოუხდათ მკაფიო პოზიციის დაფიქსირება, გავრცელებული
მითქმა-მოთქმის გასაფანტად. ბიუროს ხელმძღვანელმა გა-
ნაცხადა, რომ ატიპიური პნევმონიის ვირუსმა მხოლოდ რამ-
დენიმე ადამიანი დაინფიცირა და, რეალურად, სიტუაცია
კონტროლდებოდა. არც ერთ პაციენტს არ აღმოაჩნდა ვირუსი.
ხმები, რომ ეპიდემიური სიტუაცია უარესდებოდა, ჭორი იყო.
განცალკევებით მყოფი რამდენიმე ადამიანს ხალხში აურზაური
შექმნადა საკუთარი ფარული მოტივით, ბოროტი მიზნებისთ-
ვის. პარტიის წევრებმა და კადრებმა მთავარი როლის შეს-
რულება მოითხოვეს მითქმა-მოთქმის აღმოსაფხვრელად და
ერთიანობისა და სტაბილურობის შესანარჩუნებლად. ხელმძ-
ღვანელის სიტყვამ მხურვალე ოვაციები დაიმსახურა.

ოლდ გუანს, როდესაც ეს მოისმინა, სახე აღმურმა აუნჯა.
ის სხვებისგან თავისი გამომწვევად დიდი ნიღბით გამოირ-
ჩეოდა. ოლდ გუანის ცოლი ექიმად მუშაობდა საავადმყოფო-
ში, ინფექციურ დაავადებებს მკურნალობდა და ათი დღის წინ
წწორედ მან აიძულა ოლდ გუანი, რომ ნიღბი ეტარებინა. მისი
თქმით, საავადმყოფოში ვირუსით ინფიცირებულ ბევრი პა-
ციენტი იმყოფებოდა. ოლდ გუანი პირველი იყო ბიუროში, ვინც
ნიღბი მოირგო და – ერთადერთი, ვისაც ამ შეხვედრაზე სახე
დაფარული ჰქონდა.

ბიურო უკმაყოფილო იყო მისით, რადგან თავისი ნიღბით
იგი პანიკას იწვევდა. ამიტომაც გადაწყვიტეს, რომ ადმინის-
ტრაციული სანქცია დაენესხინათ მკაცრი გაფრთხილებისა და
ერთი წლით დამატებითი გადასახადისგან გათავისუფლების
გაუქმების სახით. ოლდ გუანი კი უკმაყოფილო იყო არა უშუ-
ალოდ უფროსების, არამედ – ცოლის გამო. მას მიაჩნდა, რომ
იგი დეპარტამენტის უფროსისთვის შეუფერებლად და, იმა-
ვდროულად, არამამაკაცურად იქცეოდა.

ერთი კვირის თავზე უჩვეულოდ გაიზარდა ვირუსისად-
მი ინტერესი და აქტიულობა. მედიის საშუალებით მაღალმა
ავტორიტეტებმა ბრძანების გაცემა გადაწყვიტეს, რომ ბი-
უროკრატები მკაცრად დასჯილიყვნენ ეპიდემიური მდგომარე-
ობის შესახებ ნამდვილი ანგარიშების დაფარვისა და მათი
გავრცელების შეფერხების გამო, ან – იმის გამო, რომ მათ
ყალბი ანგარიშები გადასცეს არსებულ მდგომარეობასთან

დაკავშირებით და ყველა პარტიის წევრსა
და კადრს მოუწოდეს ვირუსის წინააღმდეგ
ბრძოლაში მასების წინამძღოლობისკენ. ხალხ-
ში დაუცველობის განცდა, მთელი ქალაქის
მასშტაბით, აქციებში გადაიზარდა. თითქმის
ყველა მოქალაქემ დიდი, სხვადასხვა ფორმის,
ნიღბის ტარება დაიწყო.

სამი დღის შემდეგ, ბიურომ ახალი შეხვე-
დრა მოაწყო კადრებისა და პარტიის წევრები-
სთვის. ხელმძღვანელი ტროტუნასთან იდგა,
სახენილბიანი. მან დემონსტრაციულად წარუდ-
გინა დამსწრეებს ზემდგომი ავტორიტეტები-
სგან მიღებული უკანასკნელი ინსტრუქციე-
ბი და ანგარიშები ეპიდემიური სიტუაციის
შესახებ. მან, აგრეთვე, თითოეული კადრისგან
მოითხოვა, რომ ზომები მიეღოთ და, სხვების
სრულფასოვანი უსაფრთხოების უზრუნველ-
საყოფად, გაფრთხილებოდნენ საკუთარ თავს,
ისეთი მეთოდით, როგორცაა ნიღბის ტარების
წესების გათვალისწინება მთელი დღის განმავ-
ლობაში. ხელმძღვანელმა ყურადღებით შეათ-
ვალიერა ჰოლი და მოულოდნელად მის თვალ-
წინ ოლდ გუანის შიშველი სახე ამოიზარდა. მან
ხმას აუნია და მკაცრად გაკიცხა ოლდ გუანი
მთელი დამსწრე საზოგადოების წინაშე. რამ-
დენიმე შენიშვნა ნაკლებად ზრდილობიანც კი
იყო. ოლდ გუანს კვლავ აელენა სახე, რადგან
მიხვდა, რომ ისევ სხვებისგან განსხვავებულად
იქცეოდა.

ოლდ გუანი კვლავ დასაჯეს, ამჯერად
უფრო მკაცრად: მას განყოფილების ხელმძ-
ღვანელის პოსტის დატოვება მოუწია.

ოლდ გუანი ხვდებოდა, რომ უსამართლოდ
მოექცნენ; უკვირდა, ნიღბები რა შუაში იყო.
მათ გამო ორჯერ დატოვა პოსტი და დაისაჯა.
ყოველივე ეს კი უაზრობად ეჩვენებოდა. რამ-
დენიმე კოლეგამ მისი გამხსნევა სცადა:

„ოლდ გუან, უცნაური დრო დადგა. შენი
ბრალია, რომ ნიღბს ატარებდი მაშინ, როცა
ის საჭირო არ იყო და აღარ ატარებდი მაშინ,
როცა ის აუცილებელი შეიქნა.“

ბოლოს და ბოლოს, ოლდ გუანი მიხვდა,
როგორც უნდა ემოქმედა. ახლა იგი ორ ნიღბს
ატარებდა: ერთს – შუბლზე, მეორეს კი – ნიკა-
პზე, ისე, რომ მის ტუჩებსა და ნიკას არაფერი
ფარავდა. მისი თქმით, ასე თავისუფლად შეე-
ძლებოდა ნიღბების გადაადგილება სხვადასხვა
მიმართულებით.

გუშინწინ, ოფისში შეხვედრისას, დირექ-
ტორი საუბრობდა განსაკუთრებულ ფენომენზე.
მან განაცხადა, რომ ერთი კონკრეტული კადრი
რამდენიმე ნიღბს ატარებდა, როცა ეს საჭირო

არ იყო. მისი თქმით, ამგვარი არასერიოზულობის მიმართ ფხიზლად უნდა ყოფილიყვნენ და საჭიროების შემთხვევაში, დაესაჯათ იგი.

იქნებ, ეს „ერთი კონკრეტული კადრი“ ოლდ გაუნს გულისხმობდა? ლმერთმა უნცის.

მღივანი

ერთხელ, კვირის ბოლოს, იანგ ზუმ ვახ-შაშზე დამბატიყა. მითხრა, რომ რამდენიმე ნაცნობიც შემოგვიერთდებოდა. ზოგი ისეთი სახელიც ახსენა ტელეფონის ყურმილში, მე რომ ვიცნობდი. ისინი უფროსების მდივნები იყვნენ სხვადასხვა სამინისტროსა და კომისიაში. რთული იყო ყოველთვის დაკავებული მდივნების შეკრება.

ბევრ მდივანს შეეხვედრივარ, ბუსავით ჭკვიანები რომ აღმოჩენილან. ნიჭიერები არიან და დიდ ძალასაც ფლობენ, მიუხედავად დაბალი სტატუსისა. მდივნები ერთმანეთთან ახლო ურთიერთობას ინარჩუნებენ და ერთმანეთისგან სწავლობენ შეხედულებების გაზიარებისას. მათთვის ურთიერთობა უფრო მარტივია, ვიდრე – მათივე ლიდერებისთვის.

შეიღის ნახევარი იქნებოდა, პრესტიჟულ რესტორანში როცა მივედი. ყველა იქ დამხვდა, გარდა ჩაო ვუსი, რომელიც, მისივე თქმით, ზაპში იყო. მდივნები იცინოდნენ და ხუმრობდნენ, ერთმანეთის მოკითხვის შემდეგ აღნიშნავდნენ, თუ რა ცვლილებებს ამჩნევდნენ ერთმანეთის გარეგნობაში. ზოგჯერ უკმეზადაც მიმართავდნენ ერთმანეთს, თუმცა – ზომიერების ფარგლებში. თავისუფლად საუბრობდნენ.

ჩაო ვუ ქოშინით შემოვარდა და ბოდიშის მოხდა დაინყო. როგორც კი პალატო გაიხადა, განმარტებას შეუდგა, ჩემს უფროსს უნდა ვენახე გადაუდებელი საქმის გამო და რამდენიმე წუთით ამიტომ დამაგვიანდაო.

არ არის მარტივი საქმე უფროსის მდივნობა, მიუხედავად იმისა, რომ თვითონ არასდროს გამომოცდია ამგვარი რამ. ეს მდივნები სხვადასხვა გარეგნობისა და ხასიათის თვისების მატარებლები არიან, თუმცა არის ერთი რამ, რაც თითოეულ მათგანს აერთიანებს: ისინი ისეთი გაურკვეველი ჟარგონით ლაპარაკობენ, გარეშე პირი ყოველთვის გარიყულად იგრძნობს თავს, მაგალითად, ისინი თავიანთ უფროსს ხშირად „ბოსს“, „მოხუცს“, „ბებრუსხანას“ უწოდებდნენ. მე ნამვილად არ მესმის ამის. ზენგ ლიუმ ერთხელ აღნიშნა, რომ მისი ბებრუსხანა ბოლო დროს

ჯანმრთელობას უჩიოდა. ავლელი და ვკითხე, მამამისს ხომ არ სჭირდა რამე. ამ მოულოდნელმა კითხვამ კი იგი გაამხიარულა.

აი, კიდევ ერთი მაგალითი: თუკი ისინი დახმარებისთვის მოგმართავენ, ვერასდროს ჩამოაყალიბებენ ნათლად, თუ რა სჭირდებათ. უფრო ხშირად ამგვარი გაურკვევლობის შედეგად, ამ საქმეს ვერც თავს უგებ და ვერც ბოლოს. ერთხელ, ფან სანმა მომიხმო და მნიშვნელოვანი მონაცემების შესახებ მკითხა, თანაც შემასხენა, რომ ხმამაღლა არ უნდა მეთქვა რაიმე მათზე. დამავიწყდა, სად ვიყავი, და ხმამაღლა ვკითხე, თუ ვის სჭირდებოდა მისი მონაცემები. მან კი შეუწყნარებლად და უკმაყოფილოდ მიპასუხა, რომ ეს ჩემი საქმე არ იყო. ამას დაურთო, რომ იყო ერთი ავტორიტეტული ფიგურა, რომელსაც ეს სჭირდებოდა. ვიზე საუბრობდა იგი? ლმერთმა უნცის და, მასთან ერთად, რა თქმა უნდა, ფან სანმაც.

ამას იმისთვის ვყვები, რომ მათი უცნაური ხასიათი და ორაზროვანი ბუნება აღვწერო. მონაცემებთან ერთად ავტორიტეტული ფიგურები ზოგჯერ დამატებით ინფორმაციასაც ითხოვენ, მაგალითად: მომღერალი მეგობარი ქალის ტელეფონის ნომერს. ვაი, ენას ვერ ვაჩერებ; სწორედ ამიტომ არ ვარ მდივნობისთვის შესაფერისი.

ყველა მაგიდას შემოსხდომოდა და, ჩვეულებისამებრ, უკვე მსაც დაეწყეთ. პირველი ჭიქის შემდეგ ჩაო ვუმ ნამოიძახა:

„ოჰ, დამავინდა, ზჰანგ მიშუ ქვემოთ არის. დაეუძახებ, რომ შემოგვიერთდეს.“

მდივანი ზჰანგი ძალიან ახალგაზრდა აღმოჩნდა. პირველად შეეხვედით ერთმანეთს და, ერთი შეხედვით, ძალიან მორცხვი ჩანდა. გაღიმიულმა თავი დაგვიქნია და მაგიდას მიუჯდა.

„ერთი ჭიქა ხილის წვენი მისთვის. ის არ სვამს!“ – მიმართა ჩაო ვუმ მიმტანს.

ჩაო ვუ, ამ რამდენიმე მდივანს შორის, ყველაზე ტრაბახანა. ნებისმიერი წვეულების დროს ის საუკეთესო მრჩევლის როლში გვეკვლინება. სხვა მდივნები მასთან შედარებით მორიდებულები და დინჯები არიან. ალბათ გასაგებია, რომ მისი უფროსი ყველაზე მაღალ თანამდებობას იკავებს. მდივნების როლი მათი უფროსების თანამდებობის ხარისხზე დამოკიდებული, ამიტომ გამიკვირდა, როდესაც ჩაო ვუმ პირადად შეუკვეთა მდივანი ზჰანგისთვის წვენი და სხვებსაც მოუწონდა, რომ მისთვის ალკოჰოლი არ შეეთავაზებინათ.

ისინი მაღალფარდოვან და სიტყვაუხე საუბარში იყვნენ გართულები და მე მდივან ზჰანგს ვაკვირდებოდი. მთელი საღამო არაფერი უთქვამს, ღრმა პიროვნება ჩანდა. მისი კეთილგონიერება ჩემს დასკვნას ადასტურებდა: როგორც ჩანს, მისი უფროსი ყველაზე მაღალი თანამდებობის პირი იყო.

როდესაც საკმარისად დავლიეთ, მდივანმა ზჰანგმა ჩაო ვუს ჩუმად მიმართა, რომ პირველები უნდა წასულიყვნენ. ჩაო ვუმ უპასუხა, რომ ისიც მალე აპირებდა წასვლას. მდივანი ზჰანგი ღიმილით დაგვემშვიდობა. ჩემი ვარაუდით, ჩაო ვუ უფრო მაღალი თანამდებობის პირთან დაახლოებას ცდილობდა.

წვეულების დასასრულს არ შემეძლო, ჩაო ვუსთვის არ მეკითხა, თუ ვისი მდივანი იყო ზჰანგი.

„მდივანი ზჰანგი? ის არ არის მდივანი“, – მიპასუხა მან.

„მაშინ რატომ უწოდებთ მდივანს?“ – გამიკვირდა, რატომ უნდა ეცრუა მას.

„ოჰ, მისი სახელია ზჰანგ მიშუ, ის ჩემი ახალი მძღოლია“, – დამცინავი შესტით მიბასუხა მან.

ჯანდაბას ეს სახელები! მთელი საღამო ტყუილად ვიჭყლიტე ტვინი და კინალამ სხვებისთვის დასაცინი გავხდი. სიბრაზისგან კბილები მიკანკანებდა.

ნაგვის შებოცება

ჩემი ბედი მან შეცვალა, პირდაპირი გაგებით. სინამდვილეში, მას ჩემთან ცოტა რამ აკავშირებდა. არც მეგობრები ვიყავით, არც – ნათესავები. არც ახლო ურთიერთობა გვქონია ერთმანეთთან. მხოლოდ ისეთი ნაცნობები ვიყავით, რომლებიც თავის დაქნევით ესალმებიან ხოლმე ერთმანეთს. თუმცა, მან მთელი ჩემი ცხოვრება შეცვალა.

მე ახაგაზრდობაში ჩემი გარშემომყოფები, მშობლებისა და და-ძმების ჩათვლით, უნამუსოდ და ნაგვად მიმიჩნევდნენ. მხოლოდ პრობლემების შექმნა შემედლო სხვებისთვის და – ტკივილისა და შიშის მოგვრა მათთვის, ვინც მიყვარდა. სახელდობრ, როგორც სახელმწიფოს საკუთრებაში არსებული სანარმოს სოციალისტ მშენებელს, ყველაფერი, რაც შემედლო, განუწყვეტლივ პრობლემების შექმნა იყო. ჩემი სიმაჯვით პატარა თითები დანი-თაც გამჭრია. ქარხნის ხელმძღვანელივით ფეთქებადი და ფიცხი გავხდი, ადამიანი, რომელსაც სხვა ვერავინ გაუტოლდებოდა. მე ახირებული და დესპოტური ვიყავი, როგორც მამაცი კლოუნი. ყოველივე ეს კი – იმისთვის, რომ ჩემი სიმეფე და სიმდაბლე დამეფარა. კარგად მესმოდა, რომ ნამდვილი გარენარი და საშინელი ემმაკი ვიყავი, რომელიც სხვას არად ავადებდა.

ამასობაში უნივერსიტეტის დამთავრების დროც მოვიდა. დიდ სათვალეებს ატარებდა ახლომხედველობის გამო, ბრძენის, მიმზიდველისა და ჭკვიანის შთაბეჭდილებას ტოვებდა. მან მექანიკოსად დაიწყო მუშაობა და მოგვიანებით იმ სახელოსნოს მენეჯერი გახდა, სადაც მე ვმუშაობდი. არ უცდია ჩემი თავიდან მოშორება, არც საშიშად მთვლიდა, სხვებისგან განსხვავებით. მაგრამ მისმა მზერამ ჩემში, ჩემს გულში, განსაკუთრებული გრძნობა წარმოშვა. არ ვიცოდი, ეს მზერა რას ნიშნავდა, მაგრამ შემედლო მასში გულწრფელობა, გამხნევება და ყურადღება ამომეკითხა. აქამდე მხოლოდ მშობლების საყვედურები მესმოდა, ჩემი მასწავლებლების ქადაგებები და კეთილი, თუმცა ყალბი დემავოგია უფროსებისა და თანამშრომლების მხრიდან, მაგრამ არაფერს უმოქმედია ისე, როგორც მისმა შემთხვევითმა და გადამწყვეტმა მზერამ იმოქმედა. ხუმრობა უყვარდა და არასდროს გამომყოფდა სხვებისგან. მისთვის ყველა კეთილი იყო და მის ახლომხედველ თვალებში მხოლოდ სხვათა ღირსებები აღიბეჭდებოდა. ნამდვილად არ მალმერთებდა, თუმცა მქონდა იმის ჭეშმარიტი და ძლიერი განცდა, რომ იგი მამჩნევდა. გამუდმებით ვცდილობდი, ყველაფერი ისე გამეკეთებინა, როგორც მას სურდა (მის სურვილებს საკუთარი გამოთვლებით ვიგებდი). ჩემი საქმე იყო, გავმხდარიყავი უფრო და უფრო უკეთესი და ენერგიული.

ორ წელიწადზე ნაკლები იყო გასული, როცა მან ქარხანა დატოვა. რამდენიმე დღით ადრე მას დავევალა, რამდენიმე სიტყვა ეთქვა იმ მუშებისთვის, რომელთაც ღამის ცვლაში მუშაობა ის-ის იყო დაესრულებინათ ჩვენს სახელოსნოში. იგი ჰყვებოდა, რომ მისთვის საუკეთესო თავშესაქცევი ნაგვის შეგროვება იყო. დაწყებითი სკოლიდან მოყოლებული, საშუალო სკოლამდე, ის მუდამ კრეფდა ნიდას, ნახერხს, ჯართს, შუშის ნამსხვრევებს, ბინძურ ქალაქებს, ტანსაცმლის ნაკუწებს, კბილის პასტის ტუბებს, ნარჩენებს, დარბი თუ ავადარბი, ნაგვის გროვაში საცხოვრებელ სახლებთან, საავადმყოფოებთან, საწყობებთან. იგი ღარბი ოჯახიდან გამოსულიყო. ბოლოკის ფესვებზე, ბოსტნეულის უგემურ ფოთლებზე და კარტოფილის ქერქზე გაზრდილი. ნიდასა და ნახერხს იგი სითბოს წყაროდ იყენებდა, ჯართსა და შუშის ნამსხვრევებს მცირე ფულის სანაცვლოდ აგზავნიდა გადამამუშავებელ პუნქტებში, ფულს კი სკოლის გადასახადს ახმარდა. უმეტესობისთვის ეს ცუდი გამოცდილება იქნებოდა, ისეთი რამ, რაც სხვებისთვის თავშესაქცვად არასდროს გადაიქცეოდა. იგი მაინც აღელვებული საუბრობდა ამ თემაზე. მას ბევრი გასართობი აღმოეჩინა ნაგავსაყრდენებში: ფერადი კანფეტის ქალაქები, სიგარეტის კოლოფები, ქოთნები, რომლებიც მისი ბავშვობის ყველაზე დიდი განძი იყო. ამბობდა, რომ გადადგომის შემდეგ კვლავ ამ საქმეს მოჰყიდებდა ხელს.

მრავალი წელი გავიდა მას შემდეგ და მან მუშაობის გამოცდილება მიიღო. სხვადასხვა ქარხანაში, მხარეებში, ქალაქებში და, საბოლოოდ, პროვინციაში. იგი ახლა მაღალი თანამდებობის პირი იყო და პრესტიჟული ცხოვრება ჰქონდა. ჩვენ არასდროს გვქონია ურთიერთობა, ერთმანეთისგან სრულიად განსხვავებული ცხოვრების სტილის გამო. ერთ დღეს მის ფოტოს მოვკარი თვალი ჟურნალში. მის უკან ნაგვის უზარმაზარი მთა აღმართულიყო. სურათმა ის ამბავი გამახსენა, ჩვენ რომ გაგვიზიარა იმავე წელს.

არც თუ ისე დიდი ხნის შემდეგ სხვა ქვეყანაში გავემგზავნე მივლინებით. მატარებლის სადგურთან მოხუცი კაცი დავლანდე, ჭუჭყიან ქალაქებს კრეფდა, წყლის ბოთლებს და ხარახურებს იღებდა გზისპირებიდან. როცა ვაკვირდებოდი მოხუცის მძიმე ყოფას, გონებაში კვლავ ყოფილი თანამშრომელი ამომიტვითვია, თითქოს კვლავ მას ვხედავდი. კარგა ხანი ვიცინოდი ჩემი უცნაური ილუზიის გამო, მიუხედავად იმისა, რომ მოხუცი ნამდვილად ჰგავდა

მას. გადაწყვეტიტე არ შემენუხებინა იგი, ერთი მხრივ, იმის გამო, რომ შესაძლოა, მეშლებოდა, მეორე მხრივ, კი შესაძლოა, მოხუცი ნამდვილად ის ყოფილიყო.

სახლში დაბრუნების შემდგომ გამიზნულად მოვიკითხე იგი. შინაურებისგან შევიტყვე, რომ გადადგომის შემდეგ სწორედ იმ მხარეში გადასვლა დაუფინია, სადაც ახლახანს ვიყავი. მერჩინა, დამეჯვრებინა, რომ ის მოხუცი სწორედ იგი იყო. ბოლოს და ბოლოს, ის, ვისაც ეხერხებოდა ნაგავსაყრელში რაიმე გამოსადეგის პოვნა, ვისაც სჯეროდა, რომ ყველაფერს აქვს თავისი ფასი. პატარა სახელოსნოში თუ დიდ დანესებულებაში, მან იპოვა და აღზარდა ნიჭიერი ადამიანები, მათ შორის ისეთი „უნამუსოებიც“, როგორც მე ვიყავი, მანამდე „საზოგადოებრივ ნაგავად“ მიჩნეულ.

კოლა

პროვინციის მმართველი ქალაქს ესტუმრა, რათა კვლევა-ძიება წარემართა და ადგილობრივი სამმართველოების ახალგაზრდა კადრებისთვის სიმპოზიუმი ჩაეტარებინა. აპ მინგი, კოლეჯის სტუდენტი, რომელსაც სწავლა ახლახანს დაემთავრებინა, იღბლიანი აღმოჩნდა, რადგან სწორედ ის შეარჩიეს და ამჟამად დიდ, ოვალურ მაგიდასთან იჯდა აღლევებული. თითოეული დამსწრისთვის მიკროფონი იყო მაგიდაზე მოთავსებული, ასევე – ადგილის ბარათი და კოლას ბოთლი. სიმპოზიუმის თითოეული დამსწრე ერთმანეთს მეტოქეობას უწევდა, ერთმანეთს ასწრებდა ხელის აწევას და საუბარში ისეთი მანერით ჩართვას, რომ უფროსების მოწონება დაემსახურებინა. აპ მანგს, დროის შეზღუდულობის გამო, შანსი არ მიეცა. მიუხედავად იმისა, რომ ამაოდ ცდილობდა რამის თქმას, სიმპოზიუმის დასასრულს წყურვილი იგრძნო და ამიტომ, გაუცნობიერებლად, კოლას ბოთლი აიღო მაგიდიდან და ჯიბეში ჩაიციურა, რადგან მასპინძელმა დამსწრეთ სიმპოზიუმის დასრულება ამცნო.

აპის ამ ქმედებამ მაიორის ყურადღება მიპყრო. იგი მმართველს ახლდა კვლევა-ძიების საქმესთან დაკავშირებით. მაიორი მოიღუშა და მდივანს ახალგაზრდის შესახებ ჰკითხა. მდივანმა მიუგო, რომ იგი კოლეჯის სტუდენტი იყო, რომელიც ახლახანს შეარჩიეს საგარეო ვაჭრობისა და ეკონომიკური კოოპერატივის კომისიაში. კვლევა-ძიების შემდეგ, მაიორმა ექსკლუზიური შეხვედრა მოაწყო სხვადასხვა კომისი-

ისთვის, ასევე – ოფიცრებისა და ბიუროთა ლიდერებისთვის. მან ისაუბრა მმართველის მნიშვნელოვან ინსტრუქციებზე და მოკლედ შეაჯამა შეხვედრა. მაიორმა საუბრისას, აღნიშნა რამდენიმე უარყოფითი დეტალი და ცალკე გამოყო კოლეჯის სტუდენტი, საგარეო ვაჭრობისა და ეკონომიკური კოოპერატივის კომისიის მიერ ახლად არჩეული, და იგი კრიტიკის ობიექტად აქცია. ახალგაზრდა თავად ვერ ხვდებოდა, რა დააშავა. საგარეო ვაჭრობისა და ეკონომიკური კოოპერატივის კომისიის ხელმძღვანელს შერცხვა. მან აპ მინგს მოსთხოვა, რომ იგი ენახა და ზრდილობიანად შეახსენა, ყურადღება მიექცია საკუთარი საქმის დეტალებისთვის და მის მიერ კოლას ბოთლის მითვისების გამო მაიორის კრიტიკა გაებათილებინა. აპ მინგმა თავი დამნაშავედ იგრძნო და სურდა აეხსნა საკუთარი საქციელი. დირექტორმა მას უბრალოდ ხელი დაუქნია და უთხრა: „ოპ, კმარა, უბრალოდ ამიერიდან კარგად მოიქეცი.“

აპ მინგი ოფისში დაბრუნდა. რაც უფრო მეტს ფიქრობდა მომხდარზე, მით უფრო ბრაზდებოდა. სწორედ კოლას ბოთლმა წარმოაჩინა შეხვედრაზე იგი. არაფერი მოხდებოდა, თუკი მას იქ დალევა, ჩვეულებრივი ამბავია შეხვედრაზე დალევა და არა – სასმელის წამოღება. მოექებნება ამას დადებითი მხარე? ცუდად მოვიქეცი? სადაური წესია? აპ მინგი კოლეჯში ვირივით ჯიუტი იყო და ახლა იგი ძველ ჩვევებს დაუბრუნდა. მან წერილი დანერა მაიორის სახელზე და ეცადა, რაციონალურად განემარტა თავისი საქციელი სხვადასხვა კუთხით. მაიორმა მანამდე აპ მინგის სახელიც არ იცოდა. მისი წერილის ნაკითხვის შემდეგ კი იგი უფრო მეტად განრისხდა. რამდენიმე კომენტარი დაურთო, ხაზი გაუსვა საკვანძო გამოთქმებსა და წინადადებებს, და უმაღლეს საგარეო ვაჭრობისა და ეკონომიკის კოოპერატივის კომისიის დეპარტამენტში გაგზავნა. ამის გამო უფროსებმა თავი უხერხულად იგრძნეს და გადაწყვიტეს, აპ მინგს შეხვედროდნენ.

აპ მინგს უფრო მეტად აებნა თავგზა, თუმცა მიხვდა, რომ ახლა უფრო სერიოზული რამ მოხდა. მან განაგრძნო წერა, თვითკრიტიკა, განაგრძო განმარტება და იყიდა კოლას ყუთები საკუთარი ხარჯებით ყველასთვის და რამდენჯერმე მოხალისედაც კი ჩაენერა სისხლის გაცემის პროგრამაში. ეს ყველაფერი კი – იმის დასამტკიცებლად, რომ უმნიშვნელო სარგებლის მიღებაც არ სურდა და სულაც არ იყო ეგოისტი.

მისი თითოეული მცდელობა უშედეგო აღმოჩნდა, ამიტომ მასში სასონარკვეთილებამ იმძლავრა. ყოველ შეხვედრაზე დანესებულებებსა და დეპარტამენტებში „კოლას“ საკითხი ცუდ მაგალითად განიხილებოდა, როგორც – გაკვეთილი თითოეული კადრისთვის, განსაკუთრებით კი – ახალგაზრდებისთვის, რომელთაც ხალხის მართვისა და საკუთარი მოვალეობის პირნათლად შესრულების იდეა უნდა განევითარებინათ.

აპ მინგამ გადაწყვიტა, თხოვნით მიემართა, მაგრამ ვერ შეძლო საკუთარი თავისთვის რაიმე დამამცირებელი საბუთის გამოძიება. არავის უთქვამს მისთვის ხელფასზე უარი, არავის ნაურთმევია მისთვის სამუშაო, თუმცა, იგი თავს ყოველთვის არაკომფორტულად გრძნობდა. რამდენიმე წელი დეპრესიასა და სტრესში გაატარა.

მმართველი ორგანოების რეფორმაციის დროს იგი მოხალისედ ჩაენერა. არასამთავრობო გაერთიანების ხელმძღვანელმა

კი მისი თხოვნა მიიღო. აჰ მინგი ხალისით გაემართა უბრალო სოფელში და დროებით სოფლის დამხმარე ხელმძღვანელის პოსტი დაიკავა. პირველივე დღეს მან მიიღო ოფისი, მოიტანა კოლათი საგვე ფურგონები სოფლის მცხოვრებთათვის, ქალებსთვის და კაცებისთვის, მოხუცებისთვის და ახალგაზრდებისთვის, რათა გაეხარებინა ისინი.

ერთი თვის შემდეგ აჰ მინგი გააკრიტიკეს მისი გემოთმოყვარეობის გამო. აჰ მინგი კარგად ხვდებოდა, რომ იგი არ იყო გემოთმოყვარე, რადგან მას არაფერი უჭამია, თუმცა კი მართლაც ბევრი დალია.

სიზმარი

„გამარჯობა, მასწავლებლო! მე ტან ქსიაოლი ვარ, თქვენი ყოფილი სტუდენტი. გახსოვართ?“

„ოჰ, დიახ, დიახ, გამარჯობა! შენ შესახებ ბოლო წლებში ახალი არაფერი მსმენია. ახლა რა ქარმა გადმოგაგდო?“

„სიზმარში გნახეთ გუშინ და უცნაური განცდა მქონდა დილით, გაღებებისას. დამნაშავედ ვგრძნობ თავს, რა თქმა უნდა, რადგან დიდი ხანია, არც დამირეკავს და არც მინახიხართ. ამიტომ გადავწყვიტე ახლა დარეკვა.“

„მართლა? სიზმარში მნახე? კარგი სიზმარი იყო თუ – კომპარი? იქაც გლანძღავდი?“

„კარგი სიზმარი იყო, კარგი, რა თქმა უნდა. კლასში სცენაზე იდექით, ან იქნებ – აუდიტორიის ტრიბუნასთან. ლექციას კითხულობდით თუ სიტყვას წარმოთქვამდით, არ მახსოვს. თავიდან ყველაფერი ნათლად ჩანდა, შემდგომ კი ბუნდოვანი გახდა.“

„მართლა? სცენა, ტრიბუნა, საკლასო ოთახი, აუდიტორია? დიდი განსხვავებაა ლექციის ჩატარებასა და სიტყვის წარმოთქმას შორის?“

„დიახ, მასწავლებლო! ყოველ შემთხვევაში, ჩემს სიზმარში ასე იყო. სხვადასხვა რამ არის სცენიდან ლექციის ჩატარება საკლასო ოთახში და სიტყვით გამოსვლა აუდიტორიის წინაშე ტრიბუნიდან. პირველ შემთხვევაში მთავარ როლს მასწავლებელი ასრულებს, მეორეში კი – ლიდერი. ჩემი სიზმარი, შესაძლოა, თქვენთვის კარგის მომასწავებელი იყოს. შესაძლოა, დაგანინაურონ.“

„ეს ძალიან საინტერესოა. ჩანს, სიზმრებში ექსპერტი ხარ.“

„მასწავლებლო, კვლავ მაკრიტიკებთ. არ ხართ წინასწარმეტყველი. ვიცი, ეს უბრალოდ სიზმარია. როგორ ბრძანდებით? ახლა ასწავლით სადმე?“

„გმადლობ ყურადღებისთვის. არა მიშავს. ისევ ლექციებს ვატარებ, უკვე – არც თუ ისე ხშირად.“

„რატომ? უფრო მეტი ლექცია უნდა ჩაატაროთ, თუკი ჯანმრთელობაც გინყობთ ხელს. ახლა ხომ ისეთი პოპულარული ბრძანდებით და, ამავდროულად, შესანიშნავი მოაზროვნე, არ გეპირფერებთ. თქვენ ნამდვილად საუკეთესო ხართ და უკეთესი იქნებოდა, მეტი ლექცია ჩატარებინათ. მე კვლავ მოვუსმენდი მათ დიდი სიამოვნებით, თუკი მომეტყვოდა ამის საშუალება.“

„ამას ძალიან ვაფასებ, მაგრამ მე ჩვეულებრივი მასწავლებელი ვარ. ეს თქვენ, ახალგაზრდობას, გმართებთ წვლილის შეტანა.“

„აჰ, არა, არა, მასწავლებლო, ძალიან თავმდაბალი ბრძანდებით და მე ალტაცებული ვარ თქვენით. სრული სერიოზულობით ვამბობ. რა ლექციებს ატარებთ? სიამოვნებით მოვიდოდი და მოვისმენდი.“

„არა, არ მოხვიდე. ახლა ხანს შევიცვალე სამსახური.“

„უნივერსიტეტში აღარ ხართ? ახლა სად მუშაობთ? დაგანინაურეს, ხომ?“

„თუ ამას დანინაურება შეიძლება ეწოდოს... ქალაქს ეკონომიკურ სამუშაოებზე პასუხისმგებელი მაიორის თანაშემწე სჭირდებოდა და მე ამირჩიეს.“

„ჰა, ჰა! როგორც ვხედავ, ჩემი სიზმარი ახდა. გილოცავთ, მასწავლებლო! უფრო ადრეც უნდა დაენინაურებინეთ!“

„ეს სამსახური სასვებით არ მეხება მე. ამის გამო ველავდი, არ ვიცოდი შევძლებდი, თუ არა.“

„ძალიან თავმდაბალი ბრძანდებით, მასწავლებლო! თქვენ ბრძენი, უნარიანი და ღირსეული ადამიანი ხართ. თქვენ მაიორის დამხმარედაც და ვიცე პრემიერობისთვისაც კი შესაფერისი იქნებოდით! წინა ღამეს მესიზმრა, რომ ჩვენ, სტუდენტები, მოგვიხმეთ და დაგვარიგეთ, თუ როგორ შეგვეძლო დაგხმარებოდით. მე განსაკუთრებული ყურადღება მერგო და თქვით, რომ მე გავხდებოდი ადგილობრივი საგადასახადო ბიუროს ხელმძღვანელი ჩემი ჭკუისა და მოხერხების დამსახურებით. მე იმდენად ბედნიერი ვიყავი, რომ დაგპირდით: მენმუნეთ, ძვირფასო მასწავლებლო! ყველაფერს გავაკეთებ თქვენი მოლოდინის გასამართლებლად-მეთქი. სასაცილოა, არა?“

„კი, ძალიან. ახლა სად მუშაობთ?“

„ოჰ, მასწავლებლო, ისეთი ბედნიერი ვარ თვენიან საუბრით, რომ საკუთარ თავზე ვერაფერი გითხარით. ქალაქის ადგილობრივ საგადასახადო ბიუროში გადამიყვანეს სამუშაოდ.“

„ოჰ, მართლა? მაშინ შეწყვიტეთ სიზმრებზე ფიქრი და თქვენი სამუშაო ზედმიწევნით შეასრულეთ. ბოდიში, ახლა შეხვედრახე უნდა ნავიდე.“

„ალო, ალო, მასწავლებლო, მასწავლებლო...“

თარგმნა ხატია ვაგნიძე

კოკა არჩვაძე

მისამე სამყაროს ბლუზი

1

მზის გულზე ვდგავარ ყოველდღე და
 მანქანებს ვყიდი, მეორადი ჩემი მხეცები,
 სამყაროს ყველა კუთხიდან, აქ იყრიან თავს –
 რუს-თავი, რუ კი არსად ჩანს.
 წყალს დამწვარ კისერზე ვისხამ და ვისმენ
 ჩემნაირ უბედოთა ჩხუბს თუ შაირებს,
 ერთი მეორეში ხშირად გადადის.
 მზეს სახეს ვუშვერ და ბაზრობის კაკანი
 ზღვის ხმაურად მინდა ვაქციო,
 ზღვის, რომლიდანაც მომამორეს,
 იმ დროს, რომელშიც ვერ დავბრუნდები,
 ბედით, რომელსაც ძალმა დაჰყეფა
 სანამ მასაც, ჩემი ბავშვობასავით,
 ტყვია არ დაახალეს და აქ აღმოვჩნდი.
 ჩემი ამბავი მეორადია – გერქვას ლტოლვილი
 ბოლო-ბოლო ნიშნავს აღმოჩნდე
 რიცხვით ნანილში ანგარიშის, რომლის უკანაც
 მზის გულზე ვდგავარ დამწვარი კისრით
 და ზღვის ხმაურს ვუსმენ.
 სათუთად ნარჩევ მეორად ტანსაცმელში
 ვიოფლები, ისე არა, როგორც, დაუშვავთ,
 დავასველებდი ახალ ზმანებს, ნორმალური
 მალაზიების ღიმილი რომ ატყვიათ
 და რამდენიც არ უნდა ვაქოთ მათი მდგრადობა,
 ეს მანქანებიც პირველად პატრონს ტყუილად
 არ მოუგდია ჩვენთვის, თუმცა მართობენ,
 ხან რას იპოვი საბარგულში ანდაც სალონში:
 ფერად გაზეთებს, სხვა ცხოვრების ფერად ამბებით,
 უცხოურ ხურდას, სიგარეტებს, ზოგჯერ ტკბილეულს –
 გერქვას ნაგავი, ბოლო-ბოლო ნიშნავს რომ აღარ
 ჭირდები პირველად პატრონს, ანდა პატრონებს.
 მეორადია ჩემი ამბავი, მაგრამ სამყარო
 ჯიუტად ახდენს გასაჭირის ტირაჟირებას.
 ტუტუცი ბავშვის სიჯიუტეა, გირტყას, როდესაც
 კაი ხანია მიხვდი საფუძვლებს არსებობის
 იქ, სადაც დგახარ, დიდი ხნის წინ

გაითავისე ნარატივის მთავარი მოქმედი პირი
შენ რომ არა ხარ და არც სხვა არის –
არ იზღუდება ეს ამბავი კაცის ცხოვრებით,
უფრო ვრცელთა და მოქმედ პირებს
უფრო გამძლეს და მოხდენილს ითხოვს.
საფუძველშივე ნათელია, ამ მექანიზმის
ხერხიც და მიზანიც არის ერთი – განმეორება.
განმეორება ძალადობის დროის და სივრცის,
იქ და მაშინ ძალადობის განმეორება,
აქ და ახლა ძალადობის, სადმე და როდესმე ძალადობის
განმეორება. მეორადობის ძალადობა, ყოველ ნაბიჯზე.
ძალადობა. წარსულის ძალადობა ყოველ ამოსუნთქვაში.
ძალადობა. შიშის და სხვა ტყუილის ძალადობა ნაბახუსეგზე.
ძალადობა. წარმოშობის და წარმავლობის ძალადობა,
თანდაყოლილი და გაუგებარი. ძალადობა.
დაუსაბუთებელი რწმენის და მისი ტუფით ნაგები
სახლების ყოვლისმომცველი ძალადობა. ძალადობა.
ყოვლისმთხოვნელი რწმენის ძალადობა. ძალადობა.
უპირობო და საკმეველით გარშემონარტყამი ძალადობა.
ძალადობა. თეთრ წვერებში და შავ მანქანებში დაბუდებული
ძალადობა. ძალადობა. მჩაგვრელების და ჩაგრულების
ძალადობა. ძალადობა. და ფულის, ფულის ძალადობა,
დილას რომ გავლიძებს. ფულის ძალადობა გზაში და
ადგილზე მისვლისას. ფულის ძალადობა
უზარმაზარ მალაზიებში, ფულის ძალადობის უზარმაზარ
მალაზიებში ძალადობის. ფულის ძალადობა, ღამე რომ
არ გაძინებს ძალადობა. მზის ძალადობა, იქ სადაც
ჩრდილი არ ჩანს და დამწვარ კისერს ვერ გაყიდი –
მეორადია. ძალადობა. გავარვარებულ მანქანებს შორის
ეს ჩემი თავის ასე მსგავსი ადამიანები დადიან,
მათი ხმაური ოდნავაც არ ჰგავს ზღვის ხმაურს და მაინც
ვცდილობ თვალი დავხუჭო და აქ არ ვიყო. ჯიუტად
არ ვიყო აქ. განმეორება ძალადობის განმეორების.
ძალადობის განმეორება ძალადობის განმეორების. ძალადობის
განმეორება ძალადობის ცოდნის დედაა, შენი დედაც.
ჯიუტად არ ვიყო აქ. გავარვარებული სამხეცეთის
რიგითი მხეცი. არ ვიყო აქ. დრო გავიდე და არ ვიყო აქ.
და დრო გადის და მე ვკარგავ დროს. დრო გადის და მე ვკარგავ.
ვკარგავ დღეებს და უფრო დიდ მონაკვეთებს დროის და
დიდ შესაძლებლობებს და მათი არსებობისადმი ირონიას
ვკარგავ. სახეს თუ რასაც ქვია – მე და მხოლოდლა ტკივილი
ამტკიცებს არსებობას, რისაც ვკარგავ. რის არსებობასაც
მხოლოდ ფოტოები ადასტურებენ და მათზე აღბეჭდილი
სულ უფრო მწარე ღიმილი მიანიშნებს, მის არსებობას ვკარგავ.
ნასწავლ სიყვარულს აბსტრაქტული მოვლენების და
ნამდვილად არსებული ადამიანების მონატრებას ვკარგავ.
სახლი და ეზო და ქუჩა და ქალაქი და ნაცნობი გოგოს
ფანჯრის რაფაზე იები და სამშობლო რომ დამორქვეს – ვკარგავ.
და ვკარგავ ენას, ის ამბობდა რომ მე ვარ აქ და მექვია ეს
და ეს არის ჩემი ენა და ეს არის ჩემს ენაზე სამღერი
სიმღერები ჩემს ენაზე და ამოვიდგი და ვიმღერე – ვკარგავ.

Now listen – Mary has lost her kite.
I lose. You lose. They lose. Lose. Lost. Lost.
Mary has lost her kite. Now repeat after me – A KITE.
And I do repeat. I repeat and rehearse to repeat.

My fingers hurt rolling these dice,
Walk through the streets, nothing I recognize,
Get home under sheets and squeal like mice.
No job for Job, I walk morose,
Flued and fevered, got no one here real close,
No roses for my grave when I say – Adios!
And it's cool, not that I litigate,
Landlord not mad even if I'm late.
One smile is enough for me to abate.

Till its Friday and I'm on the loose,
Only money to noose my noose.
And I'm grinding what comes around,
Forming powders into mounds.
Douse it all down and booze it all up,
Wall-eyed I get cup after cup.
Treat low spirits with spirits, fear it,
When I'm out and drunk.
Keep my head up from clunk to clunk.

One smile is enough for me to abate.
One smile is enough for me to abate.

2
Yes, Massa, me knows my place.
Yes, Massa, me knows where my place is.
And yes me be quiet, Massa,
Yes, me pay my rent.
Yes. Yes. Yes.

ამბროსი მელქაძე

ლოცვასავით გინება

როცა 11 აგვისტოს
რუსეთის არმიის მიერ შეშინებული
22-ე ბატალიონის ჯარისკაცები
სამხრეთ ოსეთიდან თავექუდმოგლეჯილი გამორბოდნენ,
ამერიკის მთავრობისგან საქართველოსთვის ნაჩუქარი
ვიეტნამის ომის დროინდელი დოჯით,
რომელზეც წყლის აეზი იდგა,
კაპრალი, თუნდაც ამ ლექსში მანუჩარი ერქვას,
ზემო ხვითიდან მოჯაყჯაყებდა.
მონინალმდეგე რომ გიტევს,
წესით ამხელა სამიზნედან უნდა გადმოხტე და დაიმალო.
ამის გააზრების თავი ჰქონდა კაპრალ მანუჩარს?
საჭეს რა მოტივით ებლაუჭებოდა?

– არ ვიცი.

სოფლის ვინრო გზაზე ტანკების კოლონა შეეჩეხა.

მერე იხსენებდა – ტანკები
განმასხვავებელი ნიშნების გარეშე იყო,
ამიტომ ჩვენების მეგონაო... და
მიუსიგნალა ერთხელ, ორჯერ,
გზა დამითმეთო.

ერთი ტანკის კოშკის ლუკი აიხადა,
იქიდან თავი ქერა რუსმა ამოყო
და შემოაგინა: Иди на хуй...

შეშინდა მანუჩარი, ოჰ, როგორ შეშინდა.

ჩაიფსა ან კინალამ ჩაიფსა,
თვალთ დაუბნელდა ტყვიის დახლის მოლოდინში,
მაგრამ არ მოკლეს, არ დაატყვევეს,
მხოლოდ გინებას დაჯერდნენ –

Гони отсюда нлядь...

და მოეჩვენა, რომ ამაზე სასიამოვნო
არასოდეს არაფერი გაუგონია.

თქვენ როგორ ფიქრობთ, დედის ლოცვა უფრო ტკბილია,
თუ

პატრიარქის ლოცვა უფრო მაღლიანია,
თუ

ავად მომზირალ ტანკის ლულაზე შემომჯდარი
რუსი ჯარისკაცის გინება?

იმ წუთს იგი ხელმეორედ დაიბადა,

იმ წუთს სამყაროც ხელმეორედ დაიბადა,

თითქოს ღმერთმა თქვა

იყავნ ნათელი და

იდი ნა ხუი მანუჩარ,

იდი ნა ხუი მანუჩარ,

იდი ნა ხუი მანუჩარ.

ამბროსი იყოს პატრიარქი!

როს მცხეთის საკათალიკოსო ტახტის
დღვანდელმპყრობელის სიცოცხლე წახდეს;
როს ტახტისთვის ერთურთს დაერიონ
და აირიოს საივერიო;
ეპისკოპოსებიც ნალოდინებ
საერო მთავრობას ნაეპოტინონ,
მაშინ ხმამალლა, მავანი ბალლი
იტყოდეს: ამბროსი – პატრიარქი!
პირი მოეხსნას ყველა სარქველს:
ამბროსი იყოს პატრიარქი!
არა ნამონაზვნარი ბერკაცი,
არამედ ამბროსი მეღქვადე!
ხალხს ჩაი, თაფლი, პური, კარაქი,
ამბროსის მიტრა პატრიარქის!
იერარქიის მტერი, კარლია
შეუპოვარი ჰეტერარქია.
სწამს – სხვამ მის გზაზე არ უნდა იაროს
და ქმნის კილოს ამბროსიანულს.
რაა, მითხარით, ამაზე კარგი –
ამბროსი იყოს პატრიარქი?

სიზმარში

ცოლი, რომელიც მოსაფსმელად სხვასთან წავიდა.
შვილი, რომელიც ხელიდან გამივარდა.
ლოგინი ოთახში, რომელშიც ცხადში ლოგინი არაა
და შემომცინარე გულმიუსვლელი შავგვრემანი ქალი ლოგინში.
Youtube პოეტი ზურა სალუქვადე, რომლის სტუმრობა არ მესიამოვნა.
მამაჩემი, რომელიც მარიგებდა, ანტენა როგორ დამემავრებინა.
კიბე, რომელიც გამიტყდა.
და რომელმაც აივანზე განყობილი სუფრა
ისე აალაგა, არ მივსხდომივართ.
დისვე საყვედური პოეტისადმი უყურადღებობის გამო.
დედაჩემის ხმა, რომელმაც გამაღვიძა.

აი

ქალაქში, მტვერში წავიქეცი...
როგორც თავისი, როგორც მოძმე,
წამომაცყენა მხოლოდ პენი-
ანმა უღმერთო ანგელოზმა.
ხელჩაკიდებულები მივალთ.
მეიმედება მისი ბოროტ-
ალმკვეთი ხელი უკანონოდ
შექნეილი პისტოლეტით.

საყურა

ნიკოლოზ ბარათაშვილს

საყურე მარცხენა ყურზე ბუზივით მაზის,
ამ ქალაქში სულ სხვა იერს მაძლევს.
ზურგზე შვენახატიანი წითელი მწერი
იკბინება საავდროდ, მწარედ.
ავი თვალთ შემხედავებით ამოიყორა
მუცელი და პირიდან მათი ძვლები ამოყარა.

3 პროზა

არავინ დაიჯერებს, რომ რომანი „ჩემი ჩიტი, ჩემი თოკი, ჩემი მდინარე“ წელიწადნახევრის წინ დაიწერა. არც მე დავიჯერებდი, ავტორს თვითონ რომ არ წაეკითხა ჩემთვის და სხვებისთვისაც პასაჟები ნაწარმოებოდან: აქ ხომ მოქმედება 2011 წელს, ვერეს ხეობაში ვითარდება, სადაც (წინა) ხელისუფლებამ ჩამოანგრია მთა და ბეტონის სარკოფაგში მოაქცია მდინარე... ადამიანზე და ბუნებაზე ერთდროულად განხორციელებული ძალადობა ამსხვრევს მოქალაქეთა (აქ: ხევის ქუჩის ბინადართა) სულებს, ინვევს მათში მომავალ კატასტროფათა წინათგრძნობას. ამავე დროს უკიდურესი, თან დროში გაჭიმული ტრავმა შიშის გრძნობისაგან ათავისუფლებს მათ და სასტიკი რეჟიმის წინააღმდეგ დანაშაულებული ფარული მოძრაობის მონაწილეებად აქცევს... ნამდვილი ტრაგიკომი ერწყმის პროფანული სინამდვილის კომიზმს, მძიმე ეპიკური ნაკადი კი პოეზიას, რომელიც, მიუხედავად ყველაფრისა, ადამიანთა გულებში მაინც ცოცხლობს... ლაიტმოტივებისა და რეგისტრების ბადედ ქცეული რომანი მუსიკალური ნაწარმოების შთაბეჭდილებას იწვევს...

გიორგი ლობჯინძე

ნაირა გელაშვილი

„ჩემი ჩიტი, ჩემი თოკი, ჩემი მდინარე...“

(ფრაგმენტი რომანიდან)

ვუძღვნი „ვარდების რევოლუციის“ შედეგად მოსული ხელისუფლების ყველა მსხვერპლს, მათ შორის მდინარე ვერესა და მის მთას

პირველი ნაწილი

ყელი გრძელი, ყელში მარცვალი...
 ვერ გადაყლაპა...
 წითელი მწვანეს, მწვანე ყვითელს,
 ყვითელი ღამეს ერევა
 გიხაროდეს შენი ბუმბულები, ფერადი...
 ჩემი ჩიტი, ჩემი თოკი, ჩემი მდინარე...
 ფეხები გა-ჩა- ჩხუ-ლი ჰაერში,
 ხმა ი - ხე - ვა... ვაი...
 სისხლიან თვალეში - მწვანე ფოთლები ლაპარაკობენ...
 სისხლიან თვალეში - გამირთა გამირი მზე...
 აღარ არის შენი მთა,
 აღარ არის შენი მდინარე...
 აქ არის შენი თოკი, აქ არის შენი ხე,

აქ არიან კაცები და ქალები...
 რა ლამაზი ხარ, რა მახინჯი ხარ,
 ხავილიში კვდები...
 ჯობია იცოცხლო, ჯობია მოკვდე,
 დღეს ყველა დაგმარხავს,
 ხვალე გაფრინდება შენი ხე,
 შენი ბუმბულები ბეტონის თავზე...
 მე მეცოდები
 და აღარ მინდა აქ ყოფნა...

ევნატეს სიმღერა

თავი პირველი

ივლიანე გიგანი, ყოფილი ასტროფიზიკოსი

მას შემდეგ, რაც ღმერთი თავის მიერვე შექმნილ დედამინაზე ჩამოვიდა, რადგან „თავისიანები“ მოენატრა და მათი შველის წყურვილს წინ ვერ აღუდგა, მას შემდეგ, რაც იგი „თავისიანებმა“ დაამცირეს, გაამათარახეს და მოკლეს, თანაც ნამებით, მას შემდეგ, რაც მოკლული ჯერ მიწაზე და მერე ცაში დაბრუნდა, – გასული იყო დაახლოებით ო რ ი ა თ ა ს თ ე რ თ მ ე ტ ი ნ ე ლ ი.

(თუმცა, ამ დროისათვის კაცობრიობის უმცირესობასლა ახსოვდა და კიდევ უფრო უმცირესობას სჯეროდა, რომ ნამდვილად ღმერთის ზემოთ ნახსენებმა ტრაგიკულმა თავგადასავალმა დაუდო სათავე ახალ საუკუნეთა რიგს, რომელსაც ქართველი პოეტი ნიკო სამადაშვილი, მაგალითად, ადარებდა ნახირს, თუმცა, არაპირდაპირ და არაბოროტად:

„საუკუნეებს მაცხოვარი გაჰყვება მეხრედ,
საუკუნეებს, დასაბამი რომ მოაძოვო...“)

ილია ჭავჭავაძის მოკვლიდან გასულიყო 104 წელი
„მთანი მაღალნი“-ს დანერიდან – 117 წელი
„ჟირაფის“ დახატვიდან – ალბათ, ასე, – 90 წელი
უკანასკნელი იმპერიის დაშლიდან – 21
საქართველოს მიერ დამოუკიდებლობის (მეორედ)
გამოცხადებიდან – 21
ვერის ხეობაში მთის ჩამოხრებიდან – 4 თვე, ხოლო
მდინარე ვერეს დაბეტონებიდან – 3 თვე.

და მიუხედავად ამ ყოველივესი, ხევის ქუჩაზე უმნიშვნელოვანეს მოვლენად ისევ მზის ამოსვლა რჩებოდა. თუმცა, არა მხოლოდ აქ, არამედ მთელ დედაქალაქში და დიდი ალბათობით – მთელ პლანეტაზეც.

ყოველ შემთხვევაში ასე, და, ვინ იცის, მერამდენედ, ფიქრობდა 2011 წლის აპრილის ერთ მზიან დილით ხევის ქუჩის მკვიდრი, ყოფილი ესეისტი და ასტროფიზიკოსი, კერძოდ, „შავი ხვრელების“ მკვლევარი, ახლა კი ღვთის მსახური, – ივლიანე გიგანი, რომელსაც უკანასკნელ ხანებში ჩვევად ჰქცევოდა ერის „ისტორიულ-სულიერი კალენდრის“ შედგენა-დაზუსტებანი. იგი ამ „კალენდარს“, როგორც დავინახეთ, გლობალურ მოვლენათა კონტექსტში ადგენდა და მის ქვეყანაში მომხდარ ყოველ დიდმნიშვნელოვან ამბავს წინ წაუმძღვარებდა ხოლმე. მაგრამ რაკი მისი ქვეყნის ღამის ყველა მნიშვნელოვანი ამბავი უარყოფითი გამხდარიყო, ყოველ შემთხვევაში, ის, რაც ჩანდა, „კალენდარიც“ სულ უფრო ეხვეოდა რალაც შავბნელ სიღრმისეულ, თითქმის მისტიკურ კავშირებში, რომელთა დანახვა „მოდარაჯე კაცის“ თვალსაც კი გაუჭირდებოდა.

მაგალითად, განა ადვილი სათქმელი იყო, თუ რატომ უნდა გამოეხმო ხელისუფლების მიერ მდინარე ვერეს და-

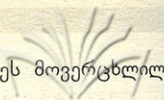
საქართველო
ბიბლიოთეკა

ბეტონებს ფიროსმანის „ჟირაფის“ დახატვის თარიღი? მაგრამ ასტრონომ-მვლდლის სული არა მხოლოდ ზოგად და ცასა და მიწას, არამედ ტექსტებსა და ფაქტებს შორისაც მიმოდრობდა, დარიალბდა უცნაური ირაოები-თა და „საგანთა უარით ნახატი ოცნების“ ენერჯითა თუ სინერჯით, რაც ბუნებრივად უნდა მიჩნეულიყო ბუნებას, ხელოვნებასა და მეცნიერებას უშუალოდ ზიარებული, ახლად ნაკურთხი სასულიერო პირის მხრიდან...

და აქ ამ „პირის“ გონებამ თავისდაუნებურად რალაცის გახსენება დაიწყო...რალაცა მსგავსის... დაიძაბა, მზერა უაროდ გაუმტერა ასტრონომიულ რუკას, კერძოდ, პლანეტა სატურნს, და ამოტივტივდნენ სტრიქონები:

„დიდი ხნის დანერილი იყო „მერანი“, „აჩრდილი“ და „ელგუჯა“. რა, რა იწყებოდა ასე? ვისი და რა ნანარმოები? „დიდი ხნის დანერილი იყო „მერანი“...“ ააა!

„დიდი ხნის დანერილი იყო „მერანი“, „აჩრდილი“ და „ელგუჯა“. ...ხელი-ხელ აგოგმანება შოთას და მით თვრებოდა ერი... დაიბადა ელი. სხვა არაფერი შემატეზა იმ წელს ქართლის მშვენიერებას...ისევ ძველებურად სევდიანი სილამაზით წარმტაცი იყო თბილისი. თეთრი საბურავით თავნაკრული ისევ ახალგაზრდა დარაჯად იდგა მყინვარი; ფავონაყრილი შავი ზღვა შხვს მარგალიტად აყრიდა ცინისძირს; ვარდმაისი არ შორდებოდა ქუთაისს და ზურმუხტ ცას ფიანდაზად ქვემულებოდ ალაზნის ველი...“ ნიკო ლორთქიფანიძე! დიახ, ის! რატომ იწყებს ასე თავის მოთხრობას გზაკვალარეულ მშვენიერ ქალზე, „ელიზე“, რომელიც მარგოსა და თამროსავით, ქრისტინესა და დესპინესავით უპატრონობამ და უსამშობლობამ გაანადგურა? რატომ იხსენებს „მერანსა“ და „აჩრდილს“ – ქართული სულის ბედისწერის მაღალ რეგისტრებს, – მეოცე საუკუნის ოციან წლებში, – როცა

დიდი იმპერიის დამსხვრევის შემდეგ მისი ერთი ნატივი – საქართველო – ისევ დაემსგავსა ფსკერ-და ფერდებდანი-აპრალებულ ხომალდს, საიდანაც, როგორც ყოველთვის, ყველაზე მგრძობიარეები ცვიოდნენ აქაფებულ ზღვაში?

მაგრამ ახლა, ოცდამეერთე საუკუნის დამდეგს, უკანასკნელი იმპერიის მეორედ დაქცევის შემდეგ რომ დაენერა ეს მოთხრობა – „შელოცვა რადიოთი“? ხომ ვე-ღარ იტყვია, რომ „თბილისი ძველბურად სევდიანად წარმეტყვი იყო“ – რადგან ახლა თბილისი უბრალოდ აღარ არსებობდა: ყველანი იყვნენ მყუდროება, ჩაღრმავებული და ძველი სევდა, ამავე დროს, აუხსენლად ლალი და მინდობილი ატმოსფერო, თვით კომუნისტური რე-ჟიმის ეპოქისთვისაც რომ გაეძლო, უკანასკნელი ოცდახ-უთი წლის მანძილზე მთლიანად შემომარტყვია თემებში აფითეთეატრიკით ჩამუდგარ, ოდესღაც ასე ახლობებულ და გამოუცნობ ქალაქს: მჭახე ბილბორდებს, ჭრელა-ჭრულა რეკლამებსა და ფუჭ განათებებს, უამრავ შუშას, პლას-ტიკატასა და ახლად ნაფართიფურთალი შენობების ტყეს ისედაც მთა-ქედებით გარემოცული სივრცის ყოველი კუნჭული დაეხმო. მილიონამდე მანქანის ბული და ოხ-შივარი უქვე შაჟირის ყველა ნაწილაკს გასჯდომოდა, აქაურთა ხმაბალი სიცოლით ნავარჯიშებ ფილტვებსაც კი ერეოდა, ქუჩის ხე-ბუჩქნარივით აჭკნობდა და თბი-ლისელებს უწყევტად ერეკებოდა ახალ-ძვირი საავადმყო-ფობისა და საეჭვო აფთიაქებისაკენ, რომლებიც სამორი-ნეთა მსგავსად უფრო სწრაფად მრავლდებოდნენ ვიდრე სოკოები ბორჯომის ნაწვიმარ ტყეებში... ამიტომ დღეს აღარც ერთ პოეტს აღარ მოუვიდოდა თავში, ქართული ცა „ფირიუს“ შეედარებინა და ხმელეთი „ზურმუხტს“, მოძველებული რომც არ ყოფილიყო მსგავსი შედარებები. დამშრალიყო ტროპებისა თუ მეტაფორების ცოცხალი წყარო! აღარც მყინვარწვერი იდგა „ახალგაზრდა დარა-ჯად“. დნობა დაეწყო მარადიულ, მარწყინავ ყინულს მის წვერზე, იმ მოვლენის შედეგად, გლობალურ დათბობას რომ უწოდებდნენ... მწვერვალი თვალსა და ხელს შუა ილეოდა... ქვათაცვენასაც ბოლო აღარ უჩანდა ყაზბეგში დაშვებულ მის კლდოვან კალთებზე. აღარც იმას იტყ-ოდა ვინმე, „შავი ზღვა შეფეს მარგალიტად აყრის ციხ-ისძირს“, რადგან: დაბინძურებულიყო ზღვა ნავთობით და თან განრისხებულიყო კიდევ იმის გამო, რომ მდინა-რეები, რომლებსაც სამყაროს შექმნის შემდეგ პირველად უცხადებდნენ ომს: სრბოლასა და დენას უკრძალავდნენ და გიგანტურ გუბებდად აქცევდნენ მთასა თუ ბარში, აი, ეს მდინარეები კუთვნილ საკვებს აღარ აწვდიდნენ მის აღმატებულ ზღვას, აღარ ჩაჰქონდათ წყლის უფ-სკრულეებში მთებიდან მოვლევითი ქვები და ღორღი და ამიტომ ახლა ძალით მიჰქონდა „შავად“ წოდებულს სანა-პიროები აჭარასა თუ აფხაზეთში... უზარმაზარ ლუკმებს ატეხდა მიწას და ამ თავისი მარადიული სიყვარულისა თუ სიძულვილის საგანს საბოლოო ნაღვეკით ემუქრებოდა...

აღარც „შოთათი თვრებოდა ვერი“, გადაშენებულიყო ათასექვსასამდე სტროფიანი პოემის ზეპირად მცოდნეთა მოდგმა, დღეს წესიერად ნაკითხული თითო-ორიოლასლა ექნებოდა, თუმცა გამოდიოდა ნაირნაირი, უძვირესი

„ვეფხისტყაოსნები“, მათ შორის უმძიმეს მოვერცხლილ და მოჭედულ ყდებშიც...

და საერთოდ, კარგა ხანია „თრობის“ დასალევი, შესა-სუნთქ და გასაკეთებელ უამრავ საშუალებას გიზუალუ-რიც დამატებოდა, ანუ ყველაფერთან ერთად ტელე-ინტერნეტნარკომანიითაც გაბანჯულიყო არსებითად საქმეს მონვენეტილი ერის ნარჩენი.

რაც შეეხება ნიკო ლორთქიფანიძის „მშვენიერ ელის“, რომელსაც სამშობლო, ქმრები და კაცები არ გამოად-გა და ოციანი წლების ევროპაში ეგზოტიკურად დალია ბოლომდე განხილებული სული, – ის შავრომანტიკულ წინაპრად ექცა საშოვარზე გასულ ქართველ ქალთა ლე-გიონებს, სახლიდან შორს რომ მოსდებოდნენ მაშრიც და მალრიბს... თავიანთი ბავშვები მიეტოვებინათ და უცხო მოხუცებსა და მძიმე ავადმყოფებზე გადახრილიყვნენ, მათი სიბერისა და სიკვდილის სუნთქვას ისუნთქავდნენ, და მერე ან მიაცილებდნენ, ან თვითონ უხსრებდნენ წინ იმქვეყნისაკენ უცხოეთით დაჩლუნგებულები და ოჯახ-ის მონატრებით დაშრეტილები... თუმცა, ისეთი შემთხ-ვევებიც იყო ცნობილი, როცა იმდენად ბოროტდებოდნენ, რომ თანამემამულე ავაზაკი კაცების მსგავსად, სასტიკი დანაშაულით ანციფრებდნენ უცხოეთს და თავს ლაფს ასახმდნენ ისედაც დამცრობილ სამშობლოს... მოკლედ, ქვეყანა უწყევტად კარგავდა ქალებს და უდედოდ გაზ-რდილი ბავშვების ჯარი სამიშად შეუცნობელ სანგრებს ითხრიდა გაუგებარ ომში. ვისაც გაქცევა ვერ მოხერხ-ებინა, გაქცევავარ ოცნებობდა, სურდნათ ის, რასაც ერთ დროს მათი მშობლიური ქვეყანა ერქვა, სხვებისთვის მიეგ-დოთ, როგორც აბესალომს მკებნარშესული ეთერი, და უკან აღარ გამოხედათ, თითქოს სოლომიდან გარბოდნენ ლოტივით... თუმცა, მინც რჩებოდნენ ისინი, თვითონ „თვითმდგომარე სასიათის“ (როგორც ძველი მწერალი იტყვოდა) გამოსიობით არსად წასვლას რომ არ აპირებდ-ნენ და იქ იდგნენ, სადაც იყვნენ: ხელს არ უშვებდნენ აგონიაში მყოფი, მოხუცი ქვეყნის მაჯას, სასიკვდილოდ ვერ იმეტებდნენ, და ამ აგონიის გასაწვლად დიდხ-ანს აპირებდნენ ბრძოლას ათასგვარი საშუალებით, რი-თაც თავისკენ მიმართავდნენ ახალ იარაღს: დაცივის ლაზღანდარა სულს, დემოკრატიულ-კაპიტალისტური სივრცის თითქმის ყველა უფრედი რომ გაეჯერებინა: დაწყებული ხელისუფლების ქანდარებიდან, საქმოსანთა სიმაგრეებისა და ვირტუალური ქსელების ჩათვლით.

აი, ასეთი ამბები ხდებოდა ოთხმოცი წლის თავზე ამ მოთხრობის დაწერიდან ქვეყანაში, საქართველო რომ ერ-ქვა. აქაც (ისევე როგორც ალბათ ყველგან) – ყველაფერი მთავარი უკვე დიდი ხნის აღმოჩენილი, დაწერილი, ნათქ-ვამი და დახატული იყო, მაგრამ ისინი აღარ ჩანდნენ, ვინც ეს იცოდა...

მართალია, ღვთისმსახური ივლიანე გიგანი კანონ-ზომიერებად მიიჩნევდა „ბოლო ფამის“, ანუ უღმერთო-ბის ზენიტში აზვირთებულ, როგორც ცეცხლოვანი მო-ციქული იტყოდა: „გატიანების სიბილნეს“, დედამიწის ცხოვრებას ადუღებულ ჭაობს ადარებდა, და ამ დუღი-ლის მხოლოდ ზრდას ელოდა, მაგრამ ისიც სწამდა, რომ

ნათელი არასოდეს შეწყვეტდა ბნელის შიგნით ყოფნას... და ამის გამო ხშირად იფიქრებდა კიდეც გაპარტახების შეუქცევად სურათებს და სრულიად შეუცნობელი ხალხისათვის კი იფიქრობდა.

თუმცა, ახლა, 2011 წლის აპრილის მზიანი დღით, მათე სართულის აივნიდან რომ გადაჰყურებდა არემარეს: კორპუსებს შორის მიმოფანტულ, ახლად აყვავებულ ხეხილს, უმაღლესი ხელისუფლების მიერ აფეთქებულ – ახლად მკერდჩამოხერხილ მთას, მის ჩამოხერხილ მკერდზე ახლად გაყვანილ გზატკეცილს, რომლის ქვეშაც წყალი დაემთხვევიათ, ისევ თითქმის აპოკალიფსური კატეგორიული მითითებით ფიქრობდა მდინარე ვერეს დამარხვის სიმბოლოურ მნიშვნელობაზე, რის თაობაზეც დადიურში ჩაენიშნა: „მდინარის ცოცხლად დაბეტონება არათუ ერთი პატარა ქვეყნის, არამედ მთელი ცივილიზაციის აღსასრულის სიმბოლოდ გამოდგება“.

ამასთან, იგი ეძებდა ერთ არაცენტრალურ გაზეთში 1989 წელს გამოქვეყნებულ მხატვრობის პარაბოლას, რომელსაც ეწოდებოდა „მდინარე და ურჩხული“. კარგად ახსოვდა, რომ ეს იყო თანამედროვე ინტერპრეტაცია მსოფლიოს ლამის ყველა ხალხში გავრცელებული მითისა იმ უმოწყალო ურჩხულის შესახებ, რომელმაც მდინარე დაისაკუთრა და ხალხი უწყლოდ დააგდო, ხარკად უღამაზეს ასულებს ითხოვდა და იღებდა კიდეც... ვიდრე მაყანმა რაინდმა არ მიასიკვდილა და არ გაათავისუფლა მდინარეც და ქალაქიც. მაგრამ პოსტმოდერნისტული იგავი იუნყებოდა, რომ მოკლული ურჩხულის სისხლი გაჰყვა მდინარის ტალღებს, გაიარა საუკუნეები და შეუცნობელ ტირანებად, მიკრო და მაკრო დიქტატორებად აღმოცენდა და გამარავლდა მერე და მერე... შოდა, რაღა იმხვედრა სჭირდებოდა, რომ მღვდელი ივლიანე გიგანა იმ მდინარეში ახლა მდინარე ვერეს ხედავდა, ხოლო ურჩხულში – ქვეყნის პირველ პირს, მის აღმატებულება პრეზიდენტს, რომელმაც იმ პრეისტორიული ფენომენისაგან განსხვავებით, კი არ დაისაკუთრა პატარა მდინარე, არამედ, აიღო და უბრალოდ დამარხა, ანუ დაბეტონა... და უეცრად ივლიანე გიგანა გამოცხადებდა ენვია: მან დაინახა დედაქალაქში ფაფანტული გამოსახულებები ურჩხულისა! მიკროდიქტატორის სურვილითა და ფანტაზიით შექმნილი გამოხატულებანი მისივე ნეკროზული სულისა! ეს გიგანტური ქვა-რკინის რვაფეხა „გმირთა მოედნი“ თავზე, რომელიც თითქოს პირაღმა გადასწოლოდა იმთავითვე ქალაქის ტანჯვად ქცეულ მოედანს ხუთტოტიანი ვაჯავარდინზე და ქვა-შუშის ფალოსი ზეცისკენ აღმართა! და ეს „შინაგან საქმეთა სამინისტროს“ შუშის შენობა, გველუშაპივით მიმოკლავილი სხეულით! ურჩხულის მკვდარი ქერქი – რკინით მოვარაყებული შუშის ბრჭყვილა კვადრატებისგან! დამაბრმავებლად აბრწყინებდა მზე! მის სტომაქში კი ძირითადად ჯოჯოხეთის მუშაკები მუშაობდნენ: ადამიანთა ცდუნებისა და გაბატონების ნაირსახეობებს დგამავდნენ და ახორციელებდნენ! და ასეთივე ხიდი ძველ თბილისში: შუშის გველუშაპის დარბეული, აზნექელ-ჩაზნექილი სხეული მდინარის თავზე! გველ-შაპი მდი-ნარის თავზე!

და იქვე, იმავე მდინარეში ჩაშვებული მზზინავი რკინის ქერქით დაფარული მისი გენიტალიები: ორი გიგანტური, თავკომბალა, პირლია მილი! ცივ სპერმას რომ ანთხვავდა მდინარის პირას ურჩხულ-გნომების გასამრავლებლად!

განა ეს ნიშნები არ აჩვენებდნენ, რომ ქვეყანა, დედაქალაქი და მდინარეც სწორედაც რომ ურჩხულის ხელში იყო! განა ამაზე არ წერდნენ მითოსის დიდი სპეციალისტები, რომ მითების პერსონაჟები მხოლოდ ტანსაცემელს იცვლიდნენ ეპოქათა შესაბამისად, რომ სიუჟეტები მუდამ ძალაში რჩებოდა და შეიძლება მათი ყველაზე პირქუში ვარიაციების დრო დამდგარიყოს სწორედ ახლა და არც თუ მთლად ბოლოს საქართველოში! „მითები კვლავ ცოცხლობენ და ინლბებიან“, – გაასხვავა ცნობილი მკვლევრის მირჩა ელიადეს ნაშრომი, რომელიც ახალგაზრდობაში მაინცადამანაც ვერ აღიქვა. და რაინდი სადღა იყო? ურჩხულის გამგმირავი ჭაბუკი ხომ უნდა გამკრთალიყო სადმე ამდენ სიმბოლოებში? აქ არ არის ისიც?! ათეისტური იმპერიის რღვევის შემდეგ წმიდა რაინდი გიორგი თავის ურჩხულიანად უქვე დემოკრატიული დედაქალაქის ცენტრში, ყოფილ „ლენინის“, ახლა კი „თავისუფლების მოედანზე“ აღმართულიყო, და პროლეტარიატის ბელადის მონემენტური ქანდაკება შეეცვალა, მაგრამ ეს აღარ გახლდათ ორი, მარადიულად ერთმანეთს დაპირისპირებული არსების გამოსახულება, არა! რადგან: ორივეს ერთი ფერი ჰქონდა, ო ქ რ ო ს ფ რ ა დ შეეღობათ რაინდიც და გველუშაპიც, და ახლა, განსაკუთრებით კი მზის სხივებში, ორივე ერთ სხეულად და ერთ არსებად იკითხებოდა, რაღაც გაუგებარ, ნაპირებმეტყხილ, ყვითელ ოვალად, რომელიც შორიდან, მეტადრე მზის სხივებში, რატომღაც ვეება, დაზიანებულ, ანტიკვარულ საათს აგონებდა ღვთის მსახური, შუბი კი – დიდ ისარს, საათისას, ცხადია... და რას ნიშნავს ეს? ნუთუ ურჩხულს რაინდი კი აღარ, არამედ ისევ ურჩხული ამარცხებს? (თუმცა, განა ასე არ დაამარცხა წინა საუკუნეში წითელმა გველუშაპმა ხაკისფერი, რომელიც მთელ მსოფლიოს გადაყლაპავით ეშუქებოდა?).

და ვერანაირ იმედს ვეღარ აღძრავდა მალალ სვეტზე მოლაპლაპე ამ კერპის მიღმა შორს, ბოტანიკური ბაღის მთაზე აღმართული საბჭოთა მონუმენტური ქანდაკების გამძლე ნიშში „ქართლის დედა“. იგი ორბზროვნად იუნყებოდა, რომ ამ ქვეყანაში კაცები ერთიანად განყვეტილიყვნენ, რაკი (ღვინით სავსე ფილით) სტუმრებსაც ქალი ეგებებოდა და (უშვლაველი ხმლით) – მტრებსაც. ალბათ ცნობილი მოქანდაკე ინტიუიტურად მიანიშნებდა ერთობლიობაზე კაცებისა, ტოტალიტარიზმის წყალობით საზოგადოებრივ-პოლიტიკური ფუნქცია რომ დაეკარგათ და ამის გამო უსაშველოდ ზრდიდნენ და ზრდიდნენ ქალის როლს ცხოვრებასთან თუ დედისწერასთან ბრძოლაში.

ახლა კი „ქართლის დედას“ კაპიტალი შესცილებოდა ცოცხალ კვარცხლბეკში – ხავსნაძენარიან-ღრმალარებიან კლდოვან მთა-ქედში, ასწლეულების მანძილზე ზემოდან რომ გადმოსცქეროდა საკვირველ ქალაქს, ამ ქალაქთან ერთ სხეულად, ერთ განუყოფელ ლანდშაფტად შერწყმული: ან ჯინივით ბოთლიდან ამოსულ კერძო კაპიტალს

(სადაც ის მთელი 70 წელი იყო ჩამწყვედული, ახლა კი მარქსი ჩამწყვედია შიგ, არავინ იცოდა, მაინც რამდენი ხნით, მისი ციტადელი – „მარქსიზმ-ლენინიზმის ცენტრი“ გაუქმებინა, არქივები მოესროლა და მისი მონუმენტური შენობაც რუსთაველის პროსპექტზე თვითონ დაეთრია საკუთრებად, – მოკლედ, აი, ამ კაპიტალს სურდა ზემოდან გადმოეხედა დედაქალაქისა და მისი ბინადრებისთვის: ამიტომ წრიული შუშის ციხე-კოშკი აღემართა „აიმი მთაზედა“, მზეზე მოლაპლაპე მრგვალი სასახლე, რომელიც, ატომური სადგურისა თუ რაღაც გამოუცნობი ქარხნის მსგავსად – რაც მიწის ზემოთ იყო, ორი იმდენი მიწის ქვეშ ჩაზრდილიყო, თავისი უხილავი სივრცეებითა და ხილვადი ნალკობით უზარმაზარ წინა სივრცეში, სულ ცოტა ხნის წინ ჯერ ისევ ქალაქსა და ქვეყანას რომ ეკუთვნოდა (რაც იმას სულაც არ ნიშნავდა, რომ მაშინ უკეთესად მოვლილი იყო). ხოლო მისი ვეება წრიული ბანდანი შეველმფრენსაც შეეძლო აფრენა და ალბათ ხალხისაც, იმ მფრინავ ხალხისა, რომლის ეპოქამაც არა უწყდა რა პეიზაჟის ველურად გადაკეთების, ანუ დასახინჩების სევდისა, ახლა დაუძღვრებულ თბილისელების გულებს ლოდად რომ დასწოლოდა, და თუ მიფრინავდა, – სულ ხელუხლებელი ბუნების თავზე.

ხოლო მოპირდაპირე კლდოვან კედელზე, მდინარე მტკვრის სახელგანთქმულ ნაპირს რომ წარმოადგენდა, ამ კლდიდან თითქოსდა კლდისავე სურვილით ამოზრდილი ძველი, აივნებიანი სახლების გაყოლებაზე საქართველოს მესამე პრეზიდენტის კოლონებიანი-შუშისგუმბათოვანი და მიწისქვეშაგვირაბებიანი ქვის სასახლე ზეიმობდა თავის მტრულ ამოვარდნილობას მიდამოდან, ასევე: პატრონ-ამგების გაუცნობიერებელ წყურვილს: ფერხთა ქვეშ ეხილა ქვეყანა და დედაქალაქი, ზემოდან გადმოეხედა ყველა და ყველაფრისათვის. უცხოვრე ნაგრძელბუნებულ შუშის გუმბათზე აფრიალებული ოთხნიტელჯვრიანი სახელმწიფო დროშა უფრო „წითელ ჯვარს“ ასხენებდა იმ ქვეყნის მოქალაქეებს, ყველანაირი დახმარების სათხოვნელად მსოფლიოს ოთხიგ მხარეს რომ ინვდიდა ხელს, ვიდრე გოგოათის მისტერიას.

გიგანტურობისაკენ სწრაფვით არც (ფაქტობრივად სახელმწიფო) რელიგია უდებდა ტოლს ბიზნესსა და პოლიტიკას, ისიც მათსავით ესწრაფოდა სამოცდაათწლიანი ათეისტური სოციალიზმით დათრგუნული უფლებების კომპენსაციას (კერძო კაპიტალიზით უზაროდა იმთავითვე ლენინისა და სტალინის ფატალიურ საზოგადოებაში მოხვედრილი მარქსის ბოთლი ჩატენვა, ოღონდ, უმეტესად თანამემამულე სტალინის გარეშე), და მესამე, შედარებით პატარა მთა ამ მთაზე ლამის სამჯერ დიდ ქვის ტაძარს დაეპყრო, ასევე ზემოდან რომ გადმოსცქეროდა ქალაქსა და მოქალაქეებს, ანუ, ცით მონაბერი სულის „ცოცხალ ტაძრებს“, როგორც იგივე მოციქული იტყვოდა. და აქტიურ სეისმურ ზონაში მცხოვრები თბილისელების მგრძნობიარე ნაწილს აპკვიატებოდა შიშნეული შერგძნება, ვაითუ რკინაბეტონის გოლიათმა სალოცავმა ეს პატარა მთა ჩაანგრეოს და მიწაში ჩაიტანოს, მით უფრო თუ მიწა შერყევავა, – შერგძნება, რომელიც არასდროს უჩნდებო-

დათ მთა-გორაკების წვერზე აგებული, მათთან სრულიად მისადაგებული, ძველი ეკლესიების ხილვისას, რითაც მათი სამშობლო იყო მოფენილი.

ეს სამი აბაღლება ცხადად აჩვენებდა; ვის ეპყრა აქაურ ი ცხოვრების სადავეები... სამი ბასტიონით წარმოადგენილ ამ ბატონ-პატრონებს ისტორიულად აპრობირებული ურთიერთსარგებლიანობის დაუნერელი პაქტი აკავშირებდა ერთმანეთთან. კერძო კაპიტალი ხელისუფლებისა და ღვთის სახლისაკენ მიედინებოდა იქედან მომდინარე მხარდაჭერის სანაცვლოდ; ხელისუფლება ხალხის სახსრებიდან ორ ათეულ მილიონზე მეტს გადადენდა იმ-ავე ღვთის იმავე სახლში, ლოიალობის საზღაურად, და იყო იმულებითი მშვიდობა ტრადიციულად ერთმანეთის დაქვემდებარების მსურველ სამპიროვან კავშირში, ქვეყანაში კი – ყველანაირი „კბილთა ღრჭენა“ და ომი...

და რა უნდა ექნა ამ გარემოცვაში ფაქტობრივად უსუსურ „ქართლისა“ თუ „ადგილის დედას“, რომელსაც კაცების უფლი და ძალაუფლება ვერაფრის შევლოდა კი არა, არამედ სულაც პირიქით, მის საწინააღმდეგოდ ატრიალებდა ბედისწერის ბორბალს? რაღას აქნებდა იმ მისჯილ ხმაღს, ცრემლ- და რძეგამშრალი ალუმიწის ღვთაება, როცა დემოკრატიული ხანის მის ძველ ქვეყანას საზღვრები შემორღვეოდა და სწორედ ქართლის, ანუ საქართველოს გულის – ვეება ნაწილი ერთმორწმუნე ჩრდილოეთიდან შემოჭრილ ჯარს დაეპყრო? უბედურებად ხომ ისიც ეყოფოდა, რომ ფეტვის მარცვლებივით ჰკარგავდა შვილებს? ეჰ, ქვეყანას, მის იალაღებს, ტყეებსა და მდინარეებს კი არა, დედაქალაქის ერთ კუნჭულს, მის უძველეს ნაწილსაც ვეღარ იფარავდა მისი რკინის კალთა, – ვეღარ იფარავდა პირდაპირ მის ფერხთაქვეშ, კლდოვან ფერდზე მერცხლის ბუდეებივით შეფენილ ძველ სახლებს, რიკულებიანი აივნები მაქმანებივით რომ შემოვლებოდათ. ახალი, ძირითადად უკანონოდ შობილი, კაპიტალი აქაც ფეხქვეშ იგდებდა კეთილ ფორმებს და წარსულის სუნთქვას, ამღერებულჩუქურთმებიან, ხეველვარდებიან ჭიშკრებს, აივნებსა და კიბეებს, და საბოლოოდ, ალბათ ყველა ქალაქის, სხვებზე ადრე კი, როგორც ჩანდა, თბილისის, გაპარტახებას უზრუნველჰყოფდა – საბოლოო ქალაქის – „ახალი იერუსალიმისაკენ“ მიმავალ გზაზე! ხომ უზარმაზარი კორპუსი ჩაუდგეს წინ ამ უბანთან შეზრდილ „მაცხოვრის შობის“ იგივე, ბეთლემის ძველ ეკლესიას, და ყრუ სივრცეში ჩაკეტეს! და რიღას იმედით შეიძლება დევცოცხლას „ქართლის დედას?“ – კომუნისზმითი ბუნდოვანმწვანე ბოთლში ჩამწყვედული ფაფუკთმა-წვერიანი მარქსისა თუ ბეთლემში დაბადებულის რევანშისა? და მინიშნებათა ამ კორიანტელში რაღა მნიშვნელობა ჰქონდა იმ ფაქტს, იგი „დედა“ – როგორც ხელოვნების ნიმუში, არც თუ ილბლიან წარმონაქმნს რომ წარმოადგენდა!

თუ ქალაქის ძველურ ენას გაედევნებოდა, როგორ შეიძლებოდა გვერდი აეგლო ქალის პირქუში კუბისტური ქანდაკებისთვის ვერაზე, ძველი „ქართული ავური“ ნაშენი, კეთილალნავი ღვინის ქარხნის საპირისპირო მხარეს, ზედ პროსპექტის პირას: ეს ხომ უკვე დამსხვრეული

„მარად-ქალური“ თუ „ადგილის დედა“ გახლდათ: თითქოს ბრძოლის ველზე აჩქებათ, თითქოს სხეულის ნაწილები სათითაოდ მოეგროვებინათ და გახევებულები უნესრიგოდ მიედგათ ერთმანეთისთვის: ორი მტვევებ-ჩაქინდრული მოკლე ხელი პირდაპირ გულს უერთდებოდა, თავი თავის კისრიანად ამ ყველაფერს ლამის ჰორიზონტალურად ედო ზემოდან, ხოლო ქვედა ნაწილი საერთოდ აღარ ჩანდა... ღეთისმსახურმა უნებურად სახეზე აიფარა ხელები...

მაგრამ ნიშანდობლივი გახლდათ აი, რა: ყოფილ ასტრონომს სადღაც ღრმად აწვალებდა გრძნობა თუ ფიქრი, – ველარც ეს გაერჩია მაინც რომელი, – რომ თუმცა ფაქტების შესაბამისად, ანუ მწარედ ფიქრობდა, – ეს ფიქრი მაინც არასწორი გამოდიოდა... და როგორი ფიქრი შეიძლებოდა სწორი ყოფილიყო? მას, რასაც ეძებდა, აზრის სახე უნდა ჰქონოდა თითქოს, მაგრამ ეს აზრი თევზივით, თუ სველი საპონივით უსხლტებოდა...

საიდან იზადება ურჩხული? – უცბად იკითხა ხმამაღლა და აზრიც გაერქდა. აი, ამ ადგილას უნდა ჩაღრმავებულყო იგი... შემეცნება მუდამ დაავლებდა და მოწოდება იყო. თვით ბოლო ჟამის შეკუმშულ და აშკარად არქარებულ დროშიც. და აქ უფრო მეტად.

მაგრამ, ოოჰ! განა სწორედ ამას არ უკრძალავდა ტექსტი, რომელსაც ბოლოს მთელი თავისი ცხოვრება დააფუძნა? – აზროვნებას „ფაქტების“ შესაბამისად! განა ტექსტი, ცაში რომ ჰქონდა ფესვი გადგმული, არ მოითხოვდა, რომ „სოფელი“ კი არ მიეჩნია სინამდვილედ, არამედ – „ჭეშმარიტება“, რომელსაც ფაქტები კი არა, – მარადისობა განსაზღვრავდა? და ადვილი სულაც არ იყო ის ყოფილი მეცნიერ-ესეისტიკა და ახალი მღვდლისთვის! ხომ არ იჩქარა ეკლესიის თავმა მისი მღვდლად კურთხევა? მაგრამ უკან დასახევი გზა აღარ ჰქონდა! წინ უნდა წასულიყო! ეგებ თავისი სახარებისეული ოპტიმიზმი ცხოვრების სივალაღესთან უფრო სიღრმისეულად შეერეებინა... ეგებ უცბად ჩასწვდომოდა, როგორ ანათებდა ნათელი სიბნელის შიგნით, სიბნელისა, რომელიც სულ უფრო და უფრო მატულობდა! და სინათლეს ხომ უნდა გადაიდებულიყო სიბნელესთან ერთად, თუ მის შიგნით ენთო? და სად, სად დიდებოდა ეს სინათლე?.. რაღაც წვდომა სულ ახლოს მოვიდა...

მაგრამ ამ დილით ივლიანე გიგანს ძალიან ეჩქარებოდა...

გაბრაზებული კაცი, ჯერ უცნობი

და როცა ასტრონომ-ღეთისმსახური დაძაბული ეშვებოდა უძველესი მითის ბნელ სიღრმეებში და მის უახლეს განმტოვებებს გასდევდა, და როცა ის-ის იყო იწყებოდა ამ „უმნიშვნელოვანესი“ აქტის განხორციელება ცის ტატ-ნობზე, ანუ მზის ამოსვლა, – ხსენებული ქუჩის ერთ-ერთი კორპუსის ზემოთა სართულის ფანჯრიდან მთელი ძალით გამორტყოცნილ იქნა საბჭოთა კავშირის რკინის ხანაში გავრცელებული საგანი: „ბაბინა“, ანუ უფერო წრიული

პლასტმასი ზედ დახვეული, უფრო ზუსტად: გადაბურღული ლენტით, ბლუჯა-ბლუჯა რომ გაიშალა მზით აელვარებულ ჰაერში. ხოლოს ამ საგანს მალევე მოჰყვა დახურული ცივილიზაციის მომდევნო საფეხურზე წარმოქმნილი პატარა მართკუთხა „კასეტა“, თანაც ორი ზედიზედ, მთლიანად დაწყვეტილი ლენტების ფრიალ-ბზრიალით, რის შემდეგაც მათმა მტყორცნელმა ხმაურით მიიხურა, ანთუ მიითხლამუნა ფანჯრის ისედაც დაბზარული ორივე ფრთა და ასე დაემშვიდობა თავის მუსიკალურ წარსულს, კერძოდ, იმ სიმღერებს, რომლებიც მას ოდესღაც საყვარელ არსებასთან ერთად უყვარდა...

დედები

ზოგი ვარაუდობდა, რომ ამომავალ ცეცხლოვან დისკოს, ლამის უკვე სამი თვე იყო, ეშინოდა ხევის ქუჩაზე თავისი პირველი სხივების გადმოტყორცნა.

რადგან: ეს სხივები, უწინარეს ყოვლისა, ეფრქვეოდა ცხრამეტი წლის გედეონ სიმურიძის უზარმაზარ და უმავეს თვალებს. ხოლო აურაცხელი თვალების მნახველ მზეს თავის, დაუზუსტებელი ხანგრძლივობის, ცხოვრებაში არ ენახა ამხელა თვალები: არც ადამიანის, არც ცხოველის, არც ფრინველის და ვერც ნახავდა. უზარმაზარი თვალები რეგორ არ ჰქონდა ნანახი, მაგრამ ისინი იყვნენ ქვის, მაგალითად, თვალები სფინქსისა, მაგალითად, თვალები ბუდეების (რომელთაგან უდიდეს ბუდას ავლანელმა თალიბებმა ჩაუშხვრის ღია, ან დახურული თვალები 2001 წელს), და მრავალი სხვა ქვეური თვალები ჰქონდა ნანახი: ღმერთების, კერპების და მეოცე საუკუნის დიქტატორებისა...

მზეს ჯერ არც ის დაინებოდა – ამ ქვეყნის ძველი დედაქალაქის – მცხეთის თავზე მრავალი ასწლეულის წინათ აღმართული უზარმაზარი ქვის კაცი, სახელად არმაზი, რომელსაც თვალუბად ბურთებიანი ზურმუხტები უელვარებდა... მზეს უყვარდა იმ ზურმუხტების აკაშკაშება და არ უყვარდა გედეონ სიმურიძის თვალეთან შეხვედრა... ხოლო ეს რა თვალები იყო, და რისი იყო, მზე მაინცადამაინც ვერ იგებდა: ისინი სულ სხვადასხვაგვარ ბზინვას იწყებდნენ ხოლმე მის შუქთან შეხლისას და თან იყვნენ ბევრნი... გარდა ამისა, ისინი თანდათან დიდდებოდნენ და ამდენად, სულ უფრო ჯიქურ და გამოწნევილი უყრიდნენ თვალებს თვალებში მზეს, რომელსაც მოგეხსენებათ, სულ ცხრა თვალი ჰქონდა...

მაგრამ განა მხოლოდ ეს იყო მთავარი?

არა.

კვილიც მთავარი იყო.

და კიოდა დედა. გოდება, მოთქვამდა, იწყებებოდა გედეონ სიმურიძის დედა, რადგან გედეონ სიმურიძე მზისქვეშეთს აღარ ჰყავდა, დედა კი ჰყავდა. მაგრამ ის შვილთან ერთად გონებასაც მიეტოვებინა... და... ძლევა-მოსილ მნათობთან ეძებდა სამართალს, რისთვისაც ათსართულიანი სახლის სახურავზე დაბინავებულიყო თავისი ვაჟის გამოსახულებებთან ერთად...

და აედინებოდა დილის კრულები ღრუბლებისაკენ, და მათკენ ხელგადაყრდობდა, ყოფილი ბიბლიოთეკარი კატო დორეულ-სიმურიძე დარწმუნებული გახლდათ, რომ ღრუბლები, რომლებმაც „გადაიარეს ცა პირამიდების, ხეთა და მიდია, ზღაპრული ურარტუ, ქართული მინდვრები“ ... ისრუტავდნენ ამ კრულვა-ქორალს, იტენებოდნენ და იმუხტებოდნენ წყველა-გოდებით და მიჰქონდათ დედამინის ქვეყნების თავზე... პირველ რიგში ქართლის მინდვრების თავზე, რომლებიც აღარ ეკუთვნოდნენ ქართლს, რადგან რუსებს და ოსებს მიეტაცებინათ ქართლეთა ბალ-ვენახებიანად, წყალ-ჭალებიანად და იალაღებიანად, ცხოველებიანად, ჩიტებიანად და საფლავებიანად... და იქ დარწმუნებული სამგზის დევნილ დორეულ-სიმურიძეთა სამი სახლ-კარი... ამიტომ ლექსის ავტორისაგან განსხვავებით, აღარ კითხულობდა „კვლავ საით მიდის ღრუბლებიო?“-ო, იცოდა, რომ ი ქ მიდიოდნენ: გადაუღვდნენ სამ დაკარგულ სოფელს და სამ დაკარგულ სახლკარს, რომლებსაც უკვე სხვები დაპატრონებოდნენ, და ჩაანვიმებდნენ ბაღებს, სადაც ოდესღაც პატარა გედონი დაბორიანობდა და ხეებზე დაძვრებოდა, ქათმებს ანიოკებდა, ლეკვს რწყილებს აცლიდა და მინიდან ჭიანჭყლებს თხრიდა ანკვირისათვის... დაანვიმებდნენ სამ სახლს, რომელთა ოთახებში ოდესღაც პატარა გედონს ეძინა, პირიას, ბავშვურად მხვრინავს, რადგან ადენიოდეები ჰქონდა ამოსაჭრელი, ელვიძა, ნიგნებს ფურცლავდა, კლავიშებზე აბრაზუნებდა, პატარაობაში მულტიფოლმებს, მოზარდობაში ფეხბურთს უყურებდა, მამას ჭადრაკს ეთამაშებოდა და ეჭიდავებოდა... ჩაანვიმებდნენ სამი სოფლის სამ ბიბლიოთეკას, სადაც, ძველი ნიგნების სუნში (ახლები აღარ შემოდიოდა) სანახევროდ იზრდებოდა გედონი, რადგან კატო დორეულ-სიმურიძე მუდამ და ყველგან ბიბლიოთეკაში მსახურობდა... ბრავუნს სუტყებდნენ სახურავებს მძიმე წვეთებითა და კენჭებით ეტყვიით, ჩაჰკვივლებდნენ, ჩაჰქუხებდნენ ოთახებს და პაპა-ბებიათა საფლავებს, რომ გედონი აღარ იყო, რომ ოცი წლისა ციხეში მოეკლათ, დაეღვინათ, ცალი თვალი ამოეთხარათ, ცალი ხელი იდაყვი მიადეცხათ და შავი ყუთით გამოემუშათ იქიდან თანაც მცდარ მისამართზე, მაშინ როცა სამი დღე კიოდა მძიმე წინათგონობით შეყურობილი დედა ციხის წინ: ჩემი შვილი მანახეთო.

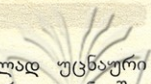
ზ ე ნ დ ა საბატარიშვილი, „ინდივიდუალური მენარმი“ და სხვები

„სალახანა! გარენარო შენი!!! ვიგინდრების მოდგმისაკენ არ გელირსოს წესი და რიგი! არ მოსწრებოდე ჩვენი მასხარა გველ-ვეშაპის დამხობას! დაგეყაროთ ორივეს მინა და დაგესხათ ბეტონი, როგორც ჩვენი ვერე დამარხა ბეტონქვეშ მაგ აძალღებულმა მძორ-ვირგლამ!“ – აი, ასეთი სიტყვაკაზმული (ეგზოტიკური ნეოლოგიზმის შემცველი) ცი ქოქოლა აიტყვორცნა დაბლიდან მაღლა, ანუ: პირველიდან მეცხრე სართულისაკენ და გამოსცემდა მას მინისსართული ქალბატონი, ზენდა, რომელიც

გავეშებულიყო უზემოთესი მეზობლის მორიგი თავგედობით, შეიძლებოდა გვეთქვა: არამოქალაქეობრობითა და არასახელმწიფოებრობით, რაც საზოგადოდ აქ და სხვაგანაც მდგომარეობდა სართულებიდან ნაცვის გადმოტყორცნებში, გინდაც ეს ნაგავი ყოფილიყო პრინციპში სუფთა, მაგრამ გაურკვეველი რამ საგანი, რაღაც ვინრო ლენტები რომ დასთრევედა ფრიალ-ტრიალით; გინდაც ამ საგანს მიწაზე არც ჩამოვლინა, არამედ საღვაც, მაღალი ხის კენწნეობში გახლართულიყო, როგორც მოხდა ამ შემთხვევაში. ხუთი სარეცხი მანქანა და სამი მეუთოვე ქალი თავისუფლად აუდიოდა ხევის ქუჩის უსარეცხმანქანო თუ უქალო, თუ, უბრალოდ, გამდიდრებული ოჯახების თეთრეულის რეცხვას და ქალბატონ ზენდას სიამაყის გამოკვებასაც. თანდათან მისი სახელი თამარაშვილის ქუჩასაც მისწვდა, გადაიარა ფართო პროსპექტი, შუაში ბედკრული გაზონი რომ გასდევდა, და გ. სვანიძის ქუჩის დაღმართზეც დაეშვა. ბოლოს ერთ პატარა, მრავალეროვან ეზოში შუუხვია და კაკაურიძეების ყვავილებიან შუშაბანდში ოჯახური დეპრესია ძირს დასცა: მრავალი წლის მანძილზე ხერხემლის თიაქართან პერიოდული წარმატებებით მებრძოლი, ახალი ქვრივი, კაკაურიძე სპირიდონი, ხალიჩაგადაფარებული ტახტიდან მკვეთრი მოძრაობით წამოიმართა, ლამის წამოიჭრა, რამაც მისი მსცოვანი დედის ოდესღაც თავფლისფერი თვალების ლობრში გაკვირვების სხივი აათამაშა. „ხევის ქუჩაზე? მეოთხე კორპუსში? პირველ სართულზე?“ – დაახუსტა ახალმა ქვრივმა მეზობლის მიერ ყვავილებიანი ფანჯრიდან შემოწვდილი ინფორმაცია და თითქმის მაშინვე დაეძვრა ზენარში გამოკრული სარეცხის უზარმაზარ ფუთას, რომელიც მისი ცოლის სიკვდილის შემდეგ ასე ნელ-ნელა და სასწონარმკვეთად იზრდებოდა, მით უფრო, რომ ბოლო ხანებში სვანიძის ქუჩაზე წყალი სულ უფრო იშვიათი წყალობად იქცა. მეზობლის ბებერი ოპელი, რომლის საბარგულმა ოცი დღეი ფუთა ვერ დაიტია, რის გამოც ერთი უკანა სკამზე დააბრძანეს, უხვრომობიან ხევის ქუჩაზე მიიკვლევდა გზას და ბოლოს წარმატებული სამრეცხაოს წინ აქოშინდა.

ქალბატონი ზენდა „ინდემენარმეთა“ იმ უიშვიათეს სახეობას მიეკუთვნებოდა, რომელიც შემოსავალს არანაირად არ აყენებს პრინციპებზე მაღლა, არამედ აყენებს, სმირად კი სულაც მიაგდებს ხოლმე, მათზე დაბლა. გამწარებას, აღშფოთებასა და სიძულვილს აუხსნელი გაბედულებით ალეკო პატარა სამრეცხაოს მესაკუთრე და მას დილიდან საღამომდე მეტისმეტად ხმაშაღვალ ვერბალურ თავდასხმებს ახორციელებინებდა „საქართველოს ისტორიაში ყველაზე მუხანათი ხელისუფლების“ წარმომადგენელთა მიმართ. თანდათან მისი გაბედიებუა მთელ ქუჩას გადაედო და მთის ხუთთვიანი ნგრევისა და მდინარე ვერეს დამარხვის შემდეგ ზენიტს მიაღწია, რამაც სხენებული არემარედან მდაბიურად „ნაცებდა“ წოდებულთა თანდათანობით გადახვენას დაუდრო სათავე. რაღა თქმა სჭირდება იმას, რომ ზენდას ცნობილი სამრეცხაოს კარი ამ პირთათვის დახსნოლი იყო.

ასეთ აშკარა დისკრიმინაციას, ადამიანის უფლებების ასეთ დემონსტრაციულ ხელყოფას ვის აპატიებდნენ

დილიკოლოებში წითელვარდგაჩრილი „რევოლუციონერ-დემოკრატები“, მაგრამ ქალბატონ ზენდას თავი, უბრალოდ, არავის არ ჰქონდა, რადგან იგი ყოველთვის პირველი გადადიოდა შეტევაზე და მავან ნაციონალ მობინადრის დალანდვაზე უკვე კვილის იწყებდა. მაღლა მდგომთაგან ერთი მინისტრია შერჩენოდა ხევის ქუჩას და ისიც რიყრაყზე გადიოდა სახლიდან და ღვეთ ბრუნდებოდა, ისე, რომ ვერავინ ხედავდა გამყიდველ ვეფხია ზვიანაურის გარდა, რადგან „ზემდგომს“ თავდაცვის დამატებით ღონისძიებად სიგარეტისა და ტკბილეულის ნისიად აღება დაენერგა მისი კორპუსის წინ ერთ-ერთ ავტოფარეხში გამართული „მარკეტინგის“ და „მარკეტ“ – ფარების მესაკუთრე ვეფხია ზვიანაური და მისი მეუღლე, ოდესღაც ოდესიდან ჩამოყვანილი ნაყინის გამყიდველი, ყველაწაიერი თავისუფლების უთუმცაო ტრფიალი როზა, ნისიად წამლებთა სიას, – და ასეთი იყო უკვე თითქმის ყველა მყიდველი, – ჩვეულებრივ ასე იწყებდნენ ხელახლა გადანერვისას: „მინისტრი“, „მწერალი“, „ძალი“ და მერე უსასრულო ჩამონათვლი სახელებსა. „ვითომ უჭირს მაგ მათხოვარს, უნდა რო თავი შეგვაცოდოს!“, კბილებში სვრიდა ზენერეული როზა, და ძლიერი მუჯღუგუნებით მოუწოდებდა ვეფხიას, ფულის დროზე გადახდა მოეთხოვა მინისტრისათვის. ამავე დროს კატეგორიულად მოეთხოვა ვიღაც ანონიმი მდიდრისათვის კისერზე კალათამოკიდებული ძალი აღარ გამოეგზავნა. „არ შემოუშვებ ვა ახვარი ძალი კიდ აქ!“ – მიქვინვარებდა ტანდაბალი როზა, – რომელსაც მოურჩენელი ჩიყვი სულ უფრო უდიდებდა ჭროლა თვალებს, – და ღამის იყო ყური აებია გაყინულ ავტოფარეხში გმირულად გამოზამთრებული მეუღლისათვის. „მწერალს“ ჯერჯერობით საფრთხე არ ელოდა, მიუხედავად იმისა, რომ როზა მერამდენედ კიდებდა წარწერას ავტოფარეხის კედელზე: „ნისია სხვისია!“

მოკლედ, ხევის ქუჩა ისედაც პატარა კასტილიად ქცეულიყო და მის ზედმეტად აბობოქრებას ხელისუფლება ჯერჯერობით ერიდებოდა. ქალბატონი ზენდა კი ღანა დაუროვას სარეცხს არ იღებდა, რადგან ამ უკანასკნელის დისშვილი პრეზიდენტის გულის ერთ-ერთი რჩეული გამხდარყო და როგორც ამბობდნენ, მის შუშისგუმბათიან სასახლეში დაედო ბინა.

და როცა ბებერი ოპელიდან ორი უცნობი მამაკაცი გადმოვიდა და ორი ფუთა სარეცხი გადმოათარია, ქალბატონი ზენდა დაიძაბა. მას თანამოქალაქეთა პოლიტიკური ორიენტაციის დადგენის საკუთარი მეთოდი ჰქონდა, რომელიც ახლა სასწრაფოდ უნდა აემოქმედებინა, ვიდრე გადაწყვეტდა, მომსახურებოდა თუ არა უცნობებს...

ივლიანე გიგანი, ღვთისმსახური

მე-14 კორპუსის მე-10 სართულზე მცხოვრებ ღვთისმსახურს ხევის ქუჩის უსწორმასწორო, კლდოვანბორცვებიანი რელიეფი უნიკალურ შესაძლებლობებს სთავაზობდა. ამათგან მთავარი ის იყო, რომ მას შეეძლო თავის ფანჯრიდან თუ აივნიდან პირდაპირ ეცქირა მე-13 კორ-

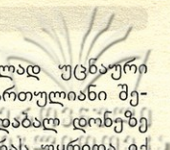
პუსის სახურავზე დამკვიდრებულ ყოვლად უცნაური ხდომილებისთვის, რაკილა ეს, ასევე ათსართულიანი შენობა ყოფილი მდინარისპირეთის უფრო დაბალ დონეზე იდგა. და იგი ამ დილითაც გამჭოლ მზერას უყრიდა იქ გაბატონებულ, ჭკუიდან გადასულ გლოვას და გამოსავალს ეძებდა, რადგან ეჭვი არ ეპარებოდა, რომ უკვე ბოლომდე აფრებაშლილი „პირველი პირი“ ამ უცნაურობას დიდხანს აღარ აბოგინებდა.

თან მთელი უბედურება ის იყო, რომ სიმურხის დედას თანდათან სხვა დედებიც შეემატნენ, არა უბრალოდ შვილებმოკლული, როგორებიც საბჭოთა ეპოქაშიც ბორგავდნენ ხოლმე მუდამ პურდნატრებული სამართლის ძებნაში, არამედ, ახლა უკვე შვილებწანამები და უბრალოდ: შვილებმემუსრული დედები, რადგან მათი შვილებისათვის ყველაფერი დაემართნათ, რაც კი შეიძლებოდა სხეულებს, მათ დახურულ თუ ღია ადგილებს, ფრჩხილოვან, ძვლოვან, ლორწოვან ნაწილებს დამართნათ... და თან ყველანი დედისერთები იყვნენ და ამიტომ დაეკარგათ დედებს შიშის გრძნობა და მთლიანად აცლოთ თავზე ხელი, რადგან ხელისუფლება ველარ დაემუქრებოდა, ცოცხალ შვილებს გაუფრთხილდი, ის გირჩევნიაო, როგორც ჩვეოდა...

ისინი კი, ვინც სამსახურებში (ძირითადად საპყრობილებში) აზარტულად ამუშავებდნენ ცოცხალ ადამიანს დანით, ნემსით, შუშით, ანთებული სიგარეტით, ხელკეტით, ცოცხის ტარით თუ გადატეხილი ჯოხებითა და ბოთლებით, და მისი, კედლებში გამავალ-ცადამავალი ღრიალით იოხებდნენ გულს, – შინ ჩვეულებრივ აგრძელებდნენ შვილობას, მამობას, ქმრობას... და მათ დედებს, ცოლებს თუ შვილებს სულაც არა სცემდათ მისთვის მომწყო ან ემპა-კოს ბაღნის სულ სანაღში ან სამზარეულოში, ხევენა-კონცისას ან ჭამა-სმისას... – ასე ფიქრობდა ასტრონომ-მღვდელი ივლიანე გიგანი, რომელსაც, ურიგო არ იქნება, თუ უკვე აღვნიშნავთ, რომ თავისი პროფესიული კვლევის სფერო, ანუ, ხილული ცა, ე.წ. „შავი ხვრელების“ გამო მიეტოვებინა. თუმცა, როგორც უკვე ვიცით, შორს არ გასცლოდა და იქვე რადანაცვლებულიყო, ესე იგი, ისევე ცაში, ოღონდ, უხილავეში: ღმერთისთვის მიემართა, რადგან „შავ ხვრელებს“ საკუთარი ძალებით ველარ უმკლავდებოდა, ველარ შველოდა მეცნიერების გულგრილობა თუ მისი გაუგებარი ენთუზიზმი. მაგრამ ამ უხილავ ცაში ღმერთის გარდა იმ საზარელ არსებასაც გადასწყდომოდა, რომელზედაც ამ საკითხში ერთადერთი კომპეტენტური წყარო იუნყებოდა, რომ იგი, რა ხანია, დედამიწის „თავადის“ რანგში იყო ასული...

კვლავ ის სახე აუტივტივდა თვალწინ: სასჯელ-ალსრულების ახალგაზრდა მინისტრის მოხუცივით რბილი სახე, ოდნავ გადმობრუნებული, წითელი, დუნე ქვედა ტუჩი... მთვრალი, მთვრალ ტსუმრებთან ერთად პატიმრების გაპარტახებით ერთობოდა თურმე... ქამრით სცემდნენ... ნიხლებს ურტყამდნენ... და... არა, ამის გახსენება აღარ უნდოდა...

„მმამაო... იც-იც-ით... რა არის ეს... იც-იც-ით, იც-ით... იც-ით... ეს რა.. რა... რა სა-ზა-ზა-როლო-ბაა, თავში

დილიკოლებში წითელვარდგაჩრილი „რეკოლუციონერ-დემოკრატები“, მაგრამ ქალბატონ ზენდას თავი, უბრალოდ, არავის არ ჰქონდა, რადგან იგი ყოველთვის პირველი გადადიოდა შეტევაზე და მავან ნაციონალ მობინდრის დალანდვაზე უკვე კვილს იწყებდა. მაღლა მდგომთაგან ერთი მინისტრია შერჩენოდა ხევის ქუჩას და ისიც რიურაუზე გადიოდა სახლიდან და დამით ბრუნდებოდა, ისე, რომ ვერავინ ხედავდა გამყიდველ ვეფხია ზვიადაურის გარდა, რადგან „ზემდგომს“ თავდაცვის დამატებით ღონისძიებად სიგარეტისა და ტკბილეულის ნისიად ალება დაენერგა მისი კორპუსის წინ ერთ-ერთ ავტოფარეხში გამართული „მარკეტინგის“. და „მარკეტ“ – ფარების მესაკუთრე ვეფხია ზვიადაური და მისი მეუღლე, ოდესღაც ოდესიდან ჩამოყვანილი ნაყინის გამყიდველი, ყველაზე ახირი თავისუფლების უთუმცაო ტარფიანი როზა, ნისიად ნამღებთა სიას, – და ასეთი იყო უკვე თითქმის ყველა მყიდველი, – ჩვეულებრივ ასე იწყებდნენ ხელახლა გადანერგვისას: „მინისტრი“, „მწერალი“, „ძალი“ და მერე უსასრულო ჩამონათვალი სახელებია. „ვითომ უჭირს მაგ მათხოვარს, უნდა რო თავი შეგვაცოდოს!“, კბილებში ცხრიდა ზენერეული როზა, და ძლიერი მუჯღუგუნებით მოუწოდებდა ვეფხიას, ფულის დროზე გადახდა მოეთხოვა მინისტრისათვის. ამავე დროს კატეგორიულად მოეთხოვა ვიღაც ანონიმი მდღერისათვის კისერზე კალათჩამოკიდებული ძალი აღარ გამოეგზავნა. „არ შემოუშვა ეგ ახვარი ძალი კიდე აქ!“ – მივინვარება ტანდაბალი როზა, – რომელსაც მოურჩენელი ჩიყვი სულ უფრო უდიდებად ჭროდა თვალებს, – და ლამის იყო ყური აეხია გაყინულ ავტოფარეხში გმირულად გამოზამთრებული მეუღლისათვის. „მწერალს“ ჯერჯერობით საფრთხე არ ელოდა, მიუხედავად იმისა, რომ როზა მერამდენედ კიდებდა წარწერას ავტოფარეხის კედელზე: „ნისია სხვისია!“

მოკლედ, ხევის ქუჩა ისედაც პატარა კასტილიად ქცეულიყო და მის ზედმეტად აბობოქრებას ხელისუფლება ჯერჯერობით ერიდებოდა. ქალბატონი ზენდა კი ლანა დაუროვას სარეცხს არ იღებდა, რადგან ამ უკანასკნელის დისშვილი პრეზიდენტის გულის ერთ-ერთი რჩეული გამხდარიყო და როგორც აბობობდნენ, მის შუშისგუმბათიან სასახლეში დაედო ბინა.

და როცა ბებერი ოპელიდან ორი უცნობი მამაკაცი გადმოვიდა და ორი ფუთა სარეცხი გადმოათრია, ქალბატონი ზენდა დაიძაბა. მას თანამოქალაქეთა პოლიტიკური ორიენტაციის დადგენის საკუთარი მეთოდი ჰქონდა, რომელიც ახლა სასწრაფოდ უნდა ამოქმედებინა, ვიდრე გადანეცხტა, მომსახურებოდა თუ არა უცნობებს...

ივლიანე გიგანი, ღვთისმსახური

მე-14 კორპუსის მე-10 სართულზე მცხოვრებ ღვთისმსახურს ხევის ქუჩის უსწორმასწორო, კლდოვანბორცვებიანი რელიეფი უნიკალურ შესაძლებლობებს სთავაზობდა. ამათგან მთავარი ის იყო, რომ მას შეეძლო თავის ფანჯრიდან თუ აივნიდან პირდაპირ ეცქირა მე-13 კორ-

პუსის სახურავზე დამკვიდრებული ყოვლად უცნაური ხდომილებისთვის, რაკილა ეს, ასევე ათასრთულიანი შენობა ყოფილი მდინარისპირეთის უფრო დაბალ დონეზე იდგა. და იგი ამ დილითაც გამჭოლ მზერას უყრიდა იქ გაბატონებულ, ჭკუიდან გადასულ გლოვას და გამოსავალს ეძებდა, რადგან ეჭვი არ ეპარებოდა, რომ უკვე ბოლომდე აფერხებული „პირველი პირი“ ამ უცნაურობას დიდხანს აღარ აბოგინებდა.

თან მთელი უბედურება ის იყო, რომ სიმურხის დედას თანდათან სხვა დედებიც შეემატნენ, არა უბრალოდ შვილებმოკლული, როგორებიც საბჭოთა ეპოქაშიც ბორგავდნენ ხოლმე მუდამ პურდანატრებული სამართლის ძებნაში, არამედ, ახლა უკვე შვილებნანამები და უბრალოდ: შვილებმემურხული დედები, რადგან მათი შვილებისათვის ყველაფერი დაემართნათ, რაც კი შეიძლებოდა სხეულებს, მათ დახურულ თუ ღია ადგილებს, ფრჩხილოვან, ძვლოვან, ღორწოვან ნაწილებს დამართნოდათ... და თან ყველანი დედისერთები იყვნენ და ამიტომ დაეკარგათ დედებს შიშის გრძნობა და მთლიანად აელოთ თავზე ხელი, რადგან ხელისუფლება ველარ დაემუქრებოდა, ცოცხალ შვილებს გაუფრთხილდი, ის გირჩევნიაო, როგორც სჩვეოდა...

ისინი კი, ვინც სამსახურებში (ძირითადად საპყრობილებებში) აზარტულად ამუშავებდნენ ცოცხალ ადამიანს დანით, ნემსით, შუშით, ანთებული სიგარეტით, ხელკეტით, ცოცხის ტარით თუ გადაატეხილი ჯოხებითა და ბოთლებით, და მისი, კედლებში გამავალ-ცადამავალი ღრიალით იოხებდნენ გულს, – შინ ჩვეულებრივ აგრძელებდნენ შვილობას, მამობას, ქმრობას... და მათ დედებს, ცოლებს თუ შვილებს სულაც არა სცემდათ სისხლის მომუშაო ან ეშმაკის ბალნის სუნი საწოლში ან საზზარეულში, ხევენა-მოცინას ან ჭამა-სმისას... – ასე ფიქრობდა ასტრონომ-კვლევი ივლიანე გიგანი, რომელსაც, ურიგო არ იქნება, თუ უკვე აღვნიშნავთ, რომ თავისი პროფესიული კვლევის სფერო, ანუ, ხილული ცა, ე.წ. „შავი ხვრელების“ გამო მიეტოვებინა. თუმცა, როგორც უკვე ვიცით, შორს არ გასცლოდა და იქვე გადანაცვლებულიყო, ესე იგი, ისევე ცაში, ოდონდ, უხილავში: ღმერთისთვის მიემართა, რადგან „შავ ხვრელებს“ საკუთარი ძალებით ველარ უმკლავდებოდა, ველარ შველოდა მეცნიერების გულგრილობა თუ მისი გაუგებარი ენთუზიაზმი. მაგრამ ამ უხილავ ცაში ღმერთის გარდა იმ საზარელ არსებასაც გადასწყდომოდა, რომელზედაც ამ საკითხში ერთადერთი კომპეტენტური წყარო იუნჯებოდა, რომ იგი, რა ხანია, დაედამინის „თავიდას“ რანგში იყო ასული...

კვლავ ის სახე აუტიგვივდა თვალნინ: სასჯელ-აღსრულების ახალგაზრდა მინისტრის მოხუცივით რბილი სახე, ოდნავ გადმობრუნებული, წითელი, დუნე ქვედა ტუჩი... მთვრალი, მთვრალ სტუმრებთან ერთად პატიმრების გაპარტახებები ერთობოდა თურმე... ქამრით სცემდნენ... ნიხლებს ურტყამდნენ... და... არა, ამის გახსენება აღარ უნდოდა...

„მმამაო... იც-იც-ით... რა არის ეს... იც-იც-ით, იც-ით... იც-ით... ეს რა.. რა... რა სა-ზა-ზა-რლო-ბაა, თავში

წი-წი-ხლებს რომ გი-რტყა-მენ? მე... მე... შუ... შუ... ბლმი მი-მი-ზნებ-და... სსსქე-ლი ddd-ირ-ები ჰქონ-და... სისსს-სის-ხლში ვცუ-ვცუ-ცუ-რავდი ხოლმე... იმიტომ ახლაც სულ თთთა-თა-ვი მტკივა და ვე-ვე-ლა-ლა-რაფერს ვე-ვე-ლარ ვი-მას-სოვ-რებ... ბავ-ბავ-შვობაში მი-მი-მი-წინ-გიტვი გადავიტანე... ხუ-თი წლის რომ ვი-ვი-ყავი, ერთი თთთ-ვე სსს-ულ ელვიდა დდდ-ედას და მი-მი-მივლიდა... ddd-ლივს მომარჩინა... მა-მა-აგრამ თვითონ ddd-ლი და-კარგა... მერე შშშ-ა-ქქ-არი გამიჩნდა და დდ-ლეში ორ-ჯჯჯ-ერ მოჰქონდა ხოლმე ჩჩჩემთვის სკოოოლაში სსს-აჭმელი... მომა-რჩჩჩინა... მერე ვე-ვე-ხვე-წე-ბოდი იმათ, თავში ნუ ნუ დამარ-ტყამთ, ნუუ, დდ-ედამ ძლივს მო-მირჩინა მეთქი, მაგრამ სსსნო-რედ თავში მი-მი-რტყამ-დნენ... ა-ა-ხლა არც-არც-ერთს ალ-ალ-არ გვი-ინავს... ლ-ლა-მე-მე-ები სა-ში-ნელია... და დღისით ო-ო-რივეს სი-სი-ტყეები გვაინწყდება... და დდ-ედაჩემმა-ა გა-გადა-წწწწწ-ყვი-ტტტა ერთი ჯჯჯ-ალათის შშშვილი მოკლას, იმ სსსს-კოლაში სწავლობს, სადაც დედაჩემი მშ-შშაობს, შშშე-თხვევ-ით გაიგო, ვინც იყო... მმო-კლავს, მმმა-მაო... მმო-კლავ-სსს... და რრრა-ტომ, რა-რატომ, მამაო, რა-ტომ დაგვემართა მმმე და დდ-ედაჩემს-ესსს, ჩვენ ქქქ-უჩაზე მარტო ჩვენ ვაჭჭჭ-მევედით ჩჩჩი-ტებს, და ყველაზე ადრე ჩჩჩენ ვი-ხხხი-დით ყველა გადასახადს, არცცც-ერთი მათხოვარი არ გაგვიშვია ხხხელ-ცარიელი... სსს-ხეები არ აძლევდნენ..."

დეფორმირებული თავი არასწორად ედგა კისერზე, გამრუდებული ცხვირი ახალშობილ, მკვდარ ნიანგს მი-უგავდა და ჩავარდნილი თვალები დაბინდულ მზერას ძლივს უშვებდნენ მღვდლის სახისაკენ.

„რა-ტომ?“

„მე... მე არ ვიცი...“ გაიშრიალა მღვდლის ხმა დუმი-ლის შემდეგ.

„აბა ვინ იცის, მამაო? არც ღმერთმა იცის?“

„იცის...“

„მე-მე-რე, რო ო ო დ ი ს გვე-ტყვის?“

„არ ვიცი“.

„და რა-ტომ არ და-მე-ხმარა, მა-მაო... იმ-ათ მხა-მხა-რეზე გა-გა-დავიდა? რატომ არ და-გვე-გვე-ხმარა? ჩვენ ხომ უს-უს-უს-უს-უს-ურები ვიყავით?...“

„სთხოვე?“ – უცბად და დაძაბულად დაინტერესდა ღვთისმსახური.

„აა-რა. აარ გამხხხხხხენებია... თხოვევწის თავი არა მქქქქონდა...“

„მანამდე?“ – დაძაბულობა მოემატა ხმაში.

„რა მმა-ნა-მმდე, მამაო?“

„მანამდე გახსოვდა? – აშკარად თავისთვის აზუსტებდა რალაცას ი. გიგანის.

„არ მმამსოვს, მა-ხხხ-სოვდა თუ არა მმა-მაო...“

„არ ვიცი... არ ვიცი... არ ვიცი“ – ჩაძირულ ბოთლს რომ ავსებებს, იმ წყალივით აბუყბუყდა მღვდლის ხმა – „მაგრამ ის ძალას მოგცემს, თუ სთხოვ... ეს ვიცი... თვითონ ისიც ანამეს. და ახლა ისეა საქმე, რომ როცა ვინმეს ანამე-ბენ, მას ანამებენ... უკვე სულ მთლად დაფლეთილია... შენ რომ თავში გირტყამდნენ ბატინკებთან ფეხებს, მას

ურტყამდნენ... ..იტანჯება, სისხლი სდის... შენს გამო, ეს ვიცი...“ – მღვდელს ხელები აუკანკალდა.

„მერე მე რრრრ-ო-ო-გორ უნდა მიმშვე-ლოს, თთუ თთვი-თონაც ნაცცემია? თუ თთავის თავს ვერ უშველა... რას ამბობ, მამაო... ეგ ააა-რე-ული სსსიი-ტყეებია...“

„ის ღ მ ე რ თ ი ა, ყველაფერი შეუძლია... მაგრამ, აბა, მითხარი, რა ექნა, რა ექნა, როცა...“ – უეცრად აგიზგიზდა გიგანის ჩურჩული, მაგრამ მკვდარ ცხვირ-ნიანგს რომ შეხედა, ჩაქრა... „დაელაპარაკე... დაელაპარაკე... გელოდე-ბა... დროს ნუ დაკარგავ... დრო ძალიან სწრაფად გადის... უნდა მოასწრო...“

ეკლესიაში თითქმის ბნელოდა, ბოლო სანთლები ილეოდნენ... გარედან დიაკვანი შემოსხლტა და გაღე-ბული კარიდან დიდი დიღმის ქარმა მოასწრო წივილით შემოვარდნა... ახალგაზრდას ხმამალალი ყვირილი აღ-მობდა... და მერე თავზე იტაცა ხელები, სკამიდან ქვის იატაკზე ჩაცურდა... მოიკუნტა და გაბზით აზმუვდა... ივლიანე გიგანი ვერ მიხვდა, როგორ დაემგვა თვითონაც მის გვერდით, ნაცვლად იმისა, რომ დაცემული აყენები-ნა... დიაკვანმაც მოიბრინა... მაგრამ ველარ აჩრებდნენ... და სასწრაფოს გამოუძახეს...

ი.გიგანმა თავი გააქნია...

ხედავდა როგორ გამოჩნდა ახალი დედა, როგორ გაუბედავად მიდიოდა სიმურხის დედისკენ: თხელ ტანზე დამდნარ ლამურასავით ჩაღვრილი შავი ფლასებით... დედეები არასოდეს იმზირებოდნენ მისკენ. ერთხელ კი შეავლო თვალი მთავარმა დედამ, მაგრამ გულგრილად, და ისევ აარიდა... ახალი და ახალგაზრდა დედა ლამის რიტუ-ალურად შეჩერდა ხის სავარძელში გაქვავებული დედა-მასპინძლის წინაშე. მერე ხმამალალ უსიტყვებო ზეშუალს მოჰყვა, რომელსაც ტანის რიტმულ რხევას აყოლებდა და ბოლოს სახით მის შავ კალთაში ჩაეცა...

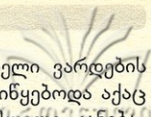
ჰ ა რ ი მ ე ბ უ კ ე, ყოფილი რედაქტორი

ხოლო ქალბატონ ზენდას მიერ „აძალეულ გველ-ვეშაპ-მძორ-ვირგლასთან“ ერთად „ბეტონდასხმული“ კაცი, – უკვე გულალმა განოლილიყო გლობუსივით მრგ-ვალი ბრის ქვეშ და კითხულობდა ტერენტო გრანელს:

რვა იენისია, ცხელა,
ოცნება ადის ცამდე.
მინდა მოვშორდე ყველას,
მინდა გავიქცე სადმე.

ჯერ კიდევ ძალა შემწევს,
ვიგრძნო დუმილი ვარდის,
მხოლოდ შენ ფიქრობ ჩემზე,
იცი რას ჰქვია დარდი.

აქ იგი შედგა. გულმა რეჩხი უყო. და გამოიწვია ეს რეჩხი სიტყვა „ვარდმა.“ გაახსენდა, რომ 2003 წლის შემ-

დეგ საკუთარ ლექსებშიც კი აკრძალა ამ ყვავილის ხსენება, ამოძირკვა იგი პოეზიის სალუქი ნიადაგიდან, რადგან ისევე გრძნობდა „ყვავილთა დედოფლის“ რანგში სამარადჟამოდ აყვანილი მცენარის კატასტროფულ ლინგვისტურ პროფანაციას (მისი პოლიტიკური ექსპლოატაციის შედეგად), როგორც პოეტი გრანელი – „ვარდის დუმილს“. თვალნის დაუდგა ნითელვარიანი „რევოლუციონერები“ (და მათი ფარულად შეიარაღებული თანამებრძოლების) შეჭრა პარლამენტის დარბაზში, სადაც მოხუცი პრეზიდენტი (მეტსახელად „თეთრი მელა“) მომაკვდინებლად მოსაწყენ საანგარიშო მოხსენებას კითხულობდა, შიგადაშიგ მშვანე და უშაქრო ჩაის დაყოლებით... მერე კი მას ავი სიხარულით გაახსენდა იოსებ გრიშაშვილის სტრიქონები, ასევე შემცველი „ვარდისა“, მაგრამ უალრესად სასურველ კონტექსტში:

მე მინდოდა შენს სიტყვებს
ვარდებვით ეხარა,
შენ კი რა გამოხვედი?
ბაქია და მკვეხარა!

თუმცა: „ბაქია და მკვეხარა“? ეს ხომ უკვე დიდი ხნის გარდასული საფეხური იყო. საფეხური, როდესაც „პირველი პირის“ მანკიერებად მხოლოდ თვითგანდიდების მანიას ასახელებდნენ. დღეს იგი უკვე „ურჩხულად“, „გვერდშაპად“, „კანიაბალ-ჯამბაზად“ და უამრავ ასეთ რამედ მოიხსენიებოდა, თვით ქალბატონ ზენდას მიერაც კი, რომელიც თავისუფლად შეიძლებოდა მიჩნეულიყო საშუალო სტატისტიკურ ქართველად, და საზოგადოებრივ ყურნალ „მემბრანას“ ყოფილი რედაქტორი, ან დისტრიბუტორი ჰარი მეტუქეც სხვა არც არაფრად მიიჩნევდა მას. ხოლო ის, რომ ხსენებულმა „საშუალო სტატისტიკურმა“ იგი „პირველ პირთან“ გააერთიანა, ნიშნად იმისა, რომ ეს „პირველი“ უკვე უკანასკნელი გამხდარიყო კარგა ხანია, – მას არ გაუფიქრა...

„ვარდი“ კი ედარდებოდა, რადგან გულით ხვდებოდა, რომ ქართველი პოეტები დიდხანს აარიდებდნენ მას თავს. რადგან საქმე ასე მოტირიალბუთიყო: რაღა „ვარდი“ და რაღა რევოლუცია! ოღონდ არანამდვილი! ანუ დაეგემილი „გარეთ“, სხვაგან და სხვათა მიერ. და რაღა დასამალი: ვარდი-ამერიკული! (ჰარი მეტუქესაც მყარად ერწმუნა ეს ყველგან და ჩქარა მოარული ხმები სახელმწიფოს გადამტრიალებელი ვარდის ამერიკული წარმომავლობის შესახებ)...

თუმცა, სხვებმაც, სხვა დროსაც, სხვაგანაც ხომ ჩაითრიეს ყვავილთა დედოფალი პოლიტიკაში, და თან არა ასე ქართულად მშვიდობიან, უსისხლო რევოლუციაში, არამედ სულაც ხანგრძლივ, სისხლისმღვრელ ომში, და ჩაითრიეს ვარდი როგორც ნითელი, ასევე თეთრიც და შუაბრძოლეს იანი ერთმანეთს... XV საუკუნეში ინგლისის ტახტისთვის გაჩაღებული – იორკებისა და ლანკესტერების – „ვარდების ომი“ ამოქმნა ჰარი მეტუქის ტრამირებულმა ცნობიერებამ რომელიღაც სახელმძღვანელოდან. და მისმა ზედმეტად აალებადმა ფანტა-

ზიამ წამსვე დაატრიალა თეთრი და ნითელი ვარდების ფურცლების კორიანტელი. ოჰ, როდის დაიწყებოდა აქაც წამდვილი ომი! რაინდების ბრძოლა „შემოილი კანიაბალის“, „ლიბერალ-ნერონის“ ტახტიდან ჩამოსაკლებად! მისი ინგლისურად მორატრატე აღმოსავლური ტირანიის დასამხობად! წამდვილი რევოლუცია მოსწყურებოდა ჰარი მეტუქეს, მშვიდობიანი რევოლუციების არა სწამდა, ეზიზღებოდა კიდევ! ოცნებობდა საერთო სახალხო აჯანყებაზე! ხალხის თავმოყვარეობის, მისი მრისხანების უეცარ ამოფრქვევაზე, რომელსაც წინ ველარაფერი დაუდგებოდა! „დაჩმორებულ“ ჯარშიც გაიღვიძებდა რაინდული ცეცხლი, გარყვნილ პოლიციაში – ადამიანობა, და ყველა ერთად, სოფელი, ქალაქი, ერთსულოვნების ბედნიერებით და თავგანწირვით გათანაგულეობი ალადაგენდნენ სამართალსა და ღირსებას! და განწმინდებოდა ერი!

მაგრამ განსხვავებით იორკებისა და ლანკესტერებისაგან აქ, „ვარდების“ ოპოზიციას „ვარდის“ სახელი ვეღარ დაერქმეოდა, ვერც თეთრი და ვერ ნითელი! გამოირცხულო იყო! განსხვავებული ფერები საქმეს ვერ უშვებდა! ჰი! „ვარდის სახელი!“ მიშელ ფუკოს ცნობილი რომანის სათაური! დიახ, სახელი! სახელი! სახელი სულაც არ იყო უმნიშვნელო! რა უნდა დარქმეოდა ამ ახალ, წამდვილ რევოლუციას? უნდა გასცლოდნენ ვარდის არეალს! შუასაუკუნეებში, ფრანგული „ვარდის რომანი“ იყო, ადრე გარდაცვლილი გილიომ დე ლორისის უცნაური წიგნი-სიზმარი ვარდში შეყვარებული ჭაბუკის შესახებ, შემდეგ ჟან დე მენმა რომ გააგრძელა... ძალიან დიდი წიგნი... და მერე დანტეს უზარმაზარი, მისტიკური ვარდი „ღვთაებრივ კომედიაში“, ვარდი ჭეშმარიტება, ვარდი-სამოთხე, რომლის ფურცლებზეც ანგელოზები ადიან და ჩამოდიან და შემდეგ იღუმალ როზენკროიცერთა ჯვარ-ვარდი და ჯვარი ვარდებით. და კიდევ: ვარდი – ღვთისმშობელი... ოჰ! სრულყოფილების სიმბოლო სხვა რა უნდა ყოფილიყო, თუ არა ვარდი?! „მხოლოდ სინწინდის სიმბოლოდ ხარ შენ დასანახი“. ყვავილთა დედოფლის ბედნიერი მნიშვნელობები და ანარეკლები! მაგრამ, აქ, საქართველოში? ბუღბუღი, რომელსაც თეთრი ვარდი ისე შუყვარდა, რომ ეკლებზე დაიჭრა და სული გააფრთხო! აი, ქართული „ვარდების რევოლუციის“ იგავი, წარმოშობით სპარსული... და ომარ ხაიამის: „ვარდი უკეთ ყვავის მეფის დაღვრულ სისხლზე...“ პრემიერის სიკვდილის, ყველას რწმენით კი: მოკვლის შემდეგ მართლა აყვავდა და ჭაობის ვარდებით აივსო ქვეყანა... მეფე, ანუ პირველი პირი კი, წესით, ის უნდა ყოფილიყო, არა იმეორე, რომ უმნიშვნელოდ ბრძოლას ახერხებდა, არამედ იმიტომ, რომ სიგიჟისა არაფერი ეტყობოდა, პირიქით...

რა უნდა დაეპირისპირებინათ ამ ავბედითი, ცრურევოლიციური, უკვე სისხლიანი ვარდისთვის? ია? არ გამოვიდოდა, რადგან ქართულ ენის მინდორზე სულ ერთად იყვნენ, ერთ გამოქმად შეერთებულნიყვნენ: „ია-ვარდი“, „ია-ვარდი“... იავნანაში კი მთლად ჰარმონიას ქმნიდნენ: დობილებივით დატკობოდნენ ერთმანეთს და დასაძინებელ ჩვილს... „იავ, ნანა, ვარდო ნანა, იავნანაო“... ესე იგი, მათი ბრძოლა არ გამოვიდოდა, ჩაძინე-

ბას უზრუნველყოფდა პოლიტიკაში... ისედაც ხომ ეძინა ყველას და ია-ვარდის სიმბიოზს, ვაითუ, სულაც საყოველთაო, ორმაგი ძილქუში გამოენვია... მით უფრო რომ ერთი მეტისმეტად ცნობილი დამწყები პოეტის, შემდგომში წითელი იმპერატორის, ლექსში ისინი, ე. ი. ვარდი და ია სულაც ერთმანეთს გადაჰხვეოდნენ შეყვარებულებივით... „ვარდს გაეფურჩქნა კოკორი, გადაჰხვეოდა იასა...“ ხოდა, შეიძლება სულაც რაღაც პოლიტიკურ ეროტიკაში გაბმულიყვნენ: ბორბლები და მისი მძლეველი.

ცხადია, ვარდისთვის ცეცხლი უნდა დაეპირისპირებინათ! ცეცხლი და მახვილი! ნამდვილი რევოლუცია! მართალი, გამწმენდი ცეცხლი! წმინდა შურისძიება! მაგრამ სახელი არ იქნებოდა ურიგო. რა უნდა დაერქმიათ? ლოტოსის რევოლუცია? არა, ვარდი და ლოტოსი დასავლეთ-აღმოსავლეთის დაპირისპირების ხასიათს შეიძენდა მეტისმეტად... „უასმინის რევოლუცია“ და „ტიტების რევოლუცია“ უსახეოდ ჩაფერფლილიყო არანამდვილობის გამო. „წითელი“ რევოლუცია აღარ გამოვიდოდა, ხომ უკვე იყო, 1917 წელს, „...წინარევი“ უკრაინის გაეცვითა... ვარდისფერი მეტისმეტად ნახად უღერდა... ცისფერი? აჰ! რანაირად? არა! არა! ისედაც კარს იყო მომდგარი. „ეგებ „კაქტუსი“? ჯანდაბა! რას გადავეციე ამ ვარდს! ბოლოს და ბოლოს მთავარი საქმეა: ნამდვილი აჯანყება! ნამდვილი ბრძოლა! და დესპოტიის ნამდვილი დამხობა!“ – გააფთრდა ბოლოს ყოფილი რედაქტორი, ამჟამად რძის ნანარმის დისტრიბუტორი, ჰარი მეზუე, სხვათა შორის, საკუთარ თავზეც, და ტრაგიკული პოეტის – ტერენტი გრანელის კრებულს მძიმე ბალოში დაანარცხა ხელუკულება.

მტკიცედ გადანყობა, დღესვე სტუმრებოდა თანამედროვე ახალგაზრდულ დასს, მე-14 კორპუსის პირველ სართულზე რომ გადიოდნენ რეპეტიციებს, ხმის ჩამწერი სტუდიის წინა ოთახში, მაგრამ სინამდვილეში წინააღმდეგობის მოძრაობას ხელმძღვანელობდნენ თურმე! დიას, ახალი როკერები ახალ მოძრაობას ხელმძღვანელობდნენ! ფარულად! ოღონდ ძალების მოკრების მიზნით მანამდე მაცივარს მიაშურა... იდუმალი შუქით განათებულ სრულ სიცარიელეში მხოლოდ ამჟავებული მანვით ნახევრად საესე ქილა ზეიმობდა მარტოობას ორ დამჭკნარ სტაფილოსთან ერთად.

სხილი, მასწავლებელი

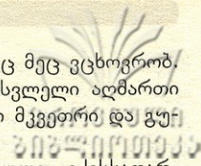
„თქვენ გაინტერესებთ, სად ვცხოვრობ?“

ქალაქ თბილისის ერთ-ერთ ყველაზე მიმონგრეულ, არაკივილურ და ასოციალურ, სამაგიეროდ, სოფლის შემცველ და ამიტომ: მაინც გულმისასვლელ ხევის ქუჩაზე, რომელსაც ახლა წყნეთის ქუჩა ჰქვია, მაგრამ ყველანი რატომღაც ძველი სახელით ხისხინებთ, რადგან ხეობაში მდებარეობს. თბილისთან ახლოს მდებარე სოფელ წყნეთთან საერთო მხოლოდ ისა აქვს, რომ მისი სუფთა ჰაერით მარაგდება და ქარებით ნიავედება. უფრო სწორად: მარაგდებოდა და ნიავედებოდა, რადგან წყნეთის მაღლობიდან ჩამოვარდნილი ქარ-ნიავექრები ვერეს ხეობის გავლით

ეხლებოდნენ მათა ალყაში მოქცეულ, ქვაბში ჩავარდნილ ქალაქს, ქუჩებში იჭრებოდნენ და სხნად ევლინებოდნენ თბილისელთა უკვე ჩარუხებულ, სხეზე მერჩენილი ზამთრის ვაშლივით მოჭმულ ფილტვებს.

ასე ასი წლის წინათ ქალაქის ეს ნაწილი მთა-გორაკებს შორის მოქცეულ, დაუსახლებელ დაბლობს წარმოადგენდა: ხეობიან, მდინარიან, მინდორ-მდელოებიან და ტყეებიან ვაკეს. მოკლედ, ველურ ქალაქგარეთად ითვლებოდა, სადაც კომუნისტები 37 წელს თურმე ადამიანებს ხვრეტდნენ... ერთი პერიოდი პატიმართა კოლონიაც ყოფილა მოწყობილი. მერე ეს ყველაფერი ნაშპალა და ნელ-ნელა გაჩნდა პატარა, კერძო სახლები და ბაღა – ბაღები, და ამ ხეობაშიც, სადაც ახლა ჩვენი ქუჩაა, ქალაქის პატარა სოფელი გაშენდა. რაღაც თემისა თუ კომუნის ცხოვრებას ჰგავდა მისი ცხოვრება: ქორწილებსა და ქელეხებში მთელი უბანი მონაწილეობდა, ანუ, ჭირსა და ლხინში ერთად იყვნენ. საღამოობით ნარდები და პატარ-პატარა ტაბლები იშლებოდა, ბავშვები როგორც საკუთარ სახლში ისე გრძობდნენ თავს მეზობლებთან. ხილითა თუ რაიმე ნუგბარულთი ერთმანეთის სმირი მოკითხვა ყველას ჩვეულება იყო. მდინარე ვერეს წყალს სვამდნენ და კარგ მსუქან თევზებსაც იჭერდნენ. მდინარეში ბანაობდნენ და სარეცხსაც იქ რეცხდნენ... ზოგჯერ მინის თხრისას ადამიანის ძვლებს პოულობდნენ, მიჰქონდათ და ვაკის სასაფლაოზე მარხავდნენ. შემდეგ ქალაქმა სწრაფად დაიწყო ზრდა. იგი სულ უფრო აჩქარებული ტემპით უახლოვდებოდა სოფლურ აქაურობას და 70-იან წლებში ხევის ქუჩის მაცხოვრებლებს მათი კარმიდამოების ადგილას მრავალსართულიანი კორპუსების ჩადგმა შესთავაზოდა, ან უბრძანეს. ყოველ შემთხვევაში, ხეობებმა, ორივე ოჯახის გამოკლებით, კორპუსებში ცხოვრება ირიჩეს და მალევე ბულდოზერები შეუდგნენ მსხმოიარე ბალ-ვენახების მიწის პირიდან ალგვას... ორ წელიწადში მათი პატრონები კორპუსებში შესახლდნენ და ფანჯრებიდან გადმოხედეს თავიანთი ხეხილიანი ეზოების ნარჩენებს, ბაღა-ბაღებისა და ვენახების ნაგლეჯებს, კორპუსებს შორის მიმოფანტულ ჭერმის, ტყემლის, უთისა თუ ვაშლის ან უკვე უპატრონო ხეებსა და ფასმინის ბუჩქებს, ახლაც აქ რომ არიან... მოკლედ, ქალაქისა და სოფლის ჩვეულებრივი ისტორიაა. მაგრამ მერე წლები რომ გავიდა, დაბერდნენ, მოხუცებს მოხუცები მიემატნენ, მიწა მოენატრათ და კორპუსებიდან ცოტა მოშორებით, მდინარის ორივე ნაპირზე, თითქმის კალაპოტთან, იქ, სადაც ცხოვრება არ შეიძლება, რადგან ეს მდინარის კალაპოტი, მდინარისა! – ისევ გააშენეს ბაღა-ბაღები და პატარა სახლები, ზოგმა აგურის, ზოგმა ხის. ასე რომ, ისევ გაჩნდა პატარა სოფელი, რომელშიც პენსიონრებმა, ბებიებმა და პაპებმა დაიწყეს ცხოვრება. მოჰყავთ მოსავალი და შვილიშვილებს ამარაგებენ...

მაშასადამე, ჩემი ქუჩა შედგება ქალაქისგან (ანუ, კორპუსებისგან) და სოფლისგან (ანუ, ეზო-ბაღებიანი დასახლებისგან). ხსენებული ქუჩა კიდევ იმით გამოირჩევა, რომ მას, რაკი ხევის ფერდზეა შეფენილი, – რაც

პრინციპში უფუნურებაა, - სამი დონე აქვს, ხატოვნად რომ ვთქვათ, მაყურებელთა დარბაზივით არის, პარტერი და ორი იარუსი რომ გააჩნია.

სცენა და პარტერი გაერთიანებულია და მდინარისპირის დაბლობს წარმოადგენს. როგორც გითხარით, მდინარის აქეთ ოდესლაც ნამდვილი ქალა იყო, მდინარის იქით ნამდვილი მთა. მაგრამ მერე, 70-იან წლებში ქალაში ორი დიდი, ტრადიციულად უდიერი და უცხვირპირო კორპუსი ჩადგეს. მაშინ ამ ბინაში დეიდაჩემი ცხოვრობდა და ხშირად ვიყავი სტუმრად. ხოდა, დეიდაჩემი სულ ამას კითხულობდა: „გაგიგიათ სახლის აგება ჭანჭრობში, ზედ მდინარის პირას?“

ხოლო ბოლო ხანს პრეზიდენტის მიერ ნამონყებული მთის ნერგვით, რომელიც ხუთი თვე გაგრძელდა და ახლანა დასრულდა, სწორედ ამ კორპუსებისა და ჩვენი „სოფლის“ ბინადარნი დაზარალდნენ ყველაზე მეტად. ახლა მდინარე, თან მთის მდინარე, 1500 მეტრის სიღრმიდან რომ ეცემა ბარში, ჩამწყვედულია, მზეს ვეღარ ხედავს და რამდენ ხანს აიტანს ამას, აბა ვინ იცის. ხოლო ოცდაათხსათაიანმა ხმაურმა და მტერის კორიანტელმა ხალხს ბრონქები, ფილტვები, ნერვული სისტემა და ყურთასმენა მოუსპო. ფანჯრებს ვეღარ ხსნიდნენ, ეზოში ვეღარ ჩადიოდნენ, ვერცერთ ოთახში ვეღარ ემალეოდნენ გრგვინვა-გრიალს, იმზობდნენ ყურებს, გმანავდნენ ღრიჭოებს, მაგრამ მაინც არაფერი შევლოდათ... ბავშვებს საერთოდ აღარ ეძინათ, ან ჩათულებდნენ თუ არა, კვილით იღვიძებდნენ, დედებს რძე უშრებოდათ. ზოგი დაყრუვდა, და მოისვენა. ზოგი გაგიჟდა, სამ ქალს მუცელი მოეშალა, ზოგმაც სამუდამოდ დატოვა ხევის ქუჩის სცენა და წუთისოფელი... ამის გამოა, რომ ერთ-ორ ოჯახს თუ არ ჩავთვლით, აქ თითქმის ყველა დაუნდობლად აფრქვევს დღევანდელი ხელისუფლების სიძულვილს, და საერთოდ, აგრესიას.

მეორე დონე პირველი იარუსია. სწორედ აქ შრიალებდნენ პირველმისახელეთა ბოსტნები და ბაღჩა-ბალები, აქ ცოცხლობდა ის თავდაპირველი, პატარა სოფელ-კომუნა, ჩვენმა ქვის მონსტრალი რომ შეთანქვს. და ახლა უსწორმასწორო და მიხვეულ-მოხვეულ მინაზე ნამოდგმული ხუთი რვასართულიანი კორპუსი ქვემოთა ორს და ნაწილობრივ პატარა სოფელსაც ზემოდან გადაჰყურებს, ცხადია. მდინარისპირა კორპუსელები ქვემოდან ზემოთ ან გრძელი რკინის კიბით ამოდიან, ან მიხვეულ-მოხვეული აღმართით. ისე რომ, ამ აღმართზე უწყვეტად მოჩანან მანქანები და წინ გადახრილი ადამიანები, ქოშინით რომ მოიწევენ ზემოთ. უმანქანოებისათვის ეს მძიმე გზაა, რომელიც მათ ასაკში შესვლასთან ერთად სულ უფრო მძიმდება და ბოლოს უკვე დაუძლეველი ხდება: უამრავი ღარიბი მოხუცი პატიმარივით ცხოვრობს თავის ბინაში, რადგან შორს და მით უმეტეს აღმართზე სიარული აღარ შეუძლიათ, ახლოს კი, ანუ კორპუსების ირგვლივ არც მათი და არც ბავშვების ადგილი აღარ არის. მანქანებითა და ავტოფარეხებით გატენილ ეზოში თავი ვერ მოიქნევს კუდს, მითუმეტეს, ნარიჩხისფერფორმიან მეეზოვეებს უჭირთ გრძელი ცოცხების მოქნევა.

იგივე ხდება მეორე დონეზეც, სადაც მეც ვცხოვრობ. უბრალოდ აქედან მესამე დონეზე ასასვლელი აღმართი და კიბე უფრო მოკლეა, მაგრამ უფრო მკვეთრი და გუჩლით ავადმყოფებისთვის - სამიში.

თამარაშვილის გამზირზე აყუდებული ექვსსადარბაზოიანი კორპუსი N11 რომ არ არსებობდეს, თითქმის ბედნიერი ვიქნებოდით: ის გვიხშობს სიხარულს: კუსტების ამწვანებული მთა-გორაკების ხედს. ამ ქალაქში, სადაც არ უნდა დაცხოვრდე, ბოლოს მაინც ყრუ კედლის უკან აღმოჩნდები.

N11-ში გაჭრილ გვირაბს, რითაც თამარაშვილის ქუჩაზე გავდივართ, ორგანა აქვს მარჯვენა გვერდი შეჭრილი. ერთში გამართულ პატარა მაღაზიაში ცხინვალდანი ლტოლვილი პაატა და დედამისი ვაჭრობენ მუდამ ახალი ხილბოსტნეულით, ყოველ დღით გორის სოფლებიდან რომ ჩამოაქვთ. იქიდან მათი დაკარგული სოფელი მოჩანს. სევდა სახიდან არა შორდებათ, ყველაფერს იაფად ყიდიან და დღის ბოლომდე აღარაფერი რჩებათ. მეორე შეჭრილ სივრცეში ხევისქუჩელი ცოლქმრის გიგისა და ლეოლას მაღაზიაა, ისინი ლაგოდეხიდან ჩამოტანილი რძით, ერბოთი, კარაქით, მანონით, ჩირით, ტყლაპით, ჩურჩხელებითა და ხორციტ ამარაგებენ ჩვენს მიდამოს, რომლის ბინადრებსაც სულ უფრო უჭირთ რაიმეს შექმნა. ზემოთ N11-ის წინ სამაჩაბლოდან ლტოლვილი ქალბატონი ნუნუ ყიდის ყურნად გახუთებს, ზამთარ-ზაფხულს, ყინვასა და გვალვაში, წვიმასა და ქარბუქში. გადის წლები და, პაატასაგან განსხვავებით, თანდათან კარგავს თავის სოფელში დაბრუნების იმედს, თანდათან სულ უფრო მეტ შალვებს იხვევს თბილისურ ზამთარში და მაინც თვლის, რომ ღმერთმა არ გასწირა, რაკი სწორედ ამ კორპუსის წინ მისცა ადგილი და უამრავ „კულტურულ და დიდებულ ადამიანთან ურთიერთობა აღორსა“, რომელთა შორის განსაკუთრებული ადგილი ცნობილ მსახიობს თენგიზ არჩვაძეს უკავია. იგი უკვე ოთხმოცსაა გადაცილებული, მაგრამ ძველებური მომზიბლობა და კაცური მიხვრამოხვრა ისევ ამშვენებს. უზომოდ დარდობს თბილისის დასახიჩრებას „ბარბაროსი კაპიტალისტების“ მიერ, ნეტავ ამას არ მოვსწრებოდით, იძახის ხოლმე. ადრიან დილით პატარა სკამზე ჩამოჯდება და ძველებური რიუმკით არაყს გადაჰკრავს. სკამიც, რიუმკაც და არაყიც ნუნუს მხოლოდ მისთვისაა აქვს გადანახული. მაღალ საბჯენებზე შემდგარი N11-ის ღეს სათოულზე ხდება ეს ამბავი: აქ ნუნუს ირგვლივ რძე-მანონისა და ყველის გამყიდველი ქალბები ირიან დაბანაკებულები, შორი-ახლო სოფლებიდან: შინდისიდან, კოჯრიდან, თონეთიდან რომ ჩამოდიან თითო გრომის გასაკეთებლად. ისინი მორიდებულად შესცქერიან ასაკოვან მსახიობს და ყურადღებით უსმენენ მის მონათხრობს იმის შესახებ, თუ რა საოცარი ქალაქი იყო თბილისი, როგორი დაუვიწყარი უბნები და კუთხე-კუნჭულები ჰქონდა. იგი ჰყვება ამ ადგილებთან დაკავშირებულ ამბებს: ამავე დროს, მსახიობმა საქართველოს თითქმის ყველა სოფლის სახელიც იცის და უზომოდ აოცებს რძე-მანვნის გამყიდველ ქალებს. მერე გაზეთების საყიდლად იწყებს ხალხი დენას: ესენი ძირითადად N11-ის

მაცხოვრებლები არიან: მევიოლინე ლიზი, იურისტი ნანა, ფეხბურთელი რამაზი, ფილოსოფიის პროფესორი ბატონი გურამი, ნიადამცოდნე ბატონი რევაზი და სხვები, რომლებიც საუბარს უერთდებიან... ირგვლივ შორიახლო დილიდანვე დაძრწინან ხევისქუჩელი ლოთები, ნარკომანები, სხვადასხვა ჯურის უსაქმურები და გამყიდველებს ხურდა ფულს სთხოვენ. პაატა და გიგი ხარკით იხდიან: რალცის აძლევენ, ქალები კი ლამის ჯოხებით იგერიებენ. ისიც უცდია, როდის ნავა ცნობილი მსახიობი, რომ ნუნუს მიმართულებითაც განახორციელონ ფულის დატყუების მცდელობა...

ამ ყველაფერს უშუალოდ ვესწრები, როცა დილით კუსტიდან ვბრუნდები ხოლმე.

როგორც გითხარით, ხევს ქუჩა სამივე დონეზე ოღრო-ჩოღროა და წარამარა ორმოვეს უჩნდება იარებივით...

ახლა ხედავთ იმ მიდამოს, სადაც მე ვცხოვრობ?

მაშასადამე, ჯერ კიდევ ცოტა ხნის წინ აქ იყო მთა და იყო მდინარე. და ჯერ კიდევ არის ჩვენი უზნის „სოფელი“ თავისი სახლუკებითა და ბაღებით, რომელთანაც პატარა ხის ხიდი თუ ბოგირი გვაერთებს. ადრე მდინარის წყნარი დუღუნი და ბაყაყების ხმა ისმოდა, ჭრიჭინებისაც. ამიტომ გადმოვედი აქ, თორემ ძალიან გამიჭირდებოდა ძველი თბილისის შემდეგ სადმე სხვაგან ცხოვრება, საიდანაც იმიტომ გამოვიქციე, ვერ მე გავუძელი იმის ყურებას, როგორ შეისიგნენ ახალი მტაცებლები იქაურობას, როგორ მიჰყვეს ხელი ისტორიული უბნების აფეთქებას, იმ გულსტკივილამდე საყვარელი ქვაფენილიანი ქუჩა-შუკების, სახლების, ქუჩაბანდების, შუშაბანდების, ეზო-კუნჭულების, ძველი სალოცავებისა თუ მოედნების გაპარტახებას, რომლებიც ჩვენს უკანასკნელ მეფეებთან და დედოფლებთან, უძველესი თბილისელებთან, ხელოსნებთან, მუშაობებთან და აშუღებთან, წარსულის სუნთქვასთან გვაკავშირებდა; გვაკავშირებდა მე-19 საუკუნესთან, თბილისური მოდერნის სტილის სახლებთან და სასახლეებთან... ამიტომ გადმოვსახლდი აქ. მაგრამ აქ მდინარის დასაფლავებას დამასწრეს... ახლა სშირად მეჩვენება, რომ ბეტონის კუბოში გამომწყვდეული წყლის ყრუ გოდება თუ მუქარა მესმის და შიში მიპყრობს... მარტო მე არ დამჩემდა ეს შიში: რომ როდესმე ის, ძალით ჩამწყვდეული სტიქიონი, მრისხანედ იძიებს შურს... ჩვენ, საერთოდ, ისედაც ყველანაირ შიშში ვცხოვრობდით, ახლა კი მდინარის შიშიც დაგვემატა... ცდილობთ ეს შიშები ქუჩის კატეგორიით მოვიშინაურო...

ხანდახან, როცა ჩემს, ჩვენს ცხოვრებას ველარ ვუძღვებ, ვფიქრობ, ჩვენს მეზობელ მღვდელს ხომ არ მივაკითხო მეთქი... ხევისქუჩელებიდან ვილატეები დადიან მასთან, ზოგი დიდი დიღმის ეკლესიაში, ზოგი სახლში... ისე, მღვდლებს ყველანაირად გავურბი... მაგათ დანახვაზე სიცოცხლის ძალა მემორტიბა... მაგრამ ამ ადამიანს ჩანყვდიადებულნი ანაფორის მაგვირად ვერცხლისფერი აცვია, ღია ფერის მოვლილი თმა და მოკლე წვერი აქვს და იმასაც ვხედავ ჩემი ფანჯრიდან, ღამდამობით ვიოლინოს რომ უკრავს ხოლმე... თუ გადავწყვიტე,

შინ მივალ, დიდ დიღმში ნამდვილად ვერ ვივლი. როგორც მეზობლებმა მითხრეს, ადრე ძველ თბილისში, ბეთლემის ეკლესიაში უმსახურია... მივალ და ვკითხავ, რას ფიქრობს: „რა ემართება ამ ჩვენს ქვეყანას?“ შეიძლება, გულიც გადავშალო და იმ პრობლემებზე ველაპარაკო, მე რომ მტანჯავს...

მადლობა ღმერთს, გაზაფხული ჯერჯერობით მაინც ბრუნდება და ახლაც აქ არის და ჩვენი ქუჩის სიდუხჭირეს მწვანე ბალახი და გაფოთილილი ხეები გადაფარებია, ჩვენი „სოფელი“ კი უბრალოდ ჩაიძირა ამწვანებულ-ავვავებული ხე-ბუჩქნარის ტევრში. ვხედავ ხის მორყეულ-მოაჯირიან ბოგირს, რომელზედაც ახლა ბავშვი გადმოდის და თონის პური მოაქვს... კორპუსელების უმეტესობა იქ ყიდულობს პურს, რომლის სუნიც სშირად ჩემს კორპუსამდეც აღწევს, რადგან ის მეპურე კარგი ხორბლის ფქვილისგან აცხოვს თურმე...

მაპატიეთ, უნდა შევწყვიტო, უკვე რვა ხდება. სკოლაში დამაგვიანდება, მონაფეებთან, ჩემს მტრებთან და მოყვრებთან, რომლებიც დიდი ხანია უკვე ინტერნეტის სტომაქში იხარებია, და რომელთა Puberität მთელი თავისი სიძვირფასეებით, მათ მშობლებს არ ვიცი, მაგრამ მე ნამდვილად მომიღებს ბოლოს.

ერთი გერმანული ბალადაა, რომლის ყოველ გახსენებაზე ბავშვობაში ცივი ჟრუანტელი მივლდა: ერთ ქალაქს თავგები შეისიგნენ, ქალაქში გამოჩნდა ერთი უცნობი, უცნაურად ჩაცმული, ჭრელმარულიანი და კაპუშონიანი კაცი (როგორც დამამახსოვრდა, ისე გიყვებით) და დახმარება აღუთქვა გასამრჯელოს ფასად. მოქალაქეები სიხარულით დათანხმდნენ. კაცმა გუდიდან ფლეიტა ამოიღო და დაუკრა: მუსიკის ჰანგზე მთელი თავგები გამოვიდნენ თავიანთი სოროებიდან და გაჰყვნენ იმ კაცს, ასე გავიძნენ ქალაქიდან და გადაიკარგნენ, მგონი მდინარეში ჩაიხრჩვნენ. უკან მობრუნებულ უცნობს მოქალაქეებმა პირი უცვალეს და გასამრჯელოზე უარი უთხრეს. მას არაფერი უთქვამს, ისევე ამოიღო ფლეიტა და ისევ დაუკრა და... ქალაქის ყველა ბავშვი გამოვიდა თავისი

სახლიდან და გაჰყვა ნელა მიმავალ კაცს... მშობლებიც მოჯადოვდნენ ალბათ, რადგან ვერავინ ვერაფერი გაან-
ყო. და გავიდნენ ბავშვები ქალაქიდან უცნობთან ერთად
და უკან აღარასდროს დაბრუნებულან... აი, ის ჯადოქარი
ფლიტისტი ინტერნეტი მგონია, გესმით? ინტერნეტი,
რომელმაც ნაიყვანა ჩვენი ბავშვები და ნაგვართვა...
ნუთუ სამუდამოდ? და თქვენ წარმოიდგინეთ, მე, თვითონ
მშობრასა და თავგზაბნულს, ის ჯადოქარი ფაქტობრი-
ვად ბრძოლაში მყავს გამონეწული და ათასი ხრიკებითა
და ფანდებით ვცდილობ დავამარცხო, გესმით? ხომ არის
საშინლად სასაცილო? მაგრამ რა ვქნა, თუ ჩემი სანმყსო
ჩემზე უფრო შავ დღეშია? თუ გაინტერესებთ, ამ ფანდუ-
ბზე და ხრიკებზე მერე მოგიყვებით. კაცმა რომ თქვას,
ეს არის ჩემი პედაგოგიკის არსი. თუმცა, პედაგოგიკა
არც არსებობს. ხარ შენ, ისეთი როგორიც ხარ, ჩაძირ-
ვისთვის განწირული მონაფეების წინაშე... და ცდილობ
ჯადოქრებს აჯობო... იყავით კარგად თქვენს მოვლილ
და მონეტრიგებულ ქვეყანაში, სადაც ცხოვრებაზე ამდენი
ხალხი ოცნებობს...და სადაც, მიუხედავად ამისა, ალბათ
არანაკლები დემონებია, ოღონდ ალბათ უფრო ცივილ-
ურები და თავაზიანები...

სესილი,
10 აპრილი, 2011 წელი

დედები

ისინი, ის სხვა დედები, ასე, დილის რვა საათისთვის
იწყებდნენ მოჩვენებებით გამოჩენას. სახურავზე შავად
დაირხეოდნენ და გაცამტვერებული შვილების გადიდე-
ბულ, შავჩარჩოიან სურათებს შვს აჩვენებდნენ... და
უკვე შავი გუნდი ხოდა ხოლმე ზეცისკენ, ჩაგლეჯილი
სახმო იოგებიდან ამონთხეული გოდება გაზაფხულით აჩ-
ქროლებულ ბელურებსა და მტრედებს თავზარს სცემდა
და ირგვლივ, ნახსურნელოვან ჰაერში უგზო-უკვლოდ
აბოროლებდა...

„რაად მომიიკლევებს ჩეე-მი ერთადერთი კარგი
შვილი ჩეეემი კეთილი შვილი ღმერთოოო წინი-
ლააა ხო არ იყოოო მიპასუხეეე! ღმერთოო არ გეყუ-
რებეა? ხმა ამოიღეეე არ მოგეშვეები ვიდრე არ მიპა-
სუხეეეე ვაიიი“

„რაად?“ „რააად?“ „რაააად?“

„მითხარი რამეეეე ცათა მპყროო-ბელოოო რად
დამიიმსხვრიეეეე ჩემი შვილიიი ხელეეეეე რად გადაუმტ-
ვრიეეეე?“

„რა-ა-ა-ად?“

„რა-ა-ა-დ?“

„რიიიის-თვიის?“

„რი-სთვის დამიჯიჯგნეეეეე შვილიიი მითხარი მიზე-
ზიიი! იმის ღრსეეეეე არა ვააართ რომ მიზეზი ვიცოდეთ
ქვეყნის გამჩენოო! ვაიმე შვლოოო...“

„რაად დამიციეეეეე ჩემი თავმოყვარე შვილი ღმერ-
თო! რად გამითელეს ფეხით, რად ახადეს ღრსებაა, რო

თავი მოიკლა! რაად, ჩემო სანყალო შვილოო! ღმერთო
შენ ამონყეიტე ჩენი ხელისუფუფლებააა ჩენი პრეზი-
დენტითი ეგ წყეულიიი ეგ ჯოჯოხეთის მოციქულიიი ეგ
გველის წინილიი! რატო არ გაუნყალდა დედამისს მუ-
ცელშიიი რატო მინამ არ შეჭამა მაგისი მუალ-ხორციიი
რატო სიკვდილმა არ ამოძოვა მაგისი თვალებიი?“

„სადა ხარ სამართალოოო ნუ იმალებიი! არ მოგასვე-
ნეეეე გამოგვხედეეე შენი ციხე-კოშკიდააან... შემომიტ-
ვრეეეეეეეეე კარ-ფანჯარააას მეთქი...“

„ისეე ისე როგორ ანათეეეე, ვითომც არაააფერი არ
მომხდაარჩოს, მზეოოო, ვითომ ჩემი ერთადერთი შვილი
არ დაებრმავეებინოოთ ... ვითომ ყურის აპკები არ დაეხ-
ეთქაათ... ვითომ ქვესწელში არ ჩავარდნილიყოოო...“

„დამიბრუუნეეეე ჩემი ერთადერთი, ტანჯვა-წამებით
გაზრდილი შვილიი, ღმერთი ხარ თუ ვინცა ხააარ, ჩემი
ობოლი შვილი დამიბრუნე, მამ რაად ამბობ, რო ხააარ,
შე მუნჯო, სასტიკოოო...“

„მოსპეე და ამოგადეეეე ჩემი ერთადერთი შვილის მომ-
სპობიი... თავისი შვილებების ძვლებიი დაატკვირინეეე,
თავისი შვილების ხორცი შეათქვეფონეეე ღმერტოოო...“

„დედა მოგიკვდე... ჩემო გრძელწამამება... სადა
ხარ შვილო...“

აი, ასეთი ნიაღვარი მიშავნელდებოდა მზისაკენ.

შუქის ნაკადი კი მაინც მოედინებოდა მიწაზე, და
თან ძლიერდებოდა... შეიძლება სადაცაც ატმოსფეროში
ხვდებოდნენ კიდევ ერთი მეორეს, და რა უნდა ექნათ?
გვერდს უვლიდნენ ალბათ ერთმანეთს და თავთავიანთი
გზით მიდიოდნენ: სინათლე ქვემოთ, სიბნელე ზემოთ.

მოთქმა-ვაბა კრულვაში გადადიოდა, მიწისკენ ეშვე-
ბოდა და შავი ფარშევანის ბოლოსათი ოლებოდა ჰაერ-
ში: და მოინთხეოდა წყევლა, თითქოსდა უხილავი ტორ-
ნადოები მოთარეშობდნენ, და მუსრავდა ყველას: გედეონ
სიმურძისა და სხვა ახალგაზრდების განადგურებაში
პირდაპირ თუ ირიბად მონაწილე ყველა პირს, სახელდო-
ბრ: პრეზიდენტს, მის ოჯახს, პარლამენტარებს, მიწის-
ტრებს, პატრულს, პოლიციას, ციხის უფროსებს, ციხის
ჯალათებს, ციხის ექიმებს, მოსამართლეებს, ჯარის
ხელმძღვანელობას, სადისტ ჯარისკაცებს, ხელისუ-
ფლების ამფსონებს „ამერიკელ-ვეროპელ ავაზაკებს“,
„მოსყიდულ უცხოელ პოლიტიკოსებს“, მავან და მავან
ელჩებს, პირველ რიგში ამერიკისას, სენატორებსა თუ
კონგრესმენებს, პრეზიდენტის ფავორიტ ქალებს, მათ
მკვდარ-ცოცხლებიანად, ნაგრამ-ნატამალიანად, შვილ-
ძირიანად; ცეცხლს უკიდებდა მათ სახლებს, შგე ჰპუგავ-
და და ფერფლავდა ყველა ცოცხალს, ჩვილებიან-მოსუცე-
ბიანად; თვალებს სთხრიდა და ყურის აპკებს უხეთქავდა;
ძვალ-სახსარს უმსხვრევდა და უფშვნიდა; მიწაში სდებდა
მშობლებს, შვილებსა და შვილიშვილებს და მატლებსა და
გველებს ეპატიუებოდა სადილად; ძაღლებს აჯიჯგნიებ-
და, ან შავ ცხენებს ათრევიებდა დამნაშავეთა დაუმარხავ
ცხედრებს...

გადაესწათ შვილებგაცამტვერებულ დედებს წყევლის
ძველისძველი საბადოები, ჩაშრევებული ენისა და ისტო-
რიის სიღრმეებში, და ხრჩოლავდა ახლა შე ე ე ე ე ე ე ა,

გროვა-გროვა ამოსკდებოდა ხოლმე სქელი მტვერით, როგორც ბოლავდა და ხრიალებდა ცოტა ხნის წინათ ბულდოზერებშესული, ნაძვანაშეფენილი, მკვრივი მთასერი, რომლის ძირშიც მდინარე ვერე, ვინ იცის, რამდენი საუკუნის მანძილზე მიიკვლევდა გზას.

„შვილოო!“ „შვილოო!“ „დამიბრუნეთ ჩემი შვილი-იიი!“ – დამგზავებოდა ხევის ქუჩის ცხოვრებას ეს რეფრენი და ისიც მწარე მორჩილებით იტანდა ამას.

ხოლო მღვდელ გიგანს ლამის ეყვირა თავისი აივნი-დან: „ნუ იწყევლებიით! გემუდარებით, ნუ იწყევლებიით!

ქალი წარსულიდან

– ახალი, ფხვიერი, შავი, თბილი მინაა!

ყვავილების მინაა, მანგლისის მინაა, მინაა!

აბა, აჩქარდით, ძვირფასი მინაა, ჩვენი მინაა, ქართული, კარგი, შემოტანილი კი არ არი, მოწამლული კი არ არი შხამებითა და ოხრობებითა! ტყისაა, ტყისა! იყიდეთ, ხალხო, იყიდეთ მინა, ახარეთ ყვავილები, და გაიხარეთ თქვენცა!

გამარჯობათ, თბილისელებო, დავბრუნდი! ცოცხალი ვარ, ცოცხალი, მაგრამ დავბერდი თქვენსავით! მე კი არა მინაც ბერდება, იფიტება, ბერნდება, თუ არ მოუარე, ხალხო, ჯანი უტყდება კაცივითა, ადამიანებოო, გამარჯობათ... თქვენც ცოცხლები ყოფილხართ, მე მეგონა, აღარ დამხვდებოდით, ქალაქელები ხომ ადრე იხოცებოთ, თქვე საწყლებო, ბოლოს ოთხმოცდათერთმეტში ვიყავი... მაშინ ჯერ კიდევ უყვარდა ხალხს ყვავილები ბინებში, მერე და მერე ხო აღარა გქონდათ გათბობა, და დაგეყინათ ბინები, და დაიყინეთ თქვენცა და თქვენი ყვავილებიცა!

რისთვის მოსპეთ ის ცენტრალური გათბობა, რისთვის გააპარტახებინეთ და გააძარცვინეთ, ხალხო, ჰა? იტყვის ვინმე რამეს?

ქალი უკვე ფანჯრებში გადმოკიდებულ თავპირებს ასცინოდა.

ჩემი შვილიც ხო იქა მუშაობდა, და გადაკლული იყო იმ საქვაბეზე, აი, აქ არ იდგა სტუდენტალაქის ტერიტორიაზე? თბებოდით მშვენივრად ყველანი და არც ამ გაზით ინამლავდით ჰაერსა! ხო უკვე დათბა, ზოგს მაინც ჩართული აქვს ისევ და პირველი სართულის ფანჯრებთან ველარ გამოვილია, თავბრუ მეხვევა, ვინამლები, ხალხო, რამდენი მოინამლა ეგრე, განყვიტა ხალხი ამ გასაწყვეტმა, ირანული „ნიკოლა“ თუ ჯანდაბა და დოზანა და ეშმაკი მაგათ თავსა! ირანისაგან რა სიკეთე მიგვიღია, რო ეხლა მივილოთ! გამორთეთ, განიავდით, გამოდით გარეთ! აი, ფანჯრებს რომ ალებთ ერთმანეთის მიყოლებით, როგორ უხარია გულსა!

შემდეგ კორპუსთან ისევ აუნია ხმას:

– გამარჯობათ, თბილისელებო! გამარჯობათ, დავბრუნდი, ცოცხალი ვარ! მე ვარ, მე! მანგლელი თინო! გაიჩინეთ ისევ ყვავილები, ხალხო, უყვავილებოდ ხო არ უნდა დარჩეთ! აბა მინაა! მინაა! ყვავილების მინაა! სუფთა, შავი, ფხვიერი მინაა! გაზაფხულის მინაა! ნამდვილი ტყის მინაა!

– მინაა! ამოხედე, ტყის მინააე! ახლო მინააე! ზემოთ! ზემოოოოთ!

მანგლელი თინო აქეთ-იქით ატრიალებდა თავსახეს. ბოლოს ზემოთ აიხედა და ათსართულიანი სახლის სახურავიდან გადმოკიდებული, თმაჩამოყრილი ქალები დალანდა. ესენი იყვნენ. ესენი იძახდნენ. და ანიშნებდნენ ზემოთ ამოდით.

– მინა გვჭირდებაა! რაც შეიძლება ბევრი!

მანგლელმა თინომ აპკივლა, ამოვალო და შავი მინით სავსე, პატარა ტომარა ზურგზე მოიგდო. იმისათვის რომ სახურავიდან გადმოკიდებულ ქალებთან ასულიყო, ამისათვის ქვემოთ უნდა ჩაჰყოლოდა კედელზე აკრულ რკინის კიბეს და მდინარისპირა კორპუსებამდე მიეღწია. მიაღწია. და... გაშეშდა... მდინარე გამაქრალიყო, მთის ნაცვლად კი ძალით ჩამოხერხილი, შეთხრილ-გამოთხრილი კლდოვანი კედელი იდგა და მის ძირში გამავალ ასფალტის გზატკეცილს მტვერი ასდოდა...

– სადა ვარ, ნეტავ? თვალები მოფშვნიტა თინო მანგლელმა.

ალვისხის სიმღერა

ბედნიერია ხე დანერგილი მდინარის პირას

მდინარის პირას

ღრმად ნაჟური

სინოტივე

მდინარის პირას

ფესვებო თქვენი ჟრუანტელი –

ბნელი დედის რძე

მდინარის პირას

ბაეშვებივით რომ ნებივრობთ

მინის ღამეში

მდინარის პირას

სწრაფად აღწევნ

მინის წვენები

მზედალუული

ფოთლების

წყურვილს

მდინარის პირას

მე ბედნიერი ხე ვიყავი

მდინარის პირას

ჩემი წინაპრები

უსსოვარ ქალებში

ძლიერად ცოცხლობდნენ

მოციმციმე

მდინარის პირას...

ფოთლების შშმრიალი

წყლის ნიავისგან

მზირალი ფოთლები

ვარსკვლავებს ითვლიან

მდინარის პირას...

მდინარე მოკვდა...
პატარა ფესვები
პირებს აღებენ
ეძებენ წვეწებებს
დამარხული მდინარის პირას

მინა გაშრა...
კლდე გაშრა...
პაერი გაშრა...
ეს სიმშრეა...
გა-მო-ფიტვა...
ფი-ტულ-ებია...

ივრისებინა
მკვდრებს ჩაცლებულ
მსხვილი ფესვები
სიმწრისაგან მინის გულს კბეჩენ...

ვის შეუგრძენია
მომაკვდავი ხის ჟრუანტელი
ამომშრალი მდინარის პირას...

დედა, მამა, ქალიშვილი და მამიდა, მკვლევრები

მზეს უყვარდა ამ ბინაში შესვლა.

ნელა დაეფინებოდა ხოლმე ოთახის ყვავილებს, თაროებზე უმზებოდაც მოციმციმე მინერალებს, ძველ ავეჯს, მაღალ და ვიწრო სარკეს... და უხაროდა ბინადართა მშვიდი ფიქრი და ჩუმი ფუსფუსი, მუდამ რომ ხვდებოდა აქ. მაგრამ ეს ადრე, ასე, ხუთი თვის წინათ, ახლა კი სიმშვიდის ნაცვლად გაოგნება ეგებებოდა. გაოგნებულიყო, თუ სამუდამოდ არა, ყოველ შემთხვევაში, დიდი ხნით, ოთხი ადამიანი: დედა, მამა, ქალიშვილი და მამიდა. პროფესიათა მიხედვით: ბოტანიკოსი, გეოლოგი, ეკოლოგი და ფილოლოგი. ისინი ხის ძველებურ, მრგვალ სკამებზე ჩამწკრივებულიყვნენ ლოჯის განიერი, უფარდებო ფანჯრების წინ და გასცქეროდნენ „იპოდრომის მთა-ქედს“, რომელიც აღარ იყო, ანუ შეშტერებოდნენ მთის ნარჩენს, ამ ნარჩენის ჩამონგრეულ გვერდს, ვეება ტალღებითი ნერვიულად ამობურცულ-ჩაბურცულ, ძარღვებამოყრული, სახსრებდახერხილ ქვიანეთს, ბრმა თვალებით რომ დაელო შესასვლელგამოშვლებული პატარა მღვიმეები...

დედა: დამთავრდა... აღარ არიან... აღარ არის მთა... ჩვენი მთა, აღარ არის ჩვენი მდინარე... და გირგორისებრიც გაქრნენ... გასაოცარი ენდემები, მხოლოდ ამ მთაზე, კიდევ ზედაქანზე და კარალეთში რომ ხარობდნენ... მაგრამ იქ გადაუხდნენ, და მხოლოდ აქ დარჩნენ... ოჰ, რატომ ადრე არ გადმოვრგე... რატომ მაშინვე არ გადმოვრგე, როგორც კი აზრად მომივიდა მათი გადმოვრგვა...

გაქრნენ... რატომ ხარობდნენ მარტო აქ, მდინარე ვერს ძველ მთაგრეხილზე? მათი დამაბრმავებლად ლურჯი ყვავილები... მინაზე მიმოკლაკნილი, რბილი, ბუსუსიანი ტოტების ბოლოებზე... თითო ღერზე თითო

ყვავილი... მზე რომ დაეფრქვეოდა, თითქოს ყვირილი აღმოსდებოდათ ხოლმე... იმ ყვავილებს, პატარა, ლურჯ-ყვითელი ხახებიდან...

მამა: ძალიან დაშრეტილი ხმა გაქვს... სახეზეც უცნაური ფერი გადევს... მზე რომ განათებს, არა გჭრის თვალებს? ძალიან გთხოვ, ნულარ დარდობ... თვალები ყვითლად გიელავს... რატომ გითრთის ქუთუთოები?

ქალიშვილი: დედა, ძალიან გთხოვ, დედა, ძალიან გთხოვ... კიდევ კარგი, გადავუღე... ყოველთვის შეგიძლია ხახო... გირგორისებრი...

მამა: და თეთრი ღამურები? არ გადაუღე? მართალია, ცოტანი იყვნენ... შეიძლება, სულ ხუთიოდე... მაგრამ ისინიც მხოლოდ აქ იყვნენ... მთის შავი ხვრელებიდან გამოფრინდებოდნენ ხოლმე, ერთი ბენო მღვიმეებიდან... თვადაც ერთბეწოები, ვინ იცის, მერე შეიძლება გამავაზულიყვნენ კიდევ... ნუ მიყურებ ასე, ძვირფასო, ხელიც ცხელი გაქვს... ცუდად ხარ? გამოვრკვიე... სკამს გამოვწეე, მზეს მოვარიდებ, თვალები ყვითლად გიელავრებს... წყალი არ გინდა? მოსვი ცოტა...

მამიდა: ახლა დაინყება მთელი მიდამოს გამოშრობა... მდინარე ხომ აღარ არსებობს... ბეტონსა და ლამეში მოაკციეს! ო, ვერე, ვერე... პატარა, ტანჯულო მდინარე, რა ბედი გქონია! საერთოდ, რა ბედი ჰქონიათ ჩვენს მდინარეებს! ცოცხალ ღვთაებებს!

მამა: მართლაც! რა ბედი ჰქონიათ! ამ მდინარეს და ამ მთას! ჯერ იყო და მაშინ... სამოციან წლებში... ვაკე-საბურთალოს გზა რომ გაჰყავდათ, მაშინ გაანგრეს პირველად ეს მთა, გზის სიგანეზე მდინარე გადახუფეს და ნაკადი გვირაბში შეუშვეს... იყო მაშინაც ერთი განათლებული ინჟინერი, რიგიდან ჩამოსული, გულკოვ-დანგაძე, ნიკალაი, იხვენებოდა, მთას მთლიანად ნუ გაანგრევთ, გვირაბი გავიყვანოთ! ნურც მდინარეს დახუფავთ, არ შეიძლება მდინარე გვირაბში, მით უმეტეს მთის მდინარე, ადიდდება, როცა იქნება, და გვირაბში ვერ გაეტევა, ესტაკადა გავაკეთოთ... მაგრამ ვინ ათხოვა ყური... ცოტა ძვირი დაჯდებოდა, სამაგიეროდ მდინარე არ დაიხშობოდა და მთა არ გაინგრეოდა, დღემდე რომ სცივია ლოდები და ქვები... პირიქით გააკეთეს: მდინარე გვირაბში მოამწყვდიეს და მთა მთლიანად გაანგრეს! მისმა შვილმა, დიმა გულკოვმა, მაჩვენა ესკიზი. ხატვდა კიდევ მამამისი, ნიკალაი, და ისე ლამაზად გამოიყურებოდა ის გვირაბი და ესტაკადა, ქვეშ ისე ლამაზად მოჩანდა მდინარე... ესტაკადის მოაჯირებს საყვავილეები დაუყვებოდა მთელ სიგრძეზე და ხვიარა მცენარეები ლიანებივით იყო ჩაიკიდებული წყლის ზედაპირამდე... ხომ ს-ე-დ-ა-ვ-თ, რასაც ვამბობ? ასეთი მახინჯი კი არ იყო, როგორც ვაკე-საბურთალოს ძველი და ახალი გზები! დ-ა-ი-ნ-ა-ხ-ე-თ სირცოვ-დანგაძის ესტაკადა? დ-ა-ი-ნ-ა-ხ-ე-თ ის ხვიარები? და შიგნიდან წვრილ-წვრილი, ფერადი ნათურებით მოწინწკლული გვირაბი?! გთხოვთ, დ-ა-ი-ნ-ა-ხ-ე-თ!

დედა: (სუსტად ღიმილითა და ხმით): ვხედავი ვხედავი! რა ლამაზია! და მერე?

მამა: მერე ვარაზის ხეზე გადავიდნენ, დააგეს

ქვაფენილიანი აღმართი და გადახუფეს იქაც ვერეს შენაკადი ვარაზისწყალი... გააკეთე ესტაკადა, შე დალოცვილო, რას მარხავ წყალს... წყალობას... მთასა და მდინარეს უნდა მიუსადაგო შენი ცხოვრება, კი არ უნდა მოსპო ყველაფერი შენს ირგვლივ... ამდერდნენ მაშინვე... „სად არის სხვაგან ახალი ვარაზი?“ სხვაგან სად უნდა იყოს ასეთი გაქანება? ნამდვილად არსად არ არის... ბეტონით დამარხული მდინარე...

მამიდა: სამაგიეროდ გმირთა მოედანი გაავსო უაზრო ესტაკადებით ჩვენმა დიადმა გარდამქმნელმა! უზარმაზარ რვაფეხას ჰგავს ის ლაბირინთი... დიახ, რვაფეხას...

დედა (ხაზგამსი): რ-ვ-ა-ფ-უ-ხ-ა-ს? რვა-ფეხას...

ქალიშვილი: მამა, დედა, გახსოვთ დიდგორში რომ წამიყვანეთ, მდინარის სათავეს სანახავად? რა იდუმალად, რა ლამაზად გამოედინებოდა ეს ვერე მთის ლოდებიდან... ხან ხეების ჩრდილებში, ხან მზეზე მიჩქრილებდა... ხან ისევ ლოდებში შეძვრებოდა, სადღაც იკარგებოდა, მერე ისევ ამოჩქეფდა... როგორ იყოფოდა მერე პატარ-პატარა ნაკადულებად... როგორ იკრიბებოდნენ მერე ეს ნაკადულები ერთ ხევში, როგორ ძლიერდებოდა თანდათან და როგორ მოდგაფუნებდა ტყეებში და ხეობებში...

მამიდა: მაშინ პატარა იყავი და მაინც რა კარგად გახსოვს, ხედავ? ლექსებსაც ადვილად სწავლობდი, საოცრარია, მაინცდაამინაც მდინარეებზე შექმნილი ლექსები ციყვარდა, ხომ სულ მდინარეებით არის დაქსელილი ჩვენი პოეზია! მთელი ქართული კოსმოსი. **მთა და მდინარე!** ნიკოლოზი, ილია, ვაჟა, გალაკტიონი... გახსოვს?

ქალიშვილი: როგორ არა, მამიდა!

მამიდა: ოჰ, ნეტავ აქ არ გადმოგუსულიყავით საცხოვრებლად... ასეთ დღეში ხომ არ ჩავცვივდებოდით... სიცხე მოიმატებს, წყალი ხომ აღარ არსებობს... აღარც მთა... ახლა ასფალტისანი გზატკეცილია, და მანქანები დადიან, ხმაურია... ლოდები ცვივა ჩამონგრეული მთიდან... თან ის შემლილი შოუმენი კირგოლია, წითელი თმები ყალყზე რომ უდგას, დააგრილებს მოტოციკლეთს გამთენიისას... ვეღარ ვიძინებ, და ბავშვები? ჩვილები? პატარა გულელებ... როგორ უნდა გაუძღონ ამდენ ძილში დაფეთებას? ან როგორ გაუძღეს? ხომ მოკვდა ერთი ჩვილი მეცამეტე კორპუსში? ადრე რა სიჩუმე იყო, მთელი მდინარის გაყოლებაზე... ნეტავ სად წავიდნენ ციყვები და გველები, მთის ნაძვნარიან ფერდზე რომ ბინადრობდნენ?

ქალიშვილი: მხოლოდ მდინარის წყნარი დგაფუნი გაისმოდა... მთის ძირს რომ მიუყვებოდა... ბაყაყების ყიყინი და ჭრიჭინების კრუალი... პატარა მდინარე... და მწვანე მთა... როგორ ბურღავდნენ, როგორ ხერხავდნენ... რკინის ეშვებიანი ბულდოზერები ღმუოდნენ... პნევმატური ბურღები დგანდგარებდნენ, მკერდს უხვრეტდნენ და უხეთქავდნენ... მთის ტრაქტორები ხრიალებდნენ, ნაწილ-ნაწილ კბენდნენ... რას გრძობდა ნეტავ?

მამა: ვინ?

ქალიშვილი: ვინ? – მთა. ღამით რაღაც ყრუ გუგუნის ამოსდიოდა მკერდიდან... ღამით, ცოტა ხანს თავს რომ ანებებდნენ რკინის დემონები... ყრუ ხმა და ბოლი... ნელა კედებოდა...

მამიდა: „იდგნენ და ელოდნენ. უსაზღვროა მთების მოლოდინი; უსაზღვრო ზღვადა სდგას იმით გულში, წითლად, სისხლისფრად შედედებული უთიმთიმებთ გულმკერდში...“, გახსოვთ?

მამა: რა მოგდის, რა მოგდის, ძვირფასო! შემომხედე! შემომხედე! რატომ ხუჭავ თვალებს? ცუდადა ხარ? რატომ გეკერის სუნთქვა! თქვი, რისი თქმა გინდა...

ქალიშვილი: დედა, ძალიან გთხოვ, დედა, ძალიან გთხოვ, გამოერკვიე... რაც იყო, იყო... სხვაგან გადავიდეთ საცხოვრებლად... ნულარ უყურებ, ნულარ უყურებ! აი, ისევ დაგეხუჭა თვალები...

დედა (ულონოდ, მოწუხებული): გირგირისები... გირგირისები...

მამა: მართლაცდა, რას ვსხედვართ ამ ფანჯრების წინ და რას შევშტერებვართ მთას, რომელიც აღარ არსებობს? მდინარეს, რომელიც სარკოვავშია?

დედა (ჩურჩულით): როგორ უფატრავდნენ ძარღვებს, სახსრებს, აი, მისი ჩამოხერხილი მკერდი... მონითალო, ვერცხლისფერი ზოდები... ალაგ-ალაგ გიგანტურ, გაშლილ მარაოსავით... მზეზე იფიტებიან... რა საშინელება ყოფილა მთის ხერხვა... კლდოვანი ადგილების დახერხილი ძვლები... და განუწყვეტლივ ცვივა ქვები... ლოდები... გუშინ ხომ დაცვა ერთ მსუბუქ მანქანას... და გირგირისებიც აღარ არიან... და არც სხვაგან არიან სადმე... ამ მთა-ქედზელა ხარობდნენ მხოლოდ... ლურჯად მოგიზგიზე ყვავილები ყვითელი მტვრიანებით... ჩვენ კი აქ მთისა და მდინარის გულისთვის გადმოვედით...

მამა: **მთა და მდინარე... მთა და მდინარე...** ავდგეთ! უნდა შევეგუოთ ყველაფერს! სასწაულად გვეჩვენებოდა, რომ პროექტი დაგვიფინანსეს... ოთხივეს უნდა გვეკვილია ეს მთა, მთა და მდინარე, მთელი ორი წელი. რა ბედნიერი ვიყავით! მაგრამ მთა აღარ არის, ის აკვიფეთქეს და დაგვიწვრის! მდინარე დამარხეს... ფულის დაბრუნება მოგვიწვეს! თუმცა, ამას ვილა ჩივის!

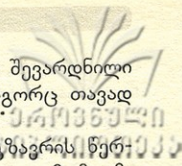
მამიდა (გაბრუებული): „სდგანან და ელიან. გული სტკივთ, ძალიან სტკივთ... ელიან. ვის ან რას? რაღაცას. დიად, რაღაცას. ეს რაღაცაა უნახავის დანახვა...“

მამა: აი, თურმე რას ელოდნენ... ამდენი ხანი! მთანი მაღალნი! „უნახავის დანახვას“ და მათ იხილეს ანჩხლი მუტანტი, კარიკატურული დრაკონი – შეუმდგარი სახელმწიფოს გვირგვინოსნის სახით!

დედა (სრულიად უღონოდ): გირგირისები... გირგირისები...

ილია ზარიძე, მედიკოსი

„ო, იცით, იცით ეს ოთხი წელიწადი რა ოთხი წელიწადია! პირველი, რომ მთელი საუკუნეა მისთვის, ვინც თავის ქვეყანას მოშორებია. მეორე, ეგ ოთხი წელიწადი ცხოვრების საძირკველია, ცხოვრების წყაროს სათავეა, ბუნების ხილია, სიბნელისა და სინათლის შუა ბედისგან გადებული. მაგრამ ყველასათვის კი არა, მარტო იმათთვის, ვინც რუსეთში... არა, ევროპაში წასულა, რათა ჭკუა ავარჯიშოს, ტვინსა და გულს მოძრაობა მისცეს, – ფეხი

აადგეინონს. ეს ის ოთხი წელიწადია, რომელიც ჭაბუკის ტვინში და გულში გამოჰკვანძავს ხოლმე ცხოვრების კვირტსა. ეს კვირტი კიდევ ის კვირტია, რომელიდამაც მშვენიერი და ბრწყინვალე მტკვანიც გამოვა და ძალღუ-ურძენაცა. ოო, ძვირფასო ოთხო წელიწადო, ნეტავი იმას, ვისაც შენგან გადებული ბუნვის ხიდი ფეხთა ქვეშ არ ჩას-წყდომია, ნეტავი იმას, ვინც შენ რიგიანად მოგიხმარა.“

„განა რიგიანად მოგიხმარე მე? საერთოდ, როგორ მოვიხმარე? განა გავიარე მე ეს ბუნვის ხიდი?“ – მერამ-დენედ ეკითხებოდა 26 წლის ილია ზარიძე საკუთარ თავს. მაგრამ ესპანეთში გადმოხვეწის ოთხი წლისთავზე, იმ დღის დილით, როცა უკვე სტოვებდა უცხოეთს, და ორი გატენილი ჩემოდნის ჩაქუცვას ძალისმიერი მეთოდებით ლამობდა, – განსაკუთრებული აქცენტი შეეძინა მის არა-რიტორიკულ შეკითხვას.

ილია ჭავჭავაძისთან, მსოფლმხედველობისა და სახე-ლის გარდა, რომელიც სწორედ პოეტის გულისთვის დაერქმია პაპამისს, საქართველოს აუხსნელი სიყვარუ-ლიც აკავშირებდა, რის გამოც არა ერთხელ დაუყრია ქოქილა საკუთარი, ისედაც გაბრუნებული, თავისთვის. კერძოდ, თუნდაც იმისთვის, რომ ესპანეთში ცხოვრე-ბას გემოს ვერ ატანდა, განსხვავებით თავისი ქართველი ნაცნობ-მეგობრებისაგან, ბინებს, სასტუმროებსა და გან-საკუთრებით თურქულ სასადილოებს მიმტან-მომტან-დამლაგებლებად რომ მოსდებოდნენ. არა, ვერ შეეგუა უცხოეთს, კერძოდ, სერვანტესისა და ლორკას სამშობ-ლოს, მიუხედავად იმისა, რომ ამ ორი დიადი სულის გარდა, სხვაც ბევრი ვინმე და რამე ალაერთავებდა ამ შავგვრემან, მზედაფენილ, ენერგიულ ქვეყანაში და აქ გადმოხვეწილ თანამემამულეთა ლეგიონებისაგან განსხვავებით, არც დაბალი კვალიფიკაციის შრომით ან კრიმინალური მოღვაწეობით ირჩენდა თავს. იგი სწავლას დასწავებოდა, კერძოდ, მედიცინისთვის მიედევნა თავი, და, გარდა ამისა, ერთ თავის კბილა ესპანელ მწერალთან ერთად ქართული ლიტერატურული ქმნილებების თარგმ-ნისთვისაც მიეყო ხელი.

და ეს ახალგაზრდა ესპანელი მწერალი, როდრი-გო სუარესი, ქართული ლიტერატურის, განსაკუთრე-ბით, ილიასა და ვაჟას, მგზნებარე თაყვანისმცემლად ჩამოყალიბებულიყო და იმასაც კი ამტკიცებდა, მძიმე დაპრესიიდან ვაჟა ფშველამ და ნოდარ დუმბაძემ გამო-მიყვანესო, რის გამოც დაჟინებით სთავაზობდა თავისი დედულეთის – გერმანიის ჯანმრთელობის სამინისტროს, – საავადმყოფოებში ამ წიგნების შეტანას და საბჭოთა ტოტალიტარიზმის ხანაში წარმატებით განხორციელე-ბულ მსგავს ექსპერიმენტსაც იმონებდა, როცა რუსეთში ავადმყოფთა შორის ჩატარებული გამოკითხვის შედეგად სამკურნალო სტაციონარებისთვის მასიურად მიეწოდე-ბინათ ნოდარ დუმბაძის „მე, ბებია, ილიკო და ილარი-ონი“, რასაც აშკარად დადებითად ემოქმედა პაციენტების ფსიქო-ბიოლოგიურ მდგომარეობაზე.

და მიუხედავად ამ ყველაფრისა, და მიუხედავად იმისაც, რომ ილია ზარიძეს გული ესპანელ ქალიშვილზე, სხვათა შორის, როდრიგოს საცოლის მეგობარზე, შე-

ვარდნოდა, ეს, ფრიად მშვენიერ ადგილზე შევარდნილი გული მაინც საქართველოსკენ იწევდა, როგორც თავად ამბობდა ხოლმე: ოჩანი ხარივით.

მოკლედ, ახლახან დაემთავრებინათ „მგზავრის წიწ-ილების“ თარგმნა და როდრიგო სუარესი უკვე გამომცემ-ლობასთან აწარმოებდა მოლაპარაკებას, სხვათა შორის, წარმატებით, ქართული მოთხოვნის ანთოლოგიის თაო-ბაზე. როგორც ზემოთ ითქვა, ძალიან მოსწონდა ქართუ-ლი ლიტერატურის მრავალი ძეგლი და საჭიროდ მიეჩნია, რაც შეიძლება ბევრისთვის ნაეკითხებინა. ამტკიცებდა, ეკონომიკურად როგორი აყვავებულიც არ უნდა იყოს ქვეყანა, მაინც სჭირდება დიდი პიროვნებები, ქვეყანასა და ადამიანზე მზრუნველი მოაზროვნეები და მწერლე-ბიო. საერთოდ კი, მემამობზე იყო, როდრიგო, პროტეს-ტის ძლიერი მუხტის მატარებელი. მიაჩნდა, რომ მსოფ-ლიოს არცერთი ხელისუფლება აღარ ზრუნავდა საკუთარ ხალხზე, ყველა მდიდართა ფენების სულ უფრო მზარდ სურვილებს ემსახურებოდა; რომ გამოკვეთილიყო ინ-ტერესთა უზარმაზარი ჯგუფების გაერთიანება ხალხის, კულტურისა და ბუნების წინააღმდეგ და კაცობრიობა სულ უფრო მეტად ირყეოდა შენიღბული უსამართლო-ბის მღვრიე ტალღებზე, რაც ყველაზე შთამბეჭდავად მუღვენდებოდა ე. წ. დემოკრატიული ცივილიზაციის მთა-ვარი ბურჟუების, მდიდარი სახელმწიფოების დამოკიდე-ბულებში ღარიბ და სუსტ ქვეყნებთან. ასეთი ქვეყნების ქომიგად თვლიდა თავს, როდრიგო სუარესი, ამხელდა, მაგალითად, იარაღითა და ნარკოტიკებით მოვაჭრე, ომის გამჩალებელ რაღაც „ტრანსნაციონალურ კორპო-რაციებს“, ასევე: მსოფლიო ბანკსა და მსოფლიო სავა-ლიუტო ფონდს, როგორც „გიგანტურ მტაცებლებს“, და საერთოდ, არანაირ უსამართლობასთან შეგუებას არ აპირებდა, რის გამოც ლამის ყველა საპროტესტო აქციის წინა რიგებში ამოჰყოფდა ხოლმე თავს, სხვათა შორის, თავის საცოლე კლარასთან ერთად. ხშირად კი თავად ახდენდა ამგვარ მანიფესტაციათა ორგანიზებას და არა მხოლოდ თავის სამშობლოში. მთელი ევროპის სტუდენ-ტებთან დაემყარებინა კავშირი და მისი მანიფესტიც სულ უფრო მეტად იძურებდა ყურადღებას, ყოველ შემთხ-ვევაში იმ ხანად უკვე მრავალათასიანი ხახვა ჰქონდა. ამავე დროს, ტრანსფარანტების ხელოვნება იტაცებდა: დღეებს ანდომებდა თეთრი ზენურების, თუნუქის აბრებისა და უზარმაზარი, სქელკანიანი ბუშტების მოხატვას. და სულ უფრო კონცეპტუალური ხდებოდა ეს მოხატულობა. მაგრამ ბოლოს პოლიტიკური პერფორმანსის ხელოვნებამ შეიპყრო, ძალიან საინტერესო კომპოზიტორს დაუმეგო-ბრდა და სტუდენტური დასიც კი ჩამოაყალიბა... მალე გაითქვა სახელი ამ, ფაქტობრივად, ქუჩის თეატრმა, ეს პერფორმანსები ახალი მხატვრული ენით ამხელდ-ნენ ხელისუფლებებს და საერთოდ, „ფულის ცივილიზა-ციას“, იონყებოდნენ ამ ტექნოკრატულ-მომხმარებლური ეპოქის ნანატრ აღსასრულს. ალბათ ყოველივე ამის შე-დეგად შეერქმიათ მისთვის მეტსახელი „ჩე-ვა“, რაც, რალა განმარტება სჭირდება, მაგრამ მაინც: ჩე გევარას შემოკლებულ ფორმას წარმოადგენდა და ვინ იცის, რა

ბედ-იბლის გამოსხობა შეეძლო. ყოველ შემთხვევაში, როდრიგო სუარესი, სრულიად აუცილებლად თვლიდა თავისი მეგობრის უსამართლო სამშობლოში, კერძოდ, მის დედაქალაქ თბილისში, მძლავრი საპროტესტო მანიფესტაციების გამართვას, ოღონდ, ძირითადად ხელოვნების, პერფორმანსისა და მუსიკის საშუალებით სურდა ემხილა დასავლეთთან დამეგობრებული „ახალგაზრდა დემოკრატი დესპოტების“ საქმიანობა...

აღსარება

მისმინეთ, მამაო, მისმინეთ, არ ვიცი როდისღა განახავთ... ან განახავთ საერთოდ კიდევ? ვიდრე ძალიან არეული ვიყავი, არ მინდოდა თქვენთან მოსვლა, ვერც მოვეყვებოდი ვერაფერს... მეც აქვე ვცხოვრობ, მე-ნ კორპუსში, ხევის ქუჩელი ვარ მეც...

ძალიან ვებრძოლე ჩემს თავს, რომ ცოტა სიმშვიდე მეუფონა... არც ვიცი, რისთვის მოვედი, მაგრამ მინდა ყველაფერი მოგიყვებო... იმდენად შენდობა და დამშვიდება კი არ მინდა... მინდა ყველაფერი იცოდეს ვინმემ... ცოლს ვერ მოვუყვები, ვერ გაუძღვება... თავიდან დავიწყებ...

დავიბადე იმერეთის ერთ ლამაზ სოფელში, ტრადიციულ ქართულ ოჯახში... დედაც მასწავლებელი მყავდა, მამაც... უმაღლესი განათლებით ორივე... და მეც რაც ყველაზე კარგი იყო, ის მომცეს: განათლება, რომლისაც შემძლეო თავის დამკვიდრება საზოგადოებაში... მშობლები ბავშვობიდანვე მაჩვენებდნენ შრომას... ყველა ამბობდა, რომ ძალიან შრომისმოყვარე ვიყავი... და მეც სულ უფრო ვუმბატებდი... მიყვარდა სწავლა, მსიამოვნებდა... სკოლა ექსტრენად დავამთავრე, ოქროს მედალზე... საკმაოდ კარგ მომავალს მინიასწარმეტყველებდნენ... თექვსმეტი წლისა უკვე უმაღლესი სასწავლებლის სტუდენტი ვიყავი... ჩემი მშობლები, მამაო, მდიდრები არ იყვნენ, მაგრამ, ხომ უკვე გითხარით, რაც ჰქონდათ, ჩემი და ჩემი დის

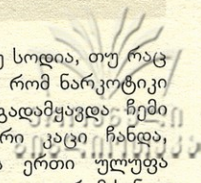
განათლებლის ჩივილი... ჩემი და ჩემზე მეტი წლით

უმცროსია, ჩემი გაზრდილია... მშობლები სამსახურში რომ მიდიოდნენ, მე მიტოვებდნენ. ვაჭმევდი, სახეს და ხელპირს ვზანდი, ვეთამაშებოდი და წიგნებს ვუკითხავდი. რალაცებებს ვუყვებოდი. ნამდვილი ამბების მოყოლა უფრო უყვარდა, ვიდრე ზღაპრების. ეს დრო მასხენდება ბედნიერებად. ვამაყობ ჩემი დით, რომ ასეთი კარგია... სკოლა რომ დავამთავრე, ე. წ. „უპრონიზაციის“ ხანა იდგა... თქვენ აქ იყავით, მამონ, მამაო? რა დრო იყო... ძალიან გაგვიჭირდა... დედაჩემის და მამაჩემის ხელფასი ერთად რომ ამეღო და გადამეზურდავებინა რუსულ ფულზე, თითო-ოროლა ელემენტარულად საჭირო რაღაცას თუ შევიძენდი... გადავწყვიტე, ჩამებარებინა ისეთ უმაღლეს სასწავლებელში, რომელსაც საერთო საცხოვრებელი და კვებაც ექნებოდა... ჩავაბარე ბათუმში, ხომ ყოფილხართ, მამაო... რამდენიმე წელი ვისწავლე და მეტი ვეღარ შევიძელი. ხარჯებს ვერ ვწვდებოდი... გადავწყვიტე, საზღვარგარეთ წასვლა... ნეტავ არ ნაცსულიყავი... მეგონა ჩავიდოდი „ბებერ ევროპაში“ და ადამიანურად

ვიშრომებდი, მაგრამ იქ სულ სხვა რეალობას შევქაჯე... ქართველობის უმეტესობა არალეგალური საქმიანობით ირჩენდა თავს... მე ასეთი რამ არ შემძლეო... როცა ბოლანდიაში ვცხოვრობდი, როტერდამში ვეღონახედი ჩავედი, რადგან ფული არ მქონდა... როტერდამი უდიდესი საპორტო ქალაქია და მეგონა სამსახურს ვიშოვიდი... მაგრამ ყველაფერი ამაო გამოდგა... ერთი წელი იმის ფული ცოცხალი ვიყავი, ან ჩემების ამბავი გამეგო... ხანდახან ვახერხებდი თბილისში ჩემს ახლობელთან დარეკვას... ამ ყველაფრისგან დიდი სტრესი განვიცადე. ჩემი თავის რეალიზებას ვერ ვახდენდი... იცით ეს განცდა, მამაო? სულ წყალში მეყრობოდა, რაც კი რამ მესწავლა... ოჯახს ვერ ვცხმარებოდი... ჩემების დარდი მკლავდა... შვიდი წელი ვგვატარე უცხოეთში... ჩემისთანა ადამიანისათვის, ესე იგი, იმას ვგულისხმობ, ისეთი კაცისათვის, თავის სამშობლოზე რო იყო გადაჭდობილი სულით და გულით, უცხოეთში ყოფნა ჯოჯოხეთში ყოფნას უდრის, გინდაც ძალიან კარგად ცხოვრობდეს... ამ ხნის მანძილზე ყოველ წუთს ვადაჩრენისათვის ვიბრძოდი... იქ არც მეგობარი მყავდა, არც მეზობელი... მეზობელი ჩვეულებრივ აზრით, მამაო, იქ არც არსებობს... ვერავისთან ვერ მიხვალ, რომ გაგიჭირდეს, ვერ ეტყვი, ფული მასესხე და ხელფასს რომ ავიღებ, გაგისტუმრებო... ეს იქ წარმოუდგენელია. სიგიჟედ ჩავითვლიან... ძალიან კარგად მესმის, რომ როცა კაციშვილის იმედი არა გაქვს, როცა ვერავის დაეყრდნობი შენი თავის გარდა, ეს უფრო დამოუკიდებელს გხდის, მაგრამ მეორეს მხრივ, ცხოვრებას საშინლად აციებს... ადამიანურობა აღარ გამოდის... ახლობლობაც ხო გინდა კაცს... თქვენც გიცხოვრიათ უცხოეთში, მამაო... თქვენთვის ალბათ უფრო ადვილი იქნებოდა, იმით რომ რომ ღმერთი ხომ ყველგან არის, აქაც და იქაც... მაგრამ ჩვეულებრივ ადამიანს ახლობლების გარდა არაფერი აქვას... მოკლედ იქ ცხოვრებამ მასწავლა, რომ ადამიანმა თავი უნდა მოიკლა და როგორმე ფინანსური სტა-

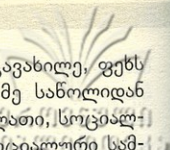
ბილწობა შეიქმნა. კანონიერი გზით მიღწეულს

ვეგლისხმობ, რა თქმა უნდა... მერე ნელნელა შევეგეუე იმ სისტემას... მოვხაზე რალაც სამსახურიც. ათასნაირი პროფესია გამოვიცვალე: ნამუშევარი ვარ სათბურში, მინაზე, მარკეტში, მანქანების ყიდვა-გაყიდვაზე, ფერმაში, ოჯახში... ბედნიერი ვიყავი, იმას რომ ვახერხებდი, რომ ფულს ვაგროვებდი და რეგულარულად ვუზღავნიდი ოჯახს... ასე საკმაოდ კარგი განათლება მივაღებინე ჩემს დას უნივერსიტეტში... იმ ნათესავეებსაც ვუმართავდი ხელს, რომლებმაც ბავშვობაში კარგი გავლენა მოახდინეს ჩემზე... მაგრამ მერე სამსახურიდან ავარიამი მოვეყვი და სიკვდილ-სიცოცხლის გასაყარზე აღმოვჩნდი... 45-ე დღეს თვალი გავახილე რეანიმაციაში... თავი მისკდებოდა საშინელი ტკივილისაგან... მარცხენა ხელს ვეღარ ვგრძნობდი... ძალ-ღონის მასახი აღარ მქონდა... ნახევრად გონებადბინდულს მეჩვენებოდა, რომ მეორე ოთახში მი დედაჩემი სადილს მიმზადებდა... „დედა, დედა“ – ვეძახდი, მაგრამ ხმა არ ამოდიოდა. ალბათ დედაჩემის, მამაჩემისა და ჩემი ძის უზომო სიყვარულმა გადამარჩი-

ნა. საქართველოში თუ არ დაგებუნდი, აქ ვერ მოვრჩები მეთქი და ჩამოვედი... როდესაც ჩამოვედი, აქ ვარდების რევოლუცია ახალი მომხდარი იყო. ხალხი იმედით უყურებდა ახალგაზრდა მთავრობას... მეც ამ ფერხულში ჩავები... გამოცხადდა საჯარო სკოლის დირექტორების კონკურსი. პირობები იყო ასეთი - მხოლოდ უმაღლესი განათლება და სამუშაო სახეი უნდა გქონოდა. მივიღე მონაწილეობა და მთელი ჩვენი რაიონი გაოცებული იყო იმით, რომ სამი-ოთხი თვის მეცადინეობის შედეგად შევძელი ის, რომ სკოლის დირექტორებზე მაღალი ქულები ავიღე... დამსახურებული გამარჯვება, თუნდაც პატარა რამეზე, კარგი განცდაა, მამაო, ხშირად უნდა განიცდიდე ადამიანი... ამ დროს 29 წლისა ვიყავი უკვე. მეორე ჯგუფის ინველიტობა მომანიჭეს და პენსიაც დამინიშნეს... ინტელექტუალური სამუშაოს შესრულება არ მიჭირდა და გარკვეული ფიზიკური დატვირთვაც შემეძლო ამიტანა... ვმუშაობდი ჩემი სოფლის საჯარო სკოლაში... ამ პერიოდში გავიცანი ჩემი მომავალი მეუღლე... მალევე დავოჯახხდით... აი, ძველი დროიდან სულ ერთი მთელის ორ ნახევარზე, მეორე ნახევარზე რომ ლაპარაკობენ, მამაო, მე და ჩემი მეუღლე სწორედ ასე ვართ. ის ზუსტად ის ნახევარია, რომელთანაც ერთად მე ერთი მთლიანობა ვარ, უიძისოდ კი ნახევარი... რადგან აღარ მყოფნიდა საჯარო სკოლის ხელფასი, თბილისში გადმოვედი და სადისტრიბუციო კომპანიაში დავინწყე მუშაობა... ჩემი კერძო მანქანით დავდიოდი დისტრიბუციოში... ამასობაში გოგონა შეგვეძინა... ძალიან ნაზი ბავშვი იყო თავიდანვე... სიყვარულში ვიძირებოდით მთელი ოჯახი... მაგრამ ეს თანხაც აღარ გვყოფნიდა... ამიტომ დავინწყე კერძო შეკვეთებზე სიარული... სამსახურიდან თავისუფალი წუთი გამოვივარდებოდა თუ არა, მანქანაზე შემოვდებდი ტაქსის ტრაფარეტს... და თუ ვინმე ხელს დამიქნევდა, თითო კაპიკს ამითაც ვშოულობდი, ქალაქკარეთაც დამყავდა მგზავრები შაბათ-კვირას... მოკლედ ერთი წუთითაც კი არ ვისვენებდი... მაგრამ საუბედუროდ საზოგადოებრივად აქტიურიც ვიყავი... ვხედავდი, საშინელი უსამართლობა იყო ქვეყანაში დაბუდებული. ისეთ პროტესტს იწვევდა ეს ჩემში, რომ გული ყელში მეჭვინებოდა... თქვენ არ გაქვთ პროტესტის განცდა, მამაო? არ შემეძლო მშვიდად მეცქირა, როგორ თავგასულობდა ხელისუფლება... და იმ ხალხს დავუდექი გვერდში, ვინც პროტესტს გამოთქვამდა... არცერთ პარტიას არ მივეკუთვნები, მაგრამ როცა საქართველოში საპროტესტო ტალღა წამოვიდა, ყოველთვის ვაკეთებდი ჩემი შესაძლებლობის მაქსიმუმს. მაქსიმუმს... ვმონაწილეობდი 2007 წლის და 2009 წლის აქციებში... ვარ 7 ნოემბრის დარბევის მსხვერპლი... შემდეგ იყო საკნების აქცია რუსთაველზე... ცვდილობდი, ყოველნაირი დახმარება გამენია იქ მყოფი ხალხისათვის. 2007 წლის 7 ნოემბრის აქციების დროს ჩემი სახლიც კი დამითმია რაიონიდან ჩამოსული ოპოზიციონერებისთვის, ღამეებს რომ ათევდნენ და არსად წასასვლელი არა ჰქონდათ... გულწრფელად მჯეროდა, რომ ამით ჩემს ქვეყანას უანგაროდ ვემსახურებოდი... ეს ჩემი აქტიურობა აქციებზე თურმე შეუნიშნავი არ

დარჩენიათ სპეცსამსახურებს, კუდია თუ სოდა, თუ რაც არის. და 2010 წელს მოახერხეს იმდენი, რომ ნარკოტიკი ჩამიდეს მანქანაში... ერთი კლინტი გადაწყვიტა ჩემი კერძო მანქანით... თითქოს სიმპატიური კაცი ჩანდა, მომწონა... იმან კიდევ გადასვლისას ერთი უღუფა ნარკოტიკი ჩამიდო მანქანაში... კარებიც კი არ მქონდა მოხურული, რომ უშიშროების თანამშრომლებმა გამათრიეს მანქანიდან, წამიყვანეს... ავადსახსენებელი 260-ე მუხლის მეორე ნაწილი მომიყენეს და ათი წლით თავისუფლების აღკვეთა მომიასჯეს... მე ამას არ ვაღიარებდი, სისხლის ანალიზმა ნარკოტიკის კვალი არ გამოაჩინა... მიმიყვანეს თბილისის ნომერ პირველ განყოფილებაში და ...გამხეცებულმა პოლიციელებმა სასტიკად მცემეს... მაიძულებდნენ, მეღიარებინა, რომ ნარკოტიკი ჩემი იყო... იქიდან ნარკოლოგიურ კლინიკაში გადამიყვანეს, სადაც სისხლში ნარკოტიკის ვერავითარი კვალი ვერ დამიდგინეს და დასკვნაში ჩანერეს, რომ ვითომც, ის... რა ჰქვია... „ვიზუალური დეტექტირებით ნარკოტიკული ნივთიერების ზემოქმედება“ მეტყობოდა... ექსპერტის ამ ვითომ დასკვნას კატეგორიულად არ დავეთანხმე... ამის გამო ისევ გადამიყვანეს პოლიციის განყოფილებაში და სასტიკად მცემეს... მირტყამდნენ ნიხლებით, ხელკეტებით, წყლით სავსე ბოთლებით... აღარასოდეს ამოიშლება ჩემი ტვინიდან, თუ რა უშვერი და ბოლნის სიტყვებით მაგინებდნენ, მიგინებდნენ დედას, ცოლს... სულში მაფურთხებდნენ... შემდეგ, მამაო, გადამიყვანეს გლდანის N8 დაწესებულებაში... საერთოდ ასეთი წესი ჰქონდათ, რომ „გაუტეხელი“ პატიმარი, ვინც დანაშაულს არ აღიარებდნენ, იქ მიჰყავდათ „დასამუშავებლად“... აბსოლუტური ჯოჯოხეთი იყო... აი, რასაც ჰყვებიან საშინელებებს, გაუპატიურებებს, ეს ყველაფერი ხდებოდა ჩემს თვალწინ... ეს ყოველდღიური სისხლის გუბეები... მთელ ციხეში სისხლის სუნი იდგა... დღესაც ყურებში მიდგას ნანანები, გაუბედურებული პატიმრების ბლავილი, ღრიალი, რაღაც არაადამიანური ხმები... მინდა ვთქვა, რომ ნებისმიერი ის ადამიანი, ვინც ეს ჯოჯოხეთი გამოიარა, გმირია, იხველა ტანჯვა განიცადა... გმირი თუ არა, წამებული. წამებული ფიზიკურად, წამებული სულიერად... ერთია, როცა გცემენ, ამ ცემას აიტან, გავილის დღეები და ჭრილობები მოგიშუშდება, მაგრამ... იქ სულს ფურთხით გივსებენ, სულს გიუპატრონებენ აბსოლუტურად დეგრადირებული, სინდისგარეცხილი ადამიანები... ჩემი აზრით ეს ის ხალხია, რომლებმაც ბავშვობიდანვე იციან, რომ არაფერს არ წარმოადგენენ, არ აფერხებს იყენენ და არიან ნ უ ლ ი ! მას შემდეგ მემინია ამ სიტყვის: არ აფერხებს იო, რა საშინელია, ოო, რა შემზარავი სახე აქვს ამ არ აფერხებს იო! და ეს არაფრები, ეს ნ უ ლ ე ბ ი იქ „ვაჟაკობდნენ“! ახლაც ვხედავ ზურგზე ხელებშეკრულ პატიმრებს, რომლებსაც მხეცურად სცემენ და აგინებენ... უგინებენ ცოლს, დედას, შვილებს, გოგონებსაც და ბიჭებსაც, უკანასკნელი სიტყვებით... უგინებენ ღმერთს... შენ ღმერთს ასე ვუყავით და ისე ვუყავითო! ...და თუ პატიმარი ერთ სიტყვას მაინც დასძრავდა, მაშინ ხომ მის ცოცხლად დაფლეთვაზე გადადიოდნენ! ...უშვებ-

დენე ე. ნ. „რასაკრუტკაზე“. პატიმრობის ვადას უმატებდნენ, აქოდა ციხის თანამშრომელს შურაცხყოფა მიაყენაო! მიჭირს წამების ეპიზოდების დალაგება... თავში მერვეა ყველაფერი... N8 დანესებულებაში როცა ვიყავი, პატიმართან სამ კილოზე მეტი ხილი არ შეიძლებოდა შემოსულიყო. ამის გამო ჩემს მეუღლეს კვირაში ორჯერ-სამჯერ უხდებოდა მოსვლა, რომ ხილი საკმარისი მქონოდა... როცა დამიჭირეს, ჩემი შვილი სამი თვისა იყო... ვერ განვიცადე მისი პატარობა. როგორ ლულუნობდა, როგორ აივდა ენა, როგორ გაიარა... როგორ ნელნელა სწავლობდა ახალ-ახალ რაღაცეებს, რა უხაროდა... ეს დეტალები, რომლებიც ბედნიერებით გივსებს გულს... და ცხოვრების მთავარი სიმდიდრეა... უზარმაზარ თანადგომას ვგრძობდი ჩემი ინვალიდი მამისაგან და მოსუცი დედისაგან... ვიცოდი, დედაჩემი დღე და ღამე ღილაკულადაა ჩემთვის... აღარაფერი აღარ წარმოვადგენდი, ვიყავი სრულიად გამოუსადეგარი, მარტო ტვირთად ქცეული ოჯახისათვის... და როცა ჩემი ცოლი გაქათქათებულ და სათუთად დაუთოებულ ტანსაცმელს შემომიგზავნიდა, თითქოს მეუბნებოდა, რომ როგორც არ უნდა დაგამცირონ, შენ ჩემთვის ამქვეყნად ყველაზე ძვირფასი ხარო... თან ბავშვის სურათებსაც შემოაყოლებდა და ციხის წამება მართლა მეორეხარისხოვანი ხდებოდა ჩემთვის... ასეთივე თანადგომას ვგრძობდი ჩემი მეგობრებისაგან, რომლებიც, როგორც შეეძლოთ, ისე შეველოდნენ ჩემს ოჯახს. ეს ადამიანად დარჩენაში მეხმარებოდა... მამაგრებოდა... ესე იგი, სიკეთის დათესვა მომისწრაფა, ადამიანთა სიყვარული და პატივისცემა დამიმსახურებია, ესე იგი, ფასი მაქვს, და რაც არ უნდა მიყონ, ამ ფასს ველარ წაშლიან მეთქი, ასე შევგანებდი ჩემს თავს... ესე იგი, ეს ქვეყანა მარტო ორფეხა ქვეწარმავლებით არ არის სავესე, ამ უბედური ნ უ ლ ე ბ ი თ, რომლებიც ვერც ერთ ნათელ გრძობას ვერ გამოისცილიან მეთქი. ოჯახისა და მეგობრების თანადგომა პირველია, რაც გაძლებინებს ქვესკნელში. ადამიანს ადვილად ვერ გატეხავენ, როცა იცის, რომ გარეთ მასზე ფიქრობენ და მისი ტანჯვით იტანჯებიან... საკანში ჩურჩულით უნდა გელაპარაკა, რადგან ოდნავი ხმის აწევა და დამთავრებული იყო იქ ყველაფერი... რადიო იმ დონეზე უნდა გქონოდა ჩანული, რომ ყურს თუ არ მიადებდი, ვერ მოუსმენდი... კორპუსში საღამოობით რაღაც ჯგუფი შემოვლას აკეთებდა, რომელ საკანშიც შვიდოდნენ, წამში იქედან გაისმებოდა საშინელი ბაგუნის, ტყავა-ტყუპის, ბლავილისა და ღრიალის ხმა... საკუთარ თავზე მაქვს პირადად გამოცდილი... კარების გაღებას შიშის კანკალით ველოდებოდი... გაიღებოდა საკანი, შემოცივიდებოდნენ, არ გეუბნებოდნენ... რა დასავე... წარმოიდგინეთ, იღება საკნის კარები, შემოდიან და იცი, რომ უნდა გცემონ და რატომ უნდა გცემონ, ამას ვერ ხედე... არაფერს არ გეუბნება, მოდის და გცემს. ერთხელ მეორე სართულზე წამოწოლილი ვიყავი და ჩამეძინა... საღამო იყო... გაიღო კარი... მე ღრმად მეძინა და არ გამიგია. ასეთი წესი ჰქონდა. ვინმე რომ შემოვიდოდა, ფეხზე უნდა წამოდგარიყავი და ხელები ზურგზე დაგეწყო, თუ არა და სასტიკად გცემდნენ... ეგრევე მეცნენ ფეხებში და მეორე

სართულიდან ჩამომავდეს... თვალს რომ გავახილე, ფეხს მირტყამდა სამი თუ ოთხი კაცი... ვინც მე საწოლიდან გადმომავდო, იყო ერთ-ერთი მთავარი ჯალათი, სოციალური სამსახურის უფროსი, N18 ციხეში. სოციალური სამსახურის უფროსმა უნდა დაიცვას პატიმრის უფლებები. მაგრამ სინამდვილეში ის პატიმრების სიცოცხლეს ფეხით თელავდა და ამსხვევდა. პირადად მე სამჯერ მცემა მხეცურად. გადამიყვანეს N18 ციხის სამკურნალო დანესებულებაში, ე.წ. „რეზბალნიცაზე“, სადაც ჩემი სურვილით სამეურნეო ნაწილში ჩავირიცხე... იქ ჩარიცხვას დავთანხმდი ჩემი ნებით, რადგან ტერიტორიულად სახლთან ყველაზე ახლოს იყო და სადაც მეუღლეს გაუადვილებოდა ჩემთან სიარული... სადაც არ უნდა გადაეყვანე, ის არ დანებებდა თავს ჩემთან სიარულს. ჩვენი სულები ერთმანეთზე იყო გადაჯაჭვული. სამეურნეო ნაწილში დასაქმებულებს აღარ უშვებენ სხვა დანესებულებებში და ოჯახს ზედმეტ ხარჯს აღარ დავაკისრებდი... მით უმეტეს, რომ მაშინ მეუღლე უშუშევარი იყო... ყველა ჩემიანი უშუშევარი იყო და ალბათ ღვთის წყალობა და კეთილი ადამიანების დამსახურებაა, რომ ცოცხლები დამხვდნენ და მეც ცოცხალი გამოვედი გარეთ... სამეურნეო ნაწილში კიდევ უფრო საშინელი პირობები აღმოჩნდა... მე თვითონ მინახავს საკნის ფანჯრიდან, როგორ გაუსვენებიათ შავი ყუთით პატიმარი. მე პირადად დიდი ეჭვი მქონდა, რომ ხდებოდა ორგანოების უკანონო ღონაცია... პატიმარი ბჭები ამობანები, კიბოს მეოთხე სტაფია რომ ჰქონდათ, ღმერთო, აქ ნუ მომკლავ, რომ „სომეხამ“ არ ამჩხესო მორგშიო. ეს „სომეხა“ ჰყავდათ თანამშრომლად მორგში და ის, რაც ექიმს და ექსპერტს უნდა გაეკეთებინათ, ყველაფერს თვითონ აკეთებდა... ეს იქნებოდა ადამიანის ორგანოების ამოცლა, თუ გვამის ამოვსება რაღაც ბინძური ტილოებით, ნახევრით, ფოხებითა და კენჭებით, მერე გაკერვა და ასე გადაცემა ოჯახისათვის... ეს მიცვალებულების სატანური შურაცხყოფაა... რაღაც საზიზღრობა. მე მაძალბდნენ, ცრუ ჩვენებები მიმეცა ერთი ცნობილი პიროვნების წინააღმდეგ, რომელსაც ბევრი სიკეთე ჰქონდა გაკეთებული, მათ შორის ჩემი ოჯახისთვისაც სრულიად უანგაროდ... მაშასადამე, ცილისწამებას მაძალბდნენ... მე ამას, სულ რომ დავეკუწნეთ, ვერ გავაკეთებდი... მერე როგორღა უნდა მეცხოვრა? ჩემი შეილისა და ახლობლებისათვის როგორღა შემეხედა თვლებში? ამიტომ კატეგორიული უარი განაცხადე... რეჟიმისა და სოციალური სამსახურის უფროსებმა შემართიეს მორგში, მიმაბეს გვამების გასაკვეთ მაგიდაზე და რაღაც სპეციალური მარწუხებით ფეხის თითები გადაამიტგრეს... მერე დიდი ტანჯვა-წვალებით რამდენიმე თითი თვითონ ჩავისვი... მაგრამ ორი თითი ახლაც ისე ძლიერ მაქვს დეფორმირებული, რომ ფეხაცემელს ძლიერ ძლიერობით ვიცვამ და სიარულიც ძალიან მიჭირს... გარდა ფეხის თითების მოტყვისა, მირტყამდნენ ხელკეტს. მაყენებდნენ სიტყვიერ შურაცხყოფას, როცა გონებას ვკარგავდი, ცოცხალს მასხამდნენ გამოსაფხიზებლად, შემდეგ ისევ აგრძელებდნენ წამებას... გონს რომ მოვდიოდი, გულში ფიცვივით ვამბობდი: „შენთვის ვიცოცხლებ, შვი-

ლო“ „შენთვის ვიცოცხლებ, შვილო“... და ჩემი პანია გოგოს სახე მედგა თვალწინ... ერთმა პატიმარმა, რომელიც მალე უნდა გაეთავისუფლებინათ, გაცრეცილ ქალღმერთს დაწერილი ეს ლექსი მაჩუქა: „როდესაც იმედს აზრი აღარ აქვს, და შენი გული შხამით ივსება, ერთადერთი რამ თუ გადაგარჩენს, თქვი: ყველაფერი კარგად იქნება.“ გავიკარი ეს ქალღმერთის სანოლთან. ვიტყვი, რომ ქრისტიანი ვარ. მაგრამ როცა გარეთ ვიყავი, იმდენ დროს ვერ ვუთმობდი ლოცვას, რასაც გულით ლოცვა ჰქვია... ცხენები ალბათ პირველ რიგში მაინც ღმერთის სიყვარულმა და ლოცვამ გადამარჩინა. პატარა ლოცვების წიგნი მქონდა. რომელიმე შვიდგზის ლოცვები ეწერა... ვამბობდი იმ ლოცვებს... შეიძლება ვინმეს, ვისაც ეს ჯოჯოხეთი არ გამოუვლია, ეს სიტყვების თამაში ეგონოს. მაგრამ როდესაც მანამებდნენ ხოლმე, სადღაც იმ შუა ტკივილში გულით ვღაღადებდი – უფალო იესო ქრისტე, ღმერთო ჩემო, შემინყავლე მე ცოდვილი მეთქი. ამას ვიმეორებდი და ვიმეორებდი გულში და ამან გადამატანინა... ვგრძნობდი, რომ იესო ქრისტე თანდათან მიყვარდებოდა... მინდებოდა, უფრო ახლოს გამეცნო... გამიჩნდა სინანული, რატომ არ ვაქცევდი ყურადღებას მთელი ცხოვრება მეთქი... თქვენ? ადრევე დაუახლოვდით, მამაო?

ივლიანე გიგანი გზად საყრობილისკენ

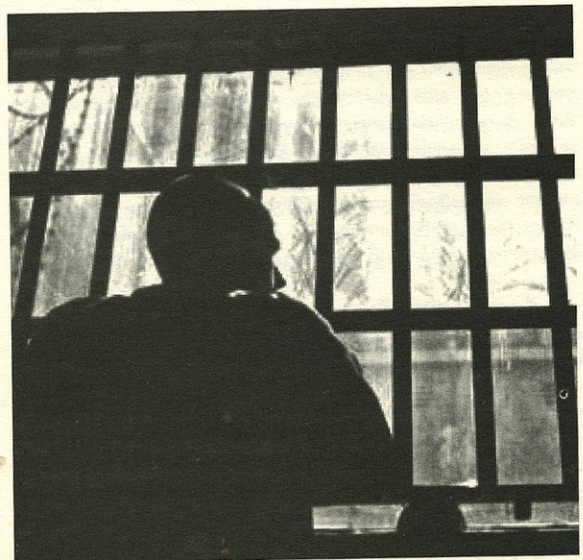
სამეფლს არ აძლევდა ასტრონომ-მღვდელ ივლიანე გიგანს დედათა ეს, მისი აზრით, „შეშლილი“, ყოველად წარმართული საქციელი, და არ იცოდა, რა ელონა. ასხენდებოდა რომელიღაც საკრალური წიგნის რომელიღაც პასაჟში ოდესღაც აღმოჩენილი სიტყვები, პირველივე წაკითხვისთანავე სამუდამოდ რომ ჩაებჭედა ტვინში: აქ ღმერთი მავანი წინასწარმეტყველის პირით უცნაურ მანერებებს იძლეოდა: „ერიდეთ გამწარებული ადამიანის წყევლასო“. თითქოს ღმერთიც კი უკან იხევდა გამწარებული ადამიანის წყევლა-კრულვის წინაშე, თითქოს ხელებს ასავსავებდა, ამისაგან არც (თუ: ვერც) მე დაგიცავთო. აი, ასეთ რამედ მიაჩნდა უკვდავ ყოვლისშემძლეს თავისი მოკვდავი შვილის სამართლიანი „გამწარება“. და ახლაც ეტყობა სულ ზემოთა სკნელში გაუჩინარებულიყო და კარიც მიეხურა, რადგან „გამწარებული“ დედების კვილის ვერ უძლებდა... ერთმა ისიც კი აპბლავლა: „ისე გამწარდი, როგორც მე ვარ გამწარებული“, რაზედაც მღვდელმა გიგანმა გაიფიქრა: „გამწარდა მ ა ს ე, რადგან მაგასაც წამებით მოუკლეს შვილი, ორი ათასი წლის წინათო...“

თუმცა, დედები, ბოლო ხანებში, კაცმა რომ თქვას, ღმერთს კი აღარ, არამედ მზეს მიმართავდნენ... რადგან ღმერთის იმედი გადასწურვოდათ, ვერა, ვერ ხედავდნენ ღმერთს, მზეს კი ხედავდნენ, ხედავდნენ კი არა, ბრმავდებოდნენ კიდევ მისი სინათლით და მაინც თვალებში მიმტერებოდნენ...

„მზის ცეცხლში ინათლება ეს გუნდური წყევლა – შერყენება და ალბათ იზამს ოდესმე თავისას, ალბათ იპო-

ვის რალაც გზა-ბილიკს... და ეს იმიტომ, რომ ქრისტეს ეკლესია დუმს, როცა მის უმწეო შვილებს მუსრავენ, და ამათ ეს ღმერთის დუმილი ჰგონიათო“ – ფიქრობდა მკვლარებელ-მსმენელი ივლიანე გიგანი და გამოსავლს ეძებდა. მწიგნობარი იყო, აქ ვინმესთვის გაეგებინებინა, რატომ იკრძალებოდა ყოველგვარი აგრესია, იქნებოდა ეს სიტყვითი, ფიქრითი თუ გულისტქმითი, ჯვარცმული ღმერთის მიერ, რომელმაც ტანჯვა-წამების წინაშე თავისი ჯალათებისთვის ილოცა და ყოვლისშემძლე ღმერთს მათი შეწყალება სთხოვა, რითაც წელში გადაამსხვრია თავად ბოროტება, რადგან მანამდე გაუგონარი, სამყაროზე დიდი სიკეთე დაბადა და მოწაფეებს კიდევ ერთხელ შეაგონა, რასაც განუწყვეტლივ, თუმცა, ძირითადად წარუმატებლად შეაგონებდა: ჩემი თამცა ისეთია, როგორც მე ვარო, ან პირიქით. გულმონყალების აბსოლუტურობა. ბოროტების ძალა კი ყველანაირ ბოროტებაში იყო. და აქ მნიშვნელობა აღარ ჰქონდა, ვინ დაიწყო და ვინ უპასუხა.

და გაორება ეწყებოდა ხოლმე ღვთის მსახურს ასეთი მოვლენების წინაშე. ერთის მხრივ დარწმუნებული იყო თავისი უფლის მარადიულად მბრწყინავ სიმართლეში, რომლის წინაშეც გონება მუდამ ტიროდა, და მეორეს მხრივ, სრულიად ნათლად ხედავდა, რომ ასეთნაირად გამწარებულ ადამიანს მთლად ჭკუიდან გადაიყვანდა შეგონება, შენი შვილის ჯალათს, რომელმაც მას ღრსება აჰყარა, დამცირების ყველანაირი ფორმით დაამცირა, მეურ კი დაამსხვრია, დაჯიჯგნა და მოკლა, – შეუნდე და ამიერიდან მისთვის ილოცეო. თუმცა, თვითონ უთუმცაოდ დარწმუნებული იყო, რომ მტრის, ანუ ბოროტების ნამდვილი გაუწებელყოფა მხოლოდ და მხოლოდ ლოცვით იყო შესაძლებელი. დარწმუნებული კი არა, ეს უკვე პირადი გამოცდილებით იცოდა. და რა უნდა ექნა? სხვები როგორ დაეჯერებინა? არა, ამის შთაგონების

ძალას იგი ნამდვილად ვერ გრძნობდა თავის თავში... ეს ძალა არ იყო, არა...

როცა მალლის ძე ადამიანებს ეუბნებოდა: მიუტყვევ, ან აღარ შესცოდოთო, ამის ძ ა ლ ა ს ა ც აძღვედა, თორემ უამისოდ ვინ იყო მიმტყვებელი ან გამოსწორების მსურველი? ახლა კი მხოლოდ სიტყვები ისმოდა, სიტყვები ძალის გარეშე... და „შავი ხვრელების“ ყოფილი სპეციალისტი, ასტრონომ-მ-მღველი ივლიანე გიგანი ახლა ლოცვი-სათვის საჭირო ძალების მოკრებას ამაოდ ცდილობდა.

განსაცდელი ამკარად ძლიერდებოდა: მას სულ უფრო უჭირდა ლოცვა. ფიქრები და სიტყვები ერთმანეთისაგან გარბოდნენ. მათ ვეღარ აერთებდა. თითქოს უდაბნოს გადიოდა და თვითონაც უდაბნოდ ტყუულიყო: გრძნობდა ვეღარ გრძნობდა. ნუთუ კატასტროფა გარდაუვალი იყო? ნუთუ ემოციური სიკვდილი ელოდა? როდის ჩაქვდა? როცა იმ ყველაფრის ატანა დაიწყო, რასაც „პირველი პირი“ და მისი ხელისუფლება სჩადიოდა? როცა გაიგო, რომ ციხეებში ჯოჯოხეთის ფილიალები გაეხსნათ და თავად ლოცვის გარდა სხვა ვერაფერი იღონა? როცა საპატრიარქოს დუმისს შეეგუა? როცა ვერ მოახერხა გულახდილი საუბარი მოხუც პატრიარქთან, რადგან ვერ გაარღვია ის წრე, რომელშიც ოსტატურად მოექციათ? როცა ხმა ვერ ამოიღო, ორი მთავარი ჯალათის მშობელს ორლანდ ხალიას ეკლესიის უმაღლესი ჯილდო რომ გადასცეს? ქრისტეს ეკლესიის ჯილდო მკვლელების მამას! ვაი, ჩემო დღეო! – ივლიანე გიგანმა თავზე ხელები შემოიჭირა.

უკვე დილის 9 საათი სრულდებოდა. 11 საათზე სასჯელალსრულების სამინისტროში უნდა გამოცხადებულიყო, ხუთთვიანი სიარულის შემდეგ საბოლოო პასუხის მისაღებად: ან დაუშვებდნენ ციხეებში პატიმრებთან, ან უარს ეტყოდნენ. რატომღაც გრძნობდა, რომ პირადად მისი გადარჩენა ამაზე დაკიდებულიყო: შეაღწევდა თუ არა ჯოჯოხეთის გარსებში ანუ „ნაციონალური მოძრაობის“ საპატიმროებში. და ამ დროს ძრწოლით გაახსენდა, რომ გზის ფული არა ჰქონდა და ძლიერი შიმშილიც შეიგრძნო... მაცივარში მხოლოდ მეოთხედი პაკეტი „ჰერკულე-სი“ და კარაქის პატარა ნაჭერი ეგულებოდა... ერთი-ორი ლარი კი, არ იცოდა, ვისგან შეიძლებოდა ესესხა... თვალი გადააბარა გაღატაკებულ მეზობელთა გაღერებს. მდიდრებს ვერ სთხოვდა. არ შეეძლო. ბოლოს არჩევანი პენსიონერ ქალბატონ ანეტა გორელიძეზე შეაჩერა.

– ალოე გინდა, შვილო თუ კალანხოია? – პანიკურად ამოიძახა არალრმა ძილიდან მზის პირისპირ სარწველა სავარძელში ჩასვენებულმა თითებდაკოყრილ-დაგრეხილმა მოხუცმა, როცა ლევის მსახურმა ივლიანე გიგანმა მისი ბინის მუდამ ღია კარი შეაღო. კარის მეზობელი უშურველად ჩუქნიდა მოხუცს საქართველოში უკვე კარგა ხნის დამკვიდრებული ბავარიული, ჩეხური და ჰოლანდიური ლუდის ცარიელ ქილებს, და მათ გემოსაც უქებდა. ის კი, პენსიონერი გორელიძევილი, ამ თხელი თუნუქის ქილებს ხვრეტდა, მომარაგებული შავი მინით ავსებდა და

ალოეს ტოტს რგავდა, ან კალანხოიას („უდაბნო ქიურ-გის“) უცნაურ თესლებს ყრიდა. მთელი ოთახნახევრიანი ბინა და აივანი ამ მცენარეებით ავსებულიყო.

მღველს რამდენიმე პირი ოფლი უკვე დასდებოდა, ვიდრე სირცხვილის ზღურბლს გადააბიჯებდა და ფულის სათხოვნელად მიაკითხავდა ოთხმოცი წლის ინვალიდ ქალბატონს, რომელიც კარგა ხანი იყო ძირს ვეღარ ჩადიოდა და ამიტომ შავი მინა ხან რომელ მოხალისეს ამოჰქონდა მისთვის ხან რომელს. ხევის ქუჩის ოთხ კორპუსს ამარაგებდა უკვე, ორი პატარა გოგო ჩაება ამ საქმეში, და დაჰქონდათ იმათაც მეზობლებთან ალოე და კალანხოია, ლუდის ქილებით, რომლებზედაც ხელით დაწერილი ინსტრუქციები მიეწებებინათ. და თანდათან სულ უფრო იტაცებდათ ეს საქმე, რადგან ათასნაირ ადამიანს ეცნობოდნენ და სულ უფრო დამაჯერებლად უხსნიდნენ, რამდენ რამეს არჩენდა ეს ორი უბრალო მცენარე. რაც უფრო იზრდებოდა საყოველთაო სიღატაკე, მით უფრო მეტი სერიოზულობითა და მადლიერებით იღებდნენ ხევისქუჩელები ნაჩუქარ ცოცხალ წამალს ვილაც უცნობი და ალბათ შეშლილი მეზობლისაგან, მით უმეტეს, რომ თავად მცენარეები არ აწილებდნენ ათასნაირი სენით შეჭირვებულებს, განსაკუთრებულ კმაყოფილებას კი შეტევაზე გადმოსული გარპიების დროს განაცდევინებდნენ ხოლმე, როცა სულ ახალ-ახალი ვირუსებით ძღვეულნი გაგუდულ ცხვრებში ინვეთებდნენ ხან ერთის და ხან მეორის მწვანე წვენს...

მღველმა ამოიკვნესა კიდეც. უხერხულობის სატანჯველს ის აძლიერებდა, რომ იმ შავი მინის ამომტანთა შორის, თვითონაც ირიცხებოდა, ახლა კი, აი, ფული უნდა ეთხოვა...

– რა მოგივიდა, შვილო, ივლიანე, უჰ, მამაო, ცუდადა ხარ? რალაც შენი ფერი არ მომწონს... მოდი, აქეთ, სინათლეზე, კარგად შემოგხედო... რა მოგივიდა? გტკივა რამე? ყური დამიგდე, სწორედ გუშინ დავამზადე ის წამალი, სისხლის გამწმენდი, ალოე, შუგ ღვინოსთან და თაფლთან ერთად... კაცო, ბოდიშო, მამაო, მისმინე, ამ ჩემმა მეზობელმა, ცარიელ ქილებთან ერთად ერთი ბოთლი შავი ღვინო და ცოტა თაფლი არ მაჩუქა, კაცო! გესმის შენ? ეტყობა რალაც სიზმარი ნახა, რა ვიცი, ეგეთი რამე ჯერ არ გაუკეთებია... ხომ იცი, მომრავლდა ეხლა უცნაური ხალხი, არავის არ მოიკითხავენ, არც მეზობელს, არც ნათესავს, რალაც ახალი ჯიშია, გესმის შენ? ადრე ეტყობს საერთოდ არ ვიცნობდი, ეტყობა ესეც დემოკრატია, თუ რალაცა მოდა! მე მაინც ვუგზავნი ხოლმე კარგ, ძლიერ ალოეს, მაგისი სიდედრი მოვარჩინე, ცოლი მოვარჩინე და ბოლოს ეგ თვითონ, ბადრი... სამი რესტორანი ჰქონია, ეტყობა, სასწაული რალაცეები შთანთქა, რა ვიცი, სტომბატიტი დაეგართა ისეთი, ყმუოდა, სავარძლებს ნიხლებს ურტყამდა, აივნიდან ყველაფერი მესმის ხოლმე, ვეღარაფერს ვეღარ ჭამდა, დაიშმა, ხომ წარმოგიდგენია, და ჩემი ალოე ოხრახუმივით შეთქვლიფა, კაცო, ეკლებიც კი შეაყოლა... ფულს რომ არ ვართმევ, გიყვება. ბოლოს უთქვამს ჩემზე, შერყეულიაო... მონი ყური, უფრო, უფრო, დაიხარე! დღე და ღამ ნაციონალებს

აგინებს, გეხმის, წილში უსხედან თურმე ძალიან... მაგის სიღვდრს ვუთხარი, ფრთხილად იყოს მეთქი, ჩვენი მეორე კარის მეზობელი რაღაც არ მომწონს, მგონი, „ნაცმოძრა“, გაიგე? ზუნდას უნდა ვუთხრა, დაადგინოს, არ ხიმიანდობოდე რამეს, ეს „ნაცმოძრა“.

ოჰ, გაგაბრუე, სულ მარტო ვარ და ლაპარაკი მომე-
ნატრება ხოლმე... არა ექნა, ნუ გეწყინება, მამაო, მაგრამ
ღმერთი არა მწამს, ხომ იცი. მე ჩემი ალოე მწამს... და
შვიდი დღის ურწყავი უნდა მოგცე და ნახე როგორ იმო-
ქმედოს, ხო მაგისტვის მოხვედია... ნუ გეწყინება, მამაო,
ღმერთი რომ იყოს, იმასაც გავუგზავნიდი ჩემს მცენარე-
რებს და მოირჩენდა რამეს, მაგალითად... ყურებს,
რომ გახსნოდა და... და გაეგონა რამე... ხომ არა გე-
წყინს, მამაო... აი, აილე, კარგად დაიჭირო, არ მიხდა შენი
არაფერი, წადი, წადი, გეტყობა, გექჩარება...

- მამაო, ფული დაგივარდათ! - ცალთვალა ბიჭი ხუთ-
ლარიანს უწვდიდა კიბეზე დაშვებულ მღვდელს, რომელი-
ც თითქოს წონასწორობას იცავდა ალოესა და კალანხ-
ოიას შორის, ისე ჰქონდა განვლილი ხელები, ანაფორის
ჯიბეში კი მუქი სითხით სავსე, პატარა პლასტმასის
ბოთლი უყანყალებდა. ისეთი გაოგნებული შეაშტერდა
ბიჭს, რომ იმან დაკეცილი ხუთლარიანი ალოეს ეკლიან
ღეროებში ჩაჩურთა და უკანმოუხედავად ჩაბრაგუნდა
საფურეებზე. „მე არ დამვარდნია. მე არაფერი მქონდა!“
- მიაძახა მღვდელმა, მაგრამ ბიჭს აღარაფერი გაუგია.
„მადლობა შენ, ჩემო უფალო, რომ ჩემი ყველა გაჭირვება
იცი, მათ შორის ფინანსურიც. ხუთი ლარი რომ დამიგდე
კიბეზე, რუსთავამდე და უკან თავისუფლად მეყოფა. მა-
გრამ იმასაც დაუბრუნე ეს ხუთი ლარი, ვინც დაკარგა,
რომ გამწარებული არ იყოს ჩემზე. თუმცა, შენ სიტუა-
ცივდა გესწავლება, უბრალოდ გელაპარაკები, და შენც
დამელაპარაკე რაიმენაირად, გევედრები, უფალო ჩემო...“
- კიბეზე ჩაჯდა აღლევებული ივლიანე გიგანი და თავი
ნაჩუქარ მცენარეთა შორის ჩაქინდრა.

ილია ზარიძე

ილია ზარიძე ჩემოდნებს შეეშვა, საწერი მაგიდის და-
ლაგებას შეუდგა, და მთელი მიმონერა სხვადასხვა ფონდ-
ებთან, მთელი ოთხი წელი ის, მისი ესპანელი შეყვარებული
სილვია, და სხვათა შორის, როდრიგოს საცოლე კლარაც
რომ აწარმოებდნენ, ნაგვის ყუთში გადაუძახა. სრულიად
უშედეგო აღმოჩნდა ეს საქმე: არავის გასჩენია სურვილი
თბილისში დიდ-პატარა ბაღნარების გაშენება დაფი-
ნანსებინა, თუმცა მდიდარი ქვეყნების მდიდარ ფონდებს,
როგორც თავად ეჩვენებოდათ, ძალზე დამაჯერებლად
უსაბუთებდნენ თბილისის განსაკუთრებულ კულტურულ-
პოლიტიკურ მნიშვნელობას მთელი კავკასიისა და მსოფ-
ლიოსათვის. ან რატომ უნდა გასჩენოდათ? დედაქალაქის
მმართველობა ახალგაზრდა მერის, გ. უგავას თაოსნო-
ბით, თვითონ ყიდოდა უკვე არსებულ ნაძენარებს, პარკე-
ბს, ტყე-პარკებსა და სკვერებს. გაუქმებინათ საბჭოთა
ეპოქაში დანერგილი მეცნიერების ყველა მონაპოვარი,

ყველა ინსტანცია თუ საფეხური, რომელსაც წინასწარ
უნდა შეესწავლა ამათუ იმ ადგილას შენობის აგების მი-
ზანშენიონილება გეოლოგიური, სეისმოლოგიური, ეკოლო-
გიური, არქიტექტურული, ტექნიკური, სოციალური და
ა.შ თვალსაზრისით და მხოლოდ ამის შემდეგ გაეცათ
ან არ გაეცათ ნებართვა. არც ცოდნა, არც ჩვევა, არც
გაგება, არც ნებოვნება და არც ადამიანობა, არაფერი
აღარ იყო საჭირო შენობების ასაგებად ფულის გარდა,
რომელიც ქვეყნისა და ქალაქის ხელისუფალთა საბანკო
ანგარიშებზე ილექებოდა და საფუძველს უყრიდა ისე-
დაც არამყარ გრუნტზე, ისედაც დაცხავებულ მიწისქვეშა
წყალგაყვანილობაზე მდგარი ქალაქის დაშობას... სრული
უკონტროლობით აღტაცებული „სამშენებლო ფორმებიც“
ყოველი მხრიდან შესვოდნენ დაუძლურებულ ქალაქს.
თურქ-სელჯუკებს, მონღოლებს, სპარსებს და ვის აღარ,
და ბოლოს უკვე, კომუნისტებს გადარჩენილი, სამკურნა-
ლო წყლებითა და პატარ-პატარა მთა-გორაკებით სავსე,
მთებში ჩამჯდარი, მდინარეზე გაშენებული, ათასხუთას-
წლოვანი თბილისი, ახლა, „საქართველოს დამოუკიდებ-
ლობის“ ყამს საბოლოოდ დაფავდა სულს. ხოლო ისინი:
მთათა, ხეთა, კლდეთა შემშუსვრელები, ქვა-შუშის აპოკა-
ლიფსური ლანდშაფტების ავტორები, რომლებიც სულაც
არ აპირებდნენ თბილისთან ერთად მოსალოდნელ ნან-
გრევეებში ჩამარხვას, ქალაქგარეთ, ან სულაც უცხოეთში
ბინადრობდნენ ოჯახებიანად...

ეჰ, ეს გეგმა რომ არ ჩაფუშვოდათ, და მდინარე
ვერეს მთელ გაყოლებაზე პირველადი ბუნებრივი სივრცე
აღედგინათ! გაეშენებინათ ნაძენარი, შერეული ტყეები,
მოლები და მდელოები... მთელი მდინარე საგულდაგულ-
ლოდ გაინმინდებოდა, ძველი გვირაბი დანგრეოდა,
კალაპოტში ჩადგმულ კორპუსებს აიღებდნენ და იდენდა
ნაკადი ლალად და გამლილად... თუ სასმელ წყლად ვე-
ლარ იქცეოდა (არადა, იქაურობის ბინადარნი, ვინც ბავშ-
ვობაში ვერეს წყლით იკლავდნენ წყურვილს, ახლა ასე
ოთხმოცი წლისანი იყვნენ), საბანაოდ და საჭყუმპალაოდ
ხომ დიდებული იქნებოდა! და ეს ვრცელი ნალკოტი „მზი-
ურის“ ტერიტორიას შეუერთდებოდა, მწერალ ნოდარ
დუმბაძის თხოვნით, მისივე ოცნების შესაბამისად რომ
გაეშენებინა ხელისუფლებას საბჭოთა ტოტალიტარიზმის
80-იან წლებში. ამერიკაში „დისნეი-ლენდის“ მნახველ,
ყველაზე ლალ ქართველ მწერალს ავადმყოფი გული
მთლად ასტიკებოდა, მისი ქვეყნის ბავშვებს არაფერი
მსგავსი რომ არ გააჩნდათ და გადაეწყვიტა თავის
ახლობლობა მაშინდელ „პირველ პირთან“ ამ მიმართულე-
ბით გამოეყენებინა. მაგრამ, ველარ მოასწრეს „ბავშვებ-
ის მწვანე სამყაროს“ ბოლომდე მიყვანა. ჯერ იყო და
მწერალი გარდაიცვალა, მერე მისი მეგობარი „პირველი
პირი“ მოსკოვში გადაიყვანეს სსრკ-ს საგარეო საქმეთა
მინისტრად, ცოტა ხანში „დემოკრატის“, ანუ ქაოსის
ხანაც დადგა და „ახალი ქართველები“ ბავშვებისათვის
განკუთვნილი პარკის დაპყრობას შეუდგნენ... ნაპირები
ნააგლიჯეს და იქაც ბანალურად ყრუ კორპუსები წამოჭ-
იმეს... ახლა დარჩენილის გადარჩენაზე იყო ლაპარაკი...
თუ მიუსწრებდნენ, „მზიურის“ საზღვრებს დააკანონებდ-

ნენ და მას ვერეს ხეობას შეუერთებდნენ... ეს იქნებოდა უზარმაზარი მწვანე სივრცე, ტყე-ჭალა... საგანგებო ბილიკები... საქანელები, ჰამაკები, ხასხასა მოლები, წყნარი დასვენების ადგილი... ყველაფერი ბუნებრივი... პატარა, აივნობანის სახლი კითხვისთვის, პატარა სამკითხველო... ქართული და უცხოური ზღაპრების გმირები: ხუთკუნჭულა, ივანე ცისკარა, ნახევარწინილა, ჭინჭრაქა, ნიქარა, კარლსონი, პეპი იცხოვრებდნენ კომკებში, ქოხებში... ბავშვები მათთან იმეგობრებდნენ... პატარა სასაუზმეები, ეკოლოგიურად სუფთა საკვები, ცოცხალი ხილის წვენები, ლაღიძის უბადლო წყლები, ქართული ბატი-ბუტი, ქართული ფეკვილისაგან გამოცხობილი კვერები, პურები... დასვენებისა და განათლების ბაღნარი...

ილია ზარიძე კედელზე გაკრული უმცროსი ძმის სურათიდან ჭიკარტების ამოძრობას ლამობდა... ახლა უკვე ათი წლისაა, მაგრამ... მისი რალაცნაირად გვერდზე გადახრისი სახიდან მუდამ გაოცებულად ამომზირალი, სხვადასხვა ზომისა და ფერის თვლები დაუდგა თვალწინ. მთელი სამყაროს გაოცება ედგა თვალეში... „რა მაღალი ხარ!“ „რა მაღალი ხარ!“ – ბტუნვას იწყებდა, როცა ისევე თავიდან აღმოაჩენდა უფროსი ძმის სიმაღლეს და მერე მის მკლავს, რატომღაც უფსელთვის მარცხენას, გულში იხუტებდა. ილია ზარიძეს მარცხენა მკლავი გაუთბა... უცბად გაჩერდებოდა და მარცხნივ თავგადახრული განცვიფრებული შეაშტერდებოდა უფროს ძმას, როგორც სასწაულს... „ეეე! რა მოგდის? გამოერკვიე!“ – ხელს აუქნევდა ცხვირწინ და მერე მოხრილი მხრებით შეაჯანჯლარებდა. ისიც ამოისუნთქავდა და გაიცინებდა... პირი მეტისმეტად ესხნებოდა და უსწორმასწორო კბილებზე ენის წვერს ისვამდა... ზოგჯერ ძალით ახურინებდა ხოლმე... ერთად ამდიდრებდნენ წარმოსახულ ბაღნარს ათასი საგნითა თუ არსებით. ეგნატეს უნდოდა, აქ ჯადოქრები და ჯამბაზებიც ყოფილიყვნენ, პატარა სპორტული რალაცნებიც, ასაცოცხლებელი კლდეები, ბავიერები, მაგალითად, ძელეზე დაკიდებული ჯაჭვის ბადეები, ასევე ასაცოცხლებელი. შემდეგ მომავალი ბაღნარის ფერად რუკას მიადგა და ჭიკარტების ამოძრობას შეუდგა. ვიდუკომბინაციაც ჰქონდათ მომზადებული, სადაც წარმოსახული „ვერეს ნალოტი“ იყო გაცოცხლებული, ზღაპრების პერსონაჟებიანად... ასეთ სრულ პაკეტს უგზავნიდნენ ხოლმე ფონდებს, კერძო ქველმოქმედებსაც, დანვრითებით დამუშავებულ ბიზნეს-გეგმასთან ერთად. უყვარდათ მისი სახელწოდება: „ბავშვთა ქვეყანა მდინარის პირას“, და დარწმუნებულები იყვნენ, რომ სხვებიც უნდა მოზობილუიყვნენ. ორ სხვა პროექტს კი ერქვა „ბავშვთა ქვეყანა ტბის პირას“ და კუსტებისა და ლისის ტბის ძალიან მნიშვნელოვანი ფუნქციით დატვირთვის გულისხმობდა, კერძოდ, მათ გამოყენებას ბავშვების სულიერი და ფიზიკური ჯანმრთელობის, ესთეტიკური და ფიზიკური აღზრდისთვის. ოღონდ ყველა პროექტი მთლიანად ეკოლოგიური იყო, ყველაფერი ბუნებრივი მასალისაგან კეთდებოდა. ქოხებიც, ფანჩატურებიც, სასრიალოებიც,

სასაუზმეებიც... ხე, აგური, ალიზი, კრამიტი, თივა... „არ შეიძლება, ვინმე არ დაინტერესდეს... ჩვენს ყველა პროექტში ხომ დევნილი ბავშვების რეაბილიტაციაც არის გათვალისწინებული, საქართველოში ამდენი დევნილი ბავშვა, ამდენი ლარიზი, ამდენი ავადმყოფი ბავშვი ისინი დასასვენებლად ვერსად მიდიან, სულ ქალაქში უნვეთ ყოფნა! საზარ გეტოებში, ჯოჯოხეთის ფილიალებში ცხოვრობენ! ეს სამი პროექტი „ვერე“, „კუსტა“, „ლისის ტბა“ თითქმის მთლიანად გადაჭრის ამ პრობლემას! და თბილისის ზღვაც თუ მიემატა, მაშინ ხომ!!! ლისის ტბაზე კი საერთაშორისო საზაფხულო ბანაკი გვაქვს დაგეგმილი: ერთსართულიანი, კრამიტით გადახურული, ხისა თუ აგურის კოტეჯები ზედ ტბის პირას კი არ იდგება, არამედ მოშორებით, ტყეში იქნება გაფანტული, მწვანეში ჩამჯდარი... ლისის ტბა გოგარდს და სხვა უამრავ მინერალს შეიცავს, ის სამკურნალო ტბაა, ტბის გარშემო გოგარდის პატარ-პატარა აბანოები იმუშავებს... ნამდვილად ვიცი, რომ ბავშვები სწრაფად მოიკრებენ ძალას...“ – შელოცვასავით უმეორებდა სიღვია ვალდარასი ხან ვის და ხან ვის, ლამის ექსტაზში ვარდებოდა, ისე ზუსტად და ცოცხლად ხედავდა ყველაფერს, რაც ჯერ მხოლოდ ქალაღზე არსებობდა. ვიდრე კარგად გაიცნობდა, მანამდე შეუყვარდა, სიღვია, უნარშეუღლედელი ბავშვების პედაგოგ-ფსიქოთერაპევტი, ახლა რომ სადოქტოროს იცავდა უკვე. მალევე გახდა ცხადი ზაზასთვის, რომ მისი შეყვარებული საქმითა და იდეით შეპყრობილ და ამდენად, შეუვალ ადამიანთა რიგებს განეკუთვნებოდა, მაგრამ მაინც საიდუმლოდ რჩებოდა მისთვის ეს მართლა უცნაური სიყვარული ბუნებითა თუ თვისდნართად დაჩაგრული ბავშვების მიმართ, რაც სიღვიას, როგორც დედამისმა უამბო, თურმე ბავშვობიდანვე ახასიათებდა და პრობლემებსაც კი უქმნიდა ოჯახს: თვითონაც პატარა, ყველასაგან არჩევდა დაუნისა თუ აუტიზმის სინდრომით, ან ცერებრალური დამბლით დადღასმულ ბავშვებს და ეხვეოდა და კოცნიდა, ბანდა, აცმევდა, ატარებდა, კანცელტებითა და საჩუქრებით ავსებდა, ართობდა და ყველას შინ წაყვანა უნდოდა... კლარაც ნერვიულ ენთუზიაზმს შეეპყრო. დღეში ლამის სამ საათს ანდომებდნენ ინტერნეტ-და სატელეფონო ლაშქრობას. ორ სწეინდებოდათ ახსნა-განმარტება და საქართველოს განსაკუთრებულ მომხიბლაობაზე ლაპარაკი. ახსენებდნენ „არგონავტებს“, „მედეასა და იაზონს“, „კოლხურ ოქროს“, „ამირან-პრომეთეს“, „კავკასიონს“, „მარადთოვლიან, ცამდე აზიდულ მწვერვალებს“, „შე ზღვას“, „სვენოს“, „თუშეთს“, „უმველეს ღვინის ქვეყანას“, „განუმეორებელ კახურ ღვინოს“, „რუსეთის აგრესიას პატარა, დემოკრატიისაკენ მიმსწრაფი ქვეყნის მიმართ“, „ოკუპაციას“ და თუ ეს ყველაფერი არაფერს ეუბნებოდა ადრესატს, „ქართულ შევარდნაძეს“ იმველიებდნენ, „სსრკ-ს დაშლასა და ბერლინის კედლის აღებაში მისი განსაკუთრებული წვლილის“ გამო (თუმცა, რაც უფრო მეტი ნული გადიოდა, მით უფრო ნაკლებ მნიშვნელოვნად აღიქვამდნენ ევროპელები სსრკ-ს დაშლას და სულ უფრო მატულობდა ის ხალხი, ვინც ამ „დაშლით“ დასავლეთისთვის მიყენებულ ზარალს

უფრო ხედავდა, ვიდრე მისი დაუშლელიობით, და გერმანიის გაერთიანებაც ნაკლებად აღელვებდათ არაგერმანულ-ებს). სამჯერ იყვნენ სამივენი, ე. ი. როდრიგო, კლარა და სილვია საქართველოში. კახეთში ჰყავდა, ყაზბეგშიც, მყინვარწვერზეც ავიდნენ, თუშეთიც მოინახულეს და სვანეთიც, და სამუდამოდ მიეჯაჭვნენ ამ ქვეყანას სტუმრები, რაც თავად ილიას არ ესმოდა. არ ესმოდა, საერთოდ, რატომ უყვარდებოდათ საქართველო, დედამიწის ეს უსუფთაო, მოუწყობელი კუთხე, „არშემდგარი სახელმწიფო“, როცა თვითონ სუფთა, აწყობილი და ლამაზი ქვეყნებიდან ჩამოდებოდნენ, განა ესპანეთში, ამერიკაში ან საფრანგეთში ნაკლები ბუნება იყო? „საქართველო მაინც ვერაღაც სხვააო“, – სილვიამ, „ადამიანების გამოო“ – კლარამ, და ილია ზარიძემ ველარც ეს გაიგო. როგორც ვერ გაიგო ის, თუ რა აუხსენლად მიეჯაჭვნენ ერთმანეთს ეგნატე და სილვია...

„ვერეს ნალკოტის“ რუკა და უმცროსი ძმის სურათი ჩემოდნის ვრცელ, შიდა ჯიბეში მოათავსა. საშინელ გუნებაზე იდგა. „კუბოსავით მეხურება გული“, – ვილაცა უხმოდ წარმოთქვამდა მასში. თუმცა, თავის სფეროში რიგისანი ცოდნა მიელო, მაინც ფიქრობდა, რომ ხელცარიელი უბრუნდებოდა საქართველოს, ერთი პატარა პროექტი მაინც დაეფინანსებინათ, – ნერვოზობდა. თან მხოლოდ ეს არ იყო. ეშინოდა სამშობლოში ჩასვლა, კარგად იცოდა ქვე დამყარებული ნენსყობლების ნიუანსები, რომელსაც კარგა ხანია, უკვე „ნაცმოძი“ ერქვა, უბრალოდ, „ნაც-მოძი“, აი, ეს ძალიან მდაბიო სახელი... პრეზიდენტის ხმის გაგონებაც კი არ შეეძლო, ორი მეგობარი დაკარგა მისი მომხრეობის მიზეზით. თავმოყვარეობა ჰქონდა შელახული ესპანეთში მოთარევე ქართული კრიმინალებისა და საქართველოში გაბატონებული პოლიტიკური უკუ-ღმარობის გამო. ესენი ვითომც ამშვიდებდნენ: კლარა „გერმანული უბედურებისა“ და მისი ყველა შემადგენლის გახსენებას იწყებდა. როდრიგო და სილვია – „ფრანკოს რეჟიმს“ ჩაუღრმავებოდნენ ხოლმე. მაგრამ მათ თვით-მამხილებლურ მოგონებებს ტილოსთვის შეემა არასოდეს მოუტანია. მაშინ მსოფლიოს ლელეკრანები რომ შემოირბინა საქართველოს პრეზიდენტისა და მთავარსარდლის მიერ საკუთარი ჰალსტუხის სწრაფი ლეჭვის კადრებმა, და შემდეგ: ნაომარ გორში მისმა საარაკო საქციელმა, როცა თანმხლები ფრანგი პოლიტიკოსი წარბმეუხრელად იდგა ერთ ადგილზე, ცაში გამორჩენილ ვერტმფრენს ყურადღებასაც არ აქცევდა და გაოგნებული მსცქეროდა საქართველოს ტანმძიმე პრეზიდენტს, მალაყებს რომ გადადიოდა, ვიდრე საკუთარი დაცვის ქვეშ არ დაეკრა მინას, – ერთი კვირა ლექციებზე აღარ წასულა. სირცხვილი ანადგურებდა. თავის მოკვლის სურვილიც კი იგრძნო ერთი-ორჯერ იმ ყველაფრის გამო, რისი უკომინაციაც გორის კადრები იყო... ბოლოს სილვია შეეცოდა, იმდენს ტირიდა, ლექციებს ნუ აცდენ, უსიამოვნებები გექნებაო, რომ წავიდა, მაგრამ ვაი, იმ წასულას, ეგონა, ყველა მას დასცინოდა... განსაკუთრებით ორ ახალგაზრდა ჩეჩენთან შესხვედრა ესიკვდილებოდა, რომლებიც იმავე უნივერსიტეტში სწავლობდნენ... მაგრამ, თურმე ისინიც

აღარ დადიოდნენ ლექციებზე იმ დღეებში, საქართველოს პრეზიდენტის საქციელს ორივენი ლამის შოკში ჩაეგდო, ილოსავით შელახოდათ თავმოყვარეობა: „ვაკვასიური“ შიგნიდან მოიკუნტა, არსად აღარ ამბობდა, რომ ქართველი იყო. და ეს ყველაფერი იმით დაგვირგვინდა, რომ შადრიდის მერიიდან სთხოვეს, ერთადერთი ფრანა ეთარგმნა ქართულად „ნუ მოიპარავთ. ვიდეთვალი ჩართულია.“ და მერე, ყველა მარკეტში მშობლიური ანბანით შესრულებული ეს წარწერა ეგებებოდა. ვერ გაიგო, შეაკავა თუ არა ამან ქართველი ქურდები, მთელ ესპანეთს რომ მოსდებოდნენ...

იქ კი, შინ... თავს იმიედებდა, რომ ეგნატეს ამებების ბევრი არაფერი გაეგებოდა, მაგრამ ბოლო ხანებში რამდენჯერმე დაურეკა ბინის ტელეფონიდან მობილურზე და ჩურჩულით უთხრა: „ბრიშასი მემინიაო“. დასიზმრებოდა კიდევ: ჭრელ ვირზე იჯდა, ხარხარებდა და კბილები სულ უფრო უდიდებოდა... ნეტავ ვინ ეგონა „ბრიშა“? ან რატომ უცვლიდა სახელს?

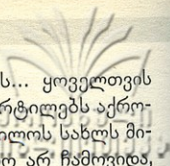
„საწყალი ბავშვი. ჩემი უმცროსი ძმა“. მუხედავად იმისა, რომ დიდი ტანჯვით ახერხებდა დედისთვის ყოველთვიურად სამასი ევრო გაეგზავნა, ვერ მიაღწია მის სახლში დარჩენას, ყოვლად უმწეო არსებლასთან! დილის თორღამეტი საათისთვის უკვე გარეთ იყო ხოლმე გაჭრილი, სად დადიოდა, რად დადიოდა, ვისთან იყო, არავინ იცოდა... რა უნდა ექნა ამ სულ უფრო და უფრო შეუცნობელი საქციელისთვის, რომელიც ბოლო ხანებში დაეწყო?

ეგნატე

„მე ეგნატე ვარ. არ უნდა დამავიწყდეს“ „ათი წლისა ვარ. 38 კილო. ფეხი 35 ნომერი. მდინარესთან მივდივარ. არ უნდა დამავიწყდეს“.

კარგად ვახდა თუ არა, სახლიდან გაიპარა. გაკვირვებით აღმოაჩინა, რომ „ბრიშასი“ შინ უფრო ეშინოდა, ვიდრე გარეთ. გუშინ კიდევ დაინახა, როცა იძინებდა: ისევ ჭრელ ვირზე იჯდა, იცინოდა და კბილები უდიდებოდა... ამჯერად აღარ დაუყვირია, საერთოდ აღარაფერი უთქვამს დედისთვის, ადგა და ბუხის სახოცი მოუქნია ძალიან მაგრად... ჭრელმა ვირმა ტლინკები სასაცილოდ აჰყარა და გაქულებდა... ეგნატემ იმ წუთას ჩაკეჩილი ვაშლი მიაყილა და აყროყინდნენ ორივენი: „ბრიშა“ და ვირი. და ეგნატემ სიცილი დაიწყო... დილით დედას უამბო, რაც მოხდა, და ისიც გააცინა... დედას სძულს „ბრიშა“. კანკალი ეწყება, როცა დაინახავს ტელევიზორში. მერე ტირილს იწყებს. მერე წამალს სვამს. მერე სახლიდან გარბის, რადგან სახლში ყოფნა არ შეუძლია. „დედა არ უნდა კანკალედდეს. არ უნდა მოკვდეს. სულ ჩემთან უნდა იყოს. ილოც. სილვიაც. კესანეც; მზესუშპირაც და ბაყაყებიც“. ახლა კი მართლა მდინარესთან მიდიოდა, იქ ბაყაყები იყვნენ ნაპირზე...

„ღმერთს დიდი თვალები აქვს და ყველაფერს ხედავს. იმიტომ რომ თვითონ ძააალიან დიდია“. ამას დედა ამბობს. დედამ არ იცის, რომ ღმერთი პატარაა. ეს მე ვიცი.

ღმერთი საუზმეზე დავპატიჟე. როცა ავად ვიყავი და დედა შინ არ იყო. ჩემთან ერთად ჭამა. ღმერთი პატარა და ფაფუკია, კურდღელსა ჰგავს. „რატომ ხარ ასეთი პატარა?“ – ვკითხე. „იმიტომ რომ შენ ხარ პატარა“. „რატომ გავხარ კურდღელს?“ „იმიტომ რომ შენ კურდღლები გიყვარს“. „მოგწონს მანანის ფაფა?“ „მე ვკითხე“. „ძალიან“. „არ თქვა მანის. დედა მეუბნება: „არ თქვაო“. მე ვუთხარი. „არ ვიტყვი“. „ვინ გიკეთებს საქმელს?“ – ჩუმი ვეკითხები. „არავინ“. „დედა არა გყავს?“ „არა“. „მამა?“ „არა“. „მამა“. „მამა არც მე მყავს. სხვებს ჰყავთ“. „სახლი? სახლი გაქვს?“ „არა“. „გამოგადგეს შენი სახლიდან?“ თავს მიქნევს ჩუმი. „ლტოლილი ხარ?“ „ასე გამოდის“... სახლი არა აქვს და ტელევიზორი საიდან ექნება. სულ ქვემოთ იყურება. ჩვენ გეყურებს. მარტოა. არც თოვლის პაპა მისდის. სურვილებს არ უსრულებს. სველ ღრუბლებს ლოკავს ნაყინის მაგივრად. მშობრა არ არის. ყველაფერი შეუძლია. მაგრამ დედას ვერ გაჩენს. არასოდეს არ ეყოლება. დავდგები ფანჯარასთან, ღრუბლებს შევხედავ და ვეხვეწები: „ღმერთო, ძალიან გთხოვ, მოდი, სულ მარტო ვარ და „ბრიშასი“ მეშინია“. და ისიც მოდის. „ნუ გეშინია“ – მითხრა – „აილე ბუზების სახოცი. მოუქნიე და მოკურცხლავს თავის ვირიანად. „ბროშა“ მშობრაა“. ორივენი ვიცივინით. ლოყები ეჩვრიტება. ძალიან საყვარელია. გემრიელი ჭამა იცის. ჯერ მას ვუღებ იებიან თეფშზე. დედა ამბობს ასე: „იებიანი თეფშო“. თხილიან შოკოლადსაც ვუღებ. ჩემმა ძმამ რო გამომიგზავნა. „დედა არ დამიჯერებს, რომ შენ მართლა ჭამ ფაფას და შოკოლადს. შენ ხომ ღმერთი ხარ“. „შენც ნუ ეტყვი“. მის ნაჭამ თეფშს მე ვერცხავ. არ მინდოდა, მაგრამ მაინც ვკითხე: „დედა რატომ მტოვებს მთელი დღე მარტო?“ „სხვანაირად არ შეუძლია. ვერ ძლებს. ვერ გიძლებს. ხომ გესმის?“ თავი დაუქნიე. „დედა ცოდოა – მეუბნება თავისი ფაფუკი ხმით – აპატიე. ძალიან უყვარხარ და ძალიან ნერვიულობს. თან ბრიშასი ეშინია. თან უნდა იმუშაოს. სუსტია. და რაც მთავარია, – თათი მაღლა ასწია, – იცის, რომ მე ვარ შენთან!“ მერე ვთამაშობთ. ისეთი თეთრია, ისეთი რბილი. გულში ვიხუტებ. თვითონ უფრო მიხუტებს. ერთად ვიძინებთ. ძალიან თბილია. პატარა თათს მისვამს ლოყაზე. ბრჭყალები არა აქვს. რათ უნდა ბრჭყალები, ისედაც ყველაფერი შეუძლია. შუბლზეც მადებს და თავში ორი მძიმე წერტილი მიქრება. თათი ძალიან ფაფუკი აქვს. მერე მიდის“.

კანფეტის ჭრიჭინა, ფერადი ქაღალდები უბეში. კანფეტები ჯიბეში. მდინარეში ნავეს გაუშვებს. როგორც ადრე. ისინი ილოსთან მიცურდებიან: „ესპანეთში“. თითო ნავეში – თითო კანფეტი. ლურჯი ქაღალდის ნავეში – ლურჯქაღალდიანი კანფეტი, წითელში – წითელქაღალდიანი. ილოს მოეწონება. უყვარს კარგად მოფიქრებული რაღაცეები. ძალიან დიდი ხანია, მდინარესთან აღარ ყოფილა? რატომ? არ იცის, ვერ იხსენებს რატომ. აღარ ახსოვს. ავად იყო? დედა აღარ უშვებდა? აღარ ახსოვს. თუ მდინარეში ორივე ფეხით შეხვალ და გაჩერდები, თავში ორი

სქელი წერტილი რომ გენევა, გაგივლის... ყოველთვის ასე ხდება... მდინარე და ღმერთი მძიმე წერტილებს ატრობენ. ვიდრე თავი ურჩებოდა, ნავეში უკვე ილოს სახლს მიადგებოდნენ ხოლმე, იქ... შორს. „თუ იღო არ ჩამოვიდა, ჩვენ ჩავკითხოთ ესპანეთში“ – დედამ თქვა. „შენც თან ნავიყვან. შეგიძლია ნამოსვლა?“ – ჩასწორწულა ეგნატემ ღმერთს ფაფუკ ყურში. „არ არსებობს ქვეყანა, სადაც ნამოსვლა არ შემიძლოს“ – უთხრა ღმერთმა. მალე წყალი გამოჩნდება. ახლაც ენევა ორი სქელი წერტილი თავში, შვეა წყალში და გაუვლის... ფეხზე იხდის, იქვე აწყობს... „სად წავიდა ბუჩქი, აქ რომ იყო?“

ეგნატე ზარიძე გაოგნებული ჩერდება... აქეთ-იქით ატრიალებს თავს, წყალი აღარ არის... ფეხები წყალში ვერ შევიდნენ... ფეხისგულები ცხელ ასფალტზე იდგებიან... რა უნდათ აქ მანქანებს? აქ ხომ წყალი მიდიოდა? სად არის მდინარე? სად წავიდა? სად არის ბალახი? სად არიან ბუჩქები? ბაყაყები სად არიან? ...არაფერი აღარ არის... ეგნატე ყვირის. და მერე წინ გარბის... მანქანა ამუხრუჭებს და მძლოლი ღრიალებს... ეგნატე უკან გადაქანდება. მივრბის. სად წავიდა წყალი? უნდა მოძებნოს... „მურნები“, „ხრამულები“ და „ჭანარები“ სადღა წავლენ? „მურნები, ხრამულები და ჭანარები ქვირითის დასაყრდელად მტკვრიდან ვერეში ამოდიან. ეს ხდება ასე მაისის ბოლოს, ივნისის დასაწყისში...“. ასე ამბობს სერგო. „ქვირითი თევზის კვერცხებია. თევზების სახლები და სანოლები წყალშია. მურნები, ხრამულები და ჭანარები დიდი მდინარიდან პატარაში ამოდიან. შვილები უნდა გააჩინონ. არ უნდა დამავინყდეს.“ ნაიქცა. ადგა. გარბის. კორპუსებს იქით რომ პატარა სოფელია. ეზოებიან პატარა სახლებს შორის... „მე მურნა ვარ. არ უნდა დამავინყდეს“.

სერგო (მანუკიანი): რა მოგივიდა ეგნატე? საიდან გაჩნდი? დედამ იცის, აქ რომ ხარ?

ეგნატე: წყალი... წყალი... წყალი... სად წავიდა?

სერგო: წყალი? მდინარე? ვერე? აღარ არის... მიმამ დამარხას... შენ სად იყავი? ავად ხო არ იყავი? თუ ნავიყვანა დედამ? კარგა ხანია არ ჩანდი...

ეგნატე: „მურნები, ხრამულები და ჭანარები“ სად წავლენ? შენ ხო თქვი, რო დიდი მდინარიდან, მ ტ კ ვ ა რ ი რომ ჰქვია, აქ ამოდიან?

სერგო: არ ვიცი... მოძებნიან რაღაცას...

ეგნატე: წყალი აღარ იქნება? არ დაბრუნდება?

სერგო: ...აარა... მოიცა, რა გატირებს? რა გაყვირებს?

მოიცა, მოიცა კაცო! სათვალე გივარდება!

ეგნატე: მე ღმერთს ვეტყვი, ჩემთან როცა მოვა... ვეტყვი, რომ წყალი... მდინარე... აღარ... აღარ...

სერგო: ჰოო. უთხარი. უთხარი. ოღონდ ნუ ყვირი, ფეხებს ნუ ურტყამ მინას, გაიგე? ეხლა მე კიდევ ავდგები და დედაშენს დავურეკავ. იცის, სადაცა ხარ? ეს რა ხმაა?! ე! რისი ხმაა? ფარშევანგი ხომ არ დაჭრა ვინმემ? აბა, წავიდეთ კორპუსებისკენ, იქ რაღაც ხდება...

მგლები სორუმი

დებიუტი

იუნონა გურული

– დეეეე, კიდე ჩაიფსა ამ ვირისთავმა. – ამრეხით დახედა სანოლზე მიგორებულ ჭყვიტინა, ხელებასავსებულ ფუთას და მაგიდაზე განწყობილ საუზმეს მიუჯდა.

– რანაირად ლაპარაკობ შენს ძმაზე ამხელა გოგო? – აბუზღუნდა სამზარეულოდან დედა და ორთქლადენილი ჩაი გამოუტანა. – მაგრამ შენ რას გერჩი, ბოთე მამაშენი მყავს მოსაკლავი, ასე რო გაგატუტუცა.

ამის გაგონებაზე გოგოს თვალებში ჭინკები აუციკვდნენ.

– ტუტუცები, იცი, ვინ იყვნენ, დე?

– ვინ იყვნენ?

– ვინა და, თურმე, ადრე, ძველ მეფეებს ჰყავდათ ვილა-ცეები, ტანი რო მოეფხანათ მათთვის... – ისე ჩაბუიროდა სიცილისგან, კინალამ ცხელ ჭიქას ჩამოართყა ცხვირი.

– ნელა, არ დაიფუფუქო, შე გადარეულო! – დედასაც სიცილი გაუკრთა ხმაში.

– ჰოდა, დე... – ხალათზე ჩამოეკონწიალა და ქვემოდან შეჰლიმა ლეკვივით. – სანამ ჩაი გაგრილდება, ხომ გახდები ჩემი ტუტუცი, ჰა? – თან სასაცილოდ გაკნაჭული ზურგი მიუშვირა.

– როდის გაიზრდები და დაჭკვიანდები ნეტა... – გრილი ხელები ზურგზე დაანყო დედა და ნელა, დაგემოვნებით დაუნყო ფხანა.

– მმმმ... – ნასიამოვნები ხმით წაიკრუტუნა გოგომ. – მამამ თქვა, გოგო-მზეები არ იზრდებიანო.

– ეჰ, გოგო-მზეები კი არა, არც მაგათი მამები იზრდებიან და ჭკვიანდებიან, როგორც ვხედავ. – ახლა დედას გაეღიმა, მერე მზისფერ თმაზე აკოცა და სანოლისკენ წავიდა. – გიოს უნდა მივხედო. სველში წევს ბავშვი. რა დროს ზურგის ფხანება.

– ...სულ გიო და გიო... მამა მაინც მოვიდეს მალე. – აბუზღუნდა გოგო, ჩაი მოსვა, ფანჯრის შუშას მიაორთქლა და ზედ საჩვენებელი თითით მგელი მიახატა.

* * *

ყველაფერი უორდებოდა თვალებში. უსამდებოდა, უოთხდებოდა. კედელს მიეყრდნო. მუსიკის გიჟურ რიტმს აყოლილი გულისცემის დაწყნარებას შეეცადა. მჭახე შუქებისთვის უნდოდა გაერიდებინა როგორმე თვალი, თორემ კიდე

უფრო უარესად ეხვეოდა თავბრუ და გულიც ერეოდა. სანყალი მზერით მიმოიხედა.

„ჩვენებიდან არ დარჩა ვინმე? აუ, ცუდად ვარ. რას ჰგვანან... მოვკვდები ეხლა. არ უნდა დამეღია ამდენი. რას ვეჯიბრებოდი იმხელა სირს.“

ისევ წამოაზიდა. ძლივძლივობით გაიკვლია გზა მგლებად ქცეულ, ერთმანეთში ათქვეფილ რუხ მასაში. ირგვლივ სხეულის სხვადასხვა

ნანილების ქნევით რიტმულად ძიგძიგდნენ სხვადასხვა ზომის და ასაკის ორფეხზე მდგარი მგლები. გასასვლელს მიანყდა.

ზორბა მგელმა (დაცვამ) კარი გაუღო თუ არა, გარეთ გამოვარდა. ოფლისგან განებლი თეთრი მასური ტანზე ეკვროდა, პირი მყავე ნარწყევით ჰქონდა ამოვსებული. თმაც ოფლიანი და სახეზე მინებებული. გაყინულ კედელს მოტიტვლებული მხრით მიეყრდნო. სპაზმმა ორად მოკეცა. წელში რომ გაიმართა, იგრძნო, უარესად მოეკიდა სასმელი.

„მეც მგელი ხომ არ ვარ?“ – გაუელვა თავში აზრმა და იქვე, შუშაში არეკლილ საკუთარ თავს შეავლო გაორებული მზერა. არა, იქიდან აშკარად გოგო უყურებდა – ჯინსებში, თეთრ, უმკლავებო მასურში, შიშამდგარი თვალებით.

„ქურთუკი!“ – გაახსენდა უცებ თავში განთავსებულ აზუზუნებულ სკას და სიმთვრალის მიუხედავად, სიცივისგან გააკანკალა, – „არა. იქ მგლები არიან... არც მახსოვს, სად მივაგდე.“

ტაქსმა დაბარებულივით ნაუჩერა ფეხებთან. ის იყო, თბილ სალონში შეიკუჭა, ქურთუკში დატოვებული ფული გაახსენდა.

– შენი დედას შევეცი! – ნამოსცდა ხმამალლა.

– ვისი? შენ შიგ ხო არა გაქვს გოგო?! აბა, დროზე გადაეთრიე მანქანიდან!

ახლალა შეამჩნია, რომ საჭესაც მგელი ეჯდა – ოღონდ ჭალარა და მოტეხილი. თავზე კუბოკრული კეპით.

– შენი კი არა, ფული დამრჩა შიგნით.

– მაშინ მით უმეტეს, გადაეთრიე! წითელი ჯვარი კი არ მაქვს აქ! – ბებერმა მგელმძღოლმა ამრეხით გამოხედა გოგოს და ჩამონეული ფანჯრიდან ნახველის ამოლებით გულთანად გადაიფურთხა.

– ჰოდა, მაშინ შენი დედასაც შევეცი! – კარი მთელი ძალით მიუჯახუნა და იმის გაგონებაზე, თუ როგორ გადმოვიდა ჭალარა მგელი მუქარიანი გინებით მანქანიდან, იქვე მდებარე პარკისკენ წავიდა არეული ნაბიჯით. უკნიდან ჯერ ვიღაც ახალგაზრდა მგლების ყმუილნარევი სიცილი მოესმა, მერე მანქანის ბრაზიანი ბლუილი გაიგონა და უფრო უმატა არეულ-დარეულ ტემპს.

„პარკი კი არა, უღრანი ტყეა. ჯანდაბა, აქ რა მინდობდა. ტრასისკენ ვერ წავედი?“

უარესად ააკანკალა. ახლალა იგრძნო,

ცრიდა. ძლივს მიყანყალბდა სველ ხეებს შორის. ბალახიც გალუმპული იყო და კედებზე ჩაფართხუნებულ ჯინსის ტოტებს უსველებდა. ოფლიან-წვიმიანი მასური ტანზე ჰქონდა მიკრული. მხრებში ანურული და აპაგაგებული მიფრატუნობდა.

უცებ უკნიდან ნაბიჯების ხმა მოესმა და ძალაუნებურად შეანელა სვლა. მიხვდა, ბევრი იყვნენ და უსიამო გრძნობამ მისხალ-მისხალ ჩაუზომა ხერხემალი. უცბად მოფხიზლდა და საკუთარი გულისცემის გარდა ვერაფერი იგრძნო – ვერც წვიმა, ვერც სიცივე. ერთ მთლიან ნერვად იქცა. ფეთქავდა და ჟღირალებდა არასწორად დაჭიმული სიმით. წინ გზის გასაყარი დალანდა, მთვარის შუქზე.

„მარცხნივ წახვალ – მოკვდები. მარჯვნივ წახვალ – მოკვდები. წინ წახვალ – გადარჩები“, – მამის ხმით წაკითხული ზღაპარი გაახსენდა.

წამით შეანელა აბლანდული ნაბიჯი. რატომღაც მარცხნივ გაუყვა. ფეხის ხმაც გაუჩერებლად აედევნა. მოეჩვენა, თითქოს ხრეშზე გაბევერებულ ფეხსაცმელებს ნადირის ქშენა გამოეყო და ლანირაკი, მთვრალი ბიჭის ხმით ჰკითხა:

– სად მისერიწობ, გოგონი? – და შიშისგან თუ სიცივისგან ანურულ მხარზე ჯერ კიდევ ახალგაზრდა მგლის თათად ჩამოეკიდა.

მექანიკურად აიქნია მხარი და თვალდახუჭულმა მამის ხმის გაახსენება სცადა:

„მიდის წითელქუდა უღრან ტყეში და უცებ ბურქებიდან მგელი გადმოუხტა...“

– შენ გელაპარაკები გოგო, რას გაშტერდი? – არ მოეშვა უშნოდ აღერლილი უცხო ხმა. ცივ და სლიკინა თევზად ქცეულმა თათმა თავისკენ უხეშად მიატრიალა. თან სველ კუდს მტკივნეულად უტყალაშუნებდა სახეში. დამძიმებული ქუთუთოები გაჭირვებით გაახილა და სამი, ჯინსის ქურთუკებში გამონყობილი, კბილებდაკრეჩილი და ფორმაბოტასებიანი მგელი დაინახა. ბოტასები და კბილები თეთრად ქათქათებდნენ და მთვარეზე მეტად ანათებდნენ ჩაბნელებულ ტყეს.

– ბებიასთან მივდივარ... – მისი სათქმელი თითქოს სხვამ ჩამომარცვლა ჩავარდნილი ხმით.

– ეს მგონი ვერაა, ე! – ახითხითდა მეორე მგელი და რატომღაც გველის ორკაპი ენა გამოასრიალა დაღებული ხახიდან.

– მთლად უკეთესი! – ახროტინდა მესამე მგელი და თეთრი კბილები კიდევ უფრო წაენწვტა.

გოგო მიტრიალდა და გზაჯვარედინისკენ გაიქცა.

„გაიხედა ნიქარამ უკან და სავარცხლის გადაგდება უბრძანა ბიჭს...“ – ისევ მამის ხმა და გადაშლილი ფურცლის შრიალი მოესმა. თავზე დანანებით გადაისვა თუ არა ხელისგული, ვიღაცის წელთან შემოხვეულმა თათმა ჰაერში აიტაცა. სხვა თათებიც წამოემგევენენ და გახშირებული ქშენით გადაათრიეს სქელი ხის ძირში. სველ ნეშომპალაზე მიაგდეს და უხეშბენვიანი, ნადირისსუნიანი ტანებით ზედ დაეზილნენ,

ბასრი ბრწყალეობით ტანსაცმელი შემოაფლითეს და დაღებული პირებიდან ციური მინანასავით გადმოცვენილი დორბლებიც უხვად დააფრქვეს.

– პირველი მე ვარ! – თქვა პირველმა მგელმა და თვალები დააბრიალა.

– კაი, – ანკმუტუნდა მეორე. – ოღონდ დროზე რა, გიო. გასხმაზე ვარ უკვე.

* * *

„ისევ არ მოსულა...“ – მოწყენილი სახით გაიხედა ფანჯარაში. „უკვე მეორე კვირაა, არ დადის.“ – მძიმედ ამოიხვნეშა და საკლასო დაფას ცალი თვალით გახედა. „თან დღეს საკონტროლო გვაქვს იმ დებოლ ქალთან.“ – საერთოდ ჩამოყარა ყურები და კინაღამ იმ ლეკვივით ნკმუტუნი დაინყო, მამა რომ ჩუქნიდა და დედამ არ დაატოვებინა – ძალლი კი არა, ჩვენ ძლივს ვეტივით სახლშიო.

მასწავლებელმა სიის ამოკითხვა დაინყო.

– ირაკლი კიდევ არ არის? – სათვალის ზემოდან გამოხედა გოგოს.

– არა, მას... – აქ საბოლოოდ მოიშალა და აკანკალებული ნიკაპი უაზროდ გადაფურცლულ წიგნს შეაფარა.

– რა ჭირიანია ეს ბავშვი. არ გამიგია ამდენი ავადმყოფობა! – უკმაყოფილოდ აშრაშუნდა ქალი და დაფაზე საკონტროლოს თემის ფხაჭნას შეუდგა. – დღეს დავნერთ თავისუფალ თემას: „მგელი – ტყის ექიმი.“

კარზე ფრთხილი კაკუნი გაისმა. შემდეგ გაბურძნული თავი შემოძვრა, ჯერ გოგოსკენ გააცურა ღმილიანი მზერა, მერე მასწავლებელს მიანათა კრავის თვალები და სასაცილოდ ბოხი ხმით უთხრა:

– ქეთინო მასწ, დამაგვიანდა და შემომიშვებთ?

– ოჰ, ვაჟბატონო, რალაი შენ გამოჩნდი... შემობრძანდი,

რას დაყუდებულხარ კარებში...

– ავად ვიყავი, მასწ.

– მიდი, მიდი. მიუჯექი შენ კნინას, ისედაც თვალები მოებრიცა კარისკენ ყურებით, და საკონტროლოსთვის მოემზადე.

ბიჭი სკამზე დაჯდა, რვეული გადაშალა და მარცხენა იდაყვით გოგოს გაჩხიკინებულ იდაყვს მიეხუტა ფრთხილად.

– იკუმ, მართლა სად დაიკარგე...

– მართლა ავად ვიყავი, გოგო-მზე... – გაუღიმა ბიჭმა.

– ოო, ნუ დაინყე ეხლა შენც მამაჩემივით...

– თავადაც გაეღიმა გოგოს.

– ხომ გადამანერიებ?

* * *

– ეგაა! გავაფორმე. – კმაყოფილი ხვნეშით გადაძვრა პირველი მგელი. დარჩენილები ერთმანეთში ნაძიძილავენდნ და თეთრი, ბასრი კბილები გააელვეს გოგოს ცისკენ ნანვეტებული თეთრი ძუძუების ფონად.

– ეხლა მე! – ხმაში ხრინნი შეეპარა მეორეს და გოგოს ფეხებშორის სივრცის დაკავებას შეუდგა.

– შენ რატომ ვითომ?

– ჯერ ერთი, შენზე უფროსი ვარ... მეორეც ანბანშიც ი უფრო წინა ვიდრე თ.

– მოიცაა, ეგ რანაირად... ა, ბ, გ, დ, ე, ვ, ზ, თ, ი...

– თქვენ ხო არ გამოყლევდით? დროზე ქენით ეხლა! – აიღრინა პირველი მგელი.

„ღმერთო მწყალობელო. აბა ცოტათი მოუშვი თოკი, ამ ბრიყვსა და ავციას ენა რომ დავამოკლებინო! – ასძახა ცას ნაცარქექიამ, ჩუმად კი შინდის გამხმარი ჩხირი ამოიღო და დღეს კისერში დააჭირა.“

– მმმ... მიკბინა ამ ნაკლამ! მოგკლავ, შენი დედაშევეცი!

ჯერ თბილი ფურთხი დაეცა გათოშილ სახეზე, და მეორე მგელმა სისხლიანი დრუნჩით დაინყო გოგოს გაფატრვა.

– თან საქმე! თან საქმე რა, იკუმ! – ადგილს ვერ პოულობდა მესამე. პირველი კი ცას შეჰყმუოდა ნასიამოვნები.

* * *

– მა, გოგო-მზეები თუ არ იზრდებიან და ბერდებიან, აბა რა მოსდით? პირდაპირ ბავშვებად კვდებიან?

– არა. ერთ პლანეტას რომ საკმარისად

გათბობენ, მერე სხვა პლანეტაზე მიდიან სიყვარულის დასარიგებლად.

– მეც ეგრე წავალ, ხო?

– მაშ!

– დედა კიდე მეჯაჯღანება, სულ თემიკოს ნუ უსმენ, ამხელა გოგოს ზღაპრების ნუ გჯერაო...

– მოიცა რა, დედამ რა იცის... – გაეცინა მამას.

– დედამ გემრიელი ბლინების გამოცხობა იცის. ჰო, და კიდე ტუტუცივით ზურგის ფხანა. – გაეცინა გოგოსაც.

* * *

– ჰა, ეხლა შენ, და მორჩით ბიჭო დროზე. გათენდა!

– ჰო, ჰო, ეხლავე. მაინცდამაინც ჩემ ჯერზე ნუ აგეშლებათ კუჭი!

ის იყო მესამე მგელი ამხედრდა მზეზე, რომ მზაჯვარედინზე ვილაცის ფეხის ხმა მოისმა.

– მმმმმმმმმმ! – აზმუვლდა გოგო და ნე-შომპალაში აზელილი კიდურების აკრეფას შეეცადა.

– გააჩუმეთ, შეჩემა, გააჩუმეთ! – შიში შეეპარა გახრინნულ ხმაში პირველს.

– ჩუმად, შე დედამოტყნულო! – მთელი დაუხარჯავი ენერგიით ყელსა და პირზე დაანვა მესამე.

– მმმმმმმმმმ!

– მოკეტე-მეთქი, ძუენა! – მთელი ტანით დაანვა მესამე და უხეში ბენვით ამოუტენა პირი.

„წვალობს ნაცარქექია, აფხარკალებს ფეხებს, ოხრავს, ქშინავს, მაგრამ კეცს ძვრას ვერ უშვრება... – უკითხავს მამა მშვიდი ხმით.“

– ჩუ, ჩუ!.. გაიარა ხო?

– კი, მაგის დედას შევეცი. რა უნდა ამ დროს აქ?

– ამას რა ჭირს, ე! – უცნაურად ახროტინდა პირველი მგელი.

გოგოს გარშემო დაიწყეს სუნსული და ცისკენ ახელილი თვალების ყნოსვა.

– რა ქენით, თქვე სირებო? – ხმაში ფოლადი გაერია პირველს და ბენვი კისერთან ავად აეშალა.

– მე რა ვქენი, გიო... თემიკოს ბრალია. მე ფეხებს ვუჭერდი მარტო... – აწკმუტუნდა მეორე და კუდი ამოიძუა.

– მე რა... შენ არ იღრინებოდი, გააჩუმე, გააჩუმეო? ყბის კანკალით მიუბრუნდა მესამე მგელი პირველს და სისხლიან-დორბლიანი ენა მიწაზე დაუშვა.

– დავაი, გავეკრით აქედან. დროზე, შე ყლეო, დროზე! – პირველმა მგელმა მესამეს კბილი გაჰკრა და ლამის სიბნელეს შეერია. დარჩენილებიც მიჰყვნენ სირბილით.

* * *

– ეს რა არი, დე? – გამოართვა გოგომ დედას ვერცხლისფერი ბაფთით შეკრული კოლოფი.

– გახსენი და ნახავ... – უპასუხა დედამ და პაკეტიდან პროდუქტების ამოლაგებას შეუდგა.

გოგო სანოლ ოთახში გავიდა და ვერცხლისფერ ბაფთას დაქანა.

ცოტა ხანში, ოთახიდან გამოსულს უმკლავებო თეთრი მაისური ეცვა. მაისურზე სამი ერთნაირი მგელი იყო ამოქარგული.

– ელენი ვინ არიან, დე? – შეეკითხა გოგო დედას ღიმილით.

– შენ ვინ გინდა, რომ იყვნენ? – გამოხედა ხახვის ფცქენისგან აცრემლებულმა დედამ გოგოს.

გოგომ მაისურზე დაიხედა და სახე გაუნათადა.

– ერთი მამა...

– მეორე?

– მეორე – ქვეშაფსია გიოა...

– და?

– მესამე... მესამე ირაკლი იყოს... ჩემი კლასელი...

– რომელი უფრო გიყვარს? – შეეკითხა დედა.

– სამივე! – დაუფიქრებლად დაახეთქა გოგომ და სარკისკენ წაკუნტრუშდა.

* * *

წევს ნაფურთხები, სხივებშემოძარცვული და მზეჩამქრალი გოგო ნეშომპალიანი ხის ძირში. თან ცალი, ახალაციმიციმებული თვალით ციდან დაჰყურებს პარკში ძუნძულით მიმავალ მგლებს.

– აბა, მგლებო, კბილები დაკრიჭეთ! – ამბობს უცებ დაბოხებული ხმით გოგო-მზე.

– და დაკრიჭეს მგლებმა წაწვეტებული კბილები და შიგნით ჩიჩია ჰქონდათ, – მშვიდი ხმით აგრძელებს მამა...

ხის გვერდით თეთრი, დაფლეთილი მაისური ქათქათებს სიბნელეში.

675 მილიამპერი საათში

მიშო ტატანაშვილი

ადრეც გამიკეთებია ეგრე. სახლიდან გასვლისას არ დამიტენია, მაგრამ მთელი დღე გაუძლია. წინა კვირას აირია ყველაფერი...

ეს იმ დროს მოხდა, როცა კლერი, თავისი ჯადოსნური ხმით, თამამად ფარავდა ყველაფერს. მისი უღერადობა და მიღწეული უმაღლესი ნოტი, მთვარის მთელ ბნელ მხარეს ავსებდა. ეს იყო დიდებული კონცერტი ცაში.

შემდეგ, ეს ყველაფერი განცდა და ძალიან უხეშად შემოიჭრა გონებაში სტანდარტული ხმა, რომელიც ბატარეის სიკვდილს მამცნობდა.

ავტობუსის სავარძელზე ვიჯექი და ირგვლივ უამრავი ადამიანის არც ისე ჩუმი, მაგრამ ქაოსური და გაუგებარი საუბარი ისმოდა. ნერვულად დავინწყე ყურება მათ სახეებზე. ხან ერთს და ხან მეორეს მიშტერებით ვაკვირდებოდი. ზუსტად ჩემ წინ კუბიანი ტიპი იჯდა. თავს რიტმულად აქანავებდა. გრძელ თმაში ყურსასმენები მოუჩანდა და მუხლებზე დადებულ თითებს არ აჩერებდა. უეჭველი იყო, რომ საქმე ბოლო სტადიასთან გვეკონდა. ჩამელიმა მის შემხედვარეს, და უცებ თავი აუტანელი ხმაურით გამევისო. თითქოს, ტვინი ახლა გამოფხიზლდა მუსიკისგან და მთელი სისავსით შეიგრძნო გარემო.

ხელისგულები გამიოფლიანდა და ზურგზე თხელი მაისური მომენება. ძალიან შემეშინდა, მეც მის დღეში არ აღმოვჩენილიყავი. ძლიერ მოთხოვნილებას ვგრძნობდი. გაჩერებაზე მოკუნტული ძლივს ჩავედი და შედარებით მშვიდ ქუჩაზე გავედი. ხმაური შედარებით გაჩერდა. ბედნიერი ვიყავი – რაც მომივიდა, ნერვულ შეტევას ჰგავდა – უფრო შიშისგან გამოწვეულს, ვიდრე რეალურ სიმპტომს.

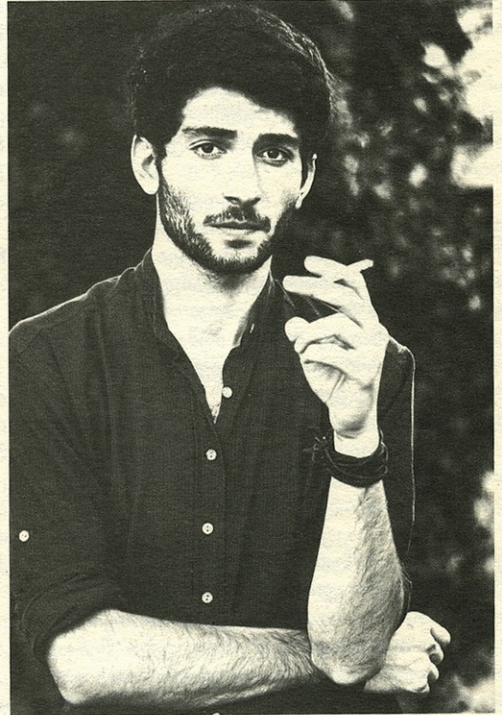
მერე, ყველაფერმა რომ ჩაიარა, ქუჩას გაუყევი. ალბათ პატრონიდან გამოსული ადამიანივით ვგრძნობდი თავს. ყველაფერი ცუდი რომ უკან დარჩა და მისთანები.

აღარ არის ხმაური-მეთქი გავიფიქრე, უფრო სწორად, შემანუბნებელი აღარ იყო. თითქოს მხოლოდ ფონად გაყვებოდა ჩემს ფიქრებს. აზრის ზედა ფენას, რომელსაც ახლა ვფიქრობდი. თუმცა, კიდევ იყო ამ შრეებს შორის ერთი და ამის მიხედვით და გააზრებამ მუხლები მომკვეთა.

გარემო ხმაური, სინამდვილეში იმ ბგერების უკან იყო, რომელსაც, თურმე ჩემთვის ვლინებდნენ გულში. ალბათ მას შემდეგ, რაც აიპოდის ბატარეა დაჯდა. ამაში საკუთარი თავის გამოჭერა, რომ მუსიკის გარეშე ფიქრი აღარ შემეძლო, ძალიან დამთრგუნველი იყო.

მე ვიცნობდი კარლს. ის ჩემ მეზობლად ცხოვრობდა და როცა კვირის ბოლოს სამსახურიდან ბრუნდებოდა, ჯდებოდა

დებიუტი

თავის ეზოში, ერთსა და იმავე ლუდს სვამდა და შეგრძნებები მეტ-ნაკლებად რომ დაუსუსტდებოდა, რადიოს ბოლო ხმაზე უნევედა მანქანაში. მნიშვნელობა არ ჰქონდა, ამ დროს ჯონ სასის სოლო გადიოდა, თუ ყვეყნი დიქტორის მონოლოგი, ვითომ სექსუალური ხმით. მოკლედ, მისთვის უბრალოდ სულერთი იყო. მის სულიერ მოთხოვნას, სრულად აკმაყოფილებდა მანქანის 100 ვატიანი დინამიკებიდან გადმოღვრილი, ნებისმიერი ბგერათა ერთობლიობა. და მე ამის გამო, კარლს ვერ ვიტანდი. სალამს ყოველთვის ვუბრუნებდი, მაგრამ არცერთხელ მიმიღია პატივი ლუდზე და სოსისებზე.

მოკლედ, მე კარლი არ ვიყავი და თანაც, ისეთი რამ აღმომაჩნდა, რაც მეგონა არასდროს დამემართებოდა. დაავადებულების შემხედვარეს, მით უფრო მიმყარდებოდა ეს

განცდა და უფრო თამამად და დიდხანს ვუს-
მენდი ხოლმე მუსიკას. თუმცა, როგორც აღ-
მოჩნდა, ის არ ცნობს განსხვავებას და მის
წინაშე ყველა თანასწორი არა, მაგრამ არასწო-
რია. მათ შორის მეც და ალბათ კარლიც.

* * *

მატსუ პოამ, ტაივანში დაბრუნებისას,
ტელეფონში დროის ზონა UTC+8:00-ზე შეცვა-
ლა. დილით მალეობიანად ჩვეულებრივ დარეკა
და რადგანაც საათი ყოველთვის 10 წუთით
წინ ჰქონდა მომართული, გადანყვიტა, დაეპ-
აუზებინა და კიდევ 10 წუთით, არც მაინც და
მაინც ეროტაყულ, მაგრამ საოცარ სიზმარში
დაბრუნებულიყო.

10 წუთის შემდეგ ის ადგა, წვერი მოი-
წვრილა და კარადიდან პიჯაკი ჩამოსხნა,
რომელიც დედის გასვენებაში ეცვა 2 თვის წინ.
რატომღაც, ეს უბრალოდ გადანყვიტა და არც
უფიქრია, რომ მაშინაც წვიმდა.

ქარხანა, სადაც მატსუ მუშაობდა, დასახ-
ლებიდან მოშორებით, რამდენიმე წლის წინ
აშენდა და ექსკლუზიურად ამზადებდა ელ-
ემენტებს, მხოლოდ Apple-ს პროდუქციისთვის.

მატსუმ სპეც-ტანსაცმელი ჩაიცვა და და-
ნარჩენ 12 235, ამავე ქარხანაში, ამავე პოზი-
ციაზე დასაქმებულ ადამიანს დაემსგავსა.

ის-ის იყო, საკუთარ ადგილს მიაშურა კონ-
ვერთან, რომ მონიტორმა დაუძახა და ქვი-
თარი გაუნოდა. ყვითელი ფერი ჯარიმას ნიშ-
ნავდა – 50\$ – 1 საათის დაგვიანებისთვის.

ყელში სიბრაზე მოეხვინა, თავი შეიკავა
და ტელეფონი ამოიღო, მონიტორისთვის დრო
უნდოდა ეჩვენებინა. ახლა სიამოვნებით ამო-
ანთხევდა დაგროვილ სიბრაზეს უსამართლო
ჯარიმისთვის და ხედებოდა, მზად იყო მთელ
ხმაზე, ყველას თვალწინ დაემცირებინა მონი-
ტორი ქალი, რომელიც 12 235 ადამიანიდან არ-
ავის ეხატებოდა გულზე. მაგრამ თავი ჩახარა,
ტელეფონი შეინახა, კონვერისკენ მიტრიალდა
და წითელ ლილაკს დააჭირა, რომელსაც მის-
კენ ელემენტის ნაწილები გამოჰქონდა.

საქმე ის იყო, რომ დროის ზონის შეცვლი-
სას, საათი 50 წუთით რჩებოდა ხოლმე რეალურ
დროს. მის 4 წლის წინ გამოშვებულ ტელ-
ეფონს ავტომატური განახლების ფუნქცია არ
ჰქონდა. მატსუ მიხვდა, რომ შეკამათდებოდა,
თავს უფრო დაიმცირებდა. ამიტომ, გაჩუმება
არჩია, მიუხედავად იმისა, რომ ჯარიმა მისი 5
დღის სამუშაოს ტოლფასი იყო.

უსიამოვნებები დაგვიანებისთვის, ჯარიმით
არ დასრულებულა, მას კონვერის სისწრაფის

მომატება დასჭირდა, რომ დადგენილ დროში ჩატყულიყო. 2000
ელემენტისთვის დიოდების მიბმა უნდა მოესწრო. ძველ ტემპზე
მორგებული მატსუ, აჩქარებით ძლივს ამაგრებდა უწვრილეს
სადენებს ლითიუმ იონის ტიპის ბატარეას.

იმ მომენტში, უკვე ბუნდოვნად ხედავდა ყველაფერს, როცა
მის შუბლს ოფლის მომცრო წვეთი გამოეყო და გადაბმის
ადგილს დაეცა. მატსუმ ეს ვერ შენიშნა. ჩვეული მოძრაობით
გვერდით კონვეირზე გადადო, სადაც მისი კოლეგა დასრულე-
ბულ სახეს აძლევდა, მომავალში უკვე რომელიმე მოწყობილო-
ბის ბატარეას, სიმძლავრით – 1350 მილიამპერი საათში.

დასკვნითი ტესტის გავლისას, ბატარეამ ნორმა აჩვენა და
რამდენიმე დღეში აიპოდის უცვლელი შემადგენელი ელემენ-
ტი გახდა. თუმცა, როგორც კი დადებითმა და უარყოფით-
მა ელექტროდებმა პირველად გაცვალეს იონები, დეფექტმა
თავისი ნახტანა და ბატარეის სიცოცხლის ხანგრძლივობა
თითქმის გახევარჯერ შეამცირა.

იმ მომენტში, როცა აიპოდში The Great Gig In The Sky იყო
ჩართული, დიოდმა, რომელიც ელექტრული წრის უწყვეტობაზე
იყო პასუხისმგებელი, დატვირთვის ვერ გაუძლო და გადაინვა.

* * *

გიჟური რამ ხდებოდა, მე ენაგადაყლაპული ვიჯექი. წინ
და უკან ოდნავ ვარწევდი საოცრად კომფორტულ სავარძელს,
რომელიც ასეთივე 12 სავარძლისკენ იყო შებრუნებული. ჩემს
წინ ერთ-ერთი ცნობილი როკ ბენდის დრამერი იდგა. მისი
ცნობა არავის გასჭირვებია, მაგრამ მაინც თქვა ტრადიცი-
ისამებრ – „მე რ. ვილსონი ვარ, 36 წლის“. საკვირველება ის
იყო, რომ თვითონ, იმ ადამიანებს შეუტია დაავადებამ, რომ-
ლებიც მას სხვებში იწვევდნენ.

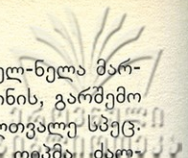
რობერტი იდგა ჩვენ წინ, ხელში კი თითქოს უხილავი ჯოხ-
ები ეჭირა, არ აჩერებდა და მგონი იმ წუთას, როცა დოქ-
ტორი კლასკი დაჯდომისკენ მოუსწოდებდა, მისი ბენდის პიტს
უნდა ყოფილიყო. მესამე დაძახებაზე, რობერტი უცებ გაშუ-
და, მიხვდა რას აკეთებდა, შეცბა და დარცხვენილმა მოიბო-
დიშა. სავარძელში ჩაჯდა თუ არა დაკვრა ისევ განაგრძო.

წრეზე შემდეგი ადამიანი ახალგაზრდა სტუდენტი იყო. ის
გრძელი და საკმაოდ ემოციური მონოლოგით გამოვიდა. ჩემ
გვერდით მჯდომი მოუსვენარი პანკი სალექი რეზინის გაუ-
ჩერებელი დექვით, ცალ ყბაზე აწეული ტუჩით მომიტრიალდა
და „აუ ეს რა ჩოილარი რამეა, რა პიტლერივით ბაზრობსო“ –
მითხრა.

ზუსტად აღარ მახსოვს, მაგრამ რალაცებში მეც ვეთანხმე-
ბოდი ამ სტუდენტს.

– „ყველაფერს აკეთებენ, რომ ტვინებში შეგვიძვრნენო“
ამბობდა და თან ისე იყო აღზნებული საუბრით, ვერ ხვდე-
ბოდა დორბლს რომ ყრიდა ყვირილის და გარშემო ტრიალისას.
კლასკი მას არ აჩერებდა, ლიმილით შესცქეროდა და თავს უქ-
ნევდა. სტუდენტი კი აგრძელებდა:

– „მთელი მსოფლიოა ჩართული ამაში! მუსიკოსები მილ-
იონობით ფულს იღებენ, სახელმწიფოები კარს უხსნიან ყვე-
ლანიარ ფესტივალს. მანქანებში მაგნიტოფონებს გვიტყინან

პაციენტის შემოთავაზებულ რიტმს დამორჩილებოდა და გულშიც თითოული we will will-ს ღიღინებდა.

აქ, ყველანი შემოიღობი ვიყავით, სტადია სხვადასხვა იყო. მე სანყისი აღმომარჩნდა, მაგრამ - გამწვავებისკენ მიდრეკილი. უფლება მქონდა სამსახურში მემუშავა, მხოლოდ მკაცრი კონტროლის ქვეშ და ამიტომ აქ მერჩინა. სამსახურის რუტინა უფრო მალე მომიღებდა ბოლოს.

დირექტორი ხანდახან მიძიმედ დაავადებულეზე ექსპერიმენტებს ატარებდა.

ერთხელ, იდეა მოუვიდა - ცუდი ამბის შეტყობით, პაციენტის თავში მელოდია დარდით შეეცვალა. სათითაოდ იბარებდა ყველას და საცოდავებს მათი უახლოესი ადამიანების გარდაცვალების შესახებ ცრუ ინფორმაციას ამცნობდა.

შედეგი ის მიიღო, რომ პაციენტები უფრო მეტად მელანქოლიურ განწყობაზე დადგნენ და ქვითინის ფონზე შესაბამისი მელიოდიები ამოუტივტივდათ გონებაში.

ამ მეთოდმა რომ არ გაამართლა, ინტერნეტში კიდევ ერთი ვარიანტი გამოძებნა. რომელიც ხალხური ფოლკლორიდან იღებდა ფუძეს და ერთი ძლიერი ბგერით დანარჩენი ბგერების გადაფარვას - ჩანშობას გულისხმობდა.

ალარ მახსოვს, რამდენი ხანი ვიყავით ასე. კოლ რომ ყურთან ახლოს ჩავიფრენს, ეგეთი, ოღონდ გაბმული, უწყვეტი ხმა ჩავგირთეს. ეს იმდენად აუტანელი იყო, რომ ყველას სისხლის-დენა დაგვეწყო ყურებიდან - ზოგი რას იტენიდა, ზოგი რას. დირექტორი აღფრთოვანებული იყო შედეგით. „რაო, არ მოგწონთ? მე მაინც გამოგაჯანმრთლებთ თქვე ავადმყოფებო“ - გაიძახოდა ყოველ ჩამოვლაზე, როცა დასისხლიანებულ და განამებულ პაციენტებს მცველები თავიდან ბალიშებს ართმევდნენ.

* * *

- ყველას მოგესალმებით! დღეს მთელი ხალხი ვზეიმობთ და ეს ზეიმი ჩვენი გამარჯვების! ერთად დგომის და ერთად აშენებული ქვეყნის. დაულალავი შრომის, ჩვენი შვილების მომავლისთვის გადადგმული ნაბიჯების - პრეზიდენტი ჰედსი, საუბრისას, ჩვეული აღმადრენით ავლებდა მზერას შეკრებილ ხალხს. ღრმად ამოისუნთქა და 3 წამიანი პაუზა გააკეთა. დროის ამ მონაკვეთში, მარცხენა მხარეს გადახედა ხალხს. ძლივს შეკავებული ღიმი,

რომელიც პიჯაკს მაინც საშინლად აწვებოდა, ნელ-ნელა მარჯვნივკენ წამოიღო და ანთებული სახეების, ყიყინის, გარშემო პროლიციის კორდონისა და სახურავიდან მოთვალთვალე სქეც. რაზმის დანახვისას, სიამოვნებისგან მოეშვა. ღოპმა ძალდაუტანებლად განწყვიტა ღილი და თავისუფლება იგრძნო. ამისთვისაც მზად იყო ჰედსი. სწრაფად წაიღო ხელი, პიჯაკის მარჯვენა კალთა უკან გადაინია და ხელი გვერდით ჯიბეში ჩააცურა. ისე ბუნებრივად, თითქოს იცოდა ასე რომ მოხდებოდა.

როცა ხალხი მის ჩახველებაზე გაისუსა, ჰედსმა კიდევ აიღო პაუზა. გაიაზრა, რომ მისი ამოხველებაც კი გარშემომყოფთა რეაქციას იწვევდა. გადაწყვიტა, ტრენერის შედგენილი ტექსტი აღარ წაეკითხა. საერთო მესიჯ-ბოქსიც სისულელედ მოეჩვენა - არ იყო საჭირო ამდენი სიტყვის და ენერჯის დახარჯვა.

ალარ მისმენია, მერე ტაში დაუტრეს და ტაშმა უცნაური ასოციაცია გამოიწვია ჩემში. თავიდან ვერ მივხვდი, რა წამონია მხესიერებიდან. მერე გავიაზრე, რომ ტელევიზორიდან წამოსული ბგერა, განზუბის Welcome To The Jungle-ად გადაიქცა. ერთ-ერთი საუკეთესო შესრულება იყო რამდენიმე წლის წინ ჩვენს ქალაქში. სინქრონული ტაშის ტალღაც უფრო მეტ სიამოვნებას მგვრიდა.

- მე მინდა, ჩვენი სულიერი მამის დანერილი კომპოზიცია გიმღეროთ! - ამ სიტყვებმა გამომაფხიზლა. ჰედსმა ნაბიჯით უკან დაიხია და არქივისკოპოზის სახე გამოჩნდა. მან თავი დაუქნია და ხელით ანიშნა, რომ ნებას აძლევდა. პრეზიდენტი უეცრად მიხვდა, რაც რამდენიმე წამის წინ გაიაზრა, არქივისკოპოზის დიდი ხანია შესწავლილი ჰქონდა და ხელის აქნევის შესტმა საკმაოდ გააღიზიანა. ახლა იგრძნო ისიც, რომ მის უკან მჯდომი ადამიანი, უბრალოდ, ასე უმოძრაოდ, მხოლოდ ყოფნითაც დანარჩენებზე უფრო დიდ გავლენას ახდენდა, ვიდრე თვითონ.

წინ წამოინია, ალბათ ვინმე ცნობილი ტენორის მოძრაობა გადაიღო და მოემზადა. ჩვენთან, ეკრანის მეორე მხარეს მყოფებს შორის, რამდენიმე მხამალა გაიცინა. მთელი კლინიკა მიშტერებოდა ეკრანს. პრეზიდენტმა დაიწყა...

- ლაააა ლაარაამ... უცნაურად ფაქიზი ხმა აღმოაჩნდა. უფრო ზემოთ მიდიოდა და მალე ყურებს არ ვუჯერებდი, ისეთი ხმა ამოუშვა.

წამოვდექი, თავს დამუხტულივით ვგრძნობდი, არანაირი აზრი აღარ მიტრიალებდა. ხმამ სულ გადაფარა ყველაფერი და გვერდებში ბიძგი ვგრძენი. არ გამიხედავს, ისე ვუპასუხე ბიძგებით და ველარ გაეჩერდი. მივხვდი, რომ დანარჩენებსაც იგივე დაემართათ. მთელი კლინიკა, დოქტორი კლასიკისა და დირექტორის ჩათვლით, ეკრანის წინ ცეკვავდა. ეკრანზე ფართო კუთხით მოცეკვავე არქივისკოპოზი მოჩანდა, სცენის ქვემოთ კი ხელები და მოხტუნავე თავები ირწეოდნენ. ყველანი ვილიზოდით და საოცარი ბედნიერების შეგრძნება არ მტოვებდა. თითქოს ყველამ უსაშველოდ დიდი და ძლიერი „ბოლი“ მოვნიეთ...

4 ხარიბია

სპარსული პოეზიის კრებული ქართული პოეტური თარგმანების ღარიბ თაროზე

ლელა კოდლაშვილი

თანამედროვე პოეზიას ვინ ჩივის, გარდაცვლილ კლასიკოსთა სრულფასოვანი კრებულები უნდა გაგვანდეს ქართულ ენაზე, ჩვენ რომ კულტურული ქვეყანა ვიყოთ. მაგრამ, სამწუხაროდ, ის, ვინც ამა თუ იმ ავტორის გაცნობას მოისურვებს, ძირითადად თითო-ოროლა სრულ კრებულს თუ მოიგდებს ხელში და ისიც, ხანდახან, ღმერთმა იცის, რა ხარისხის თარგმანს... სწორედ ამიტომ, შუა და ძველი თაობის ადამიანები რუსულენოვან გამოცემებს დაექებენ, ახალგაზრდები კი – ინგლისურენოვანს. საბოლოოდ კი, ვფიქრობ, ადამიანთა დიდი ნაწილი მაინც მხოლოდ ქართულ ენას ფლობს. მოკლედ, ბლინგვისტური პრობლემები დიდ ბარიერს ქმნის წიგნის კითხვის საქმეში. ალბათ ერთ-ერთი მიზეზი იმისა, რომ ქართველი პოეტ-მელექსეთა უდიდესი ნაწილი ეთნოკულტურულ ჭაობშია ჩაძირული და მისაბამ მაგალითად თუ გავლენებში მოსაქცევად ცისფერყანწელების აქეთ ბევრი არავინ ჰყავს, სწორედ უცხოელ ავტორთა შემოქმედების არცოდნაა. ქართველ პოეტთა ეს ნაწილი ვერ სუნთქავს, უფრო ზუსტ შედარებას თუ გამოვიყენებთ, ვერ იმტვერება მსოფლიოში მიმდინარე პროცესებით და ამიტომაც უჭირს განვითარება. ის ამ პატარა, ჩახუთულ სივრცეში ქოშინებს და სულის მოსათქმელად ისევ თანამომის შემოქმედებით იკვებება. ასე იქმნება ე.წ. მეორადი პოეზია – გულისგამანვრილებლად არქაული და ჩირივით ჩამტკბარი ძველისძველი, ნაცნობი გემოთი, რაღაც მომენტში რომ თავს მოგანონებს და ბოლოს საშინელი უკმარისობის გაცდას გაგიჩენს – რამდენჯერ შეიძლება წაიკითხო ერთი და იგივე, ან – თითქმის ერთი და იგივე მაშინ, როცა მსოფლიოს პოეტები სუნთქავენ და ახალ ღირებულებებზე გადადიან. ცხადია, საინტერესო ავტორები ჩვენთანაც არიან, მაგრამ, კიდევ ერთხელ შეგახსენებთ, რომ ამ შემთხვევაში უმრავლესობაზე ვსაუბრობ...
სწორედ ამგვარი სასონარკვეთილი აზრების ფონზე, ხუთასორმოცდაათკვერდიანი წიგნის, “თანამედროვე სპარსუ-

ლი პოეზიის“ გამოჩენა ოპტიმისტური ფიქრის საფუძველს გაძლევს, ანუ ჯერ კიდევ არის შანსი, რომ ხვალ თანამედროვე ფრანგული პოეზიის ანთოლოგია გამოჩნდება, ზეგ ამერიკული, და ასე, ნელ-ნელა გავმდიდრდებით და გავხდებით დანარჩენი მსოფლიოს ნაწილი.

პათეტიკურ-ოპტიმისტური საუბარი იქით იყოს და, ეს უშველებელი კრებული, რომელ-

ფორუე ფარუხზადი

იც წელს „კავკასიურმა სახლმა“ გამოსცა და რომელშიც ოცზე მეტი პოეტის ასეულობით ლექსია შეტანილი, გიორგი ლობჯანიძის თარგმნილია. ისე არ გაიგოთ, თითქოს გიორგი მოდგა და მოკლე დროში კრებულისთვის მოამზადა ამხელა მასალა. წარმოდგენილი ტექსტები წლების მანძილზე დაგროვილი თარგმანებია, სხვადასხვა პერიოდულ გამოცემაში რომ იბეჭდებოდა და ასე გაბნეულს, ბუნებრივია, სოლიდური სახე ვერ ექნებოდა. ჩვენნიარ პატარა ქვეყანაშიც კი შეუძლებელია, დროში გაჭიმულ შუალედში თვალყური ადევნო თუნდაც ერთ მთარგმნელს, სად რას დაბეჭდავს, რომ არაფერი გამოგრჩეს. ესეც რომ არ იყოს, კანტიკუნტად ნაკითხული არასოდეს გიქმნის იმ შთაბეჭდილებასა და განწყობას, რაც ამ გაბარიტების კრებულს შეუძლია. თუმცა კი, პოეზიის ისეთი კულტურის ქვეყანაში, როგორიც ირანია, ეს წიგნი ზღვაში წვეთია საიმისოდ, რომ საფუძვლიანად წარმოაჩინოს მთელი ის პროცესები, რაც სპარსულენოვან ლიტერატურაში ხდება. ფართო მკითხველს დღემდე ჰგონია, რომ სპარსული პოეზია დღესაც იმ ძველი არომატის მატარებელია, რომელიც ოდესღაც შეუგრძენია კლასიკური ნიმუშების კითხვისას – ჩამტკბარ-ჩაშაქრული მაჯამებით, ჩუქურთმიანი მეტაფორებითა და მთელი იმ განსაკუთრებულობით, რითიც საუკუნეების მანძილზე მდიდარი იყო იქაური ლექსი.

ბევრმა არ იცის, რომ თანამედროვე სპარსული პოეზია დღეს გამორჩეულად მრავალფეროვანი და თანამედროვეა და დგას სწორედ

იმ ტრადიციაზე, რომელიც ზემოთ ვახსენე. თუმცა კი, ძველი ფუნდამენტი არანაირად არ უშლის ხელს, იყოს აბსოლუტურად დამოუკიდებელი თვისებების მქონე, თავისუფალი ყველანაირი მოყირჭებული კლიშესგან, აქტუალური და საინტერესო. გიორგი ლობჯანიძე ამ დამამძიმებელ მომენტს სუდარას ადარებს, რომელიც ძალიან ჭრელი და ფერადია, მობატულია ნაირნაირი ორნამენტებით, მაგრამ მის შიგნით სიცოცხლის ნიშანწყალი არ იგრძნობა. სწორედ ამიტომ, ეს „სუდარა“ გახდა ჩამოსახვევი, რათა შესაძლებელი გამხდარიყო დანახვა, მის შიგნით ჰაერს მონყურებული უხრწნელი გვამი იყო თუ დროისგან შეჭმული, ოდესღაც მშვენიერი სხეული...

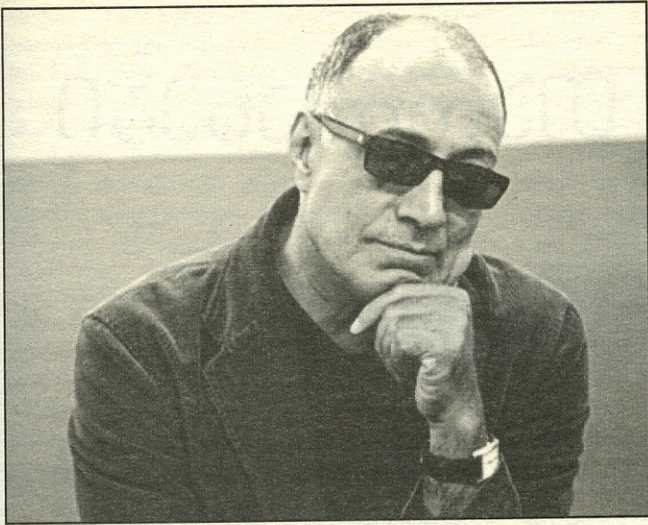
რამ მოახდინა გავლენა თანამედროვე პოეტებზე – ევროპიზაციამ თუ ბუნებრივმა პროცესებმა – შეერწყა თანამედროვე ხმას, ჩამოიშორა ის, რაც ადრე ფასს სძენდა, ახლა კი ამძიმებს?

მე ვფიქრობ, რომ ერთმაც და მეორემაც. მართალია, დღეს ყველა, ვინც არქაულ ფასეულობებს ვერ ელევა, ევროპას ადანაშაულებს, მაგრამ მას არ ესმის, რომ პროცესები დამოუკიდებლადაც აგრძელებენ განვითარებას და ნაბიჯ-ნაბიჯ ცვლიან ყველაფერს. სპარსული პოეზია ერთ-ერთი საუკეთესო მაგალითია იმისა, როგორ შეითვისო იგივე ევროპული ესთეტიკა ისე, რომ შეინარჩუნო ლექსში მთავარი – სიღრმე და ერთგვარი მინერალური ბალანსი, რომელიც იმ ძველი ფასეულობების ჯერაც გაუცვვეთელი ნაწილია. სწორედ ამიტომ მგონია, რომ ობსკურანტების ტირილი სპარსული ლექსის გადაგვარების შესახებ, მარტივად რომ ვთქვა, თვალის ჩინის არქონაა.

უფრო დეტალურად კი, ტრადიციულ პოეტिकासთან თანამედროვე სპარსული ლექსის დამოკიდებულების შესწავლა ალბათ ირანისტი ლიტერატორების სფეროა. თავად მთარგმნელიც ვრცლად საუბრობს ამ თემაზე წიგნის შესავალ ნაწილში.

სოპრბა სეფეპური, ფორუე ფაროხზადი, აჰმად შამლუ და სხვები, რომელთაც ამ კრებულში შეხვდებით, ქართველი მკითხველისთვის უკვე კარგად ნაცნობი სახელებია, რომელთაც უკვე როგორც ინდივიდებს, სამშობლოსგან დამოუკიდებელ ავტორებს, ისე იცნობს საზოგადოება. მწერლის ერთ-ერთი ღირსება ალბათ ისიცაა, რომ მისი გვარი წარმომავლობასთან კონტექსტის გარეშე ცოცხლობდეს, როგორც მსოფლიო მოქალაქე, თავისუფალი ნაციონალური საზღვრისგან და საზღვარს მიბმული სხვა მახასიათებლებისგან.

ერთ ინტერვიუში ფორუე ფაროხზადი წერს: „ჩემთვის სიტყვები ძალიან მნიშვნელოვანია, ყოველ სიტყვას საკუთარი და განსაკუთრებული სული აქვს, ასევე საგნებსაც. ამიტომაც ყურადღებას არ ვაქცევ საგნებისა და სიტყვების პოეტურ წარსულს. მე რა მოხდა, თუკი რომელიმე სპარსულენოვან პოეტს თავის ლექსებში სიტყვა „აფეთქება“, ვთქვამთ, არასოდეს გამოუყენებია? მე, დილიდან საღამომდე, საითაც გავიხედავ, ყველგან ვხედავ, რომ რაღაცა ფეთქდება და როცა მინდა, ლექსი დაწერო, საკუთარ თავს ხომ არ ვუღალატებ და მოვაჭყუებ? თუკი ხედავ თანამედროვე ხედვას, მაშინ ენაც იპოვის თავის სიტყვებს, ხოლო როცა ენა ჩამოიქნება, შეიკვრება და გულწრფელი გახდება, რიტმიც იქვე დაიბადება

აბას ქიაროსთამი

თავისთავად“. ვფიქრობ, ამ ფრაგმენტში კარგად ჩანს როგორც ფაროზხადის, ასევე თანამედროვე ავტორების მიდგომა და ცვლილებების დიდი სურვილი. ანუ, როგორც გიორგი ამბოზს, კარგად ჩანს სუბიექტივიზმისა და ინდივიდუალიზმის ის პრიმატიც, რამაც განსაზღვრა თანამედროვე პოეზიის იერსახე და ამავდროულად ტრადიციასთან დაპირისპირების ერთგვარ იარაღად მოგვევლინა. რაკი ფორუყ ფაროზხადი ვახსენეთ, არ შეიძლება, არ ითქვას იმ ძირითადი სათქმელის შესახებ, რაც მან, როგორც ირანელმა ქალმა გამოხატა კლიშეების მსხვერვით და აქვე არ შეიძლება არ ვახსენო სიმინ ბეჰზაჰანი, რომლის ლექსები, მახსოვს, პირველად გიორგის ფეისბუქ-გვერდზე ვნახე. მასთანაც, როგორც ფორუყთან, ქალის პროტესტს არსებული რეალობის მიმართ, დიდი ადგილი უკავია.

აბას ქიაროსთამს კი წლების მანძილზე, როგორც კინორეჟისორს, იცნობდა ჩვენი საზოგადოება. პირადად ჩემთვის მოულოდნელი იყო, როცა წლების წინ, როცა გიორგი ლობჯანიძეს ჟურნალ „ოქსიმორონისთვის“ ახალი თარგმანი ვთხოვე, და მან ქიაროსთამის მინიმალისტური ლექსები გამომიგზავნა. რამდენადაც ნიუანსობრივი ხედვის მატარებელია მისი ფილმები, ამდენადვე ნატიფია აღმოსავლური ესთეტიკისა და ფორმის მქონეა მისი ლექსები. ნიმუშად ეს ერთიც კმარა:

„ერთი დღის ნაწილებმა
გაზაფხულის პირველი
წვიმა გამოსცადეს“.

ან ეს:

„მარტო საუზმობს
მოხუცი მონაზონი.
ხმა მდულარე ჩაიდინსა“.

როცა ზემოთ იმ ფასეულობაზე ვსაუბრობდი, რომელიც თანამედროვე სპარსულმა პოეზიამ ძველისგან დაიტოვა და წყალს არ გაატანა, სწორედ ამგვარ ფილიგრანულ ნიუანსებს ვგულისხმობდი, სადაც მკითხველს სენსიტიურობის სხვა შრე უნდა ჰქონდეს გახსნილი, რათა ამგვარ „ზანზალაკებს“ ყურადღება მიაქციოს. ჩვენს მკითხველს კი, სმენის ეს უნარი დღეს აშკარად აქვს, რადგან ისიც, ირანელთა მსგავსად, ტკბილზმოვანი ლექსის ტრადიციაზეა გაზრდილი და დღეს, მე ვიტყვოდი, რომ მაინც მიმედ იღებს ვერლიბრსა და ვერბლანს, მიუხედავად იმისა, რომ არც ეს სალექსო ფორმაა ჩვენითვის ახალი და უცხო. როგორც მთარგმნელი აღნიშნავს, ქიაროსთამის ლექსები კინოპოეზიაა. ის პოეზიაში ამკვიდრებს კინოს და არა – პოეზიას კინოში.

რა თქმა უნდა, ეს კრებული სრულად ვერ წარმოადგენს იმ სპექტრს, რასაც თუნდაც ყველაზე საინტერესო ირანელი ავტორები შეადგენდნენ, მაგრამ რამდენადმე მაინც იძლევა საშუალებას, მკითხველმა წარმოადგენა შეიქმნას თუნდაც იმ ფუნდამენტურ პროცესზე, რასაც სპარსული ლექსის გრადაცია ჰქვია, მე ვიტყვოდი, რომ საუკეთესო გაგებით.

თარგმანის ხარისხზე მსჯელობა ჩემი მხრიდან მკრეხელობა იქნებოდა, რადგან ვინც გიორგი ლობჯანიძის მუშაობის ხარისხსა და რიტმს იცნობს, ისიც იცის, რომ მის წარსადგენად ეპითეტიკის ფრქვევა მხოლოდ პათეტიკური ეპითეტიკი იქნება, იმდენად აპოსტერიორულია ჭეშმარიტება, რომელიც მისი თარგმანების ხარისხის გარანტიას გვაძლევს. ერთი რამ კი აუცილებლად უნდა აღინიშნოს, რომ გიორგის ენა და ლექსიკაც ისევე გადათამაშდება საუკუნესა და საუკუნეს შორის, როგორც დროში დამორებული მის მიერ ნათარგმნი ავტორები. ისევე რადიკალურად განსხვავებულია მისი გამომსახველობითი ხერხები, როგორც სხვადასხვა ეპოქებში დაწერილი ლექსების არქიტექტონიკა. ასე რომ, მითი მთარგმნელური სტილის შესახებ, მასთან უდავოა, რომ დანერგულია. მიუხედავად იმისა, რომ კრებული „თანამედროვე სპარსული პოეზია“ მხოლოდ მეოცე და ოცდამეერთე საუკუნის პოეტებს აერთიანებს, თუნდაც მათი ნაირსახეობის მაგალითზე მკითხველი კარგად შეამჩნევს იმ განსხვავებულობასა და დამოუკიდებელ სხეულად ყოფნას, რომელიც ამ ავტორებისთვის არის დამახასიათებელი და გიორგის მეშვეობით სწორედ ამ ნიმუშეულობით მოწვევდა გახდა შესაძლებელი.

5 ახალი თარგმანები

მითოლოგიაში

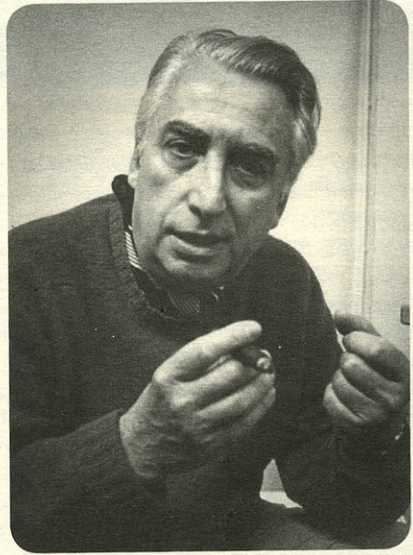
როლან ბარტი

კრიტიკა არც-არც

ყოველდღიური „ლ'ექსპრესის“ ერთ-ერთ პირველ ნომერში დაიბეჭდა კრედო (ანონიმური), რომელიც განონასწორებული რიტორიკის შესანიშნავი ნიმუშია. იდეა იმაში მდგომარეობდა, რომ კრიტიკა არ უნდა ჰგავდეს „არც სალონურ თამაშს და არც ნაგვის გატანას“; იგულისხმება, რომ ის არ უნდა იყოს არც რეაქციონერული, არც კომუნისტური, არც უსაფუძვლო, არც პოლიტიკური.

აქ საქმე ორმაგი გამორიცხვის მექანიკას ეხება, რაც მეტნაწილად უკავშირდება არითმეტიკით იმ გატაცებას, რომელსაც უკვე რამდენჯერმე შევხვდით და რომელიც მგონია, რომ შეეძელი განმესაზღვრა როგორც ნერილბურჟუაზიული ცნობიერების გამოვლინება. არსებული სხვადასხვა მეთოდი იწონება, იდება სასწორის პინეტზე, ხოლო თავად მწონავი გვევლინება უწონო, იდეალური სულიერებით დაჯილდოებული და, შესაბამისად, სასწორის მხრეულივით სამართლიანი ადამიანის როლში.

ამ საბულალტრო ოპერაციისთვის საჭირო გირები შექმნილია გამოყენებული ტერმინების მორალური არსით. კარგად ნაცნობი ტერორისტული პრინციპის მიხედვით (ტერორიზმს ყველა ვერ აღწევს თავს, სურვილის მიუხედავად), საგნის დასახელება უკვე შეიცავს შეფასებას, ასე რომ დამნაშავეობით წინასწარ დატვირთული სიტყვა, თავისით იდება სასწორის ერთ-ერთ პინაზე. მაგალითად, კულტურა დავუპირისპიროთ იდეოლოგიას. კულტურა კეთილშობილური, უნივერსალური სიკეთეა, ყოველგვარი სოციალური ანგაჟირებისგან თავისუფალი; კულტურა არ იწონება. იდეოლოგიები რომელიმე მხარის მიერაა შექმნილი: ჰოდა, კიდევ უნდა ავწონოთ! კულტურის მკაცრი მზერის ქვეშ მათ ერთ რიგში ამწკრივებენ (და თავში არავის მოსდის აზრად, რომ საბოლოო ჯამში კულტურაც იდეოლოგიაა). ყველაფერი ისე ხდება თითქოს ერთ მხარეს მძიმე, ცუდი სიტყვებია (იდეოლოგია, კატეხიზმო, მეზრძოლი), რომელთაც აწონვის დამამცირებელი პროცედურა უნდა

გაიარონ; და მეორე მხარეს მსუბუქი, სუფთა, არამატერიალური, ღვთის ნებით გაკეთილშობილებული სიტყვები, იმდენად გაიდეალებული, რომ არ ემორჩილებიან რიცხვების სულმდაბლურ კანონს (თავგადასავალი, გატაცება, სიდიადე, სიქველე, ღირსება) და მოსაწყენი ბულალტერიის ცრუ გამოგონებებზე მალა დგანან; მეორე რიგის სიტყვებს უფლება აქვთ, მორალი უკითხონ პირველი რიგის სიტყვებს: ერთ მხრეს დგანან სიტყვები-დამნაშავეები და მეორე მხრეს სიტყვები-მოსამართლეები. რაღა თქმა უნდა, მესამე მხარის ეს ლამაზი მორალი მიდის ახალი დიქტომიისკენ, ისეთივე გამარტივებულისკენ, როგორც ის, რომელიც სირთულის სახელით უნდა დაეგმოთ. მართალია შესაძლებელია, რომ ჩვენს სამყაროში ორივე

მხარის მონაცვლეობა ხდებოდა, მაგრამ დარწმუნებული იყავით, ეს განხეთქილება სასამართლომდე არ მივა: მოსამართლეებისთვისაც არ არსებობს ხსნა, ისინიც რომელიმე მხარეს წარმოადგენენ.

სხვათა შორის, იმისთვის, რომ გავიგოთ რომელ მხარესაა ეს არც-არც კრიტიკა, საკმარისია დავაკვირდეთ, რომელი მითები უკავშირდება მას. დიდხანს რომ არ შეეჩერდეთ ზედროულ მითზე, რომელიც მარადიული „კულტურისადმი“ მიძღვნილ ყველა მიმართვაშია ჩართული („ყველა დროის ხელოვნება“), არც-არც დოქტრინაში ბურჟუაზიული მითოლოგიის კიდევ ორ განსხვავებულ ნიშანს ვხედავ. პირველი მდგომარეობს თავისუფლების თავისებურ იდეაში, რომელიც გაგებულია როგორც „ა პრიორი მსჯელობის უარყოფა“. ამასობაში, ლიტერატურული მსჯელობა ყოველთვის განისაზღვრება იმის ელფერით, რისი ნაწილიცაა; ასე რომ თვით სისტემის არარსებობა, განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც ის კრედოს რანგშია აყვანილი, კონკრეტულ სისტემას უკავშირდება, ამ შემთხვევაში – ბურჟუაზიული იდეოლოგიის (ან კულტურის, როგორც იტყოდა ჩვენი ანონიმი ავტორი) მეტად ბანალურ ვარიანტს. ისიც კი შეიძლება ითქვას, რომ სწორედ ის იმყოფება ყველაზე დიდ დამოკიდებულებაში, ვინც თავის უზომო თავისუფლებას ამტკიცებს. თავისუფლად შეიძლება ნაძღვის დადება იმაზე, რომ ვერავინ დაწერს სრულიად მიუკერძოებელ, ნებისმიერი სისტემისგან დამოუკიდებელ კრიტიკას: თავად არც-არც კრიტიკოსებიც არიან ჩართულები კონკრეტულ სისტემაში, თუმცა სახვებით შესაძლებელია არა იმ სისტემაში, რომელზეც აპელირებენ. შეუძლებელია ლიტერატურაზე მსჯელობა, თუ არ არსებობს რაიმე წინასწარი აზრი ადამიანსა და ისტორიაზე, სიკეთესა და ბოროტებაზე, საზოგადოებაზე და ა.შ.; ავიღოთ უბრალო სიტყვა თავგადასავალი, რომელიც ჩვენმა არც-არც კრიტიკოსებმა მორალურ საქმეზე სიტყვად აქციეს და დაუპირისპირეს ყოველგვარ საძაგელ სისტემებს, რომლებიც „ვერაფრით გაგვაკვირვებენ“; რა მეშვედრობა, რა ფატალურობა, რა რუტინაა მასში! ნებისმიერი თავისუფლება ყოველთვის რაიმე ცნობილი ლოგიკის რეინტეგრაციით მთავრდება, რაც სხვა არაფერია თუ არა გარკვეული ა პრიორი მსჯელობა. შესაბამისად, კრიტიკის თავისუფლება ამგვარი რისკის აცილება კი არ არის (შეუძლებელია!), არამედ მისი ღიად აღიარება ან საერთოდ არაღიარება.

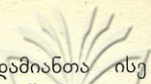
ჩვენი ტექსტის მეორე ბურჟუაზიული ნიშანი მწერლის „სტილის“, როგორც ლიტერატურის მარადიული ღირებულების ეიფორიული მოშველიებაა. თუმცა ისტორიას არაფერი გამორჩება ეჭვევმ დასაყენებლად, შესაბამისად, არც კარგად წერა. სტილი არის ზუსტად დათარიღებული ღირებულება და „სტილის“ დასაცავად გამოსვლა იმ ეპოქაში, როცა რამდენიმე დიდი მწერალი კლასიკური მითოლოგიის ამ ბოლო ბასტიონს უტიფეს, საკუთარი არქაულობის დადასტურებაა: არა, „სტილთან“ კიდევ ერთხელ მიბრუნება სულაც არ არის თავგადასავალი! საქმეში უკეთ ჩახედული „ლ'ექსპრესი“ თავის ერთ-ერთ მომდევნო ნომერში აქვეყნებდა ა. რობ-გრეის სამართლიან პროტესტს სტენდალის გაუთავებელი მოშველიების წინააღმდეგ („ეს სტენდალის სტილშია დაწერილი“). სტილისა და ჰუმანურობის შერწყმა (მაგალითად, ანატოლ ფრანსთან) აღარ არის საკმარისი ლიტერატურის დასაფუძნებლად. იმის საფრთხეც კი არსებობს, რომ ამდენი ყალბი ჰუმანური ნაწარმოებით კომპრომეტირებული „სტილი“, საბოლოოდ, ა პრიორი საეჭვოდ გადაიქცეს: ყოველ შემთხვევაში, არ შეიძლება განსაკუთრებული შემონების გარეშე მისი რომელიმე ავტორის აქტივში ჩანერა. ბუნებრივია, ეს არ ნიშნავს, რომ ლიტერატურამ შეიძლება იარსებოს ფორმალური ოსტატობის გარეშე. თუმცა, ჩვენს არც-არც კრიტიკოსებს, რომლებიც ჯერ კიდევ დიქტომოიურად თვლიან სამყაროს, რომლის ღვთიურ ტრანსცენდენტურობადაც მიაჩნიათ თავი, იმედი უნდა გავუცრუოთ, აუცილებელი არ არის კარგად წერის საპირისპირო იყოს ცუდად წერა: დღეს ეს უბრალოდ წერის შეიძლება იყოს. ლიტერატურას ახლა ძალიან უჭირს, ის შევიწროებულია, სიკვდილის საფრთხე ემუქრება. მას მორთვა-მოკაზმვის თავი არ აქვს, საკუთარი ტყავი აქვს გადასარჩენი და დიდი ეჭვი მაქვს, რომ ახლად გამორჩეული არც-არც კრიტიკის დრო უკვე წაივდა.

რასინი რასინია

გემოვნება გემოვნებაა
(ბუვარი და პეკუშე)

მე უკვე ვისაუბრე წვრილი ბურჟუაზიის ტავტოლოგიური მსჯელობებისადმი მიდრეკილებაზე (ერთი სუ ერთი სუა და ა.შ.). აი, კიდევ ერთი შესანიშნავი და გახშირებული მაგალითი ხელოვნების სფეროდან: კომედი ფრანსეზის მსახიობმა თავისი ახალი სპექტაკლის წარმოდგენამდე შეგვახსენა, რომ „ათალი“ რასინის პიესაა“.

თავდაპირველად, უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ერთგვარი გამოწვევაა („ყველა იმ გრამატიკოსის, მოაუქრის, მიმომხილველის, რელიგიის დამცველის, მწერლისა და ხელოვანისა“, ვინც რასინზე კომენტარი გააკეთა). ყველასთვის ნათელია, რომ ტავტოლოგია ყოველთვის აგრესიულია: ის ნიშნავს სერიოზულ დაპირისპირებას აზროვნებასა და მის ობიექტს შორის, რეჟიმის ქედმაღლურ მუქარას, რომ შეუძლებელი იქნება

აზროვნება. ჩვენი ტავტოლოგიები იმ ძაღლის პატრონს მოგვაგონებენ, რომელიც უხეშად ქაჩავს თასმას: საჭირო არ არის, ფიქრს ფართო ასპარეზი მიეცეს, სამყარო სავსეა საეჭვო და უსარგებლო ალიბებით, სალი აზრი მოკლე ჯაჭვით უნდა იყოს დაბმული და მხოლოდ გათვლად რეალობამდე აღწევდეს. და თუ რასინიზე ფიქრს დაეინყებთ? ეს დიდი საფრთხეა: ტავტოლოგი გააფრთხილებს მოცულავს მის გარშემო ყველაფერს, რაც ხარობს და რამაც შეიძლება იგი დაჩრდილოს.

ჩვენი მსახიობის განცხადებაში ადვილი ამოსაცნობია კარგად ნაცნობი მტერი, რომელიც აქ ხშირად შეგვხვდებოდა და რომლის სახელიცაა ანტიინტელექტუალიზმი. ეს კარგად ნაცნობი ხერხია: მეტიმეტი ჭკუა დამლუხველია, ფილოსოფია უსარგებლო ჟარგონია, მეტი ყურადღება უნდა დაეთმოს გრძნობას, ინტუიციას, უცოდველობას, უბრალოებას, ხელოვნება კვდება ზედმეტი ინტელექტისგან, ხელოვანს ინტელექტი არ სჭირდება, ძლიერი შემოქმედნი ემპირიკოსები არიან, ხელოვნების ნიმუში არ ექვემდებარება სისტემას, მოკლედ, გონიერება უნაყოფია. კარგად ვიცით, რომ გონებას სალი აზრის სახელით ებრძვიან და რასინის მიმართაც გამოიყენება ის „პუჟადისტური გაგება“, რაზეც უკვე ვილაპარაკეთ. როგორც საფრანგეთის ეკონომიკაა მხოლოდ ოცნება საფრანგეთის საგადასახადო სისტემის პირისპირ, და ბ-ნ პუჟადის სალი აზრის მიხედვით ეს ერთადერთი რეალობაა, ისევე ლიტერატურისა და ფილოსოფიის ისტორია, და ზოგადად ისტორიაც, მხოლოდ ინტელექტუალური ფანტაზია რასინის პირისპირ, რომელიც ისევე „კონკრეტულია“, როგორც საგადასახადო სისტემა.

ჩვენი ტავტოლოგიები ანტიინტელექტუალიზმიდან ასევე უცოდველობას იშველიებენ. მათი მტკიცებით, ნამდვილი რასინის დანახვა ღვთაებრივი უბრალოებით აღჭურვის შემდეგაა შესაძლებელი; კარგადაა ნაცნობი ეს ძველი ეზოთერიკული თემა: ღვთისმშობელი და ყრმა, უბრალო და წმინდა არსებები უზენაესი ნათელმზილველობის უნარს ფლობენ. რასინის შემთხვევაში, „უბრალოებისადმი“ ასეთი დამოკიდებულება ორმაგი ალიბის ძალას ფლობს: ერთი მხრივ, უპირისპირდებიან ინტელექტუალურ ინტერპრეტაციებს და, მეორე მხრივ, სხვათა შორის, ამაზე თითქმის არავინ დავობს, რასინს მიანერენ ესთეტიკურ სიღარიბეს (რასინის ცნობილი სინმინდე), რომელიც ყველასგან, ვინც მას მიმართავს, მოითხოვს დისციპლინას (მარადიული მოტივი: ხელოვნება იბადება იძულებისგან...)

დაბოლოს, ჩვენი მსახიობის ტავტოლოგიაში არის ის, რასაც შეიძლება კრიტიკული აღმოჩენის მითი ვუწოდოთ. ჩვენი კრიტიკოსი ესენცილისტიები დაკავებული არიან გენიების დანატოვარი „ჭეშმარიტების“ ხელახლა აღმოჩენით; ლიტერატურა მათთვის დაკარგული ნივთების დიდი მალაზიაა, სადაც ცდილობენ, რამე აღმოაჩინონ. კაცმა არ იცის, იქ რას პოულობენ და ტავტოლოგიური მეთოდის მთავარი უპირატესობაც სწორედ იმაშია, რომ ვალდებული არავინაა, ეს ახსნას. ჩვენი ტავტოლოგებისთვის ძნელი იქნებოდა შემდეგი ნაბიჯის გადადგმა: რადგან რასინი როგორც ასეთი, რასინი ნულოვან დონეზე უბრალოდ არ არსებობს. რასინი არსებობს მხოლოდ განსაზღვრებებით: რასინი-წმინდა პოეზია, რასინი-ლანგუსტი (მონტერლანი), რასინი-ბიბლია (ქ-ნი ვერა კორე-

ნის), რასინი-ვნება, რასინი-ადამიანთა ისე აღმწერი, როგორებიც არიან და ა.შ. მოკლედ, რასინი ყოველთვის არის რალაც სხვა, ვიდრე რასინი და, აი, რატომ არის მასთან დაკავშირებული ტავტოლოგიები ილუზორული. ყოველ შემთხვევაში, გასაგებია, თუ რა მოაქვს ამგვარ ცარიელ განსაზღვრებას მათთვის, ვინც ამაყად აფრიალებს მას: ერთგვარი ეთიკური პატივის მიგება, კმაყოფილება იმის გამო, რომ იბრძოდეს მისი რეალური სახის დასაცავად ყოველგვარი რისკის გარეშე, რომელიც ყოველთვის თან სდევს ჭეშმარიტების ძიებას. ტავტოლოგია ათავისუფლებს რაიმე აზრების ქონის აუცილებლობისგან, თუმცა ამავე დროს მკაცრი მორალური კანონის რანგში აპყავს ამგვარი თავისუფლება; აქედან იღებს სათავეს მისი წარმატება: სიზარმაცე გაბედულების რანგშია აყვანილი. რასინი რასინია: რა მოხერხებულია ამგვარ სიცარიელეში უსაფრთხოდ ყოფნა.

როგორ უნდა ვიქნეთ

მანიკევიჩის ფილმში „იულიუს კეისარი“ ყველა პერსონაჟს შუბლზე შეჭრილი თმა აქვს. ზოგს ხვეული, ზოგს სწორი, ზოგს ხშირი, თუმცა ყველას საგულდაგულოდ დავარცხნილი. ფილმში საერთოდ არ ჩნდება მელოტი ადამიანი, თუმცა რომის იმპერიაში ასეთი ბევრი იყო. შეთხლებულთმიანი ადამიანის პრობლემა იოლადაა გადაჭრილი, პარიკმახერი – ფილმის მთავარი ოსტატი – მაინც ახერხებს ბოლო შერჩენილი კულულის შუბლამდე გადმოქაჩვას – ცნობილ რომაულ შუბლამდე, რომლის სივინროვეც ყოველთვის იყო სამართლის, ზნეობრიობის და დამპყრობლური სულის სპეციფიკური ნარევის გამოხატულება.

რას უკავშირდება ასე ხაზგასმით წარმოჩენილი შუბლზე შეჭრილი თმა? ის უბრალოდ „რომაულობას“ აღნიშნავს. აქ ძალიან ამკარად მუშაობს ფილმის მთავარი მექანიზმი: ნიშანი. შუბლზე შეჭრილი თმა ძალიან მკაფიოდ, ორაზროვნების გარეშე მიგვითითებს იმაზე, რომ ძველ რომში ვართ. ეს გარკვეულობა მთელი ფილმის მანძილზე ერთგვარდება: მსახიობები ლაპარაკობენ, მოქმედებენ, კამათობენ „ზოგადსაკაცობრიო“ თემებზე და შუბლზე გადაფენილი ამ სასიგნალო ალმის წყალობით სრულიად არ კარგავენ თავიანთ ისტორიულ დამაჯერებლობას: ამ განზოგადებულ ტიპა-

ყებს თავისუფლად შეუძლიათ გადალახონ ოკეანეები და ასნლულები, შეერიონ ჰოლივუდის მასობრივი სცენების მონაწილე იანკების სიფათებს. ამით არაფერი შეიცვლება, მაინც ხომ ყველამ იცის, რომ რომაელები ნამდვილი რომაელები არიან თავისი მკვეთრად გამოხატული ნიშნით – შუბლზე შეჭრილი თმით.

ფრანგისთვის, ვის თვალშიც ამერიკული სახე გარკვეულ ეგზოტიკურობას ინარჩუნებს, კომიკურია განგსტერებისა და შერიფებისთვის დამახასიათებელ სახეებზე რომაული შუბლზე შეჭრილი თმის დანახვა; მისთვის ეს მიუზიკჰოლის ეფექტური ტრიუკია. ჩვენთვის ეს ნიშანი უბრალოდ გადაჭარბებულია და თავისი მიზნის გამოამჟღავნებთ თვითონვე ახდენს საკუთარ დისკრედიტაციას. თუმცა, იგივე შუბლზე შეჭრილი თმა მარლონ ბრანდოს სახეზე, რომელიც ერთადერთია ფილმში, ვისაც ნამდვილი ლათინური წყობის სახე აქვს, სულაც არ არის სასაცილო და არ არის გამორიცხული, რომ ევროპაში ამ მსახიობის წარმატება ერთგვარად განპირობებულია რომაული ვარცხნილობის სრული შესაბამისობით მის პერსონაჟთან. სამაგიეროდ, იულიუს კეისარი საერთოდ არ არის დამაჯერებელი თავისი მსუქანი ანგლოსაქსი ადვოკატის სახით, რომელსაც არაერთგზის შეუსრულებია მეორეხარისხოვანი როლი დეტექტივებსა თუ კომედიებში და ვისთვისაც პარიკმახერს რის ვაივაგლახით მოურგია შუბლზე შეჭრილი თმა.

თმის ნიშანთა სისტემაში ერთი ქვე-ნიშანი გვხვდება: მოულოდნელად, ღამით გაღვიძებული პორციასა და კალპურნიას ხაზგასმით აწვნილი თმები. პირველის, უფრო ახალგაზრდას თმა თავისუფლადაა გაშლილი, ასე ვთქვათ ვარცხნილობის არქონა აქ პირველხარისხოვანია; მეორის, შედარებით ასაკოვანის სისუსტის გამოსახატავად მეტი შრომაა დახარჯული: ნაწნავი უკან კისერზე აქვს შემოვლებული და მარჯვენა მხარზე გადმოფენილი იმგვარად, რომ გამოიკვეთოს უწესრიგობის გამომხატველი ტრადიციული ნიშანი – ასიმეტრიულობა. მაგრამ ეს ნიშნები ერთდროულად გაზვიადებულიცაა და სასაცილოც: ისინი თითქოს „ბუნებრიობას“ უსვამენ ხაზს, თუმცა გულმოდგინება არ ჰყოფნით მის ბოლომდე შესანარჩუნებლად: ისინი არ არიან „გულწრფელები“.

ფილმის „იულიუს კეისარი“ კიდევ ერთი ნიშანი სახეზე ყველას განუწყვეტილად ოფლი სდის. მდაბიობებს, ჯარისკაცებს, შეთქმულებს, ყველას, მკაცრ და დაძაბულ სახეებზე ღვარად

ჩამოსდით ოფლი (ვაზელინის საშუალებით). ფილმში ისე ხშირია მსხვილი პლანი, რომ ეჭვგარეშეა ოფლიანობა გარკვეული განზრახვითაა ნაჩვენები. როგორც რომაული შუბლზე შეჭრილი თმა ან ძილის წინ დაწნული თმა, ოფლიც ნიშანია. მაგრამ რისი? ზნეობის. ყველა ოფლიანობს, რადგან შინაგანად ყველა საკუთარ თავს ეკამათება; იგულისხმება, რომ ჩვენ ვესწრებით ზნეობრიობის ტანჯვას, ანუ ტრაგედიას, და ოფლსაც ამის გამოხატვის დატვირთვა აქვს: ჯერ კეისრის სიკვდილით, შემდეგ მარკუს ანტონიუსის არგუმენტებით შეძრწუნებული ხალხი ოფლიანია და ამ ერთადერთი ნიშნით ეკონომიურად გამოხატავს საკუთარი განცდების ინტენსივობას და გაუთლელობას. არანაკლებ ოფლიანობენ კეთილშობილი ბრუტუსი, კასიუსი, კასკა, რითაც იმ საშინელ ფიზიოლოგიურ დაძაბულობას გვიჩვენებენ, რის შემდეგაც მათი ზნეობა დანაშაულში გადავა. ოფლიანობა ფიქრის ნიშანია (ეს, ცხადია, ეფუძნება საქმოსანთა წრისთვის დამახასიათებელ მტკიცებას, რომ ფიქრი მძაფრი, კატაკლიზმური მოქმედებაა, რომლის მინიმალური გამოხატულებაც არის ოფლი). მთელ ფილმში ერთადერთი ადამიანი არ ოფლიანობს. მისი სახე ბოლომდე მშრალი, მოდუნებული და შეუვალია: კეისარი, დანაშაულის ობიექტი, არ არის ოფლიანი, რადგანაც მან არაფერი იცის, არ აწვალავს ფიქრი და ამიტომაც მისი მშრალი სახე ნივთმიკციების მკაფიო, საზგასამუღ, განეკრძოებული ნაწილად უნდა დარჩეს.

ნიშანი აქაც ორანოვანია: ის ზედაპირზე რჩება და ამასთანავე არც სიღრმეზე ამბობს უარს: მას უნდა რაღაც გაგვაგებინოს (რაც მისასაღმებელია), მაგრამ იმავდროულად, თავს სპონტანურად თვლის (რაც სიყალბეა), ის თავს აცხადებს წინასწარგანზრახულად და გადაულახავად, ხელოვნურად და ბუნებრივად, შექმნილად და აღმოჩენილად. ამან შეიძლება ნიშნის მორალამდე მიგვიყვანოს. ნიშანი, ნესით, მხოლოდ ორი უკიდურესი ფორმით უნდა ჩნდებოდეს: ან ღია ინტელექტუალური ფორმით, რომელიც თავისი განყენებულობით ალგებრამდე დადის, ჩინური თეატრის მსგავსად, სადაც ერთი დროშის გამოჩენა მთელ რაზმს აღნიშნავს; ან საგნებში ღრმად ფესვგადგმული, გარკვეულნილად, თავიდან გამოგონებული ფორმით, რომელმაც ყოველ ჯერზე საგნის შინაგანი და საიდუმლო სახე უნდა წარმოაჩინოს, როგორც კონკრეტული მომენტის სიგნალი და არა ცნების აღმნიშვნელი (ამ შემთხვევაში, მაგალითად ლტანისლაჟკის თეატრი გამოდგება). მაგრამ შუალედური ნიშანი (რომაული შუბლზე შეჭრილი თმა ან ფიქრით გამოწვეული ოფლიანობა) იმ არასრულფასოვან სანახაობას ამხელს, რომელიც ისევე გაურბის გულუბრყვილო სიმართლეს, როგორც სრულ ხელოვნურობას. რადგან, თუ კარგია, რომ სპექტაკლი სამყაროს გასანათლებლად იქმნება, დაუშვებელი სიცრუეა ნიშნისა და აღნიშნულის ერთმანეთში არევა. სწორედ ასეთი სიცრუე ახასიათებს ბურჟუაზიულ სპექტაკლს: ინტელექტუალურ ნიშანსა და შინაგან ნიშანს შორის ამ ხელოვნებას თვალის მოსატყუებლად აქვს ერთი ჰიპრიდული ნიშანი, ერთდროულად ელიფსური და პრეტენზიული, რომელსაც პომპეზურად უწოდებს „ბუნებრივს“.

ფრანგულიდან თარგმნა მარინა ბალავაძემ

მზერა

ჯონ აპდაიკი

აი, როგორ მოხდა ყველაფერი: ის ერთი თვალის მოკვრით დაინახა. შემობრუნდა, თითქოს გული გაეყინა. სრულიად წარმოუდგენელი იყო ახლა მისი იქ ყოფნა მაგიდასთან, სწორედ ამ რესტორანში, მისი ქალაქში ჩამოსვლის დღეს, თუმცა, გული ნაადრევად გაჰყინოდა. ისინი ხომ ორივენი ნიუ-იორკში ცხოვრობდნენ, ყოველთვის ბედი უღიმოდათ და დროდადრო ერთ-მანეთს ხვდებოდნენ; და ეს კიდევ ერთი შეხვედრა იქნებოდა. შემობრუნდა თუ არა, უმაღლეს იცნო და პირველივე სიტყვებიც შეარჩია; წამოდგებოდა იმ მოკრძალებით, რომელიც ქალს ასე მოსწონდა, მაგიდასთან მივიდოდა და ეტყუა, „აჰ, ეს ხომ შენა ხარ“.

ქალი თითქოს მობოდიშებით გაულიმებდა თვალებდახრილი და მისთვის ჩვეული მოძრაობით მხრებს ოდნავ აიჩჩავდა, „ეს მე ვარ“.

„მოხარული ვარ. ძალიან ვწუხვარ იმაზე, რაც მოხდა“ – ყველაფერი გასაგები გახდებოდა და კიდევ ერთხელ პატივს ზედმეტიც იქნებოდა, რაღაც ჯადოსნური ძალით ყველაფერი წარსულს მიეზარებოდა და ეს დაემგვანებოდა ალში მოდებული ქალაქის წრიდან თავის დაღწევას.

ეს კიდევ სხვა, არცთუ ახალგაზრდა ქალი იყო, რომლის თმის ფერი იმ ქალისას სრულად არ ჰგავდა, მაგრამ რაღაცით მისი ვარცხნილობა გაახსენა, თმა სწორად ჰქონდა გაყოფილი და უკან, ფრანგულ ყაიდაზე კობტად ჰქონდა შეკრული, შუბლს მოკლედ შეჭრილი მუქი თმის ორი ფრთა უფარავდა, რაც მის მზერას უფრო მკვეთრს ხდიდა. მან იხგრძნო, რომ მაგიდასთან მსხდომი კომპანიონები საუზმის დროს კითხვის ნიშნით უყურებდნენ მას, ყურადღება კვლავ მათკენ მიაპყრო და დაიძაბა მცდელობისგან, რათა ეს უცნობი ქალი ნაცნობ ქალად ექცია. ერთ-ერთმა თანამეინახემ, თავაზიანმა ჭალარა ბანკრმა, რომლის მისდამი განწყობილება გულუხვად გაცემულ ჩეკს ჰგავდა, რაც გულისხმობდა ორმხრივ ნდობას, ცოტაოდენ დათმობას მათ საერთო ინტერესებში, გაულიმა და ამით ხელი შეუშალა, რომ მას რაიმე წამოერომა ან ელიარებინა. მეორე კომპანიონი ხან-შიშესული ქალბატონი იყო სადაზღვევო კომპანიიდან, ყოფილი თანამშრომელი, რომლის სტატისტიკური გამჭრიახობა დაუნდობელი იყო, მანერები კი მოჩვენებითი სიმსუბუქით გამოირჩეოდა. „აჩრდილებს ვხედავ“, განუმარტა ქალს. ქალმა თავი დაუქნია, რადგან სამივენი ურწმუნოთა ცრუმორწმუნეობით სწორედ აჩრდილებზე მსჯელობდნენ. საერთო საუბრის ფარდა დაეშვა, თუმცა, ხელისგულები ექვევებოდა და თითქოს ორ სარკეს შორის მომწყვდეული, ხედავდა, თუ თანდათან როგორ პატარავდებოდა ქალის მზერის ანარეკლი.

პირველად ისინი ერთმანეთს შეხვდნენ ბინაში, სადაც ქვის ფილისოდენა სურათები ეკიდა და განყოფილი იყო ისეთი დახ-

ვენილი ავეჯით, რომ გეგონებოდათ, ფეხის წვერებზე იდგნენო. ქალი თავისი ქმრის გამონათქვამებს იცავდა, მას კი ალიზიანება, რომ ასეთი ძლიერი სულის მქონე ქალს შეეძლო ისე დაემცირებინა თავი, რომ ასეთი უაზრო სისულელე დაეცვა. ქალმა კი ოთახის მეორე ბოლოდან, უთუოდ იგრძნო მისი აღშფოთება, რადგან მას თავისი მზერა მიაპყრო. ეს მზერა პირდაპირი და იმავდროულად ორჭოფულიც იყო: რამდენადმე ცივი, უდავოდ ურყევი და ამასთანავე გულთა – თუმცა, ამ აუხსნელ მზერას სიტყვებითაც ვერ გამოხატავდა. ქალის საოცარი თვალები მის ჭორფლიან, მეტისმეტად გამხდარ ქალბიჭურ სახეზე ერთადერთი მშვენიერება იყო, სიამოვნების გამოხატვის მძაფრი სურვილით აღსავსე. სიცილის დროს მისი წინ გამოწეული კბილები თავის ქალის გაშიშვლებულ კბილებს ჰგავდა და როცა მზერას თქვენზე შეაჩერებდა, დიდრონი, სევდიანი, უზავდო მოყვანილობის თვალები ქანდაკების გულმოდგინეთ გამოკვეთილ თვალებს ემსგავსებოდა.

მოგვიანებით, როცა მათმა ნაცნობობამ თავდაპირველი გალიზიანება დაძლია, ქალს თანამედროვე ხელოვნების მუზეუმში შესვლა გამოფენაზე, ძველი კინოს ფოტოებს შორის და მისკენ გაემართა გულუბრყვილო ხალისით, რომელსაც მისი იქ ყოფნა მაშინაც კი აღძრავდა და კაცს მოულოდნელად მისი მზერა შემოეფეთა.

„ძალიან გეაკლდით პარასკევ საღამოს“ – თქვა ქალმა.

„მართლა? რა მოხდა პარასკევ საღამოს?“

„აჰ, არაფერი“.

„უბრალოდ, პატარა წვეულება გექონდა და თქვენ გელოდით“.

„არავის დაეუპატიყებოდათ“.

„თქვენ იყავით დაპატიყებული, თქვენს ცოლს მე დაეურეკე“.

„ჩემთვის არაფერი უთქვამს. ალბათ დაავინყდა“.

„კარგი, ამას მნიშვნელობა აღარა აქვს“.

„სწორედ რომ აქვს. ძალიან ვწუხვარ. სიამოვნებით მოვიდოდი. საკვირველია, რომ დაავინყდა. მისი ცხოვრების არსი ხომ წვეულებებია“.

„ღიას“. ქალის მზერამ გააოცა, რადგან ის მისკენ აღარ იყო მიმართული. ორ ქალს შორის მტრობა უფრო ადრე გაჩნდა, ვიდრე ის ამის საბაბს მისცემდა.

ისევ მოგვიანებით, როცა წვეულებაზე უკვე ყველანი ერთად იყვნენ, მასთან წუთით განმარტობისას ქალს აკოცა, მისმა ზაგეთა პასუხმა კი ის შეაცბუნა. უკან დაიხია, რათა ქალის სახეზე დაენახა ის სველი, გაურკვეველი სითბო, რაც

მის კოცნას უნდა გამოეწვია. ამის ნაცვლად კი ქალის დაძაბული მზერა შერჩა. თვეების განმავლობაში თითქოსდა ორ სარკეს შორის მომწყვდეული, ჩანდა, რომ თანდათან მშვიდდებოდა. ქალის სხეული კაცის სხეულის ქვეშ სიმსუბუქეს იძენდა; მოგვიანებით, ერთ ღამეს, კიდევ ერთი წვეულების შემდეგ, მის გვერდით მწოლმა ცოლმა, რომელსაც წარმოდგენაც კი არ ჰქონდა, რა ხდებოდა, მეტოქე ქალის ცივი, მაგრამ გულწრფელი შეფასებით შენიშნა, თუ როგორ მშვენივრად იყო ის – მეორე ქალი და ნახევრად ძილ-ბურანში, თბილ, ცოლქმრულ სანოლში მყოფმა მოლაღატე კაცმა თავს გამართლება მოუძებნა. იმ მეორე ქალის სიცილი დამწეული ქალისას აღარ ჰგავდა, ქალს კაცისა და ქალის საერთო საიდუმლოებით სავსე თვალები უფრო ჩაუღრმავდა და ისეთივე ბავშვური გახდა, როგორც მისი სახის სხვა ნაკვეთი. როდესაც კაცი ოთახის მეორე ბოლოდან უყურებდა და ხედავდა რა, მის მიერვე შექმნილ მშვენივრებს, შემოქმედის და მამობრივ სიამაყეს გრძნობდა.

ერთადე ყოფნისას მათ შორის ბავშვური სინაზის აჩრდილი ჩნდებოდა, რომელიც მათი განშორებისას თითქოს დასაძინებლად მიჰყავდათ. უკვე იმ თვეებში, თითქოსდა იდუმალ, ინტიმურ დილეგში მომწყვდეულები, ერთად ნოლისას, იდუმალი საბურველის ქვეშ მსჯელობდნენ იმ მოახლოებული სამშობრების შესახებ, თუ რას მოიმოქმედებდნენ, როცა მათი საიდუმლოება დაიმსხვრეოდა და გამჟღავნდებოდა. კაცი დროდადრო ქალის თვალებში იჭერდა სევდითა და ცრემლით შერბილებული საყვედურის სიმძიმეს, მაგრამ ეს საყვედური სულ სხვა რამ იყო; სინდისი კაცს ნებას არ აძლევდა, სიტყვებით გამოეხატა ის დადანაშაულება, რასაც ეს საყვედური ნიშნავდა და როგორც შემდგომში გაირკვა, ის უძლური იყო რამდენამდე შეემსუბუქებინა. სანამ კარს მიხურავდა, ყოველი განშორების წინ ქალი ყოველთვის ახერხებდა მისთვის იმ მზერით შეეხედა, რომელიც კაცს გაბზარული ბროლის ხმაავით თან სდევდა.

ბოლო ნახვისას მთელი აღერსიანი თვეების სიფრთხილე გამოაშკარავდა და ქალის გამოშვლებულ მზერაში მძვინვარება ჩადგა. „აღარ გიყვარვარ?“ ორი ოჯახი ინგრეოდა და იმ ღრმა ინსტიქტიდან, რომელიც კაცს ქალისაკენ იზიდავდა, დარჩა მხოლოდ დამალვისა და მუდარის საჭიროება.

„არც იმდენად“. ამით კაცს სურდა, ყველაფერი ნათელი გაეხადა. მაგრამ ეს ქალისთვის სასიკვდილო დარტყმა იყო და მის გაფითრებულ, ბოლო დღეებისგან შოკირებულ სახეზე, მუქი, შავი ფრთებივით ჩამოვარცხნილი თმების

ქვეშ, მისი თვალების მზერა ისეთივე ცივი და მტრული გახდა, რომ ყოველთვის, როცა კაცი თვალს ხუჭავდა, ეს მზერა თვალწინ წარმოუდგებოდა ხოლმე, როგორც გაფრთხილებული რკინა, რომლითაც ტანჯულ მსხვერპლს თვალები დაუბრუნავს.

და აი, ახლა, ისევ ნიუ-იორკში, ის მარტო მიაბიჯებდა ქვაფენილზე, დანაყრებული და შედეგიანი საუბრით კმაყოფილი. თავს ისე გრძობდა, თითქოს განუურნებულს ჭრილობამ თავი შეახსენა. ყოველი მხრიდან ქალაკის ჩირაღდნებში იკვეთებოდნენ სხვადასხვა მიმდებარე ქუჩები. ყოველი შემხვედრი სახე, რომელიც მისი მხედველობის არეში მკრთალ ლაქასავით ჩნდებოდა, იმ ქალის სახეს ახსენებდა. კაცი გრძობდა, რომ ქალი მას ეძებდა: სად დაუნყვებს ძებნას? მას ხომ ახასიათებს ქუჩებში უბრალოდ სიარული, გალიმება და მხვედრის იმედის ქონა. კაცს წინათგრძნობა დაუფლავა... და აი, მართლაც, ქალი მისკენ ზურგიით დგას შუქნიშნის წინ 43-ე ქუჩის გადასასვლელზე ორ პუერტორიკელ შიკრიკთან ერთად. ქალის ცნობა უმალ შეიძლება მოულოდნელად უკან გადაწეული თავით, ყმანვილქალური, ამონეული ღანვებით და უკან სქლად შეკრული, ბზინვარე, ისე მაგრად მოჭიმული თმით, რომ მას ყოველთვის ეჩვენებოდა, თმის სარტყები ალბათ ტკივილს აყენებენო. კაცი მიუახლოვდა და მორიდებით გვერდით დაუდგა, რომ მოულოდნელობით ქალი გაეოცებინა, ის კი დანაოჭებული, შეღებილი ქალი აღმოჩნდა, ქვემოთ ჩამოწეული ტურით. კაცმა მიმოიხედა და თავის თვალებს არ დაუჯერა. ქალის მზერა კი მოდერნისტული ბანკის ფასადს მიღმა გაუჩინარდა. კაცმა ქუჩა გადაჭრა, შეიხედა ბანკში, თუმცა ვერაფერი დაინახა, ვერცერთი ნაცნობი სახე – მხოლოდ რამდენიმე, ქონის ტროპიკული მცენარე, რომელიც ბუნდოვნად ეოცნაურა.

სამუშაოს დაუბრუნდა. შევულებების დროს კომპანიაში მივლინებაში მყოფი თანამშრომლის კაბინეტი დაუთმო. მაგრამ საქმეს მხოლოდ დროდადრო უდებდა გულს და ყოველი ნუთის გასვლისას ეჩვენებოდა, რომ აი, ახლა, ქალი გამორჩენილია. როცა მის მაგიდაზე ტელეფონმა დარეკა, მოელოდა, რომ მორიგე აუნყებდა, ვილაც განერვიულებული ქალი, უჩვეულო თვალებით, გკითხულობთო. როდესაც კაცი დერეფანში გავიდა, ვილაცის მდივანმა ქალმა, რომელმაც წამით მოშორებით გაიღვავა, იმ ქალს ისე ჰგავდა, რომ სული შეეხუთა. ის იმ დათმობილ კაბინეტში დაბრუნდა და გაოცდა, რომ ქალი იქ არ მოელოდა და კედლებზე გულგრილად შეათვალიერა ბავშვების გაყვითლებული ნახატები. უღიმღამო საღამომ კედლებზე ჩრდილები მოაფინა, ფანჯრებს მიღმა ცათამბვჯენი შეღამების შუქზე აელვარდნენ. ლიფტით დაემუტა, გრილ, დაბინდულ, ხალხმრავალ ქუჩაში აღმოჩნდა და მაღლივი დარჩა ქალის გადანყვეტილებით; ეს მისთვის დამახასიათებელი იყო, მოეცადა, სანამ კაცის სამუშაო დღე დამთავრდებოდა, ერთად ყოფნისას, ყოველთვის მზრუნველი ცოლის როლს თამაშობდა, მაგრამ ახლა მისი დამალვა არავითარ საჭიროებას არ წარმოადგენდა, მათ შეეძლოთ სუფთა სინდისით სავახშმოდ ნასულიყვნენ, თავისი საფულე შეამონმა, ჰქონდა თუ არა საკმარისი ფული. გადანყვიტა, რომ სპექტაკლზე არ წაიყვანდა, თუმცა, ქალი ამას შესთავაზებდა. ქალს სცენა უყვარდა. მაგრამ ერთად ყოფნის ძალიან ცოტა დრო ჰქონდათ, რათა დრო რაიმე სხვაზე დაეხარჯათ.

იმ ძველ ოტელში დაიქარავა ოთახი, სადაც ყოველთვის ჩერდებოდნენ. და ისევ გაოცებული დარჩა, რომ ქალი არ

ელოდებოდა ვესტიბიულში, სადაც მხიარული ხალხის თავყრილობა იყო და სიცილის ხორხორცი იდგა. ჩარლზ ბოიერი ლიფტს ელოდა. ქალს მოეწონებოდა პორტიეს წინ სკამზე ჯდომა და ყოველი ამის თვალყურის დევნება ფეხიფეხზე გადადებული, თითქოს ჰაერს რომ აპობდა მაღალი ქუსლით და წვეტიანი ცხვირით. კაცმა პორტიესთვის მთელი ისტორიაც კი გამოიგონა; ეს მისი ცოლია (ხმას დაუნია, წარბები ასნია, განითლდა, რაც შეუფერებელი იყო, მაგრამ ამ შემთხვევაში გამოდგებოდა), წაიჩხუბეს და, იმპულსურად, ქალი ნიუ-იორკში გაჰყვა შესარიგებლად. ეს წესს არ ემორჩილებოდა, მაგრამ რას იზამთ, ხომ იცით, ქალების ამბავი... ასე რომ, ხომ არ გადაგვეცვალო ერთადგილიანი ნომერი ორიანზე? გმადლობთ.

ეს პატარა სპექტაკლი თავში ისე ჩაებჭედა, რომ ბარშიც კი არ შეიხედა, მთავარი როლის შემსრულებელი ქალი სადმე, კულისებში ხომ არ არისო? ბარი ცისფრად იყო განათებული და საზოგადოებაც ძირითადად ცისფერი იყო. ხმადაღლი, ხელოვნურად თვალმისაცემი ხმები ისმოდა, რომლებიც მგზნებარედ აკრიტიკებდნენ მუსიკალურ კომედიას და კაცს გაახსენდა, რომ ერთხელ, როდესაც მათდამი სიძულვილი გამოხატა, ქალი სერიოზულად შეეპასუხა, ასეთები ჩვეულებრივი ხალხია, რომლებიც ხანდახან მასაც იზიდავენ, მაგრამ აქ ქალს მზერა გაუმკაცრდა და დასძინა, მათ თავს ვერ გავუყადრებო, „ბებრუხანა მეტისმეტად გამოშვლებულია“, – თქვა ერთ-ერთმა იქ მყოფთაგანმა გამყინავი ხმით, როდესაც ცნობილ მსახიობ ქალზე მსჯელობდნენ.

კაცი ლიფტით ავიდა და თავის ნომერში შევიდა. ნომერი კი ისეთივე იყო, რომელშიც ორნი ჩერდებოდნენ ხოლმე. მთლად ისეთივე არა. გათბობა იყო ერთნაირი, მხოლოდ რადიატორები სხვადასხვა ადგილებზე იდგა. პერანგი და ჰალსტუხი გამოიცვალა, ზურგს უკან სარკეში რალაც მომრგვალო მოძრაობა აირეკლა, მაგრამ ეს მხოლოდ ნელა მოხურული კარი იყო. სუნთქვაშეკრული, ცარიელი ოთახიდან ქუჩაში გაეარდა და ქალის ნახვის უხილავი შესაძლებლობისაგან შევითი ამოისუნთქა. საეგზიმოდ იმ რესტორანში მოვიდა, სადაც ქალს წაიყვანდა. ოფიცინანტმა სწრაფად მოუძებნა მარტომყოფ კაცს ადგილი. გვერდით მაგიდასთან წყვილი იჯდა, ქალმა საყურე ქალისთვის დამახასიათებელი მოძრაობით შეისწორა; იმ ქალს კი ყურები გახვერტილი არ ჰქონდა და მისი უმნიკვლობა გულს უჩუყებდა. ყავაზე უარი თქვა. დამდეგ ღამეს ძილი ისედაც არ გაეკარებოდა.

ქუჩაში გავიდა, უნდოდაი დალილიყო. ბროდვეიზე წყვილები ირეოდნენ – მეზღვაურები თავიანთ სატროვებთან, ხოლო სუტენიორები მეძავებთან ერთად, გაზაფხულზე ქალაქის მაცხოვრებლებს ხომ სისხლი უჩქევთ. გარე ქუჩები, ისე მიყრუებული იყო, როგორც საძილვ ვაგონების გასასვლელები, რომლებიც წინ მიისწრაფიან დაკარგული პერსპექტივის აღსადგენად. ალბათ ქალი კაცს ძებნას მეზუთე ავენიუზე დაუნყებდა, მაღაზიების ვიტრინების დათვალეირების მისთვის ჩვეული ინსტიქტით. შორიდან, როგველერის ცენტრის მახლობლად ქალის სილუეტი შეამჩნია, მიახლოებისას, წამიერად ქალის ღანვის კონტური იცნო, მაგრამ აქვე ყველაფერი ჰაერში გაიფანტა და დარჩა მხოლოდ ის, მისთვის უცნობი ტლანქი სახე, რომლისთვის მას არასოდეს უკოცნია და არც მისი ვერსულებული და მშვიდად მიძინა სახე შეუთვალეირებია. ერთი-ორჯერი ჭიპკრის თაღს მიღმა კიდევ ხედავდა მათი სინაზის მოჩვენებით პირმშოს, რომელსაც „პრომეთეს“ შადრევანთან სკამზე მიყუჟულს ეძინა. მაგრამ კაცს არასოდეს შეუგვრძნია ქალის არომატული მკერივი სხეულის სიმსუბუქე თავის მკერდზე. საკვირველი იყო, რომ ამდენ სახეთა სიმრავლეში იმ ქალისა არცერთი არ იყო. არადა, ისე ჩანდა, რომ უცხო ხალხის საკმაო როდენობაში, ჯამში, შეიძლება გამოკვეთილიყო მისი სახე – ისევე როგორც მაღნის დიდი მასიდან რადიუმი. ქალი კაცთან თავშეკავებული არასოდეს ყოფილა. ეს აუტანელი არყოფნის ტაქტი მისთვის ხომ ჩვეული არ იყო.

მთვარე უშურველად მატებდა სიკაშკაშეს უყინულად დარჩენილ საციგურაო მოედანს. სახეები, გრძნობდნენ რა, რომ კაცი ვილაცას ეძებდა, მისკენ ტრიალდებოდნენ. კაცს კი ყოველი წამი უიმისოდ ტკივილს აყენებდა და სიცარიელეს გრძნობდა, მას ხომ ისე ნათლად ჰქონდა წარმოდგენილი მასთან შეხვედრა: ქალი თვალებს მიანათებდა და, როგორც ყოველთვის, უნებურად გაუცინებდა, ისევე, როგორც მაშინ, როცა რაიმე სერიოზული, ან, თუნდაც, სახიფათო შემთხვევადა; ქალის მზერას მისი სხეულიც აჰყვებოდა და კაცის სიახლოვე გაფანტავდა სიმძიმესა და თავშეკავებულ სიცივეს და... კიდევ რა? და დასაწყისში რა იყო ის, რაც ბოლოს, მიუხედავად მტანჯველი გულის ცემისა, კიდევ უფრო გაძლიერდა როგორც ბუნდოვანი წინასწარმეტყველება, რომელიც ტირანულ ძალაუფლებას იკრებს, თუკი აღსრულდა? რა იყო ის, რასაც სახელი ვერ დაარქვა, – ალბათ იმიტომ, რომ პატივმოყვარეობა ნებას არ აძლევდა, რომ მის იდუმალ ტკივილს კიდევ ვინმე შეენუხებინა?

თითქოს უკვე საკმაოდ დაიღალა, ყოველ შემთხვევაში, ფეხები დაუძიმდა, ეს კი კარგის ნიშანი იყო. სასტუმროში დაბრუნდა. ვესტიბიულში ზეიმი დაემთავრებინათ. არცერთი ცნობადი სახე იქ აღარ იყო. რამდენიმე კარგად ჩაცმული ახალგზრდა ქალი, საზოგადოებრივ ადგილებში რომ უხვად ჰყვავიან და ჭკენიან, აქა-იქ ისევ იდგა, თაყვანისმცემლის ან ლიფტის მოლოდინში; როცა ლიფტის ღილაკს ხელს აჭერდა, რაც თავისთავად ცხადია, ფუჭი შრომა იყო, მისი მხედველობის არეში უცბად გამოჩნდა სახე. კაცმა თავი მკვეთრად მიაბრუნა და თითქმის ხმაამალა თქვა, „ნუ გემინია, რა თქმა უნდა, მე შენ მიყვარხარ“.

ინგლისურიდან თარგმნა ქეთევან თუხარელმა

6 არტი

ბაბური ბოზის ჰეტაროგენული სახეები და მასზე შეყვარებული თითუა ჩამოსათვლელი იდიოტები

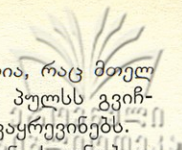
გიორგი გაგოშიძე

სულერთია, როგორც არ უნდა გეჩვენებოდეთ ის, ხელოვნება ბებერი მეძავია, იაფფასიანი სუნამოთი გაჟღენთილი, ჭარბნონიანი, დიდძოლებიანი, ღრმა დეკოლტეანი, რომელიც დახლზე ცეკვავს, როგორც კამიუს ერთ-ერთი პერსონაჟი ქალი.

მაშინ რა არის ის, რაც ჩვენ ნიგნებიდან ლამაზ თვალებს გვიფახულებს, თეატრის დაბალ განათებაზე თავისი ჭრელი კაბებით თავბრუს გვახვევს ან ეკრანებზე ფოიერვერკივით ციმციმებს? ესეც ხელოვნებაა, ოღონდ ნამდვილის ვიზუალური ანაგრაზა. სინამდვილეში ის, ბებერი ბოზი, ამ გამოსახულების უკან განთავსებული იდეაა, მაკიაჟით, მოდური კაბებით და ახალგაზრდობის ელექსირით გაჭყეპილი შელამაზებული რეალობა. ხელოვნება უფრო მოხუცია, ვიდრე საკუთარი პროფესია, ის მაშინაც ბებერი იყო, როცა გილგამეში უკვდავების ყვავილის საძებნად გაგზავნა, როცა ძველ ეგვიპტეში ფალოსის ქანდაკებებს ათლევინებდა, როცა აპოლონის და დიონისეს კულტი გამიჯნა, როცა ვან გოგს სიფილისი აპკიდა, როცა პარიზული ბოჰემა წამოიწყო და მაშინაც, როცა ფროიდს შთააგონა, რომ ხანდახან სიგარა მხოლოდ სიგარაა. არადა, მან ხომ იცოდა, რომ სიგარა ყოველთვის მეტაფორაა. მეოცე საუკუნეში ის ისეთი გადაღებული ბებერი იყო, რომ არცერთი მამაკაცი ზედ არ შეხედავდა, რომ არა ის უდიდესი შარმი, რაც ის სინამდვილეში არის და რაც მას, როგორც იდეას, საუკუნეების მანძილზე ემატებოდა. უკანასკნელ დეკადებში ზოგმა არტისტმა ბებერ მეძავს მაკიაჟი მოაცალა, მოდური სამოსი გახადა, და შეეცადა, ასე შიშველი, მახინჯი ალექვათ. ეს იყო ხელოვნების ალბათ ყველაზე ნამდვილი გამოვლინება, რომელსაც დადა, ფუტურიზმი და პოსტმოდერნი ქადაგებდა. ეს მიმდინარეობები ფოკუსირებას აკეთებდნენ იდეაზე, როგორც ხორციელი სიმახინჯის, სი-

ვის, ლპობის, დესტრუქციის უკან არსებულ ნამდვილ სილამაზეზე. ეს ძალიან რთული დასანახი და ასახსნელია, ამას მხოლოდ ერთეულები ახერხებენ. დანარჩენები კი ბებერ ბოზს აფურთხებენ, თუმცა, იყენენ არტისტები, რომლებმაც ხელოვნების ვიზუალური მხარე, ანუ სიძვაში ფულის აღება კომერციად აქციეს, სუტენიორებად იქცნენ და კარგი ფულიც გააკეთეს. ასეთი იყო, მაგალითად, ენდი უორჰოლი, რომელმაც თავისი „ფაქტორი“ ლამის ბორდელად აქცია და ამ დაღვრილი ოფლით ამერიკული ბომონდის ცენტრალურ ფიგურად იქცა. მაგრამ უფრო საინტერესონი არიან ადამიანები, რომლებსაც შეუყვარდათ ბებერი ბოზი. ეს არის მცირერიცხოვანი, ექსცენტრული ჯგუფი ხელოვანების, რომლებიც მზად არიან, მთელი თავისი ქონება მცირეოდენი ყურადღების სანაცვლოდ დაახარჯონ ბებერ მეძავს.

ხელოვნებასთან სექსი იაფია, ის შეგიძლიათ, ნიგნების მალაზიაში იყიდოთ (შეგახსენებთ, რომ ჩვენ იდეის ვიზუალიზაციაზე ვლამპარაკობთ), მაგალითად, კავკას „პროცესი“... და ასე იაფად ის თქვენ ლოგინში ჩაგინებთ, ისევე, როგორც სხვა ათასობით მკითხველს, ან ბილეთის საფასურად წარმოდგენის ყურებისას შეგიძლიათ, მასთან გქონდეთ ორალური სექსი. საფასურში შედის ნებისმიერი პერსონაჟის სრული მომსახურება. საკუთარ წარმოსახვაში შეგიძლიათ მადამ ბოვართან ინებივროთ, ესმერალდას ძუტუები დაუკოცნოთ, სანამ კვაზიმოდო ზა-

რების უკან იცრემლება, ანა კარერინა მათ-
რახით ცემოთ ან ნაფნაფის ქოხი დანალმით.
ეს ძალიან მარტივია, მაგრამ საკმარისია,
თქვენ შეგიყვარდეთ არა ვიზუალი, არამედ
კულისებში არსებული იდეა-ხელოვნება და
დღინყოთ მასზე ოცნება, გაგიჩნდეთ სურვი-
ლი, რომ ის თქვენთან სიყვარულით დაწვეს
ისე, როგორც ჰომეროსთან, ეგონ შილესთან
და ალბათ კიდევ რამოდენიმე თითზე ჩამო-
სათვლელ ადამიანთან, ეს წარმოუდგენლად
რთული ხდება. მეძავის სიყვარული ჭეშმარიტი
გრძნობაა, ის არ იყიდება, მას იმდენი პარტ-
ნიორი ჰყავს გამოცვლილი, ისე დაცლილია
ვნებისგან, ძნელად თუ გააკვირვებთ რამით.
რთულია, მას თავი შეაყვაროთ, მაგრამ თუ ეს
მოსხა, ეს ნამდვილი გრძნობა იქნება.

თუ მან სიყვარულით „მოგცათ“, ეს ნიშნავს
რომ ის გაძღვეთ ნიჭს, რომ თქვენი ხელებით,
ტუჩებით, ყურებით მოისმინოთ, იმღეროთ,
გამოთქვათ, დახატოთ, იგრძნოთ, თუ რა
არის სინამდვილეში ხელოვნება. ეს გრძელი,
წარმოუდგენელი ორგაზმი, რომელზეც თაო-
ბები ილაპარაკებენ, რომელსაც მილიონები
განიცდიან. განა ეს არ ღირს ბებერი ბოზის
შეცდენა?

ჰკითხეთ მოცარტს, თუ ბგერებში ვერ
ხვდებით, გამოიძახეთ მისი სული, მას შეუ-
ძლია პიკანტური დეტალების მოყოლა, მა-
გრამ ასეთი ცოტაა, ბებერ მეძავს ამდენი
საუკუნის მანძილზე მხოლოდ ერთეულები
უყვარდა. როგორ, რანაირად არჩევდა მათ, ეს
არავინ იცის.

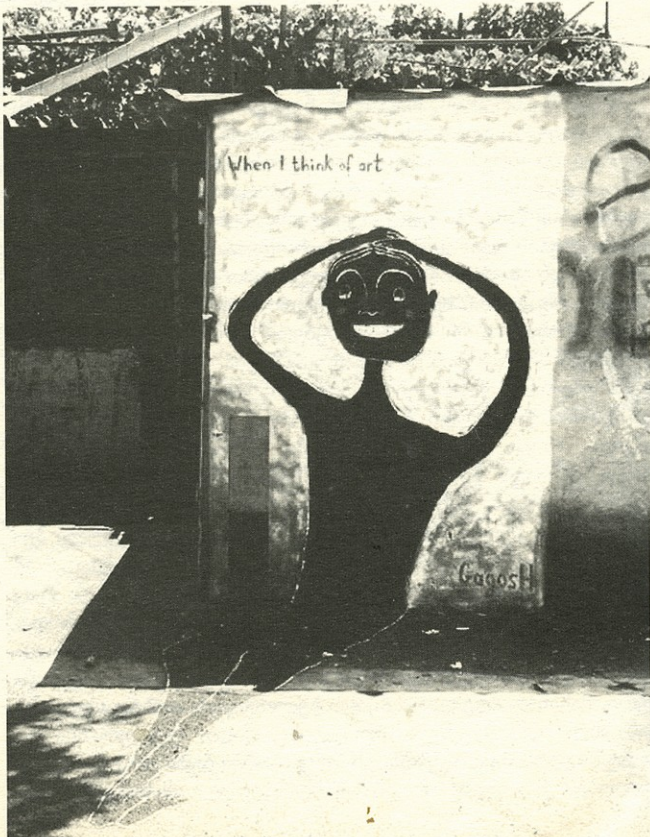
თუმცა, ჩვენ გვაქვს სიამოვნება მასზე
ოცნების და ფიქრის. ასე, მაგალითად, თქვენ
შეგიძლიათ ის წარმოიდგინოთ ლამაზ გოგოდ,
რომელიც ოკეანის წინ ზის, ძალიან გრძელი
თმა აქვს, თქვენ შორიდან უახლოვდებით,
მის თმებს მიჰყვებით, რაც უფრო მცირდება
მანძილი, მით უფრო იკვეთება მისი ახალგაზ-
რდა, ფორმებიანი სხეული.

უფრო ახლოს მიდიხართ, ის თქვენ გიყუ-
რებთ, ამ თვლების ფერი არ არსებობს ბუნე-
ბაში, ეს მხოლოდ თქვენს წარმოსახვაშია,
ეს მშვენიერია, ის თქვენთვის ზის ნაპირზე,
გელოდებათ, ის მხოლოდ თქვენზე ფიქრობს,
მის სამყაროში თქვენ არ გყავთ კონკურენ-
ტები. როცა ეხებით, მისი ტუჩები იხლიჩები-
ან, როგორც ბირთვი ატომური აფეთქებისას.
კოცნისას თქვენ მთელი რადიაცია ტანსაცმ-
ელზე გესხმებათ. ეს ყველაფერი ვიზუალია.
რაც შეეხება შიგთავსს – ჩვენი კარგად ნაც-

ნობი ბებერი ბოზი ხელოვნებაა. ეს ის დეტალია, რაც მთელ
ამ სურათს აძლევს იდეას, შარმს, რომელიც პულსს გვიჩ-
ქარებს და რიგ შემთხვევებში დორბლებსაც გვაყრუვინებს.

ჩვენ ვფიქრობთ გოგოზე, მაგრამ მის უკან ქვეცნობი-
ერი ფიქრობს ბებერ მეძავზე. (ალბათ ჩვენი ქვეცნობიერიც
უფრო კომპლექსური გემოვნების გადმონაშთია). მეძავის
თეორია თანხვედრაშია ყველა არსებულ თეორიასთან – დან-
ყებული ჰეგელის თეზისი-ანტითეზისიდან, დამთავრებული
მატერია-ანტიმატერიის აღმოჩენით. ეს გენიალური ჯაჭვია,
შეგიძლიათ, თავი მოიტყუოთ და ათას ლამაზ გოგოს სდი-
ოთ, ან, როგორც ამას ჭეშმარიტი დონ ჟუანები, ხელოვანე-
ბი აკეთებენ, ეჩალონოთ პირდაპირ ბებერ ბოზს, რომელსაც
შეუძლია, მილიონიანი ჰეტეროგულ ფორმად იქცეს თქვენს
წარმოსახვაში.

ერთი რამე უტყუარია, ხელოვნების დამორჩილებას უფრო
მეტე ვნება სჭირდება, ვიდრე დიდი ჰარემის დაკმაყოფილე-
ბას. როგორც დასაწყისში აღვნიშნე, ხელოვნება კამიუს
აპოლოგეტური პატარა მოთხრობის მსუქან, დიდძაღვიან
მეძავს წააგავს, რომელიც დახლზე ცეკვავს და მიუხედავად
მისი ამაზრუნეობისა, ის ყველაზე სასურველი ქალია ბარში
მყოფი მთვრალი საზოგადოებისთვის.

კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და მწერალთა სახლის ლიტერატურული პრემია

ლიტერატურული პროცესების წახალისებისა და გააქტიურების მიზნით კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროსა და მწერალთა სახლის მიერ დაარსდა ყოველწლიური ლიტერატურული პრემია, რომელიც ხუთ ნომინაციაში გაიცემა:

- წლის საუკეთესო პროზაული ნაწარმოები (კრებული/რომანი)
- წლის საუკეთესო პოეტური კრებული
- წლის საუკეთესო საბავშვო წიგნი
- წლის საუკეთესო წიგნის დიზაინი
- წლის საუკეთესო დებიუტი

თითო ნომინაციაში გამარჯვებულს გადაეცემა ფულადი პრემია 4000 ლარის ოდენობით.

ლიტერატურული პრემიის საკონკურსოდ განიხილება 2015 წელს წიგნად/ელექტრონულ წიგნად ქართულ ენაზე გამოცემული ორიგინალური ლიტერატურული ნაწარმოები;

პრემიაზე წარდგენილი წიგნი უნდა იყოს ტექსტის პირველი გამოცემა;

წიგნის კონკურსზე წარდგენა შესაძლებელია მხოლოდ გამომცემლის მიერ;

გამომცემლობებმა თითოეულ ნომინაციაში შეიძლება წარადგინონ არაუმეტეს ხუთი წიგნისა.

კონკურსის შედეგებს აფასებს მწერალთა სახლის მიერ შერჩეული კონფიდენციალური ჟიური, რომელიც 5 წევრისგან შედგება; ჟიურის შემადგენლობა ყოველწლიურად შეიცვლება და მასში შევლენ ის მწერლები და ლიტერატორები, რომელთა ნაწარმოებიც ამ წელს საკონკურსოდ არ განიხილება; გამარჯვებულის გამოვლენა მოხდება ფარული კენჭისყრით.

განაცხადის შემოტანის ბოლო ვადაა 2015 წლის 25 დეკემბერი.

მოკლე სიას ჟიური 2016 წლის მარტის ბოლოს წარადგენს.

კონკურსის გამარჯვებულები კი 2016 წლის მაისში, საზეიმო დაჯილდოების ცერემონიაზე გამოვლინდებიან.

გამომცემლობებმა კონკურსში მონაწილეობისთვის მწერალთა სახლის მისამართზე (მაჩაბლის ქ. 13) უნდა წარმოადგინონ:

- განაცხადი საკონტაქტო ინფორმაციის მითითებით, მწერალთა სახლის დირექტორის, ნატალია ლომოურის სახელზე;

- საკონკურსოდ შერჩეული წიგნები (3 ეგზემპლარად);

ელექტრონული წიგნების წარსადგენად განცხადება, ინფორმაცია და წიგნის ბმული მოგვანოდეთ ელ. ფოსტაზე info@writershouse.ge;

დამატებითი შეკითხვებისთვის დაგვიკავშირდით info@writershouse.ge

ტელ: +99532 297 41 01; 297 41 02

ქუჩნალი „ახალი საუნჯე“ 2015 წლის ბოლომდე შეზიქლიათ გამოიწერეთ ელვა.GE-ზე

თითო ნომრის ფასი – 2 ლარი

მის.: ქ.თბილისი, იოსებძის ქ.49

elva@elva.ge

ტელ.: (+995 55 32) 2-38-26-74; 2-38-26-73;

2-38-26-76; (+995 55 32) 38-08-774

ქართული
ბიბლიოთეკა

ახალი

საყბაძე

NEW

ISSN 0134-9848

01349848

9 770134 984002